ARTHUR CONAN DOYLE

ARTHUR CONAN DOYLE

Întoarcerea lui Sherlock Holmes

CUPRINS:

I. Aventurile din casa goală.
II. Aventura constructorului din Norwood.
III. Aventura omuleţilor dansatori.
IV. Aventura biciclistului singuratic.
V. Aventură de la şcoala de stareţi.
VI. Aventura lui Peter „cel negru”
VII. Aventura lui Charles Augustus Milverton.
VIII. Aventura celor şase Napoleoni.
IX. Aventura celor trei studenţi.
X. Aventura ochelarilor de aur.
XI. Aventura fundaşului dispărut.
XII. Aventura de la Abbey Grange.
XIII. Aventura celei de-a doua pete.

I. Aventurile din casa goală.

În primăvara anului 1894, întreaga Londra era interesată, iar lumea de seamă înspăimântată de uciderea onorabilului Ronald Adair în cele mai neobişnuite şi inexplicabile circumstanţe. Publicul aflase deja detaliile despre crimă, care reieşiseră în urma investigaţiei efectuate de poliţie; dar, tot cu această ocazie, o bună parte a poveştii a fost ascunsă întrucât argumentele în favoarea acuzării au fost atât de puternice încât nu era necesar să se facă publice toate detaliile. Abia acum, după aproape zece ani, îmi este permis să fac cunoscute detaliile absente care întregesc acest remarcabil proces. Crima în sine prezenta interes,

dar nici nu se compara cu urmările uluitoare care mi-au oferit cel mai mare şoc şi cea mai mare surpriză din toate evenimentele petrecute în aventuroasa mea viaţă. Chiar şi acum, după atâta timp, mă gândesc cu emoţie şi simt din nou acea mare bucurie, uimire şi scepticism care mi-au invadat mintea. Permiteţi-mi să mă adresez acelui public care a arătat un oarecare interes pentru sclipirile de moment, gânduri şi acţiuni ale unui om remarcabil, pe care le-am oferit ocazional şi să nu mă învinovăţească pentru că nu mi-am împărtăşit cunoştinţele cu el, lucru pe care l-aş fi considerat cea dintâi datorie a mea dacă nu aş fi fost oprit de interdicţia venită chiar de pe buzele sale, interdicţie care a fost ridicată pe data de trei luna trecută.

Puteţi să vă imaginaţi că, datorită relaţiei mele apropiate cu Sherlock Holmes, eram foarte interesat de crime şi că după dispariţia lui nu am încetat să citesc cu atenţie despre diversele probleme prezentate în mod public şi chiar am încercat, de mai multe ori, pentru propria satisfacţie, să aplic metodele sale pentru soluţionarea acestora, deşi fără succes. Şi totuşi, niciuna nu mă atrăgea într-atât că tragedia lui Ronald Adair. Pe măsură ce citeam dovezile anchetei care conduceau către verdictul de crimă cu premeditare împotriva unei persoane sau unor persoane necunoscute, mi-am dat seama, mai clar că oricând, de pierderea suferită de comunitate prin moartea lui Sherlock Holmes. Existau unele aspecte ale acestei afaceri ciudate care sunt sigur că i-ar fi atras atenţia, iar eforturile poliţiei ar fi fost suplimentate, sau mai de grabă anticipate, de fină observaţie şi gândirea alerta a celui mai mare agent criminalist din Europa.

Toată ziua cât am condus ca să-mi fac rondul, am întors cazul pe toate părţile şi nu am găsit nici o explicaţie care să mi se pară potrivită. Cu riscul de a vă spune pentru a doua oară aceeaşi poveste, voi recapitula evenimentele, aşa cum erau cunoscute ele de toată lumea, la sfârşitul anchetei.

Onorabilul Ronald Adair era cel de-al doilea fiu al contelui de Maynooth, la acea dată guvernator al unei colonii australiene. Mama lui Adair se întorsese din Australia pentru a se opera de cataracta şi locuia împreuna cu fiul ei Ronald şi fiica ei Hilda pe Park Lane la numărul 427. Tânărul se învârtea în cercurile cele mai selecte ale societăţii şi nu avea, sau cel puţin nu se ştia să aibă, duşmani sau vreun viciu. Fusese logodit cu domnişoara Edith Woodley din Carstairs, dar logodna fusese ruptă cu acordul ambelor părţi cu câteva luni înainte şi nu era nici un semn că ar fi lăsat în urma sentimente extrem de profunde. În rest, viaţa acestui om se limita la un cerc restrâns şi convenţional, întrucât avea obiceiuri liniştite şi era, de felul lui, destul de rece. Cu toate acestea, moartea s-a abătut asupra acestui tânăr aristocrat liniştit, sub forma cea mai stranie şi neaşteptată, în noaptea de 30 martie 1894, între orele zece şi unsprezece şi douăzeci de minute.

Ronald Adair era pasionat de jocul de cărţi şi juca des, dar niciodată pe mize care ar fi putut să-i dăuneze. Era membru al cluburilor Baldwin, Cavendish şi Bagatelle. S-a arătat că la acesta din urmă a jucat o partidă de whist după cină, în ziua decesului sau. Tot acolo jucase şi în după-amiaza aceleiaşi zile. Mărturiile celor ce jucaseră cu el – domnul Murray, Sir John Hardy şi colonelul Moran – au dovedit că jucaseră whist şi ca mâinile fuseseră luate aproape în mod egal. E posibil ca Adair să fi pierdut cinci lire, dar nu mai mult. Era destul de norocos şi o astfel de pierdere nu l-ar fi putut afecta în nici un fel. Juca aproape zilnic la un club sau altul, era un jucător atent şi, de obicei, câştiga. La ancheta a reieşit că, jucând în pereche cu colonelul Moran, a câştigat chiar patru sute douăzeci de lire de la Godfrey Milner şi lordul Balmoral, la o partidă, în urmă cu câteva săptămâni. Cam atât despre evenimentele recente, după cum a reieşit în urma anchetei.

În seara crimei, Adair s-a întors de la club la ora zece fix. Mama şi sora lui îşi petreceau seara în oraş cu o rudă.

Servitoarea a depus mărturie că l-a auzit intrând în prima cameră de la etajul al doilea, folosită de obicei ca sufragerie. Aprinsese focul acolo şi, pentru că era fum, a deschis fereastra. Nu s-a auzit nici un sunet din camera până la unsprezece şi douăzeci de minute, când s-au întors doamna Maynooth şi fiica ei. Dorind să-i spună noapte bună, mama a încercat să intre în camera fiului ei. Uşa era încuiata pe dinăuntru şi nu au primit nici un răspuns când au bătut la uşă şi l-au strigat. Uşa a fost forţată după ce au primit ajutor. Nefericitul tânăr a fost găsit zăcând lângă masă. Capul îi fusese mutilat, în cel mai groaznic mod, de glonţul unui revolver, dar în cameră nu a fost găsită nici o armă. Pe masă se aflau două bancnote de zece lire fiecare şi încă şaptesprezece lire, din care zece erau monezi de aur şi argint, banii fiind aranjaţi în grămezi de diferite valori. Pe o foaie de hârtie erau scrise nişte numere lângă numele unor prieteni de-ai lui de la club, lucru care ne face să credem că, înainte de a muri, încerca să facă o socoteală a pierderilor şi a câştigurilor de la jocul de cărţi.

O examinare superficială a circumstanţelor nu putea decât să facă acest caz şi mai dificil. În primul rând, nu ar fi existat nici un motiv pentru că tânărul să încuie uşa pe dinăuntru. Exista posibilitatea că asasinul să-l fi omorât şi apoi să fi fugit pe fereastră. Dar înălţimea era de cel puţin şapte metri, iar sub fereastră era un strat de brânduşe înflorite. Nici pământul şi nici florile nu arătau semne că ar fi fost deranjate şi nici nu era vreo urmă pe fâşia îngusta de iarbă care separa casa de stradă. Prin urmare, aparent, tânărul Adair era cel care încuiase uşa. Dar cum a murit? Nimeni nu ar fi putut să se urce până la fereastra fără să lase urme. Să presupunem că cineva ar fi tras prin fereastră. Atunci ar fi fost într-adevăr un ţintaş remarcabil dacă ar fi provocat astfel o rană mortală, folosind un revolver. Pe de altă parte, Park Lane e o stradă foarte circulată, iar la câteva sute de metri de casa se afla o staţie de birje. Nimeni nu auzise împuşcătura. Şi totuşi, exista un

om mort, exista glonţul de la revolver care se deformase, aşa cum se întâmpla cu toate gloanţele cu cap moale, şi era rana care trebuie să fi cauzat moartea instantanee. Acestea erau împrejurările misterului din Park Lane care, în continuare, au fost complicate de absenţă totală a mobilului, din moment ce, aşa cum am mai spus, tânărul Adair nu avea duşmani şi nu se încercare sustragerea banilor sau a lucrurilor de valoare din cameră.

Toată ziua m-am gândit la acele lucruri încercând să găsesc o teorie care să le reunească pe toate şi acea linie de minimă rezistenta despre care sărmanul meu amic spunea că este începutul fiecărei investigaţii. Mărturisesc că nu am prea făcut progrese. Seara mă plimbam de-a lungul străzii Park Lane şi, pe la ora şase, m-am trezit la capătul ei care dădea în stradă Oxford. Un grup de pierde-vară aşezaţi pe caldarâm, care se uitau cu toţii la o anumită fereastră, m-a îndrumat spre casa pe care venisem s-o văd. Un bărbat înalt, slab, cu ochelari coloraţi, pe care eu îl bănuiam a fi un detectiv, îşi expunea o teorie în timp ce ceilalţi se adunaseră în jurul său să asculte ce avea de spus. M-am apropiat de el cât am putut de mult, dar observaţiile sale mi s-au părut a fi absurde, aşa încât m-am retras oarecum dezgustat. În timp ce făceam acest lucru m-am lovit de un bărbat diform care era în spatele meu şi i-am răsturnat o parte din cărţile pe care le cara. Îmi amintesc că atunci când le-am ridicat, am observat titlul uneia dintre ele: „Originea venerării copacilor” şi m-am gândit că individul trebuie să fie vreun bibliofil care colecţiona volume ori ca hobby, ori pentru comercializare. Am încercat să-mi cer scuze pentru accident, dar era evident că acele cărţi pe care le maltratasem erau foarte preţioase în ochii deţinătorului lor. Bombănind cu dispreţ, acesta s-a întors şi i-am văzut favoriţii cărunţi dispărând în mulţime.

Observaţiile mele asupra casei de la numărul 427 de pe Park Lane nu m-au ajutat la clarificarea problemei care mă interesa. Casa era separată de stradă printr-un zid mic şi

un gard care, per ansamblu, nu era mai înalt de doi metri şi jumătate. Aşa că era foarte uşor pentru oricine să intre în grădină, dar fereastră era complet inaccesibilă din moment ce nu era nici o ţeavă de apă sau orice altceva pe care chiar şi cel mai atletic om să se poată urca. Mai nedumerit ca niciodată, am făcut cale întoarsa la Kensington. Nu mă adâncisem în studiul meu de nici cinci minute când a intrat servitoarea să-mi spună că venise cineva să mă vadă. Spre uimirea mea nu era altcineva decât ciudatul bătrânel colecţionar de cărţi, cu fata aspră şi zbârcita ivindu-se dintr-un cadru de păr alb şi cu pretioasele-i volume, cel puţin o duzină, sub braţul drept.

— Sunteţi surprins să mă vedeţi, domnule, spuse el cu o voce stranie, croncanita.

Am recunoscut că eram.

— Ei bine, am o conştiinţă, domnule, şi când am băgat de seamă că intraţi în această casă, cum veneam eu după dumneavoastră şchiopătând, mi-am zis: „O să intru şi o să-l văd pe domnul acela drăguţ şi o să-i spun că, dacă am fost cam nepoliticos, nu am vrut să fac vreun rău şi că îi sunt îndatorat pentru că mi-a ridicat cărţile de pe jos.”

— Exageraţi pentru un fleac, am spus eu, pot să vă întreb cum aţi ştiut cine sunt?

— Ei bine, domnule, dacă nu-mi permit prea multe, sunt un vecin de-al dumneavoastră, am o mică librărie pe colţul străzii Church şi, cu siguranţă, mă bucur să vă văd. Poate colecţionaţi şi dumneavoastră, domnule, am aici „Păsări britanice”, „Catullus” şi „Războiul Sfânt”, un chilipir fiecare dintre ele. Cu cinci volume aţi putea să ocupaţi acel spaţiu de pe al doilea raft. Arata dezordonat nu-i aşa, domnule?

Mi-am întors capul să mă uit la dulapul din spatele meu. Când m-am întors, Sherlock Holmes îmi zâmbea de cealaltă parte a măsuţei de studiu. M-am ridicat în picioare, l-am fixat pentru câteva secunde într-o uimire totală, iar apoi se pare că am leşinat pentru prima şi ultima oară în viaţa mea. Desigur, o ceaţă cenuşie se înfăţişa înaintea ochilor mei, iar

când s-a limpezit m-am trezit cu gulerul desfăcut şi cu gustul înţepător al coniacului pe buze. Holmes era aplecat pe scaunul meu cu butelca în mâna.

— Dragul meu Watson, rosti bine cunoscută voce, îţi datorez mii de scuze. Nu mi-am închipuit că vei fi atât de afectat.

L-am apucat de braţ.

— Holmes, am strigat, chiar tu eşti? Chiar eşti viu? Se poate să fi reuşit să ieşi din acel groaznic abis?

— Aşteaptă un moment, spuse el. Crezi că eşti în stare să discutăm despre aceste lucruri? Ţi-am pricinuit un şoc serios prin dramatică şi inutilă mea reapariţie.

— Sunt bine, dar, ce-i drept, Holmes, nu-mi pot crede ochilor. DoamneDumnezeule, să mă gândesc că tu, tu din toţi oamenii, te vei afla din nou în biroul meu!

L-am apucat din nou de mâneca şi am simţit mâna subţire şi vânjoasa de dedesubt.

— Ei bine, oricum nu eşti fantomă, am spus. Dragul meu, sunt nespus de fericit să te văd. Ia loc şi spune-mi, povesteşte-mi cum ai scăpat cu viaţa din acea prăpastie îngrozitoare?

S-a aşezat în faţa mea şi şi-a aprins o ţigară în cunoscuta sa maniera nonşalantă. Era îmbrăcat în anteriul ponosit de comerciant de cărţi, dar, în rest, tot ce mai rămăsese din acel individ era claia de păr alb şi cărţile vechi de pe masă. Holmes arata mai degrabă slab şi puternic decât bătrân, dar pe faţa lui acvilina se distingea o umbră palidă care-mi spunea că viaţa lui în ultimul timp nu fusese prea sănătoasă.

— Mă bucur că pot să mă întind, Watson, spuse el. Nu e de glumă când un bărbat înalt trebuie să-şi scurteze din înălţime câteva ore la rând. Acum, dragul meu amic, în privinţa acestor explicaţii, dacă ţi-aş cere cooperarea, ne-ar aştepta o noapte grea şi periculoasă. Poate că ar fi mai bine dacă ţi-aş povesti toată situaţia când îmi voi termina treaba.

— Sunt foarte curios. Aş prefera, mai degrabă, să aud acum.

— Vei veni cu mine la noapte?

— Când doreşti şi unde doreşti.

— Este într-adevăr ca pe vremuri. Avem timp să cinăm înainte să fim nevoiţi să plecăm. Ei bine, acum, în legătură cu prăpastia. N-am întâmpinat nici o dificultate la ieşire pentru simplul motiv că nu am fost niciodată în prăpastie.

— Nu ai fost niciodată?

— Nu, Watson, nu am fost niciodată. Scrisoarea mea pentru tine este autentică. Nici urmă de îndoiala, nu eram la sfârşitul carierei mele când, deodată, am observat silueta oarecum sinistră a profesorului Moriarty pe potecă îngusta care ducea spre un loc sigur. Am citit în ochii lui un scop bine definit şi de nezdruncinat. Am schimbat câteva cuvinte şi astfel am obţinut politicos permisiunea de a-ţi scrie un bilet pe care l-ai primit ulterior. L-am lăsat alături de port-tigaretul şi bastonul meu şi am pornit pe potecă, cu Moriarty pe urmele mele. Când am ajuns la capătul potecii, eram deja în mare pericol. Nu a scos nici o armă, dar s-a repezit la mine şi şi-a aruncat braţele lungi în jurul meu. Ştia că nu mai are ce să facă şi nu mai voia decât să se răzbune pe mine. Ne-am clătinat pe marginea prăpastiei. Desigur am ceva cunoştinţe de baritsu sau sistemul japonez de luptă, care în mai multe ocazii mi-au fost de folos. Am scăpat din strânsoarea lui, iar el, urlând groaznic, s-a zbătut nebuneşte pentru câteva secunde şi a încercat în gol să se agaţe cu mâinile. Dar cu tot efortul, nu a reuşit să-şi menţină echilibrul şi a căzut. M-am aplecat peste marginea prăpastiei şi l-am văzut cazând. Apoi s-a lovit de o stânca, a sărit şi a ajuns în apă.

Am ascultat uimit explicaţia dată de Holmes prin fumul de la ţigară.

— Dar urmele? am zis, am văzut cu ochii mei cele două urme coborând pe potecă şi niciuna coborând înapoi.

— S-a întâmplat cam aşa. În momentul când profesorul a dispărut, mi-am dat seama de extraordinară oportunitate pe care mi-o oferise destinul. Ştiam că Moriarty nu era

singurul care jurase să mă ucidă. Mai erau cel puţin alţi trei a căror dorinţa de răzbunare ar fi crescut după moartea liderului lor. Toţi erau oameni foarte periculoşi. Unul sau altul cu siguranţă m-ar fi prins. Pe de altă parte, dacă toată lumea era convinsă că sunt mort, atunci ei şi-ar fi permis anumite lucruri şi aş fi putut să-i distrug. Atunci ar fi fost timpul să anunţ că încă mă aflu printre cei vii. Atât de repede gândeşte creierul încât cred că m-am gândit la toate aceste lucruri înainte ca profesorul Moriarty să fi ajuns în fundul prăpastiei Reichenbach.

M-am ridicat şi am examinat zidul de piatră din spatele meu. În relatarea expresivă pe care ai dat-o faptelor şi pe care am citit-o cu mult interes câteva luni mai târziu, afirmi că zidul stâncos este subţire. Nu este chiar adevărat. Am văzut câteva locuri mici de pus piciorul şi erau lucruri care indicau existenţa unui tăpşan. Stânca este atât de înalta încât ar fi fost evident imposibil să o urc în întregime şi la fel de imposibil ar fi fost să plec pe cărarea umedă fără să las urme. Ce-i drept, aş fi putut să întorc ghetele cum am mai făcut cu alte ocazii, dar trei seturi de urme în aceeaşi direcţie cu siguranţă ar fi sugerat o înscenare. Atunci, în concluzie, cel mai bine ar fi fost să risc şi să urc. Nu a fost un lucru plăcut, Watson. Prăpastia se căsca sub mine. Nu sunt o persoană cu o imagina-tie bogată, dar ai cuvântul meu că mi se părea că aud vocea lui Moriarty ţipând la mine din abis. Orice greşeală ar fi fost fatală. Nu o singură dată, când atingeam cu mâna smocuri de iarbă sau piciorul aluneca pe crestăturile ude ale stâncii, credeam că mă duc. Dar m-am zbătut şi, în final, am ajuns la un tăpşan lung de câţiva metri, acoperit de muşchi moale şi verde, unde puteam să stau perfect confortabil şi fără să fiu văzut. Eu eram acolo, întins, când tu şi oamenii tăi, dragul meu Watson, investigaţi, în maniera cea mai plină de compătimire şi ineficientă, împrejurările morţii mele.

În fine, după ce aţi ajuns la nişte concluzii inevitabile şi total eronate, aţi plecat spre hotel, iar eu am rămas singur.

Mi-aş fi închipuit că aventurile mele au luat sfârşit, dar, o întâmplare neaşteptată mi-a demonstrat că încă mă mai aşteptau surprize. O piatră uriaşă, cazând de sus, a trecut pe lângă mine, a căzut pe potecă şi s-a rostogolit în prăpastie. Pe moment, am crezut că a fost o întâmplare, dar, în secunda următoare, uitându-mă în sus, am zărit capul unui bărbat pe fundalul unui cer întunecat şi o altă piatră a căzut chiar pe tăpşanul pe care eram eu lungit, aproape de capul meu. Desigur, scopul era evident. Moriarty nu fusese singurul. Un aliat – şi chiar cu acea unică privire mi-am dat seama ce periculos era acel aliat – fusese de pază când profesorul m-a atacat. De la distanţă, nevăzut de mine, fusese martor al morţii amicului sau şi al fugii mele. A aşteptat şi apoi, urcându-se până în vârful stâncii, a încercat să ducă la bun sfârşit misiunea în care eşuase martorul sau.

N-am avut timp să mă gândesc prea mult, Watson. Am văzut din nou chipul acela sinistru aplecat deasupra stâncii şi mi-am dat seama că urmează altă piatră. M-am târât în jos până la potecă. Nu cred că aş fi reuşit s-o fac cu sânge rece. A fost de o sută de ori mai greu decât urcuşul. Dar am avut timp să mă gândesc la pericol pentru că altă piatră a zburat pe lângă mine când mă aflam agăţat cu mâinile de marginea tăpşanului. Pe la jumătatea drumului am alunecat dar, slavă Domnului, am aterizat pe poteca zgâriat şi plin de sânge. M-am ridicat în picioare, am mers cincisprezece kilometri prin munţi pe întuneric şi, o săptămână mai târziu, m-am trezit în Florence cu certitudinea că nici o persoană de pe faţa pământului nu ştia ce se întâmplase cu mine.

Am avut un singur confident – fratele meu Mycroft. Îţi datorez multe scuze, dragul meu Watson, dar era foarte important pentru mine să se creadă că sunt mort şi sunt convins că nu ai fi putut scrie o relatare atât de convingătoare a nefericitului final dacă nu ai fi crezut chiar tu că este adevărat. De mai multe ori în ultimii trei ani am

încercat să-ţi scriu, dar de fiecare dată m-am temut că afecţiunea ta pentru mine te-ar conduce la vreo indiscreţie care ar putea să-mi trădeze secretul. Din acest motiv am plecat de lângă tine în seara asta când mi-ai deranjat cărţile, pentru că în acel moment mă aflam în pericol şi orice semn de surpriză şi emoţie din partea ta ar fi atras atenţia asupra identităţii mele şi ar fi condus la cele mai deplorabile şi ireparabile rezultate. Cât despre Mycroft, am fost nevoit să am încredere în el ca să obţin banii de care aveam nevoie. În Londra, lucrurile nu s-au derulat atât de bine pe cât mă aşteptam întrucât în urma procesului găştii lui Moriarty, doi dintre cei mai periculoşi membri, cei mai răzbunători duşmani ai mei, au rămas în libertate. Prin urmare, am călătorit doi ani prin Tibet şi m-am distrat vizitând Lhassa şi petrecând câteva zile în compania marelui Lama. Poate ai citit despre remarcabilele explorări ale unui norvegian pe nume Sigerson, dar sunt sigur că nici nu te-ai gândit că primeşti veşti de la amicul tău. Apoi am trecut prin Persia, am vizitat Mecca şi am făcut o scurtă, dar interesantă vizita califului din Khartoum, rezultatele acesteia comunicându-le Biroului de Externe. Întorcându-mă în Franţa, am petrecut câteva luni cercetând derivatele gudronului de huila într-un laborator din Montpellier în sudul Franţei. Spre satisfacţia mea, la finalizarea acestuia şi la aflarea veştii că doar unul dintre duşmanii mei mai rămăsese în Londra, mă pregăteam să revin, când acţiunile mele au fost grăbite de primirea vestii acestui remarcabil mister din Park Lane, care m-a atras nu doar pentru ceea ce reprezintă, ci şi pentru că părea să-mi ofere cele mai stranii oportunităţi personale. Am venit îndată la Londra, am făcut o vizită pe strada Baker, am adus-o pe doamna Hudson în pragul isteriei şi am descoperit că Mycroft îmi păstrase camerele şi hârtiile exact aşa cum fuseseră întotdeauna. Aşa se face, dragul meu Watson, ca astăzi la ora două mă găseam în vechiul meu fotoliu din vechea mea odaie, singura mea dorinţă fiind să-l pot vedea pe vechiul

meu amic Watson aşezat pe celălalt scaun, pe care de atâtea ori a stat.

Aceasta este remarcabilă istorie pe care am ascultat-o în acea seară de aprilie – istorie care mi s-ar fi părut perfect incredibila dacă nu ar fi fost confirmată de prezenţa siluetei înalte şi subţiri, a chipului ager şi nerăbdător pe care nu credeam să le mai văd vreodată. Aflase cumva de marea mea nenorocire şi şi-a arătat compasiunea mai degrabă prin comportament decât prin vorbe.

— Munca este cel mai bun antidot pentru supărare, dragul meu Watson, spuse el, şi în seara asta am ceva de lucru pentru amândoi, iar, dacă ajungem la un final victorios, asta va influenţa viaţa unui om pe această planetă.

Degeaba l-am rugat să-mi spună mai mult.

— Vei auzi şi vei vedea destul până dimineaţă, răspunse el. Avem de discutat despre trei ani din trecut. Hai să ne rezumăm la asta până la ora nouă şi jumătate când vom porni în memorabila aventura a casei goale.

Într-adevăr, la acea oră era ca în vremurile de demult, mă aflam aşezat în birja lângă el, cu revolverul în buzunar şi emoţia aventurii în inimă. Holmes era rece, sever şi tăcut. Cum licărea lumina lampadarelor pe trăsăturile lui aspre, am remarcat că avea sprâncenele încruntate de gânduri şi ţinea strânse buzele subţiri. Nu ştiam ce bestie sălbatică aveam să hăituim prin jungla întunecata a Londrei criminale, dar puteam fi sigur după purtarea acestui mare vânător ca aventura urma să fie una dintre cele mai palpitante, în timp ce zâmbetul sarcastic care-i trecea când şi când peste tristeţea ascetică nu vestea lucruri bune pentru obiectul căutării noastre.

Credeam că ne îndreptam spre strada Baker, dar Holmes a oprit birja la colţul Pieţei Cavendish. Am remarcat că după ce a ieşit din birja s-a uitat cercetând în stânga şi-n dreapta şi la fiecare colţ de stradă se străduia din răsputeri să se asigure că nu este urmărit. Ruta noastră era mai mult ca sigur una specială. Cunoştinţele lui Holmes despre

străzile lăturalnice din Londra erau extraordinare, iar în situaţia de fata mergea repede, cu paşi siguri, printr-un labirint de garaje şi grajduri, despre care n-am ştiut vreodată că existau. În final, am ajuns pe o stradă mică, cu case vechi şi întunecate de-o parte şi de alta prin care am ajuns în stradă Manchester şi, mai departe, în stradă Blandford. Aici Holmes intra iute într-un pasaj strâmt, apoi într-o curte părăsită printr-o poartă de lemn şi deschise cu o cheie uşa din spate a unei case. Am intrat împreuna, iar el închise uşa în spatele nostru.

Era întuneric beznă, dar era evident că ne aflăm într-o casă goală. Duşumeaua scârţâia şi trosnea sub paşii noştri, iar eu, cu mâna întinsa, am atins un perete pe care tapetul atârna în fâşii. Degetele subţiri şi reci ale lui Holmes mă apucară de încheietura mâinii şi mă conduseră pe un hol lung până am întrezărit o fereastră întunecata în formă de evantai, deasupra uşii. Aici Holmes se întoarse brusc la dreapta şi ne-am trezit într-o cameră goală, mare, pătrată, cu colţurile foarte întunecate, dar uşor luminată în centru de felinarele de vizavi. Nu era nici o lampă prin apropiere, iar fereastră era acoperită cu un strat gros de praf, astfel că de-abia ne puteam distinge trăsăturile. Tovarăşul meu puse mâna pe umărul meu şi-şi apropie buzele de urechea mea.

— Ştii unde ne aflăm? îmi şopti el.

— Pe strada Baker, desigur, am răspuns, uitându-mă prin fereastră.

— Exact. Ne aflam în Camden House, chiar vizavi de fostul tău apartament.

— Dar de ce ne aflăm aici?

— Pentru că ne oferă o vedere excelentă asupra acelui pitoresc ansamblu arhitectonic. Pot să te rog, dragul meu Watson, să te apropii de fereastră, având grijă să nu fi văzut, şi să te uiţi la vechile noastre odăi, punctul de plecare al atâtora dintre aventurile noastre? Vom vedea dacă cei trei ani de absenţa mi-au diminuat în întregime capacitatea de a te surprinde.

M-am apropiat încet şi m-am uitat la cunoscută fereastra. Când mi-a căzut privirea asupra acesteia, mi s-a tăiat răsuflarea şi am scos un sunet de uimire. Storurile erau trase şi în cameră era o lumină puternică. Înăuntru se vedea umbra unui bărbat aşezat pe scaun şi lăsat mult pe spate, un contur întunecat pe fundalul luminos al ferestrei. Nu era nici o îndoiala: ˙˙˙˙˙˙˙ capului, umerii laţi, trăsăturile ascuţite… Chipul era întors pe jumătate, efectul fiind cel dat de siluetele întunecate pe care bunicii noştri le înrămau. Era o reproducere perfectă a lui Holmes. Am fost atât de uimit încât am întins mâinile să mă asigur că el se afla tot lângă mine. Corpul îi tresălta râzând încet.

— Ei bine? mă întreba.

— Dumnezeule! am strigat, este minunat.

— Sper că nici vârsta şi nici apucăturile nu mi-au ruginit infinită îndemânare, spuse el, şi am recunoscut în vocea lui bucuria şi mândria unui artist în fata creaţiei sale. Chiar seamănă cu mine, nu-i aşa?

— Aş fi gata să jur că tu eşti.

— Meritul operei îi revine domnului Oscar Meunier din Grenoble, care a petrecut câteva zile făcând acest mulaj. Este un bust din ceară. Restul l-am aranjat chiar eu, în această după-amiază, în timpul vizitei în stradă Baker.

— Dar de ce?

— Deoarece, dragul meu Watson, am avut cel mai bun motiv să conving anumiţi oameni că sunt acolo când eu de fapt sunt în altă parte.

— Şi credeai că îţi sunt supravegheate camerele?

— Ştiam că sunt supravegheate.

— De cine?

— De vechii mei inamici, Watson. De încântătoarea societate al cărei lider zace pe fundul prăpastiei Reichenbach. Ţi-aduci aminte că ei şi doar ei ştiau că sunt încă în viaţă. Mai devreme sau mai târziu aveau să creadă că mă voi întoarce în apartamentul meu. Au urmărit încontinuu şi în dimineaţa aceasta m-au văzut sosind.

— De unde ştii?

— Pentru că le-am recunoscut santinela când m-am uitat pe fereastră. E un tip destul de inofensiv, pe nume Parker, un hoţ care obişnuia să-şi stranguleze victimele şi un remarcabil interpret de cântece evreieşti din harfa. Nu aveam nimic cu el. Dar aveam ceva de împărţit cu persoana mult mai importantă din umbra acestuia, prietenul intim al lui Moriarty. Cel care a aruncat cu pietre de pe stânca, cel mai viclean şi periculos criminal din Londra. El este cel care se afla pe urmele mele în seara asta, Watson, şi tot el este cel care nu are nici cea mai mică idee că noi îl urmărim la rândul nostru.

Uşor, uşor, planurile prietenului meu ieşeau la iveală. Din acest adăpost avantajos, spionii erau spionaţi, iar urmăritorii – urmăriţi. Umbra colţuroasă de sus era momeală, iar noi eram vânătorii. Tăcuţi, stăteam împreuna în întuneric şi priveam siluetele grăbite care treceau încontinuu prin faţa noastră. Holmes era tăcut şi încremenit, dar mi-am dat seama că era extrem de atent şi că ochii lui erau fixaţi la trecători. Era o noapte rece şi furtunoasă şi vântul pătrunzător şuieră pe strada lungă. Mulţi oameni se mişcau încolo şi-ncoace, majoritatea înfofoliţi în haine. O dată sau de două ori mi s-a părut că am mai văzut aceeaşi persoană înainte şi am remarcat în mod special doi bărbaţi care păreau să se adăpostească de vânt la intrarea unei case mai sus pe stradă. Am încercat să atrag atenţia tovarăşului meu, dar el arata o uşoară manifestare de nerăbdare şi continuă să se uite în stradă. Nu o dată a bătut nervos din picioare şi rapid cu degetele pe perete. Îmi era evident că devenea neliniştit şi că planurile nu îi ieşeau cum sperase. În final, pe măsură ce se apropia miezul nopţii şi stradă se golea, începu să meargă încolo şi-ncoace prin cameră, într-o agitaţie de necontrolat. Tocmai voiam să-i spun ceva când mi-am ridicat privirea spre fereastra luminată şi, din nou, am avut o surpriză

aproape la fel de mare ca prima oară. L-am apucat pe Holmes de braţ şi am arătat în sus.

— Umbra s-a mişcat! am spus.

Într-adevăr, nu mai era profilul, ci spatele, întors acum spre noi. Cu siguranţă, trecerea celor trei ani nu-i domoliseră temperamentul său nerăbdarea dându-i o inteligenţă mai puţin vioaie.

— Desigur că s-a mişcat, spuse el, crezi că o dădeam în bară chiar atât de prosteşte, Watson, încât să plasez pur şi simplu un manechin uşor de observat şi să mă aştept ca unii dintre cei mai ageri oameni din Europa să fie păcăliţi? Ne aflam în această cameră de două ore, aşa că doamna Hudson a făcut câteva schimbări la manechin, de opt ori sau, mai exact, o dată la un sfert de oră. Îl manevrează din faţă, astfel încât umbra ei să nu fie văzută. Ah!

Inspiră adânc, pătrunzător, plin de emoţie. În lumina palidă i-am văzut capul aplecat în faţă, întreaga sa fiinţa încremenita de atenţie. Afară strada era complet goală. Poate că cei doi bărbaţi încă mai erau înghesuiţi la uşa de la intrare, dar nu-i mai puteam vedea. Totul era nemişcat şi întunecat în afară de acel paravan puternic luminat în galben din faţa noastră cu silueta neagră conturată în centru. Din nou, în liniştea completă, am auzit acel sunet vag, şuierător care trăda o emoţie intensă suprimată. În secunda următoare mă trase în cel mai întunecat colţ al odăii şi i-am simţit mâna pe buze, avertizându-mă. Degetele care mă ţineau tremurau. Nicicând nu-mi mai văzusem amicul atât de mişcat şi totuşi strada întunecata încă se întindea solitară în faţa noastră.

Dar deodată mi-am dat seama de ceea ce simţurile sale ascuţite deja distinseseră. Am auzit un sunet slab, tainic, dar nu dinspre strada Baker, ci chiar din spatele casei în care ne ascundeam. O uşă s-a deschis şi s-a închis. O secundă mai târziu se auzeau paşi prin hol – paşi care voiau să fie silenţioşi, dar al căror sunet reverbera puternic în casa goală. Holmes s-a ghemuit lângă perete şi eu am făcut

la fel, mâna apropiindu-se de mânerul revolverului. Uitându-mă prin întuneric, am văzut slab conturul unui bărbat, cu o nuanţă mai închisa de negru decât întunericul din uşa deschisă. A stat o secundă şi apoi s-a furişat ameninţător mai departe în cameră, ghemuindu-se. Era la câţiva paşi de noi, sinistru, şi mă hotărâsem să-l înfrunt când am realizat că nu ştia de prezenţa noastră acolo. A trecut pe lângă noi, s-a strecurat până la fereastră, foarte uşor şi fără zgomot, şi a ridicat o jumătate de picior. Se lasă la acel nivel şi atunci, lumina de afară, care nu mai era palidă din cauza prafului, îi căzu pe fată. Omul părea că-şi iese din piele de emoţie. Ochii îi străluceau puternic şi trăsăturile îi tremurau spasmodic. Era un om în vârsta, cu un nas subţire proeminent, frunte înalta, chel şi cu o mustaţă uriaşă încărunţita. Jobenul era tras pe ceafă şi sub pardesiul deschis se vedea pieptarul de la o ţinută de seară. Avea un chip slab, dar oacheş, marcat de riduri adânci, sălbatice. În mâna avea ceva care semăna cu un baston, dar când l-a pus pe podea, a scos un sunet metalic. Apoi, din buzunarul pardesiului scoase un obiect greoi şi se adânci într-o îndeletnicire la finalul căreia se auzi o pocnitură ascuţită, tare, asemănătoare zgomotului scos de un arc sau un zăvor care se închide. Fiind în continuare îngenuncheat pe podea, se aplecă în faţă şi îşi puse toată forţa şi greutatea pe o pârghie, rezultatul fiind un sunet şuierător, ameţitor care s-a sfârşit, încă o dată, cu o pocnitură puternică. Apoi s-a îndreptat şi am văzut că în mâna avea un fel de puşcă cu patul uşor deformat. Trase închizătorul, puse ceva înăuntru şi puse piedica. Apoi ghemuindu-se, sprijinii capătul ţevii de pervazul ferestrei deschise şi i-am văzut mustaţa atârnând peste patul puştii şi ochii lucindu-i pe măsură ce cercetă împrejurimile. Când a sprijinit patul puştii de umăr am auzit un geamăt de satisfacţie şi am văzut uimitoarea ţinta, conturul negru de pe fundalul galben înfăţişându-se clar în faţa ochilor lui. Timp de o secundă rămase nemişcat. Apoi degetul i se încleştă pe

trăgaci. Se auzi un şuierat straniu, puternic şi zăngănitul prelung al geamului spart. În acel moment Holmes se repezi ca un tigru în spatele ţintaşului şi-l dărâmă cu faţa în jos. Acesta se ridică într-o secundă şi cu o forţă convulsiva îl apucă pe Holmes de gât, dar l-am lovit eu cu patul revolverului şi căzu din nou pe podea. Am căzut peste el şi, în timp ce-l ţineam, Holmes fluieră. Se auzi tropăitul paşilor alergând pe ciment şi doi poliţişti în uniformă şi un detectiv în haine civile intrară în grabă pe intrarea principală şi apoi în cameră.

— Tu eşti, Lestrade? întreba Holmes.

— Da, domnule Holmes, am preluat chiar eu sarcina. Mă bucur să vă văd înapoi în Londra, domnule.

— Cred că ai nevoie de puţin ajutor, neoficial. Trei crime nerezolvate într-un an nu prea merge, Lestrade. Dar în cazul misterului Molesey te-ai descurcat, nu ca de obicei, adică să spunem că te-ai descurcat binişor.

Ne ridicarăm toţi în picioare, prizonierul respirând greu, de fiecare parte a sa fiind câte un ofiţer de poliţie robust. În stradă deja începuseră să se adune câţiva gură-cască. Holmes se duse la fereastră, o închise şi trase jaluzelele. Lestrade făcuse rost de două lumânări şi poliţiştii îşi scoaseră lanternele. În final, puteam să văd prizonierul.

Fata care se întoarse spre noi era extrem de virila şi totuşi sinistra. Cu o frunte de filosof şi un maxilar senzual, bărbatul trebuie să fi avut predispoziţie atât pentru bine, cât şi pentru rău. Dar nimeni nu se putea uita în ochii săi albaştri şi cruzi, cu pleoape căzute batjocoritor, sau la nasul agresiv şi la fruntea brăzdată şi ameninţătoare fără să vadă cele mai clare semne ale firii periculoase. Nu ne băga în seamă pe niciunul, dar ochii îi erau fixaţi pe chipul lui Holmes cu o expresie plină de ură şi uimire, în egală măsură.

— Ticălosule! mormăia întruna. Isteţ, isteţ ticălos!

— Ah, colonele! exclamă Holmes aranjându-şi gulerul şifonat. „Călătoriile sfârşesc cu întâlnirea îndrăgostiţilor”,

spune o veche piesa. Nu cred că am avut plăcerea să vă văd de când m-aţi gratulat cu acele mici atenţii pe când mă aflam pe tăpşanul de deasupra prăpastiei Reichenbach.

Colonelul se uita în continuare la chipul amicului meu, ca un om în transă.

— Ticălos şiret ce eşti! era tot ce putea spune.

— Încă nu te-am prezentat, spuse Holmes. Domnilor, vi-l prezint pe domnul colonel Sebastian Moran, fost membru în armata indiană a Maiestăţii Sale şi cel mai bun vânător de pradă mare pe care l-au dat vreodată Indiile. Cred că nu mă înşel, colonele, când afirm că a rămas neegalata colecţia dumneavoastră de tigri.

Bătrânul fioros nu spuse nimic, dar continua să se uite urât la tovarăşul meu cu acei ochi sălbatici şi mustaţa ţepoasă, el însuşi semănând foarte mult cu un tigru.

— Mă mir că stratagema mea simplă a înşelat un vânător bătrân ca dumneata, spuse Holmes. Cred că îţi este foarte cunoscută. Nu ai priponit niciodată un ied de un copac, nu te-ai ascuns în copac deasupra cu puşca în mâna, nu ai aşteptat ca momeala să atragă tigrul? Casa goală este copacul meu, iar dumneata eşti tigrul meu. Probabil că ai avut alte arme de rezervă în cazul în care apăreau mai mulţi tigri sau presupunând prin absurd că nu mai nimereai ţinta. Acestea, şi arata de jur-împrejur, sunt celelalte arme ale mele. Comparaţia este perfectă.

Colonelul Moran sări în faţă cu un mârâit de furie, dar poliţiştii îl traseră înapoi. Furia de pe chipul lui era evidentă.

— Mărturisesc că mi-ai făcut o surpriză, spuse Holmes. Nu m-am gândit că tocmai dumneata vei folosi această casă goală şi aceasta convenabilă fereastra. Mi te închipuisem operând din stradă, unde te aşteptau amicul meu Lestrade şi oamenii lui. Cu aceasta excepţie, totul a decurs cum mă aşteptam.

Colonelul Moran se întoarse către Lestrade.

— Poate că ai sau poate că nu ai un motiv bun ca să mă arestezi, spuse el, dar nu este nici un motiv pentru care ar trebui să suport ironiile acestui om. Dacă mă aflu în mâna legii, atunci lucrurile să fie făcute legal.

— Bine, cred că-i destul de rezonabil, a fost de acord Lestrade. Domnule Holmes, mai ai ceva de zis înainte să plecăm?

Holmes ridicase puternică armă pneumatica de pe podea şi îi examina mecanismul.

— O armă admirabilă şi unică, spune el, silenţioasă şi cu bătaie extraordinară. L-am cunoscut pe Von Herder, mecanicul german orb care a construit-o în urma comenzii primite de la defunctul profesor Moriarty. De câţiva ani ştiu de existenţa ei, dar până acum nu am avut şansa s-o încerc. Vreau să-ţi atrag atenţia la ea în mod special, Lestrade, şi la gloanţele potrivite.

— Poţi să ai încredere că o vom cerceta, domnule Holmes, spuse Lestrade în timp ce toţi se îndreptau către uşă. Mai e ceva?

— Vreau doar să te întreb, ce acuzaţie preferi?

— Ce acuzaţie, domnule? Bineînţeles că tentativa de omor asupra domnului Sherlock Holmes.

— Nu Lestrade. Nu am de gând să particip la această problemă. Dumitale şi numai dumitale îţi revine meritul de a fi efectuat această remarcabilă arestare. Da, Lestrade, te felicit! Cu obişnuitul tău amestec fericit de viclenie şi îndrăzneala, l-ai prins.

— L-am prins! Pe cine, domnule Holmes?

— Pe cel pe care întreaga poliţie l-a căutat fără nici un rezultat, pe colonelul Sebastian Moran, care l-a împuscat pe onorabilul Ronald Adair, cu un glonte expandabil, dintr-o puşcă pneumatică, prin fereastra deschisă de la etajul al doilea al casei din Park Lane, numărul 427, pe data de 30 lună trecută. Aceasta-i acuzaţia, Lestrade. Iar acum, Watson, dacă poţi suporta curentul de la fereastră spartă,

cred că o jumătate de oră în biroul meu la un trabuc îţi va aduce o porţie bună de amuzament.

Vechile noastre camere rămăseseră neschimbate sub supravegherea lui Mycroft şi prompta îngrijire a doamnei Hudson. Adevărat, când am intrat am remarcat o ordine perfectă, iar vechile repere erau toate la locul lor. Erau şi colţul cu substanţe chimice, şi masa cu furnir din scândura de brad. Pe un raft, era un rând cu albume cu tăieturi din ziare şi cărţi de referinţă pe care mulţi compatrioţi de-ai noştri ar fi fost fericiţi să le vadă arse. Diagramele, cutia de la vioară şi suportul pipei – chiar şi papucul persan care conţinea tutunul – pe toate le-am văzut uitându-mă în jurul meu. Erau doi ocupanţi în camera – unul, doamna Hudson, care ne-a zâmbit amândurora când am intrat; celălalt, manechinul ciudat care a jucat un rol atât de important în aventurile din acea seară. Era un model colorat, din ceară, al prietenului meu, atât de perfect executat încât era un duplicat perfect. Era aşezat pe o masă cu piedestal, cu un halat vechi de-al lui Holmes astfel înfăşurat în jurul lui, încât, din stradă, iluzia era perfectă.

— Sper că ai luat toate măsurile de precauţie, doamna Hudson, spuse Holmes.

— Am mers în genunchi domnule, exact cum mi-aţi spus.

— Evident. Ai îndeplinit sarcina foarte bine. Ai observat unde s-a dus glonţul?

— Da, domnule. Mă tem că v-a stricat frumosul bust întrucât a trecut chiar prin cap şi s-a turtit de perete. L-am luat eu de pe covor. Iată-l!

Holmes mi-l arata.

— Un glonte cu vârf moale de revolver, după cum îţi dai seama, Watson. E un lucru genial aici pentru că cine s-ar fi aşteptat să găsească aşa ceva tras dintr-o puşcă cu arc? Bine, doamna Hudson, îţi sunt îndatorat pentru ajutorul dumitale. Iar acum, Watson, asaza-te încă o dată în vechiul tău scaun, pentru că sunt câteva lucruri pe care aş vrea să le discut cu tine.

Îşi aruncase halatul ponosit, iar acum era vechiul Holmes, îmbrăcat în halatul grisoarece pe care l-a luat din cuier.

— Siguranţa bătrânului vânător nu şi-a pierdut fermitatea şi nici ochii acurateţea, spuse el râzând, pe măsură ce inspecta fruntea zdrobită a bustului.

— Exact prin centrul părţii din spate a capului şi fix prin creier. Era cel mai bun ţintaş din India şi cred că mai sunt câţiva mai buni în Londra. N-ai auzit de el?

— Nu, n-am auzit.

— Of, of, aşa-i celebritatea! Dar, dacă-mi amintesc bine, nu auziseşi nici de profesorul James Moriarty, posesorul uneia din cele mai grozave minţi ale secolului. Dă-mi indexul de biografii de pe raft.

Dădu paginile leneş, trântit în scaunul său şi pufăind nori de fum din trabuc.

— Colecţia mea, la litera „M”, este grozavă, spuse el. Doar Moriarty este îndeajuns pentru a face orice literă măreaţă şi iată-i pe Morgan „Otrăvitorul”, şi Merriden, a cărui amintire e abominabila, şi Matheus, care mi-a scos caninul stâng în camera de aşteptare de la Charing Cross, şi, în sfârşit, iată-l pe prietenul nostru din seara asta.

Mi-a dat cartea şi am citit: „Moran, Sebastian, colonel, şomer. Fost prim-pionier în Bengalore. Născut: Londra, 1840. Fiu al domnului Augustus Moran, C. B., fost ministru britanic în Persia. Educat la Eton şi Oxford. A luptat în campaniile din Jowaki, Afganistan, Clearasiab (urgente), Sherpur şi Kabul. Autor al lucrărilor: Vânatul mare din vestul Himalayei, 1881; Trei luni în junglă, 1884; adresă: str. Condnit. Cluburi frecventate: The Anglo-Indian Tankerville, Bagatelle Card Club”.

Pe margine se putea citi scrisul migălos al lui Holmes: „Al doilea cel mai periculos om din Londra”.

— E uimitor, spusei înmânându-i volumul. Acest om are cariera unui soldat onorabil.

— Adevărat, răspunse Holmes. S-a descurcat bine, până la un punct. A fost întotdeauna un om cu nervi de oţel, iar în

India încă se mai povesteşte despre cum s-a târât printr-un canal de scurgere după un tigru ucigaş de oameni. Ştii, Watson, sunt unii copaci care cresc până la o anumită înălţime, iar apoi dezvolta o dorinţă dizgraţioasă de a ieşi din comun. O s-o remarci adeseori şi la oameni. Eu am o teorie conform căreia individul reprezintă în dezvoltarea sa întreaga linie a strămoşilor lui şi o astfel de turnură către bine sau rău se datorează unei puternice influente survenite în arborele genealogic. Astfel, omul a devenit istoriei propriei familii.

— Desigur, este uşor fantezistă.

— Ei bine, nu mai insist asupra ei. Indiferent de cauză, colonelul Moran a luat-o pe căi greşite. Fără să fi fost vreun scandal public, India nu l-a mai suportat. S-a retras, a venit la Londra şi, din nou, a căpătat un renume prost. Pe atunci a fost căutat de profesorul Moriarty pentru care a lucrat un timp ca şef de personal. Moriarty îi furniza bani din plin şi l-a folosit doar la două-trei lovituri de clasă pe care un criminal de rând nu le-ar fi putut îndeplini. Sigur îţi aduci aminte de moartea doamnei Stewart, din Lander, în 1887. Nu? Ei bine, sunt sigur că Moran a făcut-o; dar nu s-a putut dovedi nimic. Atât de bine ascuns era colonelul, încât nici chiar când banda i-a fost dezbinata nu l-am putut incrimina. Mai ţii minte că atunci când te-am vizitat la apartament am tras obloanele de teama unei puşti pneumatice? Desigur ai crezut că mă port bizar. Ştiam exact ce fac, deoarece ştiam de existenţa acestei uimitoare puşti şi, de asemenea, ştiam că unul din cei mai buni ţintaşi din lume se afla în spatele ei. Când ne aflam în Elveţia, ne-a urmărit împreuna cu Moriarty şi nu am nici o îndoiala că el este cel care mi-a oferit cele cinci minute de iad pe tăpşanul de la Reichenbach. Îţi închipui că am citit foarte atent ziarele, în timpul şederii mele în Franţa, aşteptând prima ocazie să-l prind. Atâta timp cât el era liber în Londra, viaţa mea nu avea sens. Zi şi noapte umbra lui m-ar fi bântuit şi ocazia ar fi venit mai devreme sau mai târziu. Ce puteam face? Nu

puteam să-l împuşc pur şi simplu, că intrăm în boxa acuzaţilor. N-ar fi folosit la nimic dacă apelam la un magistrat. N-ar fi putut interveni doar în baza unei suspiciuni. Astfel că nu puteam face nimic. Dar am urmărit veştile despre ultimele crime, pentru că ştiam că, mai devreme sau mai târziu, tot l-aş fi prins. Apoi a survenit moartea lui Ronald Adair. În sfârşit, mi se ivise ocazia! Ştiind ce a făcut, nu era logic ca autorul fusese colonelul Moran? A jucat cărţi împreuna cu tânărul; l-a urmărit acasă de la club; l-a împuscat prin fereastra deschisă. Nu era nici o îndoiala. Doar gloanţele sunt de ajuns ca să-i pună laţul de gât. Am venit aici de îndată. Am fost văzut de santinelă şi ştiam că aceasta îi va atrage atenţia colonelului. Îşi va fi dat seama curând că întoarcerea mea avea legătură cu crima şi se va fi alarmat teribil. Eram sigur că va încerca DE ÎNDATĂ să mă elimine şi, în acest scop, va aduce arma crimei. I-am lăsat o ţintă excelentă la fereastră şi, după ce am anunţat poliţia că ar putea fi nevoie de ei – apropo, Watson, le-ai remarcat prezenta în pragul uşii cu o acurateţe infailibilă -, am ocupat un loc de observare care mi s-a părut prudent şi nici prin gând nu mi-a trecut ca el va alege acelaşi loc pentru atac. Acum, dragul meu Watson, mai e ceva care trebuie să-ţi explic?

— Da, spusei. Nu-mi este clar care au fost motivele colonelului Moran pentru asasinarea onorabilului Ronald Adair.

— Ah! Dragul meu Watson, aici intrăm în domeniul ipotezelor, unde cea mai logică minte poate greşi. Fiecare poate crea propriile supoziţii pe baza dovezilor prezente, iar ale tale pot fi la fel de corecte ca ale mele.

— Înseamnă că deja ţi-ai format o ipoteză?

— Cred că evenimentele nu sunt prea greu de explicat. A reieşit ca tânărul Adair şi colonelul Moran câştigaseră împreuna o sumă considerabilă de bani. Acum fără îndoiala că Moran trişase – asta o ştiam de mult. Cred că în ziua crimei, Adair a descoperit că Moran trişa. E foarte probabil

că, într-un cadru intim, să fi vorbit cu el şi să-l fi ameninţat că-l demasca dacă nu renunţa la apartenenţa la club şi promite că niciodată nu va mai juca cărţi. Epuţin probabil că un tânăr ca Adair să işte un scandal monstruos prin demascarea unui bărbat bine cunoscut şi mult mai în vârsta decât el. Probabil că a acţionat aşa cum am sugerat. Excluderea din club ar fi însemnat ruină pentru Moran, care trăia de pe urma câştigurilor ilicite de la jocul de cărţi. Prin urmare, l-a ucis pe Adair care, în acel moment, încerca să-şi dea seama câţi bani trebuia să returneze el, întrucât nu putea profita de pe urma jocului necinstit al partenerului său. A încuiat uşa pentru cazul în care doamnele l-ar putea surprinde şi insistă să afle ce făcea cu acele nume şi monede. Crezi că merge?

— N-am nici o urmă de îndoiala că ai descoperit adevărul.

— Se va confirma sau infirma la proces. Între timp, fie ce-o fi, colonelul Moran nu ne va mai deranja, celebra puşca pneumatică a lui Von Herder va împodobi Muzeul Scotland Yard-ului, iar domnul Sherlock Holmes va fi încă o dată liber să-şi dedice viaţa examinării acelor mici probleme interesante pe care viaţa complexă a Londrei ni le oferă din plin.

II. Aventura constructorului din Norwood

— Din punctul de vedere al expertului criminalist, spuse Sherlock Holmes, Londra a devenit un oraş deosebit de neinteresant de la moartea profesorului Moriarty.

— Nu cred că sunt mulţi cetăţeni onorabili care să fie de acord cu tine, am răspuns.

— Bine, bine, nu trebuie să fiu egoist, spuse el zâmbind şi trăgându-şi scaunul la masă la care serveam micul-dejun. Cu siguranţă, comunitatea a ieşit în câştig şi nimeni nu a pierdut în afară de sărmanul specialist şomer a cărui ocupaţie a pierit. Când omul acela era liber, ziarul de dimineaţă oferea infinite posibilităţi. Adeseori, Watson, era cea mai mică urmă, cel mai puţin probabil semn şi, cu toate acestea, era îndeajuns să ştiu ce e vorba despre cea mai

malefică minte, aşa cum cel mai fin tremurat de pe marginea pânzei de păianjen aminteşte de păianjenul mârşav care pândeşte în centru. Hoţii mărunte, atacuri violente, nelegiuiri inutile… pentru cel care deţinea cheia, toate erau unite într-un mare întreg. Pentru studentul eminent care examinează lumea criminalilor de elită, nici o capitală a Europei nu poseda avantajele oferite de Londra. Dar acum… ridică din umeri dezaprobând vesel actuala stare a lucrurilor la producerea căreia chiar el contribuise.

La momentul de care vorbesc, Holmes se întorsese de câteva luni, iar eu, la cererea lui, îmi vândusem cabinetul şi mă întorsesem să împărţim vechiul apartament din strada Baker. Un tânăr doctor pe nume Verner achiziţionase micul meu cabinet din Kensington şi aproape fără obiecţii plătise cel mai mare preţ pe care îndrăznisem să-l cer – incident care mi s-a clarificat câţiva ani mai târziu când am descoperit că Verner era o rudă îndepărtată a lui Holmes şi că amicul meu era cel care a procurat de fapt banii.

Lunile noastre de parteneriat nu fuseseră chiar atât de lipsite de evenimente precum a afirmat întrucât, uitându-mă peste notiţele mele, am descoperit că această perioadă inclusese cazul actelor fostului preşedinte Murillo şi, de asemenea, afacerea şocantă a vasului cu aburi olandez „Friesland”, care aproape că ne-a costat pe amândoi vieţile. Cu toate acestea, firea lui rece şi mândra era întotdeauna potrivnică oricăror aplauze publice şi m-a obligat în termenii cei mai stricţi să nu mai amintesc nici un cuvânt despre el, metodele sau succesele lui – interdicţie care, aşa cum am mai spus, de-abia acum a fost înlăturată.

Domnul Sherlock Holmes stătea întins în scaunul său în urma bizarului protest şi îşi despăturea leneş ziarul, când atenţia ne-a fost atrasă de sunetul puternic al soneriei urmat imediat de nişte bătăi surde, ca şi cum cineva ar fi bătut în uşa principală cu pumnii. Când s-a deschis, se auzi o fugă tumultuoasa prin hol, paşi repezi pe scări şi, în secunda imediat următoare, un tânăr frenetic cu ochi

turbaţi, palid, ciufulit şi palpitând dădu buzna în cameră. Ne-a privit pe amândoi şi, sub privirile noastre întrebătoare, deveni conştient că era nevoie de scuze pentru intrarea lipsită de elegantă.

— Îmi cer scuze, domnule Holmes, spuse. Nu mă învinovăţiţi, sunt aproape nebun. Domnule Holmes, eu sunt nefericitul John Hector McFarlane.

Se prezentase ca şi cum doar numele sau ar fi fost de ajuns ca să explice atât vizită, cât şi comportamentul său; dar mi-am dat seama după chipul lipsit de orice expresie al tovarăşului meu că nici lui nu-i spunea mai mult decât mie.

— Luaţi o ţigară, domnule McFarlane, zise el împingând tabachera. Desigur, cu simptomele pe care le prezentaţi, amicul meu aici de faţă, doctorul Watson, ţi-ar prescrie un sedativ. A fost foarte cald în ultimele zile. Acum, dacă v-aţi revenit puţin, v-aş ruga să luaţi loc pe acel scaun şi să ne spuneţi clar şi rar cine sunteţi şi ce doriţi. V-aţi recomandat ca şi cum numele dumneavoastră ar trebui să-mi spună ceva, dar vă asigur că în afară de lucrurile evidente, şi anume că sunteţi necăsătorit, avocat, francmason şi astmatic, nu ştiu absolut nimic despre dumneata.

Cum metodele amicului meu îmi erau cunoscute, nu mi-a fost greu să-mi dau seama de deducţiile sale şi am observat dezordinea veşmintelor, teancul de acte, ceasul-pandantiv cu însemnele specifice şi respiraţia care ajutaseră la dezvăluire. Clientul nostru însa era uimit din cale-afară.

— Da, toate cele menţionate sunt adevărate, domnule Holmes, şi, mai mult decât atât, în acest moment, sunt cel mai nefericit om din Londra. Pentru Dumnezeu, domnule Holmes, nu mă lăsaţi! Dacă vin să mă aresteze înainte să-mi termin povestea, convingeţi-i să-mi lase timp să vă spun întregul adevăr. Aş merge liniştit la închisoare dacă aş şti că dumneavoastră lucraţi pentru mine.

— Să te aresteze! exclamă Holmes. Asta chiar e amuz… interesant. Sub ce acuzaţie te aştepţi să te aresteze?

— Sub acuzaţia de ucidere a domnului Jonas Oldacre din Lower Norwood.

Expresia de pe fata tovarăşului meu trăda compasiune, dar nu în totalitate întrucât era combinată cu satisfacţie.

— Vai de mine, spuse el, chiar acum, la micul-dejun, îi spuneam amicului meu, doctorul Watson, că au dispărut din ziarele noastre toate cazurile senzaţionale.

Musafirul nostru întinse tremurând o mâna şi apucă ziarul „Daily Telegraph” care încă se mai afla pe genunchii lui Holmes.

— Dacă v-aţi fi uitat, domnule, aţi fi văzut dintr-o privire misiunea pentru care am venit la dumneavoastră în această dimineaţă. Mă simt de parcă numele şi necazul meu se afla pe buzele fiecărui om.

Întoarse ziarul ca să se vadă o pagină.

— Iată-l! şi cu permisiunea dumneavoastră, vi-l voi citi. Ascultaţi aici, domnule Holmes. Titlurile sunt următoarele: „Afacere misterioasă la Lower Norwood”, „Dispariţia unui renumit constructor”, „Bănuit de crimă şi incendiere”, „Indicii despre criminal”. Indiciul acesta îl urmăresc ei, domnule Holmes, şi sunt sigur că îi conduce la mine. Am fost urmărit încă de la staţia London Bridge şi sunt sigur că nu aşteaptă decât mandatul ca să mă aresteze. Va rupe inima mamei mele… îi va zdrobi inima!

Îşi frângea mâinile în agonia temerilor şi se legăna în faţa şi-n spate pe scaun. Mi s-a părut interesant cazul acestui om acuzat de a fi autorul unei crime violente. Avea părul bălai şi era arătos într-o manieră negativă, spălăcită, cu ochi albaştri înspăimântaţi şi fata proaspăt bărbierită, cu o gură slabă, sensibilă. Să fi avut vreo douăzeci şi şapte de ani; îmbrăcămintea şi purtarea erau cele ale unui gentleman. Din buzunarul redingotei ieşea teancul de acte care-i trădau profesia.

— Trebuie să ne folosim de timpul pe care-l avem la dispoziţie, spuse Holmes. Watson, eşti drăguţ să iei ziarul şi să-mi citeşti paragraful în cauză?

În continuarea sugestivelor titluri citite de clientul nostru se desfăşura următoarea relatare: „Târziu în noapte sau dis-de-dimineaţă, la Lower Norwood, a avut loc un incident care, din păcate, a condus la o gravă crimă. Domnul Jonas Oldacre este un cunoscut localnic al acestei suburbii unde, timp de mulţi ani, şi-a dezvoltat afacerea de constructor. Domnul Oldacre era necăsătorit, avea cincizeci şi doi de ani şi locuia în Deep Dene House, la capătul străzii cu acelaşi nume care dă în Sydenham. A avut reputaţia unui om cu obiceiuri excentrice, secretos şi retras. De câţiva ani s-a retras practic din afacerea în care se spune că a investit o avere. Totuşi, în spatele casei mai exista o mică fabrica şi un depozit de cherestea, iar azi-noapte, pe la ora douăsprezece, s-a dat alarma, pentru că o stivă de lemne luase foc. Pompele de incendiu au fost aduse imediat, dar lemnul uscat ardea atât de tare încât incendiul nu a putut fi stins decât după ce toată stiva arsese. Până aici, incendiul părea a fi un simplu accident, dar noi probe ne-au condus la o crimă gravă. A fost surprinzătoare absenta stăpânului acestui stabiliment de la ..... incendiului şi a urmat o anchetă în urma căreia s-a arătat că acesta dispăruse din casă. După o examinare a camerei sale, s-a descoperit că acesta nu dormise acolo, ca seiful din cameră era deschis, ca un număr de documente importante erau împrăştiate prin cameră şi, în final, că existau semnele unei lupte sau crime întrucât în camera s-au găsit vagi urme de sânge şi un baston din lemn de stejar – care, de asemenea, prezenta pete de sânge pe mâner. Este ştiut faptul că domnul Jonas Oldacre primise o vizită târzie în acea seară, în dormitorul său, iar bastonul găsit a fost identificat ca aparţinând acestei persoane, un tânăr avocat londonez pe nume John Hector McFarlane, asociatul mai tânăr al firmei Graham and McFarlane din Gresham Buildings numărul 426 E. C. Poliţia este de părere că are în posesie dovezi care furnizează un motiv foarte convingător pentru crimă şi, per

total, nu exista nici un dubiu că vom asista la urmări senzaţionale.

ULTIMA ORĂ… La închiderea ediţiei se zvonea că domnul John Hector McFarlane a fost arestat sub acuzaţia de ucidere a domnului Jonas Oldacre. Este cert că a fost emis un mandat de arestare. În cadrul investigaţiei de la Norwood, în continuare au avut loc dezvăluiri sinistre. Pe lângă semnele de luptă găsite în camera nefericitului constructor, acum se ştie că ferestrele franţuzeşti de la dormitor (care se afla la parter) au fost găsite deschise, că erau semne care sugerau că un obiect voluminos a fost târât de-a lungul stivei de cherestea şi, în final, s-a declarat că au fost găsite urme de cărbune în cenuşă de la foc. . . . . poliţiei susţine comiterea unei crime de senzaţie, victima fiind bătută până la moarte în propriul dormitor, actele i-au fost răvăşite, iar corpul lipsit de viaţă a fost târât peste stiva de cherestea căreia apoi i s-a dat foc pentru a ascunde toate urmele crimei. Conducerea anchetei privind crima a fost încredinţată experimentatului inspector Lestrade de la Scotland Yard, care urmăreşte indiciile cu obisnuitele-i energie şi perspicacitate.”

Sherlock Holmes asculta această remarcabilă relatare cu ochii închişi şi vârfurile degetelor apropiate.

— Cu siguranţă acest caz are câteva puncte de interes, spuse el în maniera-i apatica. În primul rând, permiteţi-mi să vă întreb, domnule McFarlane, cum se face că vă aflaţi încă în libertate din moment ce s-ar părea că există destule dovezi care să justifice arestarea dumneavoastră?

— Domnule Holmes, locuiesc împreuna cu părinţii mei la Torrington Lodge, Blackheath; dar aseară, întrucât am avut treabă până târziu cu domnul Jonas Oldacre, am rămas la un hotel din Norwood şi de acolo m-am dus la treabă. Nu am aflat nimic despre crimă decât când eram în tren, unde am citit ceea ce aţi auzit. Mi-am dat seama imediat de pericolul groaznic în care mă aflam şi am venit în grabă să vă încredinţez cazul. Nu am nici o îndoiala că aş fi fost

arestat ori la biroul din oraş, ori acasă. Din staţia London Bridge m-a urmărit un bărbat şi nu am nici o îndoiala…

Dumnezeule, ce e asta?

Era sunetul de la sonerie urmat imediat de paşi apăsaţi pe scări. În secunda următoare, vechiul meu prieten Lestrade apăru în dreptul uşii. Uitându-mă peste umărul său, am văzut afară unul sau doi poliţişti în uniformă.

— Domnul John Hector McFarlane? întreba Lestrade.

Nefericitul nostru client se ridică cu o fată cadaverică.

— Sunteţi arestat pentru uciderea din culpă a domnului Jonas Oldacre din Lower Norwood.

McFarlane se întoarse spre noi într-un gest de disperare şi se prăbuşi din nou în scaun ca un om care tocmai a fost zdrobit.

— Un moment Lestrade, spuse Holmes. O jumătate de oră mai mult sau mai puţin nu are nici o importanţă pentru tine, iar domnul tocmai se pregătea să ne relateze această interesantă chestiune, ceea ce ne-ar putea ajuta să lămurim puţin lucrurile.

— Cred că nu vom avea nici o problemă cu lămuritul lucrurilor, spuse Lestrade furios.

— Cu toate acestea, cu permisiunea dumitale, aş fi foarte interesat să-i ascult povestea.

— Bine, domnule Holmes, mi-e greu să vă refuz ceva, întrucât aţi fost de ajutor poliţiei o dată sau de două ori în trecut şi vă datorăm o schimbare în bine a Scotland Yard-ului, spuse Lestrade. În acelaşi timp trebuie să rămân cu prizonierul meu şi sunt obligat să-l avertizez că tot ceea ce va spune poate fi folosit împotriva sa.

— Nimic nu-mi doresc mai mult, aproba clientul nostru. Tot ce vă cer este să auziţi şi să acceptaţi adevărul absolut.

Lestrade se uita la ceas.

— Aveţi la dispoziţie o jumătate de oră.

— Mai întâi trebuie să vă explic, spuse McFarlane, că nu ştiu nimic despre domnul Jonas Oldacre. Numele îmi era cunoscut deoarece cu mulţi ani în urmă părinţii mei îl

cunoscuseră, dar apoi s-au îndepărtat. Prin urmare, am fost foarte surprins când ieri, pe la trei după-amiază, dumnealui a intrat în biroul meu din oraş. Dar şi mai uimit am fost când mi-a spus cu ce scop venise. Avea în mâna câteva hârtii dintr-un caiet, scrise în grabă – iată-le – şi le puse pe masă. „Acesta este testamentul meu, mi-a zis. Vreau ca dumneata, domnu-le McFarlane, să-l transformi într-o formă legală. Voi sta aici până atunci.” Am început să-l copiez şi vă imaginaţi uimirea când am descoperit că, cu mici excepţii, îmi lăsase mie toată averea. Era un om mărunt, ciudat, ca o nevăstuică, cu gene albe şi când am ridicat privirea i-am observat ochii gri fixaţi asupra mea cu o expresie amuzată. Nu-mi venea să-mi cred ochilor ce citeam în testament; dar mi-a explicat că era burlac şi nu avea aproape nici o rudă în viaţă, ca în tinereţe îmi cunoscuse părinţii şi că auzise despre mine că sunt un tânăr merituos şi că era sigur că banii săi vor fi pe mâini sigure. Desigur, nu am putut decât să-mi bâlbâi mulţumirile. Testamentul a fost terminat în timp util şi a fost semnat în prezenţa funcţionarului, ca martor. Acesta este, pe hârtia albastră, iar aceste hârtii, aşa cum am explicat, sunt ciornele. Apoi, domnul Jonas Oldacre m-a informat că era nevoie să văd şi să înţeleg un număr de documente – contracte de închiriere pentru nişte clădiri, titluri de proprietate, ipoteci, certificate şi aşa mai departe. Mi-a spus că nu se va linişti până ce nu se vor aranja lucrurile şi m-a implorat să vin în seara aceea la casa sa din Norwood şi să aduc cu mine testamentul ca să aranjeze treburile. „Ţine minte, băiete, nici un cuvânt părinţilor tăi despre treaba asta până nu aranjam totul. Le facem o surpriză.” A insistat foarte mult asupra acestui aspect şi m-a pus să-i promit solemn. Vă puteţi imagina, domnule Holmes, că nu puteam să-i refuz nimic din ce-mi cerea. Era binefăcătorul meu şi nu-mi doream altceva decât să-i îndeplinesc dorinţele sub fiecare aspect. Astfel că am trimis o telegramă acasă, spunând că am treburi importante de rezolvat şi că mi-ar fi

imposibil să spun cât de târziu voi sta. Domnul Oldacre îmi spusese că ar fi dorit să cinăm împreuna la ora nouă pentru că mai devreme era posibil să nu fie acasă. Mi-a fost totuşi greu să-i găsesc casa şi era aproape nouă şi jumătate când am ajuns. L-am găsit…

— Un moment! îl întrerupse Holmes. Cine a deschis uşa?

— O femeie între două vârste care presupun că era menajera.

— Şi bănuiesc că ea v-a menţionat numele?

— Exact, aproba McFarlane.

— Continuaţi, vă rog.

McFarlane îşi şterse fruntea asudată şi-şi continua povestea.

— Această femeie m-a condus într-o sufragerie unde pe masă era aranjată o cină frugală. După aceea, domnul Jonas Oldacre m-a condus în dormitorul său unde se afla un seif mare. L-a deschis şi a scos un teanc de documente pe care le-am parcurs apoi împreuna. Când am terminat, ceasul se făcuse unsprezece-doisprezece. Mi-a atras atenţia că trebuie să nu deranjăm menajera. M-a condus afară prin fereastra franţuzească care fusese deschisă în tot acest timp.

— Oblonul era tras? întreba Holmes.

— Nu ştiu sigur, dar cred că era tras doar pe jumătate. Da, mi-aduc aminte că l-a ridicat de tot ca să poată deschide fereastra. Nu-mi găseam bastonul şi mi-a spus: „Lasă, băiete, te voi tot vedea de acum înainte, sper, şi-ţi păstrez eu bastonul până te întorci să-l recuperezi.” L-am lăsat acolo, cu seiful deschis şi actele puse în teancuri pe masă. Era atât de târziu încât n-am putut să mă întorc la Blackheath şi mi-am petrecut noaptea la Anerley Arms şi nu am ştiut nimic până azi de dimineaţă când am citit despre aceasta groaznică întâmplare.

— Mai aveţi ceva de întrebat, domnule Holmes? vorbi Lestrade ale cărui sprâncene se ridicaseră o dată sau de două ori pe parcursul acestei explicaţii.

— Până nu mă voi fi dus la Blackheath, nu.

— Vreţi să spuneţi la Norwood, spuse Lestrade.

— A, da; desigur că asta am vrut să zic, aproba Holmes cu zâmbetul sau enigmatic. Lestrade aflase în urmă mai multor experienţe decât ar fi dorit să admită că acea minte brici putea pătrunde acolo unde pentru el era impenetrabil. L-am văzut privindu-l întrebător pe tovarăşul meu.

— Cred că aş vrea să vorbesc cu dumneavoastră, domnule Sherlock Holmes, zise el. Acum, domnule McFarlane, doi dintre ofiţerii mei sunt la uşă şi o trăsură vă aşteaptă.

Tânărul remarcabil se ridică şi, cu o ultimă privire stăruitoare, ieşi din cameră. Poliţiştii l-au condus la trăsură, dar Lestrade rămase.

Holmes ridicase paginile care reprezentau schiţa testamentului şi le privea cu cel mai aprig interes întipărit pe fată.

— Sunt nişte lucruri ciudate în legătură cu documentul acesta, Lestrade, nu-i aşa? spuse el împingându-le.

Oficialul se uita la ele cu o expresie nedumerită.

— Pot să citesc primele câteva rânduri, acestea din mijlocul celei de-a două pagini şi încă unul sau două la sfârşit. Acestea sunt clare ca tiparul, dar scrisul dintre ele este groaznic şi în trei locuri nu înţeleg nimic.

— Ce spuneţi despre asta? întreba Holmes.

— Dar dumneavoastră ce spuneţi despre asta?

— Că a fost scris în tren; scrisul citeţ reprezintă gările, scrisul urât mişcarea, iar scrisul foarte urât trecerea peste macaz. O expertiza ştiinţifică ar demonstra imediat că a fost scris pe o rută suburbana întrucât numai în vecinătatea unui mare oraş există o succesiune atât de rapidă de macazuri. Întrucât testamentul a fost scris pe parcursul întregii călătorii, atunci trenul a fost expres, cu o singură oprire între Norwood şi London Bridge.

Lestrade începu să râdă.

— E prea mult pentru mine când începi cu teoriile dumitale, Holmes. Cum influenţează asta cazul?

— Ei bine, confirma povestea tânărului în sensul că testamentul a fost întocmit de Jonas Oldacre în timpul călătoriei de ieri. E ciudat, nu-i aşa, ca un om întocmeşte un document atât de important la întâmplare. Înseamnă că s-a gândit că nu va fi atât de important. Dacă cineva ar întocmi un testament, pe care niciodată nu ar dori să-l legalizeze, poate l-ar scrie aşa.

— Ei bine, în acelaşi timp şi-a semnat sentinţa la moarte, spuse Lestrade.

— A, aşa credeţi?

— Dumneavoastră nu?

— Se poate, dar cazul nu îmi este încă clar.

— Nu e clar? Păi dacă asta nu e clar ce AR PUTEA fi clar? Avem un tânăr care află dintr-o dată că, dacă un anume om mai în vârsta moare, el va moşteni o avere. Ce face? Nu spune nimic nimănui, dar aranjează în aşa fel încât să iasă în seara aceea să-şi vadă clientul cu un pretext; aşteaptă până când singura persoană care mai era în casa adoarme şi apoi, în intimitatea camerei acelui bărbat, îl ucide, îi arde cadavrul în stiva de cherestea şi pleacă la un hotel din apropiere. Petele de sânge din cameră şi de pe baston sunt foarte vagi. E posibil să-şi fi închipuit crimă ca nesângeroasa şi a sperat că, o dată cu eliminarea cadavrului, a şters toate urmele crimei, urme care, pentru un oarecare motiv, l-ar fi acuzat. Toate acestea nu sunt evidente?

— Mi se pare, bunul meu Lestrade, că sunt puţin prea evidente, răspunse Holmes. Imaginaţia nu se număra printre celelalte calităţi ale dumitale, dar dacă ai putea, pentru o secundă, să te pui în pielea acestui tânăr, ai fi ales chiar noaptea următoare legalizării documentului ca să comiţi crima? Nu ţi s-ar fi părut periculos să legi imediat cele două incidente? Mai mult, ai fi ales o ocazie când se ştie că eşti în casă, când menajera ţi-a dat drumul în casă? Şi, în final, ţi-ai bate capul să ascunzi cadavrul şi totuşi ai

lăsa propriul baston acolo ca indiciu ca tu eşti criminalul? Mărturiseşte, Lestrade, că e foarte puţin probabil.

— Cât despre baston, domnule Holmes, ştii la fel de bine ca mine ca de multe ori criminalul îşi pierde capul şi face lucruri pe care un om raţional le-ar evita. E foarte posibil să-i fi fost frică să se întoarcă în cameră. Spune-mi o altă teorie care să se potrivească cu aceste fapte.

— Aş putea să-ţi dau o jumătate de duzină, spuse Holmes. Iată, de exemplu, una foarte posibilă şi foarte probabilă. Ţi-o ofer cadou. Bărbatul în vârsta prezintă nişte documente care, evident, sunt de valoare. Un cerşetor care era în trecere le vede prin fereastra al cărei oblon e ridicat pe jumătate. Iese avocatul. Intră vagabondul! Apucă un baston pe care îl vede acolo, îl ucide pe Oldacre şi pleacă după ce arde cadavrul.

— De ce ar incendia cerşetorul cadavrul?

— Apropo de asta, de ce ar fi făcut-o McFarlane?

— Ca să ascundă nişte dovezi.

— Probabil că vagabondul a vrut să ascundă faptul că s-ar fi comis o crimă.

— Şi de ce nu a luat vagabondul nimic?

Lestrade scutură din cap, deşi mi s-a părut că nu mai era absolut sigur că mai înainte.

— Ei bine, domnule Sherlock Holmes, nu ai decât să-ţi cauţi cerşetorul şi, în timp ce dumneata îl găseşti, noi îţi vom reţine omul. Viitorul ne va arăta ce e corect. Dar ia în considerare un lucru, domnule Holmes, din câte ştim noi, nu a fost luat nici un document şi prizonierul este singurul om din întreaga lume care nu ar fi avut nici un motiv să le ia, din moment ce este moştenitor legal şi va intra în posesia lor oricum.

Prietenul meu păru uimit de această remarcă.

— Nu o să neg că, întrucâtva, dovezile sunt foarte mult în favoarea teoriei dumitale, aproba el. Nu vreau decât să evidenţiez că mai sunt şi alte teorii posibile. Aşa cum ai spus, viitorul va decide. Bună dimineaţa! Îndrăznesc să

spun că în cursul zilei voi trece pe la Norwood să văd cum te descurci.

După plecarea detectivului, amicul meu se ridică şi începu pregătirile pentru o zi de lucru cu aerul alert al unui om pe care îl aşteaptă o sarcină plăcută.

— Prima mea mişcare, Watson, spuse el zorindu-se să-şi îmbrace redingota, după cum am spus, trebuie să fie în direcţia Blackheath.

— Şi de ce nu la Norwood?

— Pentru că în cazul acesta avem un incident singular, foarte apropiat de un alt incident singular. Poliţia face greşeala de a se concentra asupra celui de-al doilea, pentru că se întâmpla să fie cel criminal. Mi se pare normal ca modalitatea logică de abordare a acestui caz să fie încercarea de a clarifica primul incident – ciudatul testament întocmit deodată şi cu un moştenitor atât de neaşteptat. Poate va simplifica ceea ce a urmat. Nu, dragul meu amic, nu cred că mă poţi ajuta. Nu se prefigurează nici un pericol, pentru că altfel nici prin gând nu mi-ar trece să acţionez fără tine. Sper că deseară, când te voi vedea, să-ţi pot spune că am reuşit să fac ceva pentru tânărul nenorocit care s-a aruncat cu totul sub protecţia mea.

Era târziu când s-a întors amicul meu şi mi-am dat seama, doar uitându-mă la chipul nerăbdător şi tras, că speranţele pe care şi le făcuse la început nu s-au îndeplinit. Timp de o oră a zbârnâit la vioară, încercând să-şi calmeze sufletul răvăşit. În final azvârli instrumentul şi porni să-mi povestească detaliat nenorocirea.

— Totul merge prost, Watson, mai prost de atât nu se poate. M-am ţinut tare în faţa lui Lestrade, dar, îţi spun, pe sufletul meu, cred că de data asta el se afla pe drumul cel bun, iar noi pe cel greşit. Instinctele mele îmi spun ceva, dar toate dovezile spun altceva şi mă tem că juraţii britanici nu au atins acel nivel de inteligenta încât să prefere teoriile mele în fata dovezilor lui Lestrade.

— Ai fost la Blackheath?

— Da, Watson, am fost şi am aflat foarte repede că răposatul Oldacre a fost un mare ticălos. Tatăl era plecat în căutarea fiului său. Mama era acasă – o persoană măruntă, cu părul vâlvoi şi ochii albaştri, cuprinsă de teamă şi indignare. Desigur nici nu a vrut să admită posibilitatea vinovăţiei lui. Dar nu şi-a exprimat nici surpriză, nici regretul asupra sorţii lui Oldacre. Dimpotrivă, vorbea despre el cu atâta amar încât, fără să-şi dea seama, întărea cazul poliţiei pentru că, bineînţeles, dacă ar fi auzit-o vorbind astfel despre omul acela, l-ar fi împins către ura şi violenţă.

— Era mai degrabă o maimuţă rea şi vicleană decât o fiinţă umană, a spus, şi aşa a fost mereu, încă de când era tânăr.

— L-aţi cunoscut atunci? întrebai.

— Da, l-am cunoscut bine; de fapt, a fost un vechi admirator de-al meu. Slavă Domnului că am avut instinctul să-l refuz şi să mă căsătoresc cu un alt bărbat, mai sărac dar mai bun! Domnule Holmes, eram logodită cu el când am auzit povestea şocantă despre cum a dat drumul unei pisici în coteţul păsărilor şi am fost atât de oripilata de cruzimea de care a dat dovadă, încât nu am mai vrut să am de-a face cu el.

Scotoci într-un birou şi numaidecât scoase fotografia unei femei, desfigurata groaznic şi mutilata cu un cuţit.

— Aceasta e fotografia mea, spuse ea. El mi-a trimis-o în halul ăsta, împreuna cu blestemul lui, în dimineaţa nunţii mele.

— Ei bine, am zis, cel puţin acum v-a iertat, din moment ce a lăsat toată averea fiului dumneavoastră.

— Nici eu, nici fiul meu nu vrem nimic de la Jonas Oldacre, mort sau viu, mi-a strigat din tot sufletul! Domnule Holmes, acolo sus este un Dumnezeu şi acelaşi Dumnezeu care l-a pedepsit pe acest om rău va arăta, când va crede El de cuviinţă, ca mâinile fiului meu nu sunt pătate de sângele lui.

— Am încercat câteva piste, dar nu am ajuns la nici o concluzie care să ne ajute în ipoteza noastră, dar am ajuns la câteva care ar contrazice-o. În final am renunţat şi am plecat la Norwood. Locul acesta, Deep Dene House, este o vilă mare, modernă, din cărămidă ţipătoare, înconjurata de un parc, cu un pâlc de dafini pe peluza din faţă. În dreapta, la distanţă de stradă, se aflau fabrica şi depozitul de cherestea care fuseseră locul producerii incendiului. Iată planul schiţat pe o foaie din carneţelul meu. Fereastra aceasta din stânga este cea care dă în camera lui Oldacre. Observi, se poate vedea în stradă dinăuntru. Cam asta este singura consolare pe ziua de azi. Lestrade nu era acolo, dar ofiterul-sef a făcut onorurile. Tocmai descoperiseră din întâmplare ceva. Petrecuseră toată dimineaţa scotocind prin cenuşa de la stiva de lemne arsă şi, pe lângă rămăşiţele organice carbonizate, izolaseră câteva discuri metalice pătate. Le-am examinat atent şi, fără nici un dubiu, erau nasturi de la pantaloni. Am remarcat chiar ca unul din ei era gravat cu numele „Hyams”, croitorul lui Oldacre. Apoi am examinat foarte atent peluza ca să găsesc urme şi semne, dar, din cauza secetei, totul e tare ca fierul. Nu se vedea nimic, decât ca un corp sau un obiect a fost târât prin gardul scund de lemn-câinesc care era în linie cu stiva de lemne. Desigur, toate acestea se potrivesc perfect cu versiunea oficială. M-am târât pe gazon cu soarele moleşitor în spate şi după o oră nu ştiam nimic în plus. Ei bine, după acest fiasco, am intrat în dormitor şi l-am cercetat. Petele de sânge erau vagi, mai mult mânjeli şi erau decolorate, dar cu siguranţă erau proaspete. Bastonul fusese luat, dar şi acolo urmele de-abia se vedeau. Nici o îndoiala ca bastonul era al clientului meu. A recunoscut asta. Pe covor se vedeau urmele picioarelor celor doi bărbaţi, dar nu erau semne de un al treilea, un alt punct în plus în favoarea celorlalţi. Ei adunau tot timpul dovezi peste dovezi, iar noi eram în impas. Am întrezărit o mică speranţă… dar s-a dovedit a nu fi nimic. Am examinat

lucrurile din seif, din care mare parte fuseseră scoase şi lăsate pe masă. Documentele erau puse în plicuri sigilate, din care câteva fuseseră deschise de poliţişti. Din câte mi-am dat seama, nu erau de prea mare valoare şi din carnetul de banca reieşea că domnul Oldacre nu avea o situaţie materială excepţională. Dar mi s-a părut că nu erau toate documentele acolo. Se făceau aluzii la nişte titluri – probabil mai valoroase – pe care nu le-am găsit. Desigur că, dacă am putea dovedi acest lucru, argumentele lui Lestrade nu ar mai fi valide (s-ar întoarce împotriva lui) pentru că cine ar fura ceva dacă ar şti că-l va moşteni curând? În final, după ce am cercetat tot şi nu am găsit nimic, mi-am încercat norocul cu menajera. Se numeşte doamna Lexington, e măruntă, brunetă, tăcută, cu ochi prelungi şi suspicioşi. Ar fi avut ce să ne spună dacă ar fi vrut – sunt sigur de asta. Dar a tăcut chitic. Da, l-a primit înăuntru pe domnul McFarlane la nouă şi jumătate. Ar fi preferat să i se usuce mâna decât să-l fi lăsat înăuntru. S-a culcat la zece jumătate. Camera ei este în celălalt capăt al casei şi nu a auzit nimic din ce s-a întâmplat. Domnul McFarlane îşi lăsase în hol pălăria şi, din câte ştia ea, şi bastonul. A trezit-o alarma de incendiu. Săracul, sărmanul ei stăpân fusese sigur ucis. Avea duşmani? Ei bine, toţi oamenii au duşmani, dar domnul Oldacre era destul de secretos şi nu se vedea cu oameni decât în interes de serviciu. A văzut nasturii şi era sigură că erau de la hainele pe care le purta în noaptea aceea. Stiva de lemne era foarte uscată pentru că nu mai plouase de o lună. A ars ca iasca şi, până a ajuns ea acolo, nu se vedeau decât flăcări. Atât ea, cât şi pompierii simţeau mirosul de carne arzând dinăuntru. Nu ştia nimic de acte sau de afacerile personale ale domnului Oldacre. Aşadar, dragul meu Watson, aceasta e relatarea unui eşec. Şi totuşi… şi totuşi…, îşi încleştă mâinile subţiri într-o criză de convingere. Ştiu că totul e în neregulă. O simt până în măduva oaselor. E ceva care nu a ieşit la iveală şi menajeră ştie. În ochii ei se citea o sfidare ursuză care apare doar o

dată cu vinovăţia de a şti ceva. Oricum, nu are rost să mai vorbim despre asta, Watson, dar, dacă nu da peste noi un noroc chior, mă tem că acest caz al dispariţiei din Norwood nu va figura în acea cronică a succeselor noastre care prevăd că mai devreme sau mai târziu va fi suportată de public.

— Sigur, am spus, nu crezi că faptele acestui bărbat vor impresiona orice juriu?

— E un argument periculos, dragul meu Watson. Îţi aminteşti de acel criminal îngrozitor, Bert Stevens, care voia să-l ajutăm în `87? Mai era vreun tânăr atât de binecrescut, de manierat?

— Adevărat.

— Dacă nu reuşim să descoperim o ipoteză alternativă, omul ăsta e pierdut. De-abia dacă găseşti o lacună în cazul care va fi prezentat împotriva lui, iar investigaţiile ulterioare nu au făcut decât să-l consolideze. Apropo, este un detaliu curios în legătură cu actele acelea, care mi-ar putea servi ca punct de plecare într-o anchetă. Când m-am uitat peste carnetul de banca am descoperit că starea materială proastă se datora în principal unor cecuri mari care au fost emise pe parcursul anului trecut unui domn Cornelius. Mărturisesc că aş fi interesat să aflu cine este acest domn Cornelius care conduce tranzacţii importante cu un constructor retras. Se poate să fi fost implicat în această afacere? Cornelius ar putea fi broker, dar nu am găsit nici o chitanţă care să corespundă acestor plati uriaşe. În lipsa altor dovezi, cercetările mele trebuie să se îndrepte către bancă pentru a afla cine este domnul care a încasat aceste cecuri. Dar mă tem, dragul meu prieten, ca acest caz al nostru va avea un final nefericit, cu Lestrade spânzurându-ne clientul, ceea ce, desigur, va fi un triumf pentru Scotland Yard.

Nu ştiu în ce măsură a dormit Sherlock Holmes în acea noapte, dar, când am coborât la micul-dejun, l-am găsit palid şi răvăşit, cu ochii lui luminoşi, şi mai luminoşi, din

cauza cearcănelor din jurul lor. Covorul din jurul scaunului său era plin de mucuri de ţigară şi primele ediţii ale ziarelor de dimineaţă. Pe masă era o telegramă deschisă.

— Ce părere ai de asta, Watson? întreba el aruncându-mi-o.

Era de la Norwood şi scria după cum urmează: „NOI DOVEZI IMPORTANTE DE ÎNMÂNAT.

VINOVĂŢIA LUI MCFARLANE DEFINITIV STABILITĂ. TE SFĂTUIESC SĂ ABANDONEZI CAZUL. LESTRADE.”

— Pare grav, am spus.

— E cântecul de victorie al lui Lestrade, răspunse Holmes cu un zâmbet amar. Şi, cu toate acestea, ar putea fi prematur să abandonez cazul. În fond, dovezile noi importante sunt cu două tăişuri şi se poate să funcţioneze într-o direcţie total diferită decât s-ar aştepta Lestrade. Serveşte micul-dejun, Watson, şi vom pleca împreuna să vedem ce putem face. Simt ca astăzi voi avea nevoie de compania ta şi de suport moral.

Amicul meu nu a luat micul-dejun întrucât una dintre ciudăţeniile lui în momentele de maximă intensitate era abţinerea de la mâncare şi l-am văzut bazându-se pe forţa lui de fier până când a leşinat de inaniţie. „În prezent, nu-mi permit să cheltuiesc energie şi vigoare pentru digestie”, răspundea în fata admonestărilor doctorilor. Astfel că nu am fost surprins azi de dimineaţă când a lăsat mâncarea neatinsă şi a pornit împreuna cu mine la Norwood. Încă mai era o gloată de gură-cască în faţa casei Deep Dene, care era o vilă din suburbii exact aşa cum mi-o imaginasem. Lestrade ne-a întâmpinat la poartă cu fata radiind de victorie şi cu o purtare grosolan de triumfătoare.

— Ei bine, domnule Holmes, ne-ai dovedit că ne înşelăm? Ţi-ai găsit vagabondul? întreba el.

— Nu mi-am format nici o concluzie, îi răspunse tovarăşul meu.

— Dar noi ne-am format-o ieri, iar acum s-a dovedit că e corectă; deci trebuie să recunoşti că de data asta, domnule

Holmes, am fost cu un pas în faţa dumitale.

— În mod sigur te comporţi de parcă s-ar fi întâmplat ceva neobişnuit, spuse Holmes.

Lestrade râse zgomotos.

— Nu-ţi place să fii învins, aşa cum nu-i place nimănui, comenta. Nu te poţi aştepta ca întotdeauna lucrurile să iasă aşa cum doreşti, nu-i aşa, doctore Watson? Poftiţi, vă rog, domnilor, pe aici şi cred că vă pot convinge pentru totdeauna că autorul acestei crime este John McFarlane.

Ne-a condus prin pasaj până într-un hol întunecat.

— Acesta este locul unde cred că a venit tânărul McFarlane după crima să-şi ia pălăria, spuse el. Acum, priviţi aici.

Cu o bruscheţe dramatică aprinse un chibrit la lumina căruia s-a văzut o pată de sânge pe peretele alb. Când a apropiat chibritul, am văzut că era mai mult decât o pată. Era amprenta bine definită a degetului mare de la mâna.

— Priveşte-o cu lupa, domnule Holmes.

— Da, aşa am să fac.

— Ştii că nu există două amprente identice?

— Am auzit ceva de genul acesta.

— Atunci, vrei să compari acea amprentă cu . . . . . degetului mare de la mâna dreaptă a lui McFarlane, luată pe ceară azi-dimineaţă din ordinul meu?

A ridicat amprenta în ceara aproape de amprenta în sânge şi nu era nevoie de lupa ca să-ţi dai seama că cele două aparţineau fără nici un dubiu aceluiaşi deget. Îmi era clar că nefericitul nostru client era pierdut.

— Asta a fost, spuse Lestrade.

— Da, asta a fost, am rostit involuntar.

— Este finalul, spuse Holmes.

Ceva din tonul vocii lui mi-a captat atenţia şi m-am întors să mă uit la el. Pe chipul lui se citea o extraordinară schimbare. Se abţinea pentru a-şi ascunde o bucurie interioara. Ochii îi luceau ca două stele. Mi s-a părut că făcea un efort deosebit să-şi stăpânească un acces convulsiv de râs.

— Vai de mine! Vai de mine! exclamă în final. Ei bine, cine s-ar fi gândit? Şi ca să vezi cât de înşelătoare pot fi aparenţele! Şi ce tânăr drăguţ! E o lecţie pentru noi, să nu avem încredere în propria judecata, nu-i aşa, Lestrade?

— Da, unii dintre noi tind să fie prea convinşi, domnule Holmes, spuse Lestrade. Era de o impertinentă îngrozitoare, dar nu puteam fi ofensaţi.

— Ce noroc pe noi ca tânărul şi-a atins degetul cel mare de perete când şi-a luat pălăria din cuier! O mişcare foarte normală, nu-i aşa, dacă stai să te gândeşti!

Holmes era aparent calm, dar, pe măsură ce vorbea, tot corpul îi zvâcnea din cauza agitaţiei suprimate.

— Apropo, Lestrade, cine a făcut această remarcabilă descoperire?

— Menajera, doamna Lexington, este cea care a atras atenţia ofiţerului de noapte.

— Unde era ofiţerul de noapte?

— A rămas de pază în dormitorul unde a fost comisă crimă ca să aibă grijă să nu fie atins nimic.

— Dar ieri de ce nu au văzut poliţiştii amprenta?

— Păi nu am avut nici un motiv să examinăm cu atenţie holul. Şi apoi, nici nu este un loc foarte expus, după cum vezi.

— Nu, nu, desigur că nu. Presupun că nu e nici un dubiu că amprenta era acolo şi ieri!

Lestrade îl privi pe Holmes ca şi cum ar fi crezut că e nebun. Mărturisesc că şi eu eram surprins atât de comportamentul hilar, cât şi de observaţiile relativ ciudate.

— Doar nu crezi că McFarlane a ieşit în miezul nopţii din închisoare doar ca să întărească bănuielile împotriva lui, spuse Lestrade. Las la latitudinea oricărui expert din lume să verifice dacă amprenta aceasta este a lui sau nu.

— Este fără îndoiala ˙ ˙ ˙ ˙ ˙ ˙ ˙ ˙ degetului sau.

— Poftim, ajunge! exclamă Lestrade. Sunt o persoană practică, domnule Holmes, şi, când am dovada, trag

concluziile. Dacă ai ceva să-mi spui, mă găseşti în camera de zi scriindu-mi raportul.

Holmes îşi recăpătase calmul, deşi încă detectăm străfulgerări de amuzament în expresia lui.

— Vai de mine, lucrurile merg foarte prost, nu-i aşa, Watson? spuse el. Şi totuşi sunt unele detalii care dau speranţe clientului nostru.

— Mă bucur să aud asta, am spus încântat. Mă temeam că i-a sosit sfârşitul.

— Nu aş merge chiar atât de departe, dragul meu Watson. De fapt, un singur lucru este în neregulă cu dovada aceasta căreia prietenul nostru îi dă atâta importanţă.

— Chiar aşa, Holmes! Ce este?

— Doar atât: ŞTIU că amprenta nu era aici ieri când am examinat holul. Şi acum, Watson, să ne plimbăm puţin la soare.

Mi-am acompaniat amicul într-o plimbare prin grădină, cu mintea confuză, dar cu ceva speranţa în suflet. Holmes a luat fiecare faţadă a casei în parte şi a examinat-o cu mult interes. Apoi m-a condus înăuntru şi am mers prin toată clădirea, din subsol până în pod. Majoritatea camerelor erau nemobilate, dar, cu toate acestea, Holmes le-a cercetat minuţios. În final, pe coridorul de la ultimul etaj, care dădea în trei dormitoare nelocuite, Holmes fu cuprins de un fior de bucurie.

— Sunt într-adevăr nişte aspecte unice în cazul acesta, Watson, spuse el. Cred că e timpul să-i încredinţăm amicului Lestrade secretul nostru. A râs el pe seama noastră şi poate că o să avem şi noi parte de porţia noastră de râs dacă viziunea mea asupra problemei se dovedeşte a fi corectă. Da, da; cred că ştiu cum să abordăm problema.

Inspectorul de la Scotland Yard încă mai scria în salon când l-a întrerupt Holmes.

— Am înţeles că întocmeşti raportul cazului, spuse el.

— Da.

— Nu crezi că e puţin prematur? Nu pot să nu mă gândesc că dovezile nu sunt complete.

Lestrade îl cunoştea pe amicul meu prea bine ca să-i ignore vorbele. Lasă tocul din mâna şi-l privi mirat.

— Ce vrei să spui, domnule Holmes?

— Doar că mai este un martor important pe care nu l-ai văzut.

— Poţi să-l aduci?

— Cred că da.

— Atunci fă-o.

— Îmi voi da silinţa. Câţi ofiţeri ai?

— Trei şi încă trei la dispoziţie.

— Excelent! spuse Holmes. Pot să te întreb dacă sunt mari, solizi, cu voci răsunătoare?

— N-am nici o îndoiala că aşa sunt, deşi nu-mi dau seama ce legătură au vocile lor.

— Poate că te pot ajuta să înţelegi asta şi încă alte unu sau două lucruri, spuse Holmes. De eşti drăguţ să-ţi chemi oamenii, voi încerca.

Cinci minute mai târziu, trei poliţişti se adunaseră în hol.

— În cealaltă aripă a casei se afla o cantitate considerabilă de paie, începu Holmes. O să vă rog să aduceţi două grămezi. Cred că îmi va fi de cel mai mare ajutor ca să pot aduce martorul de care am nevoie. Mulţumesc foarte mult. Watson, cred că ai nişte chibrituri în buzunar. Acum, domnule Lestrade, te voi ruga să mă însoţeşti până la ultimul palier.

Aşa cum am spus, acolo era un coridor îngust care dădea în trei dormitoare goale. La un capăt al coridorului eram noi, conduşi de Sherlock Holmes, ofiţerii zâmbind nervos şi Lestrade privindu-l pe amicul meu cu uimire, nerăbdare şi batjocură pe chip. Holmes stătea în faţa noastră cu aerul unui magician care face o scamatorie.

— Eşti amabil să trimiţi doi ofiţeri după găleţi cu apă? Puneţi fânul acolo pe podea, fără să se atingă de vreun perete. Acum cred că e gata.

Faţa lui Lestrade începuse să se înroşească şi devenea nervos.

— Nu-mi dau seama de ce te joci cu noi, domnule Sherlock Holmes, spuse el. Dacă ştii ceva, poţi să ne spui şi fără caraghioslâcul ăsta.

— Te asigur, bunul meu Lestrade, că am motive întemeiate pentru tot ceea ce fac. Cred că-ţi aduci aminte că acum câteva ore m-ai luat peste picior, atunci când lucrurile erau de partea ta aşa că îngăduie-mi şi mie puţin tam-tam acum. Watson, pot să te rog să deschizi fereastra aceea şi apoi să pui un chibrit la marginea fânului?

Aşa am făcut şi, din cauza curenţilor de aer, fânul uscat pocni şi se aprinse, scoţând spirale de fum negru pe coridor.

— Acum să vedem dacă putem face rost de acel martor, Lestrade. Pot să te rog să ni te alături când strigam „Foc!”? Ei bine, un, doi, trei…

— Foc! am strigat cu toţii.

— Mulţumesc. Vă rog, încă o dată.

— Foc!

— Doar o singură dată, domnilor, toţi împreuna.

— Foc!

Ţipătul trebuie să se fi auzit în tot Norwoodul. De-abia terminasem când cel mai uimitor lucru se întâmpla. Deodată se deschise o uşă din ceea ce părea a fi un zid solid de la capătul coridorului şi de-acolo ţâşni ca un iepure din vizuina un bărbat mărunt, zbârcit.

— Splendid! exclamă Holmes calm. Watson, o găleată cu apă peste paie. Ajunge! Lestrade, permite-mi să-ţi prezint principalul martor lipsa, domnul Jonas Oldacre.

Detectivul îl privea uimit pe noul venit. Acesta, la rândul lui, clipea în lumina puternică de pe coridor şi ne privea prin focul mocnit. Avea o fată odioasă, vicleană, crudă, răutăcioasă, cu privire şireată, cu ochii de un gri deschis şi gene albe.

— Ce înseamnă asta? întreba într-un final Lestrade. Ce ai făcut tot timpul acesta, ei?

Oldacre râse forţat, retrăgându-se din faţa chipului roşu de furie al detectivului.

— Nu am făcut nici un rău.

— Nici un rău? Ai făcut tot ce ţi-a stat în putere ca să spânzuri un nevinovat. Dacă nu ar fi fost domnul de aici, nu sunt sigur că nu ai fi reuşit.

Mizerabilă creatura începu să se smiorcăie.

— Desigur, domnule, nu a fost decât o farsă.

— Aha! O farsă, nu-i aşa? Îţi promit că nu o să apuci să râzi pe seama ei. Du-l jos şi ţine-l în sufragerie până vin. Domnule Holmes, continuă el după ce restul plecaseră, nu puteam vorbi în faţa ofiţerilor, dar în prezenţa doctorului Watson nu mă deranjează să spun că acesta este cel mai inteligent lucru pe care l-ai făcut până acum, deşi pentru mine este un mister cum ai reuşit. Ai salvat viaţa unui băiat nevinovat şi ai prevenit un scandal grav care mi-ar fi stricat reputaţia în poliţie.

Holmes zâmbi şi-l bătu pe Lestrade pe umăr.

— În loc de a fi stricată, dragul meu domn, vei afla că reputaţia ţi-a crescut enorm. Fă doar câteva schimbări în raportul pe care-l scriai şi vor înţelege că nu-i aşa de uşor să arunci praf în ochii inspectorului Lestrade.

— Şi nu vrei să figureze şi numele tău?

— Deloc. Munca în sine este răsplata mea. Poate că îmi voi primi recunoaşterea în viitor, când voi permite zelosului meu cronicar să-şi mai publice o dată scrierile… Ei, Watson? Acum, să vedem unde se ascundea şobolanul ăsta.

Un perete despărţitor din scânduri şi mortar fusese ridicat pe coridor la doi metri de capăt şi o uşă ascunsă cu viclenie în el. Înăuntru era luminat prin nişte deschizături în cornişă. Mai era ceva mobilă şi o rezervă de mâncare şi apa împreuna cu nişte cărţi şi nişte hârtii.

— Iată avantajul unui constructor, spuse Holmes, când ieşeam. A reuşit să-şi facă singur propria ascunzătoare, fără

vreun complice… desigur, cu excepţia iubitei sale menajere pe care nu aş pierde timpul şi aş băga-o în aceeaşi oală, Lestrade.

— Voi ţine cont de sfatul tău. Dar cum ai ştiut de locul acesta, domnule Holmes?

— Eram convins că individul era ascuns undeva în casă. Când am mers pe coridor şi mi-am dat seama că este cu şase paşi mai scurt decât cel de dedesubt, mi s-a părut foarte clar unde era. M-am gândit că nu ar avea curaj să rămână ascuns în faţa unei alarme de foc. Desigur, am fi putut să intrăm şi să-l ridicăm, dar m-a amuzat să-l văd cum se dă de gol; şi apoi, îţi eram dator cu o farsă, Lestrade, pentru felul în care mi-ai râs în nas azi-dimineaţă.

— Ei bine, domnule, cu siguranţă acum suntem chit. Dar cum Dumnezeului ştiai că este chiar în casă?

— Amprentă, Lestrade. Ai spus că este finalul şi aşa a şi fost, dar în cu totul alt sens. Ştiam că nu fusese acolo ieri. Acord mare atenţie detaliilor, aşa cum poate ai observat, cercetasem holul şi eram sigur că peretele fusese curat. Prin urmare, amprenta fusese pusă acolo în timpul nopţii.

— Dar cum?

— Foarte uşor. Când au fost sigilate pachetele, Jonas Oldacre l-a pus pe McFarlane să verifice unul dintre sigilii şi astfel a pus degetul mare pe ceară moale. A fost o mişcare atât de rapidă şi de normală încât îndrăznesc să spun că nici tânărul nu-şi aduce aminte. E foarte posibil să se fi întâmplat chiar aşa şi poate că nici Oldacre nu şi-a dat seama la ce-i va folosi. În timp ce se gândea la caz în bârlogul lui, deodată şi-a dat seama ce proba incriminatoare putea fabrica împotriva lui McFarlane, folosind amprenta aceea. A fost cel mai uşor lucru din lume pentru el să ia ceară de pe sigiliu, s-o înmoaie în cât sânge putea curge dintr-o înţepătură şi s-o pună pe perete în timpul nopţii, ori el, ori menajera. Dacă examinezi documentele pe care le-a luat cu el în ascunzătoare, pot să pun rămăşag că vei găsi sigiliul cu amprenta pe el.

— Minunat! exclamă Lestrade. Minunat! După cum spui, totul e limpede. Dar care a fost motivul acestei înşelăciuni, domnule Holmes?

Mi s-a părut amuzant să văd cum comportamentul autoritar al detectivului se schimbase dintr-o dată în comportamentul unui copil care pune întrebări învăţătorului sau.

— Păi nu cred că e greu de explicat. Persoana care aşteaptă acum jos este un om bătrân, ranchiunos, răzbunător. Ştiai că odată a fost refuzat de mama lui McFarlane? Nu sti-ai! Ţi-am spus să te duci mai întâi la Blackheath şi apoi la Norwood. Ei bine, aceasta jignire, cum a considerat-o el, i-a înveninat mintea haina, intriganta şi toată viaţa a tânjit după răzbunare, dar nu a găsit niciodată ocazia. În ultimii doi ani, lucrurile i-au fost potrivnice – speculaţii secrete, cred – şi se găsea în impas. Se hotărăşte să-şi însele creditorii şi, în acest scop, plăteşte sume mari de bani unui anume domn Cornelius care cred că este tot el, sub alt nume. Încă nu am dat de urma acestor cecuri, dar sunt sigur că banii au fost depuşi sub acest nume în vreun oraş din provincie unde Oldacre a dus din când în când o dublă existenta. Intenţiona să-şi schimbe numele definitiv, să scoată banii şi să dispară, începându-şi viaţa din nou, în altă parte.

— Da, se prea poate…

— S-a gândit că prin dispariţia sa ar fi eliminat orice posibilitate de a fi descoperit şi, în acelaşi timp, ar fi avut parte de o amplă şi zdrobitoare răzbunare asupra vechii lui iubite, dacă dădea impresia că fusese ucis de unicul ei fiu. A fost o capodoperă de răutate şi a dus-o la bun sfârşit ca un maestru. Ideea cu testamentul care ar fi dat evident motivul crimei, vizita secretă, neştiută de părinţii lui, reţinerea bastonului, sângele şi resturile animale, şi nasturii din stiva de lemne, totul a fost admirabil. A fost o plasa din care, acum câteva ore, mi se părea că nu exista nici o scăpare posibilă. Dar nu a avut calitatea supremă a artistului, nu a

ştiut când să se oprească. A vrut să îmbunătăţească ceea ce era deja perfect… să strângă laţul în jurul gâtului nefericitei victime… şi a stricat totul. Să coborâm, Lestrade. Am o întrebare, doua să-i pun.

Perfida fiinţă era aşezată în propriul salon, încadrata de doi poliţişti.

— A fost o glumă, bunul meu domn, o farsă, nimic mai mult, se smiorcăia fără încetare. Vă asigur, domnule, că m-am ascuns doar ca să văd efectul dispariţiei mele şi sunt sigur că nu aţi fi lăsat să i se întâmple vreun rău bietului McFarlane.

— Asta va decide judecătorul, spuse Lestrade. Oricum veţi fi acuzat de conspiraţie dacă nu de tentativa de omor.

— Şi probabil vei afla că creditorii dumitale vor bloca contul bancar al domnului Cornelius, completa Holmes.

Omuleţul tresări şi-şi întoarse privirea perfidă spre prietenul meu.

— Trebuie să vă mulţumesc pentru multe lucruri, zise el. Poate că într-o zi îmi voi plăti datoria.

Holmes zâmbi indulgent.

— Mă gândesc că vei fi ocupat câţiva ani, spuse el. Apropo, ce ai pus în stiva de lemne, lângă pantalonii tăi vechi? Un câine mort, sau un iepure sau ce? Nu vrei să spui? Vai de mine, nu eşti deloc amabil! Bine, îndrăznesc să spun că vreo doi iepuri ar fi de ajuns pentru sânge şi pentru rămăşiţele carbonizate. Dacă vei scrie vreodată o relatare a cazului, Watson, poţi să spui că erau iepuri.

III. Aventura omuleţilor dansatori.

Holmes şedea în tăcere de câteva ore, cu spatele său lung şi subţire aplecat deasupra unui vas cu substanţe chimice în care prepara un produs extrem de urât mirositor. Capul îi era aplecat în piept şi, din punctul meu de vedere, arata ca o pasăre ciudată, uscăţivă, cu penajul de un gri şters şi o creastă neagră.

— Aşadar, Watson, spuse el deodată, nu ai de gând să investeşti în acţiuni sud-africane?

Am tresărit de uimire. Oricât de obişnuit eram cu abilităţile uluitoare ale lui Holmes, aceasta subită invazie în gândurile mele cele mai intime îmi era total inexplicabilă.

— De unde Dumnezeului ai ştiut asta? am întrebat.

Se răsuci cu scaunul, cu o eprubetă aburindă în mâna şi o privire amuzată în ochi-i afundaţi în orbite.

— Hai, Watson, mărturiseşte că te-am luat prin surprindere, spuse el.

— Recunosc.

— Ar trebui să te oblig să semnezi că ai recunoscut.

— De ce?

— Pentru că în cinci minute vei spune că totul e absurd de simplu.

— Bineînţeles că nu voi spune aşa ceva.

— Vezi tu, dragul meu Watson – îşi propti eprubeta în suport şi începu să vorbească cu aerul unui profesor care se adresează clasei -, în realitate nu este chiar aşa de greu să îmbini o serie de deducţii, fiecare pe baza precedentei şi fiecare, la rândul ei, simplă. Dacă după ce faci aşa, elimini deducţiile centrale şi prezinţi audienţei doar punctul de început şi concluzia, se poate produce un efect uimitor, deşi probabil doar de faţadă. Acum, nu a fost chiar greu, prin inspectarea liniilor fine dintre degetul mare şi cel arătător al mâinii stângi, m-am asigurat că nu ai de gând să-ţi investeşti modestul capital în minele de aur.

— Nu văd legătura.

— Se prea poate; dar îţi voi arăta imediat care e legătura. Iată verigile lipsa dintr-o succesiune foarte simplă: 1. Ai avut creta între degetul mare şi cel arătător al mâinii stângi când te-ai întors aseară de la club. 2. Ai ţinut creta în mâna când ai jucat biliard, ca să nu alunece tacul. 3. Nu joci biliard decât cu Thurston. 4. În urmă cu patru săptămâni mi-ai spus că Thurston avea nişte acţiuni ale unor proprietăţi sud-africane care aveau să expire într-o lună şi pe care dorea să le împartă cu tine. 5. Carnetul tău de

cecuri este încuiat la mine în sertar, iar tu nu mi-ai cerut cheia. 6. Nu ai de gând să-ţi investeşti banii astfel.

— E absurd de simplu! strigai.

— Chiar aşa, spuse el uşor iritat. Orice problemă pare de-a dreptul puerila când îţi este explicată. Iată una neexplicată. Vezi ce poţi să înţelegi din asta, amice Watson.

Aruncă pe masă o foaie de hârtie şi se întoarse din nou la analizele sale chimice.

M-am uitat cu mirare la hieroglifele absurde de pe hârtie.

— A, asta este părerea ta!

— Ce altceva ar putea fi?

— Asta este nerăbdător să afle domnul Hilton Cubitt de pe moşia Riding Thorpe din Norfolk. Această mică ghicitoare a venit cu prima transa a poştei, iar el urma să vină cu următorul tren. Sună cineva la uşă, Watson. Naş fi foarte uimit dacă ar fi chiar el.

Pe scara s-au auzit paşi grei şi în secunda următoare, în cameră intră un domn înalt, roşcat, proaspăt bărbierit, ai cărui ochi şi obraji îmbujoraţi dovedeau că trăise departe de ceaţa din strada Baker. Pe măsură ce intra, părea să aducă cu el o boare din aerul tare, proaspăt, înviorător, de pe coasta de est. Am dat mâna şi se pregătea să se aşeze când îi căzură ochii pe hârtia cu însemnele stranii pe care tocmai le examinasem şi le lăsasem pe masă.

— Ei bine, domnule Holmes, ce înţelegi din asta? întreba. Mi s-a spus că vă plac misterele cât mai ciudate şi nu cred că veţi găsi unul mai ciudat ca acesta. Am trimis hârtia mai devreme ca să aveţi timp să o studiaţi până vineri.

— Cu siguranţă este un lucru ciudat, spuse Holmes. La prima vedere pare să fie o farsă copilărească. Consta dintr-un număr de siluete mici şi absurde care dansează pe hârtia pe care sunt desenate. De ce să acordaţi importanţa unui lucru atât de grotesc?

— N-ar fi trebuit, domnule Holmes. Dar soţia mea i-a acordat importanta. O sperie de moarte. Nu spune nimic,

dar văd teroarea din ochii ei. Tocmai de aceea vreau să-i dăm de capăt.

Holmes ridica hârtia astfel încât lumina cădea pe ea în întregime. Era o pagină ruptă dintr-o agendă. Holmes o examina un timp şi apoi o împături cu grijă şi o puse în buzunar.

— Cazul acesta promite să fie unul foarte interesant şi neobişnuit, spuse el. Mi-aţi oferit câteva detalii în scrisoare, domnule Hilton Cubitt, dar v-aş rămâne dator dacă aţi fi amabil să le reluaţi pentru amicul meu, doctorul Watson.

— Nu sunt un povestitor prea bun, spuse vizitatorul nostru împletindu-şi şi despletindu-şi nervos mâinile mari, puternice. Să mă întrebaţi ce nu vă este clar. Voi începe cu momentul căsătoriei mele de anul trecut; dar mai întâi aş vrea să spun că, deşi nu sunt un om bogat, familia mea este stabilită la Ridling Thorpe de cinci secole şi nu exista familie mai renumită în comitatul Norfolk. Anul trecut am venit la Londra cu ocazia jubileului şi am tras la o pensiune din Russel Square pentru că acolo stătea Parker, vicarul parohiei noastre. Era acolo o domnişoară americană… se numea Patrick… Elsie Patrick. Am devenit într-un fel prieteni, iar până la sfârşitul lunii eram îndrăgostit lulea. Ne-am căsătorit pe ascuns la oficiul civil şi ne-am întors la Norfolk ca un cuplu căsătorit. Poate credeţi că este o nebunie, domnule Holmes, ca un bărbat dintr-o familie bună, cu renume, să se căsătorească astfel neştiind nimic despre soţia şa sau despre familia ei; dar, dacă aţi vedea-o şi aţi cunoaşte-o, aţi înţelege. Elsie a fost foarte cinstită cu mine în privinţa asta. Nu pot spune că nu mi-a oferit ocazia să mă retrag dacă aş fi vrut. „Am cunoscut oameni foarte neplăcuţi la viaţa mea”, mi-a spus. „Aş vrea să uit totul. Aş prefera să nu vorbesc niciodată despre trecutul meu, pentru că este foarte dureros pentru mine. Dacă mă iei, Hilton, vei lua o femeie care nu are de ce să se ruşineze; dar va trebui să te mulţumeşti cu cuvântul meu şi să-mi permiţi să nu spun nimic despre trecutul meu înainte de

momentul când voi fi a ta. Dacă aceste condiţii sunt prea grele, atunci întoarce-te la Norfolk şi lasă-mă să trăiesc în singurătatea mea, aşa cum m-ai găsit”. Mi-a spus aceste cuvinte chiar în ziua dinaintea nunţii noastre. Iam spus că sunt de acord să ne căsătorim în condiţiile impuse de ea şi m-am ţinut de cuvânt. Ei bine, suntem căsătoriţi de un an şi am fost fericiţi. Dar acum o lună, pe la sfârşitul lunii iunie, am remarcat pentru prima dată semne de necaz. Într-o bună zi, soţia mea primi o scrisoare din America. Am văzut timbrul american. S-a albit la faţă, a citit scrisoarea şi a aruncat-o în foc. Nu mi-a vorbit despre scrisoare şi nici eu n-am întrebat… promisiunea e promisiune; dar din acel moment nu a mai avut o clipă de linişte. Pe chipul ei se citeşte permanent teama… de parcă tot s-ar aştepta la ceva. Ar face bine dacă ar avea încredere în mine. Şi-ar da seama că îi sunt cel mai bun prieten. Dar, până nu vorbeşte, nu am ce să vă spun. Trebuie totuşi să vă spun, domnule Holmes, că este o femeie demnă de încredere şi, orice probleme ar fi avut în trecut, vina nu a fost a ei. Eu sunt doar un biet moşier, dar nu e om în Anglia care să pună onoarea familiei sale mai prejos decât mine. Ea ştie asta bine şi o ştie dinainte de a se fi măritat cu mine. Nu ar păta niciodată renumele familiei… sunt sigur de asta. Ei bine, acum am ajuns la partea ciudată a poveştii mele. În urmă cu o săptămână – marţea trecută – am găsit desenaţi pe pervazul ferestrei câţiva omuleţi absurzi care dansau, la fel ca aceştia de pe foaie. Erau făcuţi cu cretă. Am crezut că îi făcuse grăjdarul, dar băiatul a jurat că nu ştie nimic. Oricum, fuseseră desenaţi în timpul nopţii. Am şters desenul şi numai soţiei mele i-am spus despre acest incident. Spre surpriza mea, ea a luat lucrurile foarte în serios şi m-a implorat să o las să-i vadă dacă mai apăreau. Timp de o săptămână nu s-a întâmplat nimic şi apoi, ieri-dimineaţă, am găsit hârtia aceasta pe cadranul solar din grădină. I-am arătat-o lui Elsie şi ea a leşinat. De atunci arată de parcă ar visa, pe jumătate adormită şi cu o

permanentă teama în privire. Atunci v-am scris şi v-am trimis hârtia, domnule Holmes. Nu era ceva care să pot arăta poliţiei pentru că ar fi râs de mine, dar dumneavoastră îmi veţi spune ce să fac. Nu sunt bogat, dar dacă soţia mea este în pericol, aş da şi ultimul ban ca s-o protejez.

Era o fiinţă plăcută acest bărbat de vită veche, simplu, onest şi blând, cu ochi sinceri, albaştri şi faţa latră şi plăcută. Dragostea pentru soţia lui şi încrederea în ea i se citeau pe fată. Holmes îi ascultase povestea cu mare atenţie, iar acum şedea gândindu-se în tăcere.

— Domnule Cubitt, spuse el, nu credeţi că cel mai bine ar fi să vă adresaţi direct soţiei dumneavoastră şi s-o rugaţi să vă împărtăşească secretul ei?

Hilton Cubitt scutură capul său masiv.

— Promisiunea e promisiune, domnule Holmes. Dacă Elsie ar fi vrut, mi-ar fi povestit. Dacă nu, nu-i voi forţa încrederea. Dar am tot dreptul să acţionez de unul singur… şi asta voi face.

— Atunci vă voi ajuta din toată inima. În primul rând aţi auzit să fi fost străini prin vecinătate?

— Nu.

— Presupun că este un loc foarte liniştit. Prezenţa unei figuri noi ar da naştere la comentarii?

— În imediata vecinătate, da. Dar avem câteva adăpători nu foarte departe, iar fermierii iau oameni cu chirie.

— În mod evident, aceste hieroglife au o semnificaţie. Dacă este una aleatorie, ne va fi imposibil să rezolvăm cazul. Pe de altă parte, dacă sunt legate între ele, nu am nici o îndoiala că vom desluşi cazul. Dar aceasta mostră este insuficientă şi nu pot face nimic, iar faptele prezentate sunt atât de vagi încât nu avem nici o bază pentru investigaţii. V-aş ruga să vă întoarceţi la Norfolk, să fiţi foarte atent la tot ce se întâmpla şi să faceţi o copie exactă a omuleţilor care vor mai apărea. Mare păcat că nu avem reproducerea celor desenaţi cu creta pe pervaz. De asemenea, cercetaţi discret

persoanele străine din zonă. Când veţi avea dovezi noi, veniţi din nou la mine. Acesta este cel mai bun sfat pe care vi-l pot da, domnule Hilton Cubitt. Dacă sunt evenimente noi, presante, sunt oricând dispus să vin să vă văd la Norfolk.

După ce întrevederea a luat sfârşit, Sherlock Holmes a rămas foarte gânditor şi în următoarele zile l-am văzut luând de câteva ori hârtia din agendă, privind lung şi serios la desenele ciudate de pe ea. Cu toate acestea, nu a scos nici un cuvânt referitor la toată treaba până într-o după-amiază, cam două săptămâni mai târziu. Tocmai ieşeam când mă strigă înapoi.

— Mai bine ai sta aici, Watson.

— De ce?

— Pentru că azi-dimineaţă am primit o telegramă de la Hilton Cubitt… Ţi-l aduci aminte pe Hilton Cubitt, cu omuleţii dansatori? Trebuia să ajungă în stradă Liverpool la ora unu şi douăzeci de minute. Poate ajunge dintr-o clipă în alta. Am înţeles din telegrama că au avut loc noi incidente importante.

Nu am avut mult de aşteptat pentru că moşierul nostru din Norfolk a venit direct din staţie, cât de repede a putut, cu birja. Părea îngrijorat şi deprimat, avea ochii obosiţi şi fruntea încruntata.

— Începe să mă enerveze treaba asta, domnule Holmes, spuse el afundându-se obosit într-un fotoliu. E destul de neplăcut să te simţi înconjurat de persoane nevăzute, necunoscute, care au ceva planificat pentru tine; dar când, pe lângă asta, ştii că îţi omoară soţia puţin câte puţin, atunci devine mai mult decât poate îndura un om. Se stinge din cauza asta… pur şi simplu se stinge sub ochii mei.

— Tot nu a spus nimic?

— Nu, domnule Holmes, nu a spus nimic. Şi totuşi, au fost momente când sărmana fată a vrut să vorbească şi cu toate acestea nu a îndrăznit. Am încercat s-o ajut, dar pot să spun că am făcut-o cu stângăcie şi mai degrabă am speriat-o. Mi-

a vorbit despre familia mea veche, de reputaţia noastră în comitat şi de cât de mândri suntem de onoarea noastră nepătată, şi de fiecare dată am simţit că vroia să ajungă la ceva; dar, cumva, se oprea înainte de a ajunge acolo.

— Dar aţi aflat ceva dumneavoastră, de unul singur?

— Multe, domnule Holmes. Am pentru dumneavoastră câteva desene noi cu omuleţi dansând ca să le examinaţi şi, ceva ce e mai important, l-am văzut pe individ.

— Pe cine, pe cel care îi desenează?

— Da, l-am văzut desenând. Dar să vă spun totul în ordine. Când m-am întors din vizită făcută dumneavoastră, primul lucru pe care l-am văzut în dimineaţa următoare a fost o colecţie proaspătă de omuleţi dansând. Fuseseră desenaţi cu creta pe uşa neagră de lemn a atelierului care este lângă peluza, în dreptul ferestrelor din faţă. Am făcut o copie fidelă şi iat-o.

Desfăcu o hârtie şi o puse pe masă.

— Iată o copie a hieroglifelor.

— Excelent! exclamă Holmes. Excelent! Continuă, te rog.

— După ce am făcut copia, am şters urmele; dar două zile mai târziu, dimineaţa, a apărut o altă inscripţie. Am aici o copie.

Holmes îşi freca mâinile şi chicoti de plăcere.

— Acumulam rapid material, spuse el.

— Trei zile mai târziu am găsit un mesaj mâzgălit pe o foaie de hârtie, pus sub o piatră, pe cadranul solar. Iată-l. După cum vedeţi, literele sunt aceleaşi ca la cel de dinainte. După aceea m-am hotărât să stau şi să aştept; aşa că mi-am luat revolverul şi m-am aşezat la birou, care are vedere spre peluza şi grădina. Pe la două dimineaţa, eram aşezat lângă fereastră, într-un întuneric total, în afară de lumina lunii, când am auzit paşi în spatele meu şi am văzut-o pe soţia mea în halat. M-a rugat să vin în pat. I-am spus deschis că vroiam să văd cine este cel care ne joacă farse atât de absurde. Mi-a răspuns că era doar o farsă fără nici un sens şi că ar trebui să nu o bag în seamă.

— Dacă într-adevăr te deranjează, Hilton, putem să facem o călătorie împreuna şi aşa uitam neplăcerea.

— Ce, să ne alunge din propria casă un farseur? am strigat. Păi o să râdă tot comitatul de noi.

— Hai, vino în pat, mi-a spus, şi vorbim dimineaţa.

— Deodată, cum vorbea, am văzut la lumina lunii cum se albea la faţă şi mâna i se încleştase pe umărul meu. Ceva se mişca în atelierului. Am văzut o siluetă neagră furişându-se tiptil după colţ care se ghemui în dreptul uşii. Am luat pistolul şi m-am repezit să ies când soţia mea îşi aruncă braţele în jurul meu şi mă strânse puternic. Am încercat să o desprind de mine, dar până am deschis uşa şi am ajuns la casă, fiinţa dispăruse. Totuşi, a lăsat un set de semne că a fost acolo pentru că pe uşa era acelaşi aranjament dansând care mai apăruse de două ori şi pe care l-am copiat pe acea hârtie. Nu mai era nici urmă de individ nicăieri, deşi am căutat peste tot. Şi ceea ce este uimitor este că trebuie să fi fost acolo tot timpul pentru că de dimineaţă când am examinat din nou uşa, mai mâzgălise câteva desene sub rândul pe care deja îl văzusem.

— Ai acel desen?

— Da, este foarte scurt, dar am făcut o copie şi iat-o.

Scoase din nou o hârtie.

— Spune-mi, rosti Holmes – şi vedeam în ochii lui cât de entuziasmat era -, era o adăugire faţă de primul sau părea total separat?

— Era pe altă parte a uşii.

— Excelent! Este de departe cel mai important lucru pentru scopul nostru. Sunt plin de speranţă. Acum, domnule Hilton Cubitt, continua, te rog acea propoziţie extrem de interesantă.

— Nu mai am ce să spun, domnule Holmes, exceptând faptul că am fost extrem de supărat pe soţia mea pentru că m-a ţinut când puteam să-l prind pe ticălosul acela care se ascundea. Mi-a spus că se temea să nu mi se întâmple ceva. Pe moment m-am gândit că poate se temea că lui să nu i se

întâmple ceva pentru că nu-mi ieşea din cap că m-a ţinut când puteam să-l prind pe ticălosul acela, ca ea ştie cine este acel bărbat şi ce vroia să spună cu acele semne bizare. Dar, domnule Holmes, tonul vocii soţiei mele şi privirea din ochii ei nu lasă loc de îndoiala şi sunt sigur că într-adevăr de siguranţa mea se temea. Acesta este întregul caz, iar acum vreau sfatul dumitale în legătură cu ce voi face. Eu mă gândesc să pun vreo şase din flăcăii mei de la fermă să se ascundă în tufişuri şi, când apare individul ăsta din nou, să-i dea o bătaie încât să ne lase în pace pe viitor.

— Mă tem că este un caz prea complex pentru remedii atât de uşoare, spuse Holmes. Cât timp poţi sta în Londra?

— Trebuie să mă întorc azi. Nu mi-aş lăsa soţia singură o noapte întreaga pentru nimic în lume. Este foarte nervoasă şi m-a rugat să mă întorc.

— Cred că ai dreptate. Dar, dacă ai fi putut rămâne, peste o zi sau două aş fi putut să vin cu tine. Între timp lasă-mi mie hârtia asta şi cred că este foarte posibil să te vizitez curând şi să am informaţii valoroase despre cazul tău.

Sherlock Holmes şi-a păstrat comportamentul calm, profesional până când vizitatorul nostru ne-a părăsit, deşi pentru mine, care îl ştiam atât de bine, era uşor să-mi dau seama că era profund exaltat. În momentul în care spatele lat al lui Hilton Cubitt a dispărut din uşa, tovarăşul meu se repezi la masă, aşeză în faţa lui toate fâşiile de hârtie cu omuleţii dansatori şi se adânci într-un calcul complicat şi minuţios. Timp de două ore l-am urmărit umplând foaie după foaie cu forme şi litere, atât de absorbit de sarcina lui încât, în mod evident, uitase de prezenţa mea. Câteodată făcea progrese, aşa că fluiera şi cânta pe măsură ce lucra; câteodată era nedumerit şi stătea răstimpuri lungi cu sprâncenele încruntate şi privirea absentă. În final sari de la masa cu un strigăt de satisfacţie şi merse de colo-colo prin cameră, frecându-şi mâinile. Apoi scrise o telegramă pe un formular.

— Dacă răspunsul la telegrama este după cum mă aştept, vei avea un caz drăguţ de adăugat la colecţie, Watson, spuse el. Sper că ne vom putea duce la Norfolk mâine şi-i vom duce amicului nostru veşti clare referitoare la secretul neliniştii sale.

Mărturisesc că eram foarte curios, dar ştiam că lui Holmes îi place să facă dezvăluirile când şi cum consideră el că e bine; aşa că am aşteptat până când ar considera că e bine să se încreadă în mine.

Dar răspunsul la telegrama a întârziat şi au urmat două zile de nerăbdare, timp în care Holmes tresărea la fiecare clinchet al soneriei. În seara celei de-a doua zi sosi o scrisoare de la Hilton Cubitt. Totul era în regulă cu el, cu excepţia unei inscripţii mari care apăruse în acea dimineaţă pe piedestalul cadranului solar. Anexase şi o copie.

Holmes se aplecă pentru câteva minute asupra frizei cu arabescuri, pentru că apoi, dintr-o dată, să se ridice în picioare cu un strigăt de surpriză şi teamă. Fata îi era palidă de anxietate.

— Am permis acestui lucru să meargă prea departe, spuse el. Există vreun tren către North Walsham în seara asta?

Am găsit orarul trenurilor. Ultimul tren tocmai plecase.

— Atunci vom servi micul-dejun devreme şi vom lua primul tren de dimineaţă, spuse Holmes. Este nevoie urgentă de prezenţa noastră. Ah! uite şi cablograma mult-aşteptata. O secundă, doamna Hudson; s-ar putea să am un răspuns. Nu, este aşa cum ne-am aşteptat. Acest mesaj îmi întăreşte credinţa că nu ar mai trebui să pierdem nici o oră ca să-l înştiinţăm pe Hilton Cubitt cum stau lucrurile, pentru că moşierul nostru simplu din Norfolk se afla încâlcit într-o pânza stranie şi periculoasă.

Într-adevăr aşa s-a dovedit a fi şi, pe măsură ce mă apropii de concluzia sumbră a poveştii care mie mi s-a părut puerila şi bizară, trăiesc din nou groaza şi oroarea care ne-au copleşit. Aş vrea să fi avut un final mai frumos pentru cititorii mei, dar acestea sunt cronicile şi trebuie să urmez

prin crizele întunecate straniul curs al evenimentelor care timp de câteva zile au făcut ca moşia Ridling Thorpe să fie pe buzele tuturor.

De-abia am ajuns la North Walsham şi am menţionat numele destinaţiei noastre când şeful de gara se grăbi spre noi.

— Presupunem că sunteţi detectivi din Londra? ne întreba el.

O privire supărată copleşi chipul lui Holmes.

— Ce va face să credeţi asta?

— Pentru că tocmai a trecut inspectorul Martin din Norwich. Dar poate sunteţi chirurgi. Nu e moartă… sau cel puţin nu era conform ultimelor spuse. Poate că aţi venit să o salvaţi… deşi nu ar servi decât pentru spânzurătoare.

Fruntea lui Holmes se înnegrise de nervozitate.

— Ne îndreptam spre moşia Ridling Thorpe, spuse el, dar nu am auzit nimic despre ce s-a întâmplat acolo.

— E ceva groaznic, făcu şeful de gară. Sunt împuşcaţi amândoi, şi domnul Hilton Cubitt, şi soţia lui. Ea l-a împuscat şi apoi s-a împuscat singura – aşa spun servitorii. El este mort, iar ea este disperată. Doamne, Doamne, una din cele mai vechi şi mai onorabile familii din Comitatul Norfolk!

Fără să spună un cuvânt, Holmes se repezi într-o trăsură şi nu deschise gura pe tot parcursul celor şapte mile cât am călătorit. Rareori l-am văzut atât de mâhnit. A fost tulburat pe întreg parcursul călătoriei noastre spre oraş şi am observat că citise ziarele de dimineaţă cu o atenţie neliniştită; dar acum, după ce a realizat brusc că i s-au îndeplinit cele mai mari temeri, l-au cuprins melancolia şi îngândurarea. Se lăsă pe spate, pierdut în speculaţii neclare. Şi totuşi multe lucruri din jurul nostru erau interesante întrucât treceam printr-o zonă unică în Anglia, unde câteva colibe împrăştiate reprezentau actuala populaţie şi de fiecare parte biserici enorme cu turnuri pătrate se înălţau din peisajul verde, plat, vorbind oarecum

despre gloria şi prosperitatea vechii Anglii de Est. În final, deasupra marginii verzi a coastei Norfolkului, se zări marginea violeta a Marii Nordului, iar birjarul îşi îndrepta biciul către două frontoane vechi din cărămidă şi cherestea care răsăreau deasupra unei dumbrăvi.

— Asta-i moşia Ridling Thorpe, ne informa.

Când ne apropiam de porticul uşii principale, am remarcat în faţa acesteia, lângă terenul de tenis, atelierul negru şi cadranul solar cu piedestal despre care auzisem în împrejurări atât de stranii. Un bărbat iute şi mărunt, cu un mers rapid, alert şi mustaţa cernită, tocmai coborâse dintr-un docar. S-a prezentat ca fiind inspectorul Martin de la corpul poliţienesc din Norfolk şi s-a arătat destul de uimit când a auzit numele tovarăşului meu.

— Dar, domnule Holmes, crima s-a comis de-abia azi dimineaţă la ora trei. Cum aţi putut să auziţi de la Londra şi să veniţi la locul crimei o dată cu mine?

— Am anticipat-o. Am venit în speranţa de a o împiedica.

— Atunci trebuie să aveţi vreo dovadă importantă, despre care noi nu ştim, pentru că se spune că erau un cuplu foarte unit.

— Am doar ˙˙˙˙˙˙ omuleţilor dansatori, spuse Holmes. Vă voi explica problema mai târziu. Între timp, din moment ce este prea târziu să mai previn această tragedie, sunt extrem de nerăbdător să folosesc cunoştinţele pe care le posed pentru a mă alătura investigaţiei dumneavoastră sau preferaţi să acţionez independent?

— Aş fi mândru dacă ne-am uni forţele în această investigaţie, domnule Holmes, mărturisi sincer inspectorul.

— În acest caz, m-aş bucura să aud ce dovezi aveţi şi să cercetez locurile, fără nici o secundă de întârziere inutilă.

Inspectorul Martin a avut inspiraţia să-l lase pe amicul meu să facă lucrurile în propria maniera şi s-a mulţumit să noteze cu grijă rezultatele. Din camera domnului Hilton Cubitt tocmai coborâse chirurgul local, un bărbat în vârsta, cu părul alb, care ne-a relatat că rănile doamnei erau

severe, dar nu neapărat fatale. Glonţul trecuse prin partea frontală a creierului şi probabil că va mai trece un timp până va fi din nou conştientă. Cât despre dilema dacă a fost împuşcată sau s-a împuscat singură, glonţul fusese tras de la distanţă mică. În cameră s-a găsit doar un pistol şi două butoiaşe golite. Domnul Hilton Cubitt fusese împuscat în inimă. La fel de posibil ar fi fost ca el s-o fi împuscat pe ea şi mai apoi să se fi sinucis, pe cât de posibil era ca ea să fi fost criminală pentru că revolverul fusese găsit pe jos, între cei doi.

— Cadavrul a fost mişcat? întreba Holmes.

— N-am mişcat nimic, cu excepţia doamnei. Nu puteam s-o lăsăm raniţa, pe jos.

— De cât timp sunteţi aici, doctore?

— De la ora patru.

— Altcineva?

— Da, ofiţerul, aici de fată.

— Şi nu aţi atins nimic?

— Nimic.

— Aţi acţionat cu multă discreţie. Cine v-a chemat?

— Menajera, Saunders.

— Ea a dat alarma?

— Ea şi doamna King, bucătăreasa.

— Unde sunt cele două acum?

— Cred că în bucătărie.

— Atunci cred că cel mai bine ar fi să le auzim de îndată povestea.

Holul vechi, cu ferestre înalte, placat cu lemn de stejar, fusese transformat într-o scenă de investigaţie. Holmes stătea într-un scaun mare, demodat, ochii-i neînduplecaţi licărindu-i pe chipul palid. Citeam în privirea lui scopul bine definit de a-şi devota întreaga putere acestei căutări, până când clientul pe care nu reuşise să-l salveze va fi fost răzbunat. În rest, ciudatul grup era format din cochetul inspector Martin, bătrânul doctor de ţară cu părul alb, eu şi un apatic poliţist de ţară.

Cele două femei şi-au spus povestea destul de clar. Fuseseră trezite din somn de sunetul unei explozii, urmată un minut mai târziu de o alta. Ele dormeau în camere alăturate şi doamna King a dat fuga la Saunders. Au coborât împreuna scările. Uşa de la birou era deschisă şi pe masa ardea o lumânare. Stăpânul lor zăcea cu faţa în jos în centrul camerei. Era mort. Soţia lui era ghemuită lângă fereastră, cu capul sprijinit de perete. Era grav rănită şi o parte din faţă era plină de sânge. Respira greu şi nu putea spune nimic. Atât holul, cât şi camera erau pline de fum şi de mirosul de praf de puşcă. Fereastră era sigur închisa şi încuiata pe dinăuntru. Ambele femei erau sigure de acest lucru. Imediat au trimis după medic şi după poliţist. Apoi, cu ajutorul grăjdarului şi a rândaşului, şi-au mutat stăpâna rănită în camera ei. Şi ea, şi soţul ei dormiseră în pat. Ea era îmbrăcată în rochie, el în halat peste pijama. Nimic din birou nu fusese mişcat. Din câte ştiau, între soţ şi soţie nu avusese loc nici o ceartă. Întotdeauna i-au privit ca pe un cuplu foarte unit.

Acestea sunt principalele puncte din mărturiile servitoarelor. Ca răspuns la întrebarea inspectorului Martin, erau sigure ca toate uşile fuseseră încuiate pe dinăuntru şi ca nimeni nu ar fi putut fugi din casă. Ca răspuns la întrebarea lui Holmes, amândouă şi-au adus aminte că au simţit mirosul de praf de puşca din momentul în care au ieşit din camerele lor aflate la ultimul etaj.

— Vă atrag atenţia asupra acestui lucru, spuse Holmes tovarăşului său în ale profesiei. Iar acum cred că putem începe o examinare temeinică a camerei.

Biroul s-a dovedit a fi o cameră mică, căptuşită cu cărţi pe trei pereţi şi o masă de scris aşezată în faţa unei ferestre obişnuite care dădea în grădină. Atenţia noastră s-a îndreptat în primul rând către cadavrul nefericitului moşier al cărui corp uriaş zăcea întins în mijlocul camerei. Hainele dezordonate arătau că fusese trezit în grabă din somn. Glonţul fusese tras din faţă şi rămăsese în corp după ce a

penetrat inima. Cert e ca moartea fusese instantanee şi nedureroasă. Nu erau urme de praf de puşcă pe halat sau pe mâini. Conform afirmaţiilor chirurgului, doamna avea pete pe faţă, dar nu şi pe mâini.

— Absenţa prafului de puşcă nu înseamnă nimic, dar prezenţa lui înseamnă totul, afirma Holmes. Dacă praful de la un cartuş prost pus nu se împrăştie în spate, atunci se pot trage oricâte focuri fără a lăsa vreun semn. Acum cred că poate fi mutat corpul domnului Cubitt. Doctore, presupun că nu aţi recuperat glonţul care a rănit-o pe doamna.

— Va fi nevoie de o operaţie foarte complicată pentru asta. Dar încă mai sunt patru cartuşe în revolver. Două au fost trase, au fost provocate doua răni, astfel că am rezolvat problema celor două cartuşe.

— Aşa s-ar părea, spuse Holmes. Poate îmi spuneţi şi cum rezolvaţi problema cartuşului care în mod evident a lovit marginea ferestrei?

Se întoarse brusc, iar degetul lui lung şi subţire arata spre o gaură făcută prin cerceveaua de jos a ferestrei, la câţiva centimetri deasupra bazei.

— În numele lui George! strigă inspectorul. Cum de ai văzut aia?

— Pentru că am căutat-o.

— Minunat! exclamă doctorul de ţară. Cu siguranţă aveţi dreptate, domnule. Aşadar, un al treilea foc a fost tras şi deci trebuie să fi fost prezentă o a treia persoană. Dar cine ar fi putut fi şi cum a putut fugi?

— Asta este problema pe care urmează să o rezolvăm, răspunse Sherlock Holmes. Inspectore Martin, vă amintiţi că atunci când servitoarele au afirmat că mirosul de praf de puşcă se simţea din momentul în care au ieşit din cameră, eu am spus că acest detaliu este extrem de important?

— Da, domnule; dar mărturisesc că nu înţeleg.

— Sugera faptul că în momentul în care s-a tras, atât fereastră, cât şi uşa camerei erau deschise. Altfel fumul de

la praful de puşcă nu s-ar fi putut răspândi atât de repede prin toată casa. Pentru asta era nevoie de curent în cameră. Şi totuşi, fereastra şi uşa au fost deschise pentru scurt timp.

— Cum poţi dovedi asta?

— Pentru ca lumânarea nu s-a topit.

— Extraordinar! strigă inspectorul. Extraordinar!

— Fiind sigur că fereastră a fost deschisă în momentul tragediei, mi-am dat seama că trebuie să mai fi fost o a treia persoană implicată, care a stat afară şi a tras prin fereastra deschisă. Orice foc îndreptat către această persoană ar lovi cerceveaua. M-am uitat şi, bineînţeles, acolo era urmă de la glonţ!

— Dar cum a fost închisa şi încuiata fereastra?

— Primul instinct al femeii ar fi să închidă şi să încuie fereastra. Dar ia uite! Ce este asta?

Pe birou se afla poşeta unei doamne – o poşetă mică, cocheta, din piele de crocodil şi argint. Holmes o deschise şi-i varsă conţinutul. Înăuntru erau douăzeci de bancnote de 50 de lire emise de Banca Londrei, legate cu o bandă de cauciuc… Nimic mai mult.

— Asta trebuie păstrat pentru că va fi probă la proces, spuse Holmes înmânându-i inspectorului geanta cu tot cu conţinut.

— Acum ar fi cazul să ne lămurim cu acest al treilea glonţ care în mod clar a fost tras dinăuntru, după cum arata lemnul despicat. Aş dori s-o văd din nou pe doamna King, bucătăreasa. Doamna King, aţi afirmat că v-a trezit o explozie PUTERNICĂ. Când aţi spus asta, aţi vrut să spuneţi că vi s-a părut mai puternică decât cea de-a doua?

— Ei bine, domnule, m-a trezit din somn aşa că mi-e greu să-mi dau seama. Dar într-adevăr a părut foarte puternică.

— Nu credeţi că au fost două focuri trase în acelaşi timp?

— N-aş putea să spun, domnule.

— Eu cred că aşa a fost, n-am nici un dubiu. Inspectore Martin, cred că am epuizat cam tot ceea ce ne putea oferi

această cameră. Dacă sunteţi amabil să veniţi cu mine, vom vedea ce dovezi noi ne poate oferi grădina.

Un pat de flori se întindea până la ..... biroului şi când ne-am apropiat am rămas cu toţii uimiţi. Florile erau călcate şi peste tot pământul era împânzit de urme de paşi. Erau picioare mari, masculine, cu degete ciudat de lungi şi ascuţite. Holmes vâna prin iarbă şi frunze aşa cum face un retriever după o pasăre rănită, când, cu un strigăt de satisfacţie, se aplecă în faţă şi ridică un mic cilindru de alamă.

— Am avut dreptate, spuse el; revolverul avea ejector şi iată cel de-al treilea tub de cartuş. Inspectore Martin, chiar cred că este aproape complet cazul nostru.

Chipul inspectorului de ţară îşi arata uimirea profundă faţă de progresele rapide şi precise în ancheta lui Holmes. La început arată semne că ar fi vrut să-şi exprime propria poziţie; dar acum era copleşit de admiraţie şi era dispus să-l urmeze pe Holmes oriunde şi fără să pună întrebări.

— Pe cine suspectaţi? întreba el.

— Vorbim mai târziu. Sunt câteva detalii în această problemă, pe care încă nu ţi le-am explicat. Acum că am ajuns atât de departe, ar fi mai bine să continuu cum cred eu şi apoi să clarific tot cazul o dată pentru totdeauna.

— Cum doriţi, domnule Holmes, atâta timp cât îl prindem pe făptaş.

— Nu doresc să creez mister, dar în acest moment al acţiunii, este imposibil să intru în explicaţii lungi şi complexe. Ţin hăţurile în mâna. Chiar dacă această doamnă nu-şi mai recăpătă niciodată cunoştinţă, tot vom putea reconstitui evenimentele nopţii trecute şi ne vom asigura că s-a făcut dreptate. Mai întâi aş vrea să ştiu dacă prin vecinătate se afla un han numit „Elrige’s”.

Au fost interogaţi servitorii, dar niciunul nu auzise de acest loc. Grăjdarul m-a luminat amintindu-şi că la câteva mile spre East Ruston, locuia un fermier cu acest nume.

— E o fermă izolată?

— Foarte izolată, domnule.

— Poate încă nu au auzit despre cele întâmplate azi-noapte.

— Poate că nu, domnule.

Holmes se gândi puţin timp, pentru că apoi să i se citească pe faţă un zâmbet jucăuş.

— Pune şaua pe un cal, băiete, spuse el. Vreau să duci o scrisoare la ferma Elrige.

Scoase din buzunar diversele hârtii cu omuleţi dansând. Pentru un timp, se aşează la birou şi lucra cu acestea în faţă. Într-un final, îi dădu băiatului scrisoarea indicându-i să o înmâneze persoanei căreia îi era adresată şi, mai ales, să nu răspundă la nici o întrebare care îi va fi adresată. Am văzut exteriorul scrisorii, cu numele destinatarului scris cu litere împrăştiate, neregulate, lucru foarte neobişnuit pentru mâna precisă a lui Holmes. Era destinată domnului Abe Slavey de la ferma Elrige din East Ruston, Norfolk.

— Inspectore, îşi dădu cu părerea Holmes, cred că cel mai bine ar fi să telegrafiezi să ţi se trimită o escortă pentru că, dacă nu mă înşală calculele, vei avea de condus un prizonier foarte periculos spre închisoarea comitatului. Fără îndoiala, băiatul care duce scrisoarea poate să trimită şi telegrama dumitale. Dacă e vreun tren spre oraş în după-amiaza asta, Watson, ar fi bine să-l luăm întrucât trebuie să termin nişte analize chimice şi investigaţia aceasta se apropie repede de sfârşit.

După ce tânărul fu trimis cu scrisoarea, Sherlock Holmes dădu instrucţiuni servitorilor. Dacă ar fi sunat cineva întrebând de doamna Hilton Cubitt, nu i s-ar fi dat nici o informaţie despre starea ei, dar ar fi fost de îndată invitat în sufragerie. Le transmise aceste informaţii pe un ton foarte grav. În sfârşit, Holmes ne conduse în sufragerie menţionând că acum problema nu mai era la latitudinea noastră şi că ar trebui să ne ocupăm timpul cât mai bine posibil până vedem ce ne aşteaptă. Medicul plecase la pacienţii săi şi rămăsesem doar eu cu inspectorul.

— Cred că vă pot ajuta să petreceţi o oră într-un mod interesant şi profitabil, spuse Holmes trăgându-şi scaunul la masă şi împrăştiind în faţa lui numeroasele hârtii pe care era imprimată ..... omuleţilor dansatori. Cât despre tine, amice Watson, îţi datorez o recompensă pentru că ţi-ai lăsat curiozitatea înnăscută atâta timp nesatisfăcută. Pentru dumneata, inspectore, întregul incident se va înfăţişa ca un studiu profesional de excepţie. În primul rând trebuie să vă povestesc despre împrejurările interesante relaţionate cu consultaţiile pe care domnul Hilton Cubitt le-a avut anterior cu mine, în stradă Baker.

Apoi recapitula pe scurt datele deja prezentate.

— Am aici, în faţa mea, aceste elemente unice la care oricine ar zâmbi dacă nu s-ar fi dovedit a fi cauza unei tragedii atât de groaznice. Cunosc cam toate formele de scrieri secrete şi sunt chiar autorul unei monografii neînsemnate asupra acestui subiect, în care analizez o sută şaizeci de coduri distincte; dar mărturisesc că acesta îmi este necunoscut. În aparenţă, scopul celor care au inventat acest sistem a fost de a ascunde faptul că aceste figurine transmiteau un mesaj şi de a da impresia că sunt doar nişte desene de copii. Desigur, după ce mi-am dat seama că simbolurile reprezentau litere şi după ce am aplicat regulile care ne ghidează în orice formă de cod, soluţia a fost destul de simplă. Primul mesaj care mi-a parvenit era atât de scurt încât mi-a fost imposibil să spun mai mult decât că simbolul XXX însemna „E”. După cum ştiţi, „E” este literă cea mai folosită în alfabetul englez şi este prezentă în atâtea cuvinte încât te aştepţi să o întâlneşti şi în cea mai scurtă propoziţie. Din cele cincisprezece simboluri ale primului mesaj, patru erau identice astfel că mi-a fost uşor să-mi dau seama că acesta era „E”. Ce-i drept, în unele cazuri, figurina purta un steag şi în altele nu, dar se poate că după modul de distribuţie al steagurilor, acestea să fi fost folosite pentru despărţirea propoziţiei în cuvinte. Am acceptat această ipoteză şi am notat că „E” era reprezentat cu: XXX.

Dar de-abia acum a apărut adevărata dificultate a anchetei. Ordinea literelor englezeşti de după litera „E” nu este deloc bine delimitată şi preponderenta oricăreia care poate fi arătată pe o jumătate de imprimata poate fi tradusă într-o singură propoziţie scurtă. Aceasta este ordinea numerică în care apar literele nearanjate: T, A, O, I, N, S, H, R, D şi L; dar T, A, O şi I sunt prea apropiate una de cealaltă şi n-aş mai fi ajuns niciodată la un sens dacă aş fi încercat fiecare combinaţie. Astfel că am aşteptat materiale noi. La cea de-a doua întrevedere cu domnul Hilton Cubitt, acesta mi-a dat alte două propoziţii scurte şi un mesaj care părea a fi un singur cuvânt pentru că nu avea steag. Iată simbolurile. Acum, în acel cuvânt de cinci litere, am identificat deja „E”-urile ca fiind cea de-a doua şi cea de-a patra literă. Ar putea fi „sever” (a despărţi) sau „lever” (reazem) sau „never” (niciodată). Nu-i nici o îndoiala că, întrucât era vorba despre un răspuns la o chemare, ultimul cuvânt este de departe cel mai probabil şi împrejurările sugerau că ar fi fost scrisă de doamnă. Acceptând-o ca fiind corectă, putem spune în acest stadiu că simbolul XXX reprezintă corespondentele literelor N, V şi R. Chiar şi acum mă aflam într-o situaţie dificilă, dar norocul mi-a adus încă alte câteva scrisori. M-am gândit că dacă era aşa cum credeam, dacă aceste apeluri veneau din partea cuiva care o cunoscuse în mod intim pe doamna înainte, o combinaţie cu două „E”-uri şi alte trei litere ar putea reprezenta numele „ELSIE”. La o examinare atentă am descoperit că aceasta combinaţie se afla la sfârşitul mesajului şi era repetată de trei ori. În mod cert era un apel către Elsie. Astfel am aflat literele L, S şi I. Dar ce mesaj să fi fost? Cuvântul dinaintea lui „ELSIE” avea doar patru litere şi se termină în „E”. Cu siguranţă trebuie să fi fost „COME” (vino). Am încercat toate celelalte cuvinte din patru litere care se termină în „E”, dar niciunul nu se potrivea. Aşadar, acum aveam şi literele C, O şi M şi puteam să mă reîntorc la primul mesaj, să-l împart în cuvinte şi să punctez simbolurile încă necunoscute. Astfel, iată ce a

reieşit: „M…”ERE…”„E…ŞL”„NE” Aşadar, prima literă poate fi DOAR

„A”, ceea ce este o descoperire foarte utilă întrucât apare de nu mai puţin de trei ori în această scurtă propoziţie şi, de asemenea, „H” este evident în cel de-al doilea cuvânt. Acum mesajul devine: „AM HERE A… E SLANE…” Dar, completând ceea ce evident lipsea din nume: rezulta AM HERE ABE SLANEY. (Sunt aici Abe Slaney.). În acel moment aveam atât de multe litere încât puteam să trec foarte bine la cel de-al doilea mesaj care suna cam aşa: A… ELRI…ES. Aici nu avea sens decât punând „T” şi „G” în spaţiile libere – AT ELRIGES (La Elrige’s) – şi presupunând că era numele unei case sau al unui han unde stătea cel ce-a scris mesajul.

Împreuna cu inspectorul Martin am ascultat cu mult interes raportul detailat al modalităţii în care amicul meu ajunsese la rezultatele care ne-au uşurat dificultăţile întâmpinate.

— Ce-aţi făcut după aceea domnule? întreba inspectorul.

— Aveam toate motivele să cred că acest Abe Slaney este american întrucât Abe este o prescurtare folosită la americani şi pentru că necazurile au început cu o scrisoare din America. De asemenea, îmi era permis să cred că în această situaţie era ascuns un secret referitor la o crimă. Aluziile doamnei la trecutul dumneaei şi refuzul de a se încrede în soţul ei arătau acest lucru. Astfel că am trimis o telegramă amicului meu Wilson Hargreave de la Biroul de Poliţie din New York care de mai multe ori s-a folosit de cunoştinţele mele despre crimele din Londra. L-am întrebat dacă numele Abe Slaney îi este cunoscut. Iată răspunsul: „Cel mai periculos tâlhar din Chicago”. În aceeaşi seară în care am primit răspunsul, Hilton Cubitt mi-a trimis ultimul mesaj de la Slaney. Lucrând cu literele cunoscute, scrisoarea a căpătat următoarea formă: ELSIE…RE…ARE TO MEET THY GO…

Adăugarea lui „P” şi a lui „D” a completat mesajul – ELSIE PREPARE TO MEET THY GOD (Elsie pregăteşte-te să-L întâlneşti pe Dumnezeu) – din care a reieşit ca ticălosul trecuse de la încercarea de convingere la ameninţări şi ceea ce ştiam eu despre tâlharii din Chicago m-a ajutat să descopăr că şi-a materializat cuvintele în fapte foarte repede. Am venit imediat la Norfolk cu prietenul şi colegul meu, doctorul Watson, dar, din nefericire, am ajuns cât să aflăm că răul deja s-a produs.

— Este o onoare să vă asist în rezolvarea unui caz, spuse cu căldură inspectorul. Mă veţi scuza totuşi că vă spun sincer. Dumneavoastră nu răspundeţi decât în faţa dumneavoastră, dar eu trebuie să răspund în faţa superiorilor mei. Dacă acest Abe Slaney, care stă la Elrige, este într-adevăr criminalul şi dacă a reuşit să evadeze cât timp eu am stat aici, atunci voi intra în mari necazuri.

— Nu e nevoie să vă impacientaţi. Nu va încerca să fugă.

— De unde ştiţi?

— Dacă ar fugi, şi-ar recunoaşte vina.

— Atunci să mergem să-l arestăm.

— Îl aştept să vină din clipă-n clipă.

— De ce ar veni?

— Pentru că i-am scris şi l-am rugat să vină.

— Dar e incredibil, domnule Holmes! De ce ar veni la chemarea dumitale? O astfel de cerinţa nu l-ar îndemna mai degrabă să devină suspicios şi să fugă?

— Cred că am reuşit să maschez scrisoarea, răspunse Holmes. De fapt, dacă nu mă înşel, iată-l în persoana venind pe drum.

Un bărbat mergea pe cărarea ce ducea spre casă. Era un individ înalt, bine făcut, oacheş, îmbrăcat într-un costum gri din flanela, cu o pălărie Panama şi barba neagră ţepoasă, înălţând în aer un baston, pe măsură ce mergea. Venea fudul pe alee, de parcă totul i-ar fi aparţinut şi l-am auzit bătând tare şi încrezător la uşă.

— Domnilor, spuse Holmes încet, cred că ar fi bine să ne ocupăm poziţiile în spatele uşii. E nevoie de precauţie când avem de-a face cu un asemenea individ. Veţi avea nevoie de cătuşe, inspectore. Lăsaţi vorbitul în seama mea.

Am aşteptat un minut în tăcere… unul din acele minute imposibil de uitat. Apoi, se deschise uşa şi bărbatul păşi înăuntru. Într-o secundă, Holmes îl lovi cu pistolul în cap şi Martin îi puse cătuşele la încheieturi. Totul a fost făcut atât de repede şi de abil încât individul era neputincios când şi-a dat seama că a fost atacat. Ne privea mirat când pe unul, când pe celălalt, cu ochi negri înflăcăraţi. Apoi izbucni într-un râs amar.

— Ei bine, domnilor, s-ar părea că aveţi un avantaj asupra mea de data asta. Se pare că m-am lovit de ceva tare. Dar am venit aici ca răspuns la scrisoarea doamnei Hilton Cubitt. Nu-mi spuneţi că şi ea este implicată? Nu-mi spuneţi că v-a ajutat să-mi întindeţi o cursă?

— Doamna Hilton Cubitt este grav rănită şi este pe patul morţii.

Bărbatul elibera un strigăt răguşit de durere care răsună în toată casa.

— Eşti nebun! strigă fioros. El a fost cel rănit, nu ea. Cine ar fi rănit-o pe micuţa Elsie? Să mă ierte Dumnezeu, am ameninţat-o, dar nu aş fi atins nici un fir de păr din căpşorul ei drăguţ. Retrage-ţi cuvintele… Tu! Spune-mi că nu e rănită!

— A fost găsită grav rănită lângă cadavrul soţului ei.

Cu un oftat adânc se prăbuşi pe banca şi-şi cuprinse faţa cu mâinile încătuşate. Rămase tăcut timp de cinci minute. Apoi îşi ridică capul şi vorbi cu sângele rece adus de disperare.

— Nu am nimic de ascuns, domnilor, spuse el. Eu am tras în bărbat, iar el m-a împuscat, şi nu-i nici o crimă în asta. Dar dacă credeţi că aş fi putut răni acea femeie, atunci nu ne cunoaşteţi, nici pe mine, nici pe ea. Vă spun, niciodată nu a iubit un bărbat o femeie aşa cum am iubit-o eu pe ea.

Aveam dreptul. Mi-a fost promisă cu mulţi ani în urmă. Cine era englezul ăsta să intervină între noi? Vă spun, eu am avut primul dreptul la ea şi doar ceream ce era al meu.

— S-a despărţit de dumneata când a aflat ce fel de om eşti, spuse Holmes calm. A plecat din America ca să te evite şi s-a căsătorit cu un domn onorabil în Anglia. Te-ai ţinut după ea, ai urmărit-o şi i-ai făcut viaţa un calvar ca s-o convingi să-şi abandoneze soţul pe care îl iubea şi-l respecta, ca să fugă cu dumneata, de care se temea şi pe care te ura. Ai sfârşit prin a aduce moartea unui bărbat nobil şi prin a o împinge pe soţia lui să se sinucidă. Aceasta este contribuţia dumitale în acest caz, domnule Abe Slaney, şi pentru asta veţi răspunde în faţa legii.

— Dacă Elsie moare, nu-mi pasă ce se întâmpla cu mine, se văietă americanul. Deschise o mâna şi privi scrisoarea din palmă. Vedeţi aici, domnule, strigă el cu o privire suspicioasă în ochi, acum nu mai încercaţi să mă speriaţi, nu-i aşa? Dacă doamna este atât de grav rănită precum spuneţi, cine a scris asta?

O aruncă pe masă.

— Eu am scris-o ca să te aduc aici.

— Dumneata ai scris-o? În afară de „Uniune”, nimeni altcineva nu ştia de secretul omuleţilor dansatori. Cum de aţi scris-o?

— Ceea ce un om inventează, altul poate descoperi, spuse Holmes. O trăsură va veni să vă conducă la Norwich, domnule Slaney. Dar, între timp, poţi să repari o mică parte din râul pe care l-ai cauzat. Ştiaţi că doamna Hilton Cubitt este acuzată de această gravă crimă asupra soţului ei şi că numai prezenţa mea aici şi cunoştinţele pe care întâmplător le posed au fost singurele lucruri care au salvat-o de acuzaţie? Cel puţin îi eşti dator să clarifici lucrurile şi să afirmi în faţa tuturor că în nici un caz, direct sau indirect, nu a fost responsabilă pentru tragicul sfârşit.

— Nu vreau nimic mai mult, întări americanul. Cred că cel mai bun lucru pentru mine ar fi adevărul gol-goluţ.

— Este de datoria mea să vă avertizez că ceea ce veţi spune poate fi folosit împotriva dumneavoastră, interveni inspectorul cu acel magnific fair-play din justiţia britanică.

Slaney ridică din umeri.

— Îmi asum acest risc, rosti el. În primul rând, vreau ca dumneavoastră, domnilor, să înţelegeţi că am cunoscut-o pe această doamnă de mic copil. Eram şapte într-o bandă din Chicago, iar tatăl lui Elsie era şeful „Uniunii”.

Era un bărbat inteligent, bătrânul Patrick. El este cel care a inventat această scriere care ar putea trece drept mâzgăliturile unui copil dacă nu ai cheia codului. Ei bine, Elsie prinsese metodele noastre; dar nu putea suporta afacerea şi pentru că avea câţiva bani câştigaţi cinstit, ai ei, ne-a părăsit şi a fugit la Londra. Fusese logodită cu mine şi cred că s-ar fi căsătorit cu mine dacă aş fi optat pentru altă profesie; dar nu voia să aibă nimic de-a face cu escrocheriile. De-abia după ce s-a căsătorit cu englezul ăsta am reuşit să descopăr unde era. I-am scris, dar nu mi-a răspuns. După asta, am venit aici şi, din moment ce scrisorile nu erau de nici un folos, am pus mesajele acolo unde le putea citi. Ei bine, sunt aici de o lună. Am locuit la ferma aceea unde aveam o cameră jos şi puteam ieşi şi intră în fiecare noapte fără să ştie nimeni. Am încercat totul ca s-o conving pe Elsie să plece. Ştiam că citise mesajele pentru că o dată a scris răspunsul sub un mesaj de-al meu. Pe urmă nu m-am mai putut stăpâni şi am început s-o ameninţ. Atunci ea mi-a trimis o scrisoare în care mă imploră să plec şi îmi spunea că i s-ar frânge inima dacă s-ar isca vreun scandal în legătură cu soţul ei. Mi-a spus că va coborî la trei dimineaţa după ce va fi adormit soţul ei şi va vorbi cu mine prin fereastra din spate, dacă promiteam să plec după aceea şi s-o las în pace. A venit şi a adus cu ea bani, încercând să mă mituiască să plec. Asta m-a scos din minţi, am prins-o de mâna şi am încercat s-o trag pe fereastră. În momentul acela se repezi în camera bărbatul cu revolverul în mâna. Elsie se prăbuşise pe podea, iar noi eram fată în

faţă. Şi eu aram înarmat, aşa că am ridicat mâna ca să-l sperii şi să pot fugi. A tras, dar nu m-a nimerit. Eu am tras aproape în aceeaşi secundă şi el a căzut. Am fugit prin grădină şi, pe când fugeam, am auzit fereastra închizându-se în spatele meu. Pentru Dumnezeu, asta e adevărul, domnilor, fiecare cuvânt, şi nu am mai ştiut nimic până în momentul în care a venit băiatul acela călare, cu un bilet care m-a făcut să vin aici ca un imbecil şi să mă predau în mâinile dumneavoastră.

În timp ce americanul vorbea, venise o trăsură. Înăuntru erau doi poliţişti în uniforme. Inspectorul Martin se ridică şi atinse prizonierul pe umăr.

— E timpul să plecăm.

— Pot s-o văd mai întâi?

— Nu, nu este conştientă. Domnule Sherlock Holmes, sper doar că, dacă mai am vreun caz important, voi avea norocul să vă am de partea mea.

Stăteam la fereastră şi priveam trăsura îndepărtându-se. Când mi-am întors privirea, am zărit cocoloşul de hârtie pe care prizonierul îl aruncase pe masă. Era biletul cu care îl ademenise Holmes.

— Vezi dacă poţi să-l citeşti, Watson, îmi spuse el zâmbind.

Nu conţinea cuvinte, decât un rând de omuleţi dansând.

— Dacă foloseşti codul pe care ţi l-am explicat, spuse Holmes, vei afla că înseamnă pur şi simplu „Vino încoace de îndată”. Eram sigur că e o invitaţie pe care nu o putea refuza din moment ce nu şi-ar fi închipuit că a venit de la altcineva decât de la doamna. Aşadar, dragul meu Watson, am încheiat prin a-i folosi pe omuleţii dansatori în sprijinul binelui, când de atâtea ori au fost agenţi ai răului şi cred că mi-am îndeplinit promisiunea de a-ţi oferi ceva deosebit pentru notiţele tale. Trenul nostru pleacă la trei şi patruzeci de minute şi cred că ar trebui să ne întoarcem în stradă Baker la timp pentru cină.

Un singur cuvânt ca epilog. Americanul Abe Slaney a fost condamnat la moarte la sesiunile judecătoreşti din

Norwich; dar aceasta pedeapsă a fost schimbată în serviciu în folosul public datorită reducerii pedepsei şi certitudinii ca Hilton Cubitt a tras primul foc. De doamna Hilton Cubitt ştiu doar că am auzit că şi-a revenit complet şi că în continuare este văduvă, petrecându-şi întreaga viaţă îngrijind de săraci şi administrând averea soţului ei.

IV. Aventura biciclistului singuratic.

Între 1894 şi 1901 inclusiv, domnul Sherlock Holmes a fost foarte ocupat. Aş putea să spun că nu a fost caz public, de orice grad de dificultate, în care să nu fi fost consultat pe perioada acestor opt ani, şi au fost câteva sute de cazuri particulare, unele dintre ele foarte complicate şi de extraordinare, în care a jucat un rol important. Rezultatul acestei lungi perioade de muncă continuă s-a materializat în multe succese răsunătoare şi câteva eşecuri care nu au putut fi evitate. Întrucât am păstrat notiţe complete de la toate aceste cazuri şi eu însumi am fost implicat în multe dintre ele, vă puteţi imagina că nu mi-a fost uşor să-mi dau seamă pe care să-l aleg şi să-l prezint publicului. Şi totuşi voi da întâietate acelor cazuri care sunt interesante nu atât prin brutalitatea crimei, cât prin ingeniozitatea şi calitatea dramatică a soluţiei. Din acest motiv voi prezenta acum, în fata cititorilor, evenimentele legate de domnişoara Violet Smith, biciclista solitară din Charlington, şi bizară desfăşurare a investigaţiei care a culminat cu o neaşteptată tragedie. Este drept că împrejurările nu au permis ilustrarea perfectă a acelor abilităţi pentru care era celebru amicul meu, dar sunt detalii din acest caz, care l-au făcut să se remarce din lungul şir de crime, din care am strâns eu materialul pentru aceste povestiri.

Uitându-mă în agenda mea pentru anul 1895, am descoperit că pe 23 aprilie, într-o sâmbătă, am auzit pentru prima dată de domnişoara Violet Smith. Din câte-mi aduc aminte, vizita ei nu i-a fost prea prielnica lui Holmes, întrucât pe atunci era adâncit într-o problemă foarte complicată şi profundă, referitoare la persecuţia ieşită din

comun la care fusese supus John Vincent Harden, bine cunoscutul milionar din industria tutunului. Prietenul meu, care aprecia mai presus de orice precizia gândirii şi concentrarea, nu putea suporta nimic din ceea ce-i distrăgea atenţia de la problema de care se ocupă. Şi, cu toate acestea, fără nici o răutate, de altfel străină de felul lui de-a fi, i-a fost imposibil să refuze a asculta povestea tinerei şi frumoasei femei, înalta, graţioasă, cu aer aristocratic, care s-a arătat târziu în noapte în stradă Baker şi l-a rugat s-o ajute şi s-o sfătuiască. Ar fi fost inutil să-i spună că era deja foarte ocupat, deoarece tânăra domnişoară venise hotărâtă să-şi spună povestea şi nimic, în afara forţei, nu ar fi determinat-o să plece până nu ar fi terminat ce avea de spus. Cu un aer reţinut şi un zâmbet oarecum dezgustat, Holmes invita frumoasă musafira nepoftita să ia loc şi să ne spună ce o preocupa.

— Cel puţin, nu poate fi sănătatea, spuse el ţintind-o cu privirea tăioasă; un biciclist atât de înfocat trebuie să fie plin de energie.

Se uită surprinsă la propriile picioare şi am observat că partea laterală a tălpii de la pantofi era uşor tocita din cauza frecării de marginea pedalei.

— Da, domule Holmes, merg foarte mult cu bicicleta şi asta are legătură cu vizita mea de azi la dumneavoastră.

Amicul meu luă mâna fără mănuşa a domnişoarei şi o examină cu atenţie şi atât de puţine sentimente, aidoma unui om de ştiinţă care examinează un specimen.

— Vă rog să mă scuzaţi, asta este treaba mea, zise el lăsându-i mâna liberă. Era cât pe ce să cred că dactilografiaţi. Desigur, este evident că faceţi muzica. Watson, ai observat vârful spatulat al degetului, aspect comun ambelor profesii? Dar este ceva nepământesc la chip – o întoarse uşor cu faţa spre lumina – ceva care nu apare la dactilografe. Domnişoară este muzician.

— Da, domnule Holmes, predau muzica.

— După tenul dumneavoastră, aş presupune că undeva la ţară.

— Da, domnule, lângă Farnham, la graniţa cu Surrey.

— O zonă frumoasă şi plină de amintiri interesante. Watson, îţi aduci aminte că acolo l-am prins pe Archie Stamford, falsificatorul. Aşadar, domnişoara Violet, ce vi s-a întâmplat lângă Farnham, la graniţa cu Surrey?

Cu mare stăpânire de sine şi claritate, tânăra domnişoară făcu următoarea destăinuire:

— Domnule Holmes, tatăl meu a murit. Se numea James Smith şi era dirijorul orchestrei la vechiul Teatru Imperial. Eu şi mama am rămas fără nici o rudă cu excepţia unui unchi, Ralph Smith, care a plecat în Africa acum douăzeci şi cinci de ani şi de atunci nu am mai auzit nimic de el. Când a murit tata am rămas foarte sărace, dar, într-o zi, mi s-a spus că în ziarul „Times” era un anunţ prin care eram căutate. Vă imaginaţi ce fericite eram, ne gândeam că ne-a lăsat cineva vreo avere. Ne-am dus imediat la avocatul al cărui nume era specificat în ziar. Acolo am cunoscut doi domni, domnul Carruthers şi domnul Woodley, care veniseră în vizită din Africa de Sud. Mi-au spus că unchiul meu le era prieten şi că a murit într-o sărăcie lucie, acum câteva luni, la Johannesburg, şi pe patul morţii a rugat să i se caute toate rudele şi să vadă dacă nu erau în necazuri financiare. Ni s-a părut ciudat ca unchiul Ralph, care nici măcar nu ştia că existăm când era în viaţă, ar fi atât de grijuliu încât să aibă grijă de noi după moarte, dar domnul Carruthers ne-a explicat că motivul era ca unchiul meu de-abia auzise de moartea fratelui său şi s-a simţit responsabil pentru soarta noastră.

— Scuzaţi-mă, o întrerupse Holmes, când a avut loc această întrevedere?

— Decembrie trecut – acum patru luni.

— Continuaţi, vă rog.

— Domnul Woodley mi s-a părut o persoană odioasă. Îmi tot făcea ochi dulci – un tânăr cu o fată comună, umflată şi

cu mustaţa roşcată, cu părul despărţit în cărare, lipit de frunte. Mi s-a părut perfect oribil – şi în mod sigur Cyril nu ar fi dorit să cunosc o astfel de persoană.

— A! Cyril se numeşte! spuse Holmes zâmbind.

Tânăra domnişoară roşi şi râse.

— Da, domnule Holmes, Cyril Morton, inginer electrici-an, şi speram să ne căsătorim la sfârşitul verii. Doamne, cum am ajuns să vorbesc despre el? Vroiam să spun că domnul Woodley era o persoană execrabilă, dar domnul Carruthers, un bărbat mult mai în vârsta, era mai plăcut. Era un bărbat tăcut, brunet, cu tenul palid, proaspăt bărbierit; era politicos şi avea un zâmbet plăcut. A întrebat despre starea noastră materială şi când a aflat că suntem sărace mi-a sugerat să vin să predau muzica unicei sale fiice, care avea zece ani. I-am spus că nu mi-ar plăcea s-o las singură pe mama, la care mi-a răspuns că aş veni acasă la fiecare sfârşit de săptămână şi mi-a oferit o sută pe an, ceea ce e o sumă frumuşică. Aşa că am terminat prin a accepta şi am plecat la Chiltern Grange, la aproximativ şase mile depărtare de Farnham. Domnul Carruthers era văduv, dar angajase o menajeră, doamna Dixon, o persoană respectabilă, în vârsta, care să se îngrijească de stabiliment. Copila era foarte drăguţă şi totul promitea să fie bine. Domnul Carruthers era foarte amabil şi o persoană atrasă de muzică şi am petrecut multe seri plăcute împreuna. La fiecare sfârşit de săptămâna plecăm la mama, în oraş. Primul lucru neplăcut care mi-a tulburat fericirea a fost venirea domnului Woodley, cel cu mustaţă roşie. A venit într-o vizită de o săptămână dar, Doamne, mi s-au părut trei luni! Era o persoană îngrozitoare, toată lumea îl vedea că pe un fanfaron, dar pentru mine era ceva mult mai rău. Îmi făcea curte într-un mod odios, se lauda cu averea lui, îmi spunea că, dacă m-aş fi căsătorit cu el, aş fi avut cele mai scumpe diamante din Londra şi într-un final, când i-am spus că nu vreau să am de-a face cu el, într-o zi după cină, m-a prins în braţe – era extrem de puternic – şi-a jurat că nu-mi

da drumul până nu-l sărut. Domul Carruthers a intrat în cameră şi l-a smuls de pe mine, moment în care acesta s-a întors împotriva gazdei sale lovindu-l de l-a dărâmat şi i-a spart nasul. Acesta a fost sfârşitul vizitei lui, după cum vă imaginaţi. A doua zi domnul Carruthers şi-a cerut scuze şi m-a asigurat că niciodată nu voi mai fi supusă la asemenea jignire. De atunci nu l-am mai văzut pe domnul Woodley. Şi acum, domnule Holmes, am ajuns la acel lucru special care m-a făcut să vin astăzi la dumneavoastră şi să vă cer sfatul. Trebuie să vă spun că în fiecare sâmbătă dimineaţă merg cu bicicleta până la gara Farnham ca să prind trenul de douăsprezece şi douăzeci şi două de minute spre oraş. Drumul de la Chiltern Grange este izolat, mai ales într-un anumit loc, puţin mai mult de o milă, între Charlington Heath pe de-o parte şi pădurea care înconjoară conacul Charlington, pe de altă parte. Nicăieri nu mai găseşti o porţiune de drum atât de izolată şi foarte rar întâlneşti vreo căruţă sau vreun ţăran până ajungi la şoseaua de lângă Crooksbury Hill. Acum două săptămâni treceam prin acest loc când, din întâmplare, uitându-mă peste umăr, am văzut la aproximativ trei sute de metri în spate un bărbat, de asemenea pe bicicletă. Părea a fi un bărbat între două vârste, cu barba scurtă, neagră. Înainte să ajung la Farnham m-am mai uitat o dată în spate, dar bărbatul dispăruse, aşa că nu m-am mai gândit la asta. Dar imaginaţi-vă ce uimită am fost, domnule Holmes, când luni, la întoarcere, am văzut acelaşi bărbat, pe aceeaşi porţiune de drum. Uimirea a fost şi mai mare când acelaşi lucru s-a întâmplat, exact ca mai înainte, următoarea sâmbăta şi lunea următoare. Întotdeauna a păstrat distanţa şi nu m-a molestat în vreun fel, totuşi e foarte ciudat. I-am menţionat acest lucru domnului Carruthers care părea interesat de ce-i spuneam şi mi-a spus că va da ordin pentru un cal şi o brişcă, pentru că pe viitor să nu mai merg prin acele locuri singuratice fără vreun tovarăş de drum. Calul şi brişca trebuiau să vină săptămâna aceasta, dar nu ştiu din ce

motiv nu au fost livrate şi iarăşi a trebuit să merg cu bicicleta până la gară. Asta se întâmpla azi-dimineaţă. Vă daţi seama că m-am uitat când am ajuns la Charlington Heath şi, desigur, bărbatul era acolo, exact la fel ca în celelalte săptămâni. Întotdeauna a mers la o distanţă mare de mine şi nu i-am putut vedea clar fata, dar sigur era cineva necunoscut. Era îmbrăcat într-un costum închis la culoare şi avea şapca. Singurul lucru pe care l-am văzut clar la faţa lui este barba neagră. Astăzi nu eram alarmată, dar eram extrem de curioasă şi eram hotărâtă să aflu cine e şi ce voia. Am încetinit, dar a încetinit şi el. Apoi m-am oprit de tot, dar s-a oprit şi el. Apoi i-am întins o cursă. Strada are o curbă strânsa şi eu am pedalat foarte repede până am trecut de ea, m-am oprit şi am pândit. Mă aşteptam să treacă în viteză pe lângă mine înainte să fi putut opri. Dar nu a apărut. Atunci m-am întors şi m-am uitat după colţ. Vedeam un kilometru din drum, dar el nu era. Ca să fie şi mai ciudat, în acel loc nu era nici un drum lăturalnic pe unde să fi putut merge.

Holmes râse înfundat şi-şi frecă mâinile.

— Cazul acesta are nişte particularităţi, spuse el. Cât timp s-a scurs între momentul opririi după curba şi până în momentul descoperirii că drumul era liber?

— Două sau trei minute.

— Atunci nu s-ar fi putut întoarce din drum şi spuneţi că nu erau drumuri lăturalnice?

— Niciunul.

— Atunci cu siguranţă a luat-o pe o potecă de-o parte sau de cealaltă a drumului.

— Nu se poate să fi mers pe câmp pentru că l-aş fi văzut.

— Deci, prin excludere, am ajuns la situaţia în care bărbatul s-a îndreptat spre conacul Charlington care, după cum am înţeles, este înconjurat de pădure chiar de acea parte a străzii. Altceva?

— Nimic domnule Holmes, doar că am fost atât de mirată încât am simţit că trebuie să vin să vă cer sfatul.

Holmes rămase puţin timp în tăcere.

— Unde este domnul cu care sunteţi logodită? întreba el.

— Este la Coventry, la Compania de Electricitate Midland.

— Nu se poate să va fi făcut o vizita-surpriza?

— Vai, domnule Holmes! De parcă nu l-aş cunoaşte!

— Aţi mai avut şi alţi admiratori?

— Câţiva înainte să-l cunosc pe Cyril.

— Şi de atunci?

— A fost omul acela groaznic, Woodley, dacă poate fi numit admirator.

— Nimeni altcineva?

Frumoasa noastră clienta părea uşor confuză.

— Cine era? întreba Holmes.

— Of, poate că mi se pare mie; dar câteodată am impresia că angajatorul meu, domnul Carruthers, este foarte interesat de mine. Stăm cam tot timpul împreuna. Eu îi cânt acompaniamentele seara. Nu a spus niciodată nimic. Este un adevărat domn. Dar o fata îşi dă seama întotdeauna.

— Ha! Holmes părea preocupat. Cu ce se ocupă?

— Este un bărbat bogat.

— Fără trasuri sau cai?

— Păi, cel puţin e înstărit. Dar pleacă în oraş de două, trei ori pe săptămână. E foarte interesat de acţiunile pentru aurul sud-african.

— Mă veţi pune la curent cu ceea ce se va mai întâmpla, domnişoara Smith. Sunt foarte ocupat, dar îmi voi găsi timp să fac cercetări în cazul dumneavoastră. Între timp, nu întreprindeţi nici o acţiune fără să mă anunţaţi. La revedere şi sper să am doar veşti bune de la dumneavoastră.

— Este normal că o astfel de faţă să aibă admiratori, spuse Holmes trăgând din pipa pe care o fuma când medita, dar nu pe biciclete prin porţiunile singuratice ale unui drum de ţară. Un amorez secret, fără îndoiala. Dar sunt nişte detalii ciudate şi sugestive în acest caz, Watson.

— Faptul că apare doar în acel loc?

— Exact. În primul rând trebuie să aflăm cine sunt chiriaşii de la conacul Charlington. Şi apoi ce e cu legătura dintre Carruthers şi Woodley din moment ce par a fi oameni atât de diferiţi? Cum de au căutat ei amândoi, atât de aprig, rudele lui Ralph Smith? Încă ceva. Ce fel de casa este de plăteşte pentru o guvernantă dublu faţă de preţul de pe piaţă, dar nu are cal, deşi sunt şase mile până la gară? Ciudat Watson… foarte ciudat!

— Mergi acolo?

— Nu, dragul meu, TU vei merge acolo. Se poate dovedi a fi un lucru neînsemnat şi nu pot renunţa la cealaltă ancheta importantă, doar de dragul ei. Vei ajunge luni, devreme, la Farnham; te vei ascunde lângă Charlingon Heath; vei observa tu însuti faptele şi vei acţiona după cum îţi dictează judecata. Apoi, după ce te-ai interesat de ocupanţii de la conac, te vei întoarce şi-mi vei raporta. Şi acum, Watson, nici un cuvânt în plus despre caz până nu avem câteva elemente sigure pe care să ne bazăm ca să ajungem la o soluţie.

Am dedus din spusele domnişoarei că luni a plecat cu trenul care iese din Waterloo la nouă şi cincizeci de minute, aşa că am pornit mai devreme şi am prins trenul de noua şi treisprezece minute. De la gara Farnham nu mi-a fost greu să fiu direcţionat spre Charlington Heath. Era imposibil să ratez ..... aventurii tinerei domnişoare pentru că drumul trece prin câmp pe de-o parte şi de cealaltă sunt tufişuri bătrâne de tisă în jurul unui parc plin de copaci minunaţi. Era o poartă principală din piatră plină de muşchi, pe fiecare pilon de pe părţi fiind aşezate embleme heraldice modelate; dar în afara acestui drum pentru trasuri, am observat câteva locuri unde erau găuri în tufişuri şi cărări ce treceau prin ele. Casa nu se vedea din stradă, dar împrejurimile denotau întunecime şi decadenţă. Câmpul era acoperit cu pâlcuri de grozamă înflorita strălucind superb în lumina soarelui de primăvară. În spatele unui astfel de pâlc mi-am găsit poziţia astfel încât să văd şi poarta de la

conac şi o bună parte de drum pe ambele părţi. Când am părăsit drumul, era gol, dar acum am văzut un biciclist venind din direcţia opusă celei pe care venisem eu. Era îmbrăcat cu un costum închis la culoare şi am văzut că avea barbă neagră. Când am ajuns la capătul terenului Charlington, sari de pe bicicletă şi o conduse printr-o gaură din tufiş astfel că nu mai putea fi văzut.

Trecu un sfert de oră şi un al doilea biciclist apăru. De data asta era tânără domnişoară ce venea dinspre gară. Am văzut-o uitându-se în spate când venea spre tufişurile de la Charlington. O secundă mai târziu, bărbatul ieşi din ascunzătoare, se urcă pe bicicletă şi o urmă. În tot peisajul acesta vast, doar cele două siluete se mişcau, graţioasa fata stând foarte dreapta pe bicicletă şi bărbatul din spatele ei aplecându-se mult peste ghidon, cu gesturi ascunse în fiecare mişcare. Ea se întoarse către el şi încetini mersul. Şi el încetini. Ea se opri. Şi el se opri de îndată, păstrând distanţă de trei sute de metri în spatele ei. Următoarea ei mişcare fu pe cât de neaşteptata pe atât de curajoasă. Dintr-o dată întoarse bicicleta şi se repezi spre el. Dar şi el era la fel de rapid şi porni într-o fugă disperată. Curând după aceea se întoarse din nou ţinându-şi capul semeţ, fără să catadicsească a-l băga în seamă pe admiratorul tăcut. Şi el se întoarse şi în continuare păstra distanţa până când curba străzii îi ascunse de privirea mea. Am rămas în ascunzătoarea mea şi bine am făcut, pentru că, în scurt timp, bărbatul reapăru mergând uşor pe bicicletă, înapoi. A întors la poarta de la conac şi a coborât de pe bicicletă. Timp de câteva minute l-am văzut stând în picioare printre copaci. Avea mâinile ridicate şi părea că-şi aranjează cravata. Apoi urcă pe bicicletă şi se îndepărta de mine pe aleea spre conac. Am străbătut în fugă câmpul şi m-am uitat printre copaci. În depărtare zăream vechea clădire cenuşie cu semeţele ei hornuri în stil Tudor, dar drumul trecea printr-un tufăriş des, astfel că nu mai puteam să-l văd pe bărbat.

Totuşi, mi s-a părut că făcusem o treabă destul de bună pentru o singură dimineaţă şi m-am întors bine dispus la Farnham. Agentul imobiliar local nu putu să-mi spună nimic despre conacul Charlington şi mă îndruma spre o bine cunoscută firmă din Pall Mall. M-am oprit acolo în drumul spre casă şi am fost primit cu amabilitate de către un reprezentant. Nu, nu aş fi putut să închiriez conacul Charlington pentru perioada de vară. Pur şi simplu era prea târziu. Fusese închiriat în urmă cu o lună. Numele chiriaşului era domnul Williamson. Era un respectabil domn în vârsta. Politicosul agent nu putea să-mi spună mai multe, întrucât afacerile clienţilor nu erau lucruri care să poată fi discutate.

Domnul Holmes asculta cu atenţie raportul lung pe care i l-am prezentat în acea seară, dar nu am primit scurtă lauda la care speram şi pe care aş fi preţuit-o. Dimpotrivă, chipul lui auster era chiar mai sever decât era de obicei în timp ce comenta pe marginea lucrurilor pe care le făcusem sau nu le făcusem.

— Dragul meu Watson, ascunzătoarea ta a fost foarte proastă. Ar fi trebuit să te ascunzi în spatele tufişului; atunci ai fi putut să vezi mai bine această persoană interesantă. Aşa cum ai făcut tu, ai fost la câteva sute de metri distanţă şi-mi poţi spune chiar mai puţin decât domnişoara Smith. Ea crede că nu-l cunoaşte pe bărbat; eu sunt convins că îl cunoaşte. Altfel, de ce ar fi atât de disperat să nu se apropie de el, să nu-i vadă trăsăturile? Tu l-ai descris aplecându-se peste ghidon. S-a ascuns din nou, înţelegi? Nu te-ai descurcat deloc. El se întoarce în casă şi tu vrei să afli cine este. Te duci la un agent imobiliar în Londra!

— Ce-ar fi trebuit să fac? am strigat, uşor înflăcărat.

— Să te duci la cea mai apropiată cârciuma. Acolo este centrul bârfei la ţară. Ţi-aş fi spus fiecare nume, de la stăpân până la ajutorul de la bucătărie. Williamson! Numele nu-mi spune nimic. Dacă este un bărbat în vârsta, atunci nu

este acest biciclist activ care fuge de sub urmărirea domnişoarei. Ce am câştigat din călătoria ta? Confirmarea că povestea fetei este adevărată? Nu m-am îndoit niciodată. Că este o legătură între biciclist şi conac? Nici de asta nu m-am îndoit. Ca acela care a închiriat conacul se numeşte Williamson? Ce-am câştigat din asta? Ei hai, hai, dragul meu domn, nu mai fi deprimat. Nu mai putem face multe până sâmbăta viitoare, iar între timp voi face eu însumi câteva anchete.

A doua zi de dimineaţă, am primit un bilet de la domnişoara Smith, repovestindu-mi pe scurt şi foarte clar, aceleaşi incidente pe care le văzusem, dar esenţa scrisorii era în post scriptum: „Sunt sigură că veţi respecta încrederea mea în dumneavoastră când vă voi spune că şederea mea aici a devenit dificilă din cauză că angajatorul meu m-a cerut în căsătorie. Sunt convinsă că sentimentele lui sunt puternice şi onorabile. Dar, în acelaşi timp, eu sunt logodită. A luat refuzul meu în serios, dar foarte delicat. Totuşi, vă daţi seama că atmosfera este uşor încordata."

— S-ar părea că tânăra noastră prietenă intra în necazuri, spuse Holmes gânditor, după ce termină scrisoarea. Cu siguranţă, cazul prezintă mai multe caracteristici interesante şi o mai mare posibilitate de evoluţie decât îmi închipuisem la început. Cred că mi-ar plăcea o zi liniştită, relaxanta la ţară şi parcă m-aş duce chiar în această după-amiază ca să verific vreo două teorii la care m-am gândit.

Ziua liniştită a lui Holmes la ţară a avut un final ne-obisnuit întrucât a ajuns în stradă Baker târziu în noapte, cu buza spartă şi o umflătură murdară pe frunte, asta în afară de aspectul general de descompunere care l-ar fi făcut chiar pe el să fie obiectul unei investigaţii a Scotland Yard-ului. Era extrem de amuzat de propriile aventuri şi râdea din toată inima când mi le povesti.

— Am parte de atât de puţin exerciţiu fizic încât întotdeauna este o plăcere, afirma el. Ştiţi desigur că ştiu

ceva box. Ocazional îmi este de folos. De exemplu azi, fără acest ajutor aş fi avut parte de dureri ruşinoase.

L-am rugat să-mi spună ce se întâmplase.

— Am găsit acea cârciuma de ţară pe care ţi-am recomandat-o pentru observaţie şi acolo mi-am condus cercetările discrete. Eram în bar şi un proprietar guraliv îmi spunea tot ce aveam nevoie. Williamson este un bărbat cu barbă albă şi locuieşte singur la conac împreuna cu un mic personal de serviciu. Se zvoneşte că este sau a fost preot; dar câteva incidente petrecute în timpul scurtei sale şederi la conac mi s-au părut extrem de neecleziastice. Am făcut deja o anchetă la o agenţie ecleziastică unde mi s-a spus că într-adevăr a fost un bărbat cu acel nume, dar a cărui cariera a fost ne-obisnuit de sumbră. În continuare, proprietarul m-a informat că, de obicei, la sfârşitul săptămânii, are vizitatori – „o gaşcă prietenoasă, domnule” – la conac, în special un domn cu mustaţa roşcată numit domnul Woodley, care era mai tot timpul acolo. Aici ajunsesem când, cine intra în încăpere? Chiar domnul în cauză, care îşi băuse berea în cârciuma şi auzise întreaga conversaţie. Cine sunt? Ce vreau? Unde vreau să ajung cu toate întrebările acelea? Vorbea dezinvolt şi folosea adjective foarte viguroase. A încheiat succesiunea de abuzuri cu un puternic dos de palma pe care nu am reuşit complet să-l evit. Următoarele câteva minute au fost delicioase. A fost o directă de stânga într-un ticălos bătăuş. M-am ridicat aşa cum mă vezi. Domnul Woodley a plecat acasă cu o căruţă. Aşa s-a sfârşit călătoria mea la ţară şi trebuie să mărturisesc că, oricât de plăcută a fost, ziua petrecută la graniţa cu Surrey nu a fost mult mai profitabilă decât a ta.

Ziua de joi ne-a adus o altă scrisoare de la clienta noastră.

„Domnule Holmes, scria ea, nu veţi fi surprins să aflaţi că am renunţat la slujba oferită de domnul Carruthers. Nici măcar salariul mare nu mă poate împăca cu disconfortul situaţiei mele. Sâmbăta vin în oraş şi nu am de gând să mă

mai întorc. Domnul Carruthers are o brişcă, astfel ca pericolele de pe drumul izolat, dacă au existau vreodată, acum au luat sfârşit. Cât despre cauza plecării mele, nu este vorba despre situaţia încordata cu domnul Carrtuhers, ci reapariţia acelui odios bărbat, domnul Woodley. Întotdeauna a fost hidos, dar acum arata mai groaznic ca niciodată; pare să fi suferit un accident şi este foarte desfigurat. L-am văzut pe fereastră, dar sunt bucuroasă că nu l-am întâlnit. A avut o discuţie lungă cu domnul Carruthers care după aceea părea foarte agitat. Cred că Woodley sta prin zona pentru că nu a dormit aici şi azi-dimineaţă l-am zărit din nou intrând pe furiş în plantaţia de arbuşti. Mai degrabă aş avea un animal sălbatic liber. Îl dispreţuiesc şi mi-e teamă de el, mai mult decât atât pot spune. Cum POATE domnul Carruthers suporta un astfel de om chiar şi o secundă? Oricum, toate necazurile mele se vor sfârşi sâmbăta."

— Sper, Watson; sper, făcu Holmes pe un ton grav. În jurul acestei tinere femei este ţesuta o intriga periculoasă şi este de datoria noastră să ne îngrijim ca nimeni nu-i va face rău în această ultimă călătorie a ei. Watson, cred că trebuie să ne facem timp să tragem o fugă împreuna până acolo sâmbătă dimineaţa şi să ne asigurăm că această investigaţie ciudată şi neconcludenta nu va avea un final nefericit.

Mărturisesc că până atunci nu am luat cazul prea în serios, mi se păruse mai degrabă grotesc şi bizar decât periculos. Ca un bărbat ar sta ascuns, ar aştepta şi ar urmări o femeie foarte frumoasă nu este un lucru neobişnuit şi că ar avea atât de puţin curaj încât nu numai că nu ar îndrăzni să-i vorbească, dar chiar ar fugi de ea înseamnă că nu este un agresor de temut. Sălbaticul Woodley era însa o persoană diferită, dar, în afara unei ocazii, n-o molestase pe clienta noastră, iar acum vizita casa lui Carruthers fără să o deranjeze în intimitatea ei. Fără îndoiala, bărbatul de pe bicicletă era un membru al petrecerilor de sfârşit de săptămână de la conac, despre

care vorbise cârciumarul; dar cine era sau ce voia era la fel de necunoscut. Severitatea din comportamentul lui Holmes şi faptul că înainte de a ieşi din camera şi-a băgat în buzunar un revolver mi-au imprimat sentimentul de tragedie care se poate dovedi ascuns în spatele acestui şir de evenimente.

Noaptea ploioasă fusese urmată de o glorioasă dimineaţa, iar zona aceea de ţară acoperită de câmpuri cu pâlcuri de grozamă înflorita părea cu atât mai frumoasă pentru ochii obosiţi de grâul şi cenuşiul Londrei. Împreuna cu Holmes mergeam pe drumul îngust şi nisipos, respirând aerul proaspăt al dimineţii şi ne bucurăm de ..... pasarelelor şi adierea proaspătă a primăverii. De pe un dâmb al drumului pe vârful dealului Crooksbury, puteam vedea conacul cenuşiu ivindu-se din mijlocul stejarilor bătrâni care, aşa bătrâni cum erau, tot mai tineri erau decât clădirea pe care o înconjurau. Holmes arata spre o porţiune lungă de drum şerpuit, o bandă galben-rosiatica între maroniul câmpului şi verdele deschis al pădurii. În depărtare se vedea că un punct negru un vehicul venind în direcţia noastră. Holmes eliberă o exclamaţie de nerăbdare.

— Luasem o marjă de o jumătate de oră, spuse el. Dacă aceea este brişca ei înseamnă că vrea să prindă trenul de dimineaţă. Mă tem, Watson, că va fi trecut de Charlington până să ne putem întâlni cu ea.

Din secunda în care am trecut de dâmb, n-am mai putut vedea vehiculul, dar ne-am grăbit într-atât pe drum încât viaţa mea sedentara începuse să-şi spună cuvântul şi am fost forţat să rămân în urmă. Holmes totuşi era întotdeauna în formă pentru că avea surse inepuizabile de energie din care să se aprovizioneze. Pasul sau săltăreţ nu încetini până când, deodată, pe când era la două sute de metri în faţa mea, se opri şi l-am văzut ridicându-şi mâinile într-un gest de durere şi disperare. În acelaşi timp, un docar gol, cu calul galopând şi haturile căzute, apăru de după curba şi goni huruind spre noi.

— Prea târziu, Watson; prea târziu! strigă Holmes în timp ce eu fugeam gâfâind spre el. Prost am fost că nu am luat trenul mai devreme! Este răpire, Watson… răpire! Crima! Dumnezeu ştie ce! Blochează drumul! Opreşte calul! Aşa. Acum sari înăuntru şi să vedem dacă pot îndrepta consecinţele gafei mele.

Am intrat în docar şi Holmes, după ce întoarse calul, îl lovi iute cu biciul şi o luarăm înapoi pe drum. Cum am ocolit curbă, întreaga porţiune de drum dintre câmp şi conac, se deschise în faţa noastră. L-am apucat pe Holmes de braţ:

— Uite bărbatul! am strigat gâfâind.

Un biciclist singur se îndrepta spre noi. Ţinea capul în jos şi umerii încovoiaţi pe măsură ce punea fiecare dram de putere pe care-o mai avea în pedale. Gonea ca la curse. Brusc, ridica faţa bărboasă, ne văzu apropiindu-ne de el şi se opri sărind de pe bicicletă. Se uita insistent la noi şi la docar. Apoi faţa i se lumina de uimire.

— Alo! Opriţi aici! strigă ţinând bicicleta astfel încât să ne blocheze drumul. De unde aţi luat docarul? Opreşte, omule! urlă el, dând la iveală un pistol din buzunarul lateral. Opreşte, spun, dacă nu, pentru numele lui George, împuşc calul!

Holmes arunca hăţurile în mâinile mele şi sări din brişca.

— Sunteţi bărbatul pe care doream să-l vedem. Unde este domnişoara Violet Smith? rosti el repede şi clar că de obicei.

— Asta vă întreb eu. Dumneavoastră sunteţi în docarul ei. Ar trebui să ştiţi unde este.

— Am găsit docarul pe drum. Nu era nimic înăuntru. Am venit s-o ajutăm pe tânăra domnişoară.

— Doamne, Dumnezeule! Ce fac? tipa străinul într-un acces de disperare. E la ei, la diavolul acela de Woodley şi preotul acela escroc. Hai, omule, hai, dacă într-adevăr îi eşti prieten! Vino cu mine şi o vom salva chiar dacă trebuie să-mi las leşul în pădurea Charlington.

Fugi ca un nebun, cu pistolul în mâna, spre o gaură din tufiş. Holmes îl urmări, iar eu am lăsat calul să pască lângă drum şi îl urmai pe Holmes.

— Pe aici au venit, spuse el arătând spre câteva urme de paşi pe cărarea noroioasă. Alo! Opreşte-te puţin! Cine este în tufiş?

Era un tânăr cam de şaptesprezece ani, îmbrăcat în haine de rândaş, cu pantaloni şi ghete din piele. Era trântit pe spate, cu genunchii în sus şi o tăietură groaznică la cap. Nu era conştient, dar era viu. Cu o singură privire la rana, mi-am dat seama că era penetrat osul.

— Acesta este Peter, grăjdarul, strigă necunoscutul. El o conducea. Bestiile l-au tras jos şi l-au bătut. Lăsaţi-l acolo, nu avem ce să-i facem, dar putem s-o salvăm pe ea de la cea mai groaznică soarta care-o poate paşte pe o femeie.

Am alergat ca nebuni pe cărarea care şerpuia printre copaci. Am ajuns la tufărişul care înconjura casa, când Holmes se opri.

— Nu s-au dus în casă. Iată-le urmele la stânga… aici, lângă tufişurile de dafin! Ah, a exclamat el!

Cum vorbea, din pâlcurile dese şi verzi de tufişuri din faţa noastră, se auzi ţipătul tăios al unei femei – un ţipăt vibrant, nebun de groază. Brusc se opri cu un bolborosit.

— Pe aici! Pe aici! Sunt la popicărie, strigă necunoscutul pornind ca din puşcă prin tufişuri. Ah, laşi nenorociţi! Urmaţi-mă, domnilor! Prea târziu! Prea târziu! Pe legea mea!

Ajunseserăm brusc într-o pajişte verde înconjurata de copaci bătrâni. În depărtare, la umbra unui stejar uriaş se afla un neobişnuit grup de trei persoane. Una era o femeie, clienta noastră, leşinată, cazând de pe picioare, cu o batistă legată peste gură. În faţa ei se afla un tânăr aspru, cu fată mare şi mustaţă roşie, cu picioarele purtând ghetre despărţite larg, cu o mâna în şold şi cu cealaltă fluturând un bici, întreaga-i atitudine sugerând o bravadă de triumf. Între ei, un bărbat în vârsta, cu barba grizonată, cu un

stihar scurt peste un costum uşor din tweed, care în mod evident tocmai terminase slujba de oficiere a unei căsătorii pentru că în momentul apariţiei noastre, baga în buzunar o carte de rugăciuni şi îl bătea pe spate pe sinistrul mire în semn de felicitare.

— Sunt căsătoriţi! am bâlbâit.

— Haideţi! strigă ghidul nostru. Haideţi!

O luă la goană peste luminiş, cu mine şi Holmes imediat în spatele lui. Când ne apropiam, doamna se sprijini de trunchiul copacului. Williamson, fostul preot, făcu o plecăciune cu o politeţe batjocoritoare şi bătăuşul de Woodley avansa cu un râs brutal şi încântat.

— Bob, poţi să-ţi dai jos barba, spuse el. Te cunosc destul de bine. Ei bine, tu şi amicii tăi aţi venit la timp ca să-mi permiteţi să vă prezint doamnei Woodley.

Răspunsul ghidului nostru fu extrem de neobişnuit. Îşi smulse barba neagră cu care se deghizase şi o aruncă pe jos, dând la iveală un chip lunguieţ, palid, proaspăt bărbierit. Apoi ridică revolverul şi-l îndrepta către tânărul ticălos care avansa spre el fluturând periculoasă cravaşa în mâna.

— Da, spuse aliatul nostru. Eu sunt Bob Carruthers şi voi face dreptate pentru această femeie chiar dacă ajung la spânzurătoare pentru asta. Ţi-am spus ce-ţi voi face dacă păţeşte ceva şi, pentru Dumnezeu, mă voi ţine de cuvânt!

— E prea târziu! E soţia mea!

— Nu, este văduva ta.

Revolverul lui pocni şi am văzut sângele ţâşnind din jiletca lui Woodley. Acesta se roti ţipând şi căzu pe spate, hidoasa-i fata roşie transformându-se dintr-o dată într-o teribilă paloare. Bărbatul, încă îmbrăcat cu stiharul, izbucni într-un asemenea şir de blesteme dezgustătoare cum n-am mai auzit, şi scoase propriul revolver, dar, până să-l ridice, se uita prin ţeava armei lui Holmes.

— S-a ajuns prea departe, vorbi cu răceală amicul meu. Lasă pistolul! Watson, ridică-l! Tine-i-l la cap! Mulţumesc.

Tu, Carruthers, dă-mi celălalt revolver. Nu va mai fi violenta. Hai, dă-mi-l!

— Dar dumneata cine eşti?

— Numele meu este Sherlock Holmes.

— Doamne-Dumnezeule!

— Văd că aţi auzit de mine. Voi fi reprezentantul poliţiei până când vor veni oficialii. Tu, aici! strigă el către grăjdarul înfricoşat care apăruse la marginea luminişului. Vino încoace. Du biletul acesta cât de repede poţi la Farnham.

Scrijeli câteva cuvinte pe o foaie din agenda.

— Înmâneaza-i-l şefului de la secţia de poliţie. Până la sosirea acestuia, trebuie să vă reţin pe toţi în custodia mea.

Personalitatea puternică, poruncitoare a lui Holmes domina tragica scenă şi toţi erau marionete în mâinile lui. Williamson şi Carruthers l-au cărat în casă pe rănitul Woodley, iar eu o ajutăm pe tânăra înfricoşată. Bărbatul rănit a fost întins în pat şi, la rugămintea lui Holmes, l-am examinat. I-am dat raportul în vechea sufragerie tapetată unde stătea cu cei doi prizonieri în faţa lui.

— Va trăi, am spus.

— Ce! strigă Carruthers sărind de pe scaun. Mă dus sus să-l termin. Vrei să-mi spui că fata aceea, îngerul acela, va fi legată pe viaţă de violentul Jack Woodley?

— Nu trebuie să-ţi faci griji pentru asta, îl calmă Holmes. Sunt două motive foarte bune pentru care fata aceea în nici un caz nu ar trebui să fie soţia lui. În primul rând, suntem îndreptăţiţi să punem la îndoiala dreptul domnului Williamson de a oficia căsătorii.

— Am fost hirotonisit! strigă bătrânul ticălos.

— Şi, de asemenea, răspopit.

— Odată preot, întotdeauna preot!

— Nu prea cred. Cum rămâne cu certificatul?

— Am avut certificat de căsătorie. Îl am aici în buzunar.

— Atunci l-ai obţinut printr-un şiretlic. Dar, în orice caz, o căsătorie forţată nu este căsătorie, dar este un delict grav

după cum vei descoperi chiar dumneata în curând. Vei avea timp să te gândeşti la acest lucru în următorii zece ani, dacă nu mă înşel. Cât despre dumneata, Carruthers, ar fi fost mai bine dacă ţi-ai fi ţinut revolverul în buzunar.

— Asta am început şi eu să cred, domnule Holmes; dar când m-am gândit la toate precauţiile ca s-o apăr pe fata asta – pentru că am iubit-o, domnule Holmes, şi a fost singura dată când am ştiut ce este dragostea -, aproape că am înnebunit gândindu-mă că se afla în puterea celei mai mari brute din Africa de Sud, un bărbat al cărui nume este o teroare de la Kimberley la Johannesburg. Vai, domnule Holmes, poate n-o să mă credeţi, dar de când fata aceasta s-a angajat la mine, niciodată nu am lăsat-o să treacă prin faţa acestei case unde sălăşluiesc ticăloşii aceştia, fără să o urmăresc pe bicicletă doar ca să mă asigur că nu i se întâmpla nimic. Am păstrat distanţa şi am purtat o barbă ca să nu mă recunoască pentru că este o fată bună şi curajoasă şi nu ar mai fi lucrat pentru mine dacă ar fi ştiut că o urmăresc pe drumurile de ţară.

— De ce nu aţi avertizat-o despre pericol?

— Pentru că m-ar fi părăsit şi nu aş fi suportat asta. Chiar dacă nu m-a putut iubi, era foarte important pentru mine să-i văd silueta gingaşă prin casă şi să aud sunetul vocii ei.

— Ei bine, am spus eu, dumneata, domnule Carruthers numeşti asta dragoste, dar eu i-aş spune egoism.

— Poate ambele lucruri împreuna. Oricum, n-am putut să renunţ la ea şi apoi, cu gloata asta prin preajmă, era bine să aibă pe cineva care să aibă grijă de ea. Apoi când a venit telegrama, am ştiut că urmau să facă ceva.

— Ce telegrama?

Carruthers scoase o telegramă din buzunar.

— Iat-o, spuse el.

Era scurtă şi concisa: „Bătrânul este mort.”

— A-ha! spuse Holmes. Cred că ştiu cum au mers lucrurile şi înţeleg cum mesajul acesta i-a făcut să acţioneze după

cum spui dumneata. Dar, cât aşteptăm, spuneţi-mi tot ce ştiţi.

Bătrânul excomunicat cu stiharul izbucni într-un potop de înjurături.

— Pentru Dumnezeu, izbucni el, dacă ne trădezi, Bob Carruthers, îţi voi aplica acelaşi tratament pe care i l-ai aplicat lui Jack Woodley! Poţi să flecăreşti despre fata cât vrei, este treaba ta, dar dacă îţi torni prietenii acestui poliţai în haine simple, va fi cea mai proastă zi din viaţa ta!

— Cucernicia dumneavoastră, nu vă agitaţi, spuse Holmes aprinzându-şi o ţigară. Este destul de clar, cazul este împotriva dumitale şi tot ce-ţi cer sunt câteva detalii pentru propria curiozitate. Totuşi, dacă vă este greu să-mi spuneţi, voi vorbi eu şi dumneavoastră veţi vedea până la ce punct vă puteţi păstra secretele. În primul rând, pentru jocul acesta, aţi venit toţi trei din Africa de Sud – dumneata Williamson, dumneata Carruthers şi Woodley.

— Minciuna numărul unu, îl opri bătrânul; nu i-am văzut pe niciunul până acum două luni şi nu am fost în viaţa mea în Africa. Aşa că poţi să-ţi iei toate părerile şi să ţi le vâri unde oi vrea, domnule Holmes, „Băgăciosul”!

— E adevărat ce spune, rosti Carruthers.

— Ca să vezi, aţi venit doi. Cucernicia sa este un produs indigen. L-aţi cunoscut pe Ralph Smith în Africa de Sud. Aveaţi motive să credeţi că nu va mai trăi mult. Aţi aflat că nepoata lui va moşteni averea. Ei, cum e?

Carruthers dădu din cap şi Williamson înjura.

— Ea îi era cea mai apropiată rudă şi ştiaţi că bătrânul nu va face testament.

— Nu ştia să scrie sau să citească, completa Carruthers.

— Aşa că voi doi aţi venit şi aţi căutat fata. Ideea era ca unul dintre voi să se căsătorească cu ea, iar celălalt îşi avea partea lui din pradă. Cumva, Woodley a fost ales să fie soţul. De ce?

— Am jucat cărţi pe drum. El a câştigat.

— Înţeleg. Dumneata ai angajat-o pe tânăra şi acolo Woodley urma să o curteze. Ea şi-a dat seama că era o brută beţivă şi n-a vrut să audă de el. Între timp, aranjamentul s-a stricat pentru că dumneavoastră v-aţi îndrăgostit de domnişoară. Nu mai puteaţi suporta ideea că acest ticălos va fi stăpânul ei.

— Nu, în numele lui George, nu am putut!

— V-aţi certat. V-a lăsat pe dumneavoastră furios şi a început să-şi facă singur planuri, independent de dumneavoastră.

— Williamson, mi se pare că nu prea avem multe de spus domnului, strigă Carruthers cu un râs amar. Da, ne-am certat şi m-a doborât. Oricum, ne-am achitat în privinţa asta. Apoi nu am mai ştiut nimic despre el. Asta din momentul în care s-a aliat cu răspopitul aici de fată. Am descoperit că aranjaseră o gospodărie comună în acest loc, pe unde trecea ea spre gară. După aceea am stat cu ochii pe ea pentru că mi-am dat seama că este ceva putred la mijloc. Îi vedeam din când în când pentru că eram nerăbdător să aflu ce urmăreau. Acum două zile, Woodley a venit la mine acasă cu aceasta telegramă care demonstra că Ralph Smith este mort. M-a întrebat dacă respect învoiala. I-am spus că nu. M-a întrebat dacă mă voi căsători eu cu fata şi-i voi da lui o parte din avere. I-am spus că aş face-o cu cea mai mare plăcere, dar ca ea nu mă vrea. Atunci el mi-a zis: „S-o căsătorim mai întâi şi într-o saptamâna-doua s-ar putea să vadă lucrurile puţin altfel.” I-am spus că nu vreau să apelăm la violenţă. Aşa că a plecat înjurând ca un ticălos spurcat ce este şi jurând că tot o va avea. Urma ca ea să mă părăsească la sfârşitul săptămânii şi îi făcusem rost de o brişcă să o ducă la gară, dar nu eram liniştit, aşa că am urmărit-o pe bicicletă. Totuşi o luase înainte şi, până să o prind din urmă, ticăloşia s-a produs… Primul lucru l-am aflat când v-am văzut pe dumneavoastră, domnilor, venind înapoi în docarul ei.

Holmes se ridică şi aruncă mucul de ţigară în cămin.

— Am fost orb, Watson, spuse el. Când mi-ai spus în raport că ai văzut biciclistul, după cum credeai tu, aranjându-şi cravata în tufişuri, numai asta şi ar fi trebuit să-mi spună tot. Totuşi, putem să ne felicităm că am rezolvat un caz ciudat şi, în multe privinţe, unic. Văd trei dintre ofiţerii de poliţie ai comitatului pe alee şi mă bucur să văd că micul rândaş a ţinut pasul cu ei; aşa că se prea poate că nici el, nici interesantul mire să nu fie vătămaţi în urma aventurii din această dimineaţă. Watson, cred că, în calitate de medic, te poţi ocupa de domnişoara Smith şi să-i spui că, dacă şi-a revenit îndeajuns, am fi bucuroşi s-o escortăm până acasă la mama ei. Dacă nu este încă destul de însănătoşita, atunci este o aluzie că ar trebui să telegrafiem unui tânăr electrician din Middlands care ar completa vindecarea. Cât despre dumneavoastră, domnule Carruthers, cred că aţi făcut tot ce aţi putut ca să vă recompensaţi pentru că aţi luat parte la un complot nefast. Aceasta este cartea mea de vizită, domnule, şi dacă mărturia mea vă va fi de folos în cadrul procesului, voi fi la dispoziţia dumneavoastră.

În vârtejul activităţii noastre continue, deseori mi-a fost greu, după cum poate cititorul a observat, să-mi completez povestirile şi să dau acele detalii finale pe care curioşii le aşteaptă. Fiecare caz a fost preludiul unui alt caz şi, odată trecută criza, actorii au plecat pentru totdeauna din vieţile noastre ocupate. Cu toate acestea, am găsit la sfârşitul manuscrisului un mic bilet legat de acest caz, în care am însemnat că, într-adevăr, domnişoara Violet Smith a moştenit o avere mare şi că acum este soţia lui Cyril Morton, partener la celebra firma de electrice din Westminster „Morton şi Kennedy”. Williamson şi Woodley au fost amândoi judecaţi pentru răpire şi agresiune, primul primind şapte ani, iar cel de-al doilea, zece. Cât despre soarta lui Carruthers, nu ştiu nimic, dar sunt sigur că atacul său nu a fost privit de curte ca fiind grav, din moment ce Woodley avea reputaţia de a fi un escroc foarte periculos, şi

câteva luni cred că au fost îndeajuns pentru a satisface cerinţele justiţiei.

V. Aventură de la şcoala de stareţi.

Am avut parte de ceva intrări şi ieşiri dramatice pe mica noastră scena din str. Baker, dar nu-mi amintesc o apariţie mai neaşteptata şi mai surprinzătoare decât aceea a lui Thorneycroft Huxtable, doctor în filosofie, colecţionar de artă etc. Cartea lui de vizită, care părea prea mică ca să poată susţine toată greutatea distincţiilor sale academice, a sosit cu câteva secunde înaintea lui, pentru că apoi să intre chiar el – atât de mare, de pompos şi de impunător, încât era însăşi personificarea stăpânirii de sine şi a rezistenţei. Şi, cu toate acestea, primul lucru pe care l-a făcut după ce uşa s-a închis în spatele lui a fost să se clatine lângă masa pentru că apoi să cadă pe podea, şi iată cum acel bărbat maiestuos stătea întins şi inconştient pe blana de urs din faţa căminului.

Ne-am ridicat şi, timp de câteva secunde, am privit uimiţi, în tăcere, aceasta epavă masivă care stătea dovadă a unei furtuni neaşteptate şi fatale undeva în oceanul vieţii. Apoi Holmes se grăbi să-i aducă o pernă pentru cap, iar eu, coniac să-i pun pe buze. Chipul mare şi alb era brăzdat de griji, pungile de sub ochii închişi erau plumburii, gura deschisă atârna dureros la colţuri, iar bărbia rotundă era nerasa. Gulerul şi cămaşa îi erau murdare în urma unei lungi călătorii, iar părul nepieptănat era zburlit pe capul de o formă perfectă. În faţa noastră zăcea un om extrem de răvăşit.

— Ce este, Watson? întreba Holmes.

— Epuizare totală… poate doar foame şi oboseala, am spus eu luându-i pulsul, unde firul vieţii se scurgea subţire şi încet.

— Un bilet de întoarcere din Mackleton, în nordul Angliei, remarca Holmes, scoţându-l din buzunarul pentru ceas. Încă nu este ora douăsprezece. Cu siguranţă a plecat foarte devreme.

Pleoapele încreţite începuseră să tremure, iar acum o pereche de ochi gri ne priveau absenţi. O secundă mai târziu, bărbatul se ridica anevoios în picioare, cu faţa îmbujorata de ruşine.

— Iertaţi-mi slăbiciunea, domnule Holmes; am fost cam epuizat. Vă mulţumesc, dacă aş avea un pahar cu lapte şi un biscuit, cu siguranţă m-aş simţi mai bine. Domnule Holmes, am venit personal că să mă asigur că vă veţi întoarce cu mine. M-am temut că nici o telegramă nu vă va convinge de absolută urgentă a acestui caz.

— După ce vă reveniţi…

— Mă simt destul de bine. Nu-mi dau seama cum de sunt aşa de slăbit. Domnule Holmes, vreau să vă întoarceţi cu mine la Mackleton cu următorul tren.

Prietenul meu scutură din cap.

— Colegul meu, doctorul Watson, ţi-ar putea spune că în prezent suntem foarte ocupaţi. Sunt ocupat cu cazul documentelor lui Ferrers şi crima lui Abergavenny urmează să fie judecata. Doar o problemă extrem de importanta m-ar putea convinge să plec acum din Londra.

— Important! şi musafirul nostru îşi aruncă mâinile în aer. Nu aţi auzit de răpirea unicului fiu al ducelui de Holdernesse?

— Poftim? Fostul ministru al Cabinetului?

— Exact. Am încercat să evităm să afle presa, dar s-a scris ceva despre asta aseară în „Globe”. M-am gândit că poate aţi auzit şi dumneavoastră.

Holmes întinse braţul său lung şi slab şi apucă volumul cu litera „H” din enciclopedia să.

— Holdernesse, duce, generaţia a VI-a, cavaler în Ordinul Jartierei, print consort…” jumătate din alfabet! „Baron de Beverley, conte de Carston…”, vai de mine, ce mai lista! „Locotenent lord de Hallamshire din 1900. Căsătorit în 1888 cu Edith, fiica lui Sir Charles Appledore. Moştenitor şi unic fiu, lord Saltire. Deţine aproximativ 250 de acri de pământ. Minereuri în Lancashire şi Wales. Adresă: Carlton

House Terrace, conacul Hallamshire, Castelul Carston, Bangor, Wales. Lord al Amiralităţii în 1872; ministru secretar de stat pentru…”. Măi, mai, bărbatul acesta este cu siguranţă unul din cei mai înalţi supuşi ai Coroanei!

— Cel mai celebru şi poate cel mai bogat. Domnule Holmes, ştiu că sunteţi foarte meticulos în problemele profesionale şi că sunteţi pregătit să lucraţi de dragul de a lucra. Totuşi, vă pot spune că Înălţimea Sa deja a dat de înţeles că un cec de cinci mii le lire va fi înmânat acelei persoane care îi poate spune unde este fiul lui şi o altă mie de lire celui care îi poate spune numele răpitorului sau răpitorilor.

— Este o ofertă demnă de un prinţ, aproba Holmes. Watson, cred că o să-l însoţim pe doctorul Huxtable până în nordul Angliei. Şi acum, doctore Huxtable, după ce terminaţi de băut laptele vă rog să-mi spuneţi ce s-a întâmplat, cum s-a întâmplat şi, în final, ce are de-a face cu toată treaba asta doctorul Thorneycroft Huxtable de la Şcoala de Stareţi de lângă Mackleton şi de ce vine să-mi ceară umilele servicii la trei zile după eveniment – starea bărbii dumneavoastră mi-o demonstrează.

Musafirul nostru şi-a terminat laptele şi biscuiţii. Lumina îi reapăruse în ochi şi culoarea în obraji în timp ce se pregătea să explice situaţia cu energie şi luciditate.

— Domnilor, trebuie să vă informez că Stăreţia este o şcoală pregătitoare al cărei fondator şi director sunt. Poate că vă sunt cunoscut datorită lucrării „Informaţii suplimentare oferite de Huxtable despre Horaţiu.” Stăreţia este, fără excepţie, cea mai bună şi cea mai selecta şcoală pregătitoare din Anglia. Lordul Leverstoke, contele de Blackwater, Sir Cathcart Soames – toţi mi-au încredinţat fiii lor. Dar am simţit ca şcoala a atins apogeul acum trei săptămâni când ducele de Holdernesse l-a trimis pe secretarul său, domnul James Wilder, ca să-mi comunice că tânărul lord Saltire îmi va fi încredinţat. Nu aveam de unde să ştiu că acesta va fi începutul celui mai zdrobitor ghinion

din viaţa mea. Băiatul a ajuns pe întâi mai, adică la începutul trimestrului de vară. Era un tânăr fermecător şi curând s-a acomodat cu obiceiurile noastre. Sper că nu sunt indiscret, dar ar fi absurd ca în cazul de faţă să vă spun doar jumătăţi de adevăr; băiatul nu era chiar fericit acasă. Nu mai este un secret că mariajul ducelui nu a fost liniştit şi foarte curând s-a terminat cu o despărţire de comun acord, ducesa mutându-se în sudul Franţei. Acest lucru se întâmplase cu puţin timp înainte ca băiatul să fi venit la mine şi se ştie că era mult mai ataşat de mama. Băiatul a fost foarte trist din cauza plecării ei de la conacul Holdernesse şi din acest motiv a dorit ducele să-l trimită la şcoala mea. După două săptămâni băiatul se simţea la noi ca acasă şi era aparent fericit. Ultima dată a fost văzut în noaptea de treisprezece mai, adică lunea trecută. Camera lui era la etajul al doilea şi se ajungea la ea printr-o altă cameră, mai mare, în care dormeau doi băieţi. Aceştia n-au văzut şi n-au auzit nimic, aşa că sigur tânărul Saltire nu a ieşit pe acolo. Fereastră era deschisă şi afară este o iederă solidă care merge până pe pământ. Nu am găsit urme de paşi dedesubt, dar în mod sigur era singura ieşire posibilă. Marţi dimineaţa la ora şapte s-a descoperit că tânărul lipseşte. Patul arata că dormise acolo. Se îmbrăcase complet înainte de a-şi pune costumul obişnuit de şcoală: haina neagră, scurtă şi pantaloni gri-închis. Nu existau semne că ar fi intrat cineva în cameră şi, cu siguranţă, orice ţipăt sau zgomot de luptă s-ar fi auzit, din moment ce Caunter, băiatul mai mare din cealaltă cameră, are un somn foarte uşor. Când s-a descoperit dispariţia lordului Saltire, am apelat imediat la întregul personal, băieţi, profesori, servitori. Atunci s-a aflat faptul că lordul Saltire nu fusese singur în momentul plecării, lipsea şi Heidegger, profesorul german. Camera lui era tot la etajul al doilea, dar în celălalt capăt al clădirii şi de aceeaşi parte cu ..... lordului Saltire. Şi patul lui arata că dormise acolo, dar se pare că plecase doar parţial îmbrăcat din moment ce şosetele şi

cămaşa zăceau pe jos. Nu exista nici o îndoiala că fugise pe iedera pentru că am văzut urmele picioarelor pe gazon, acolo unde aterizase. Bicicleta lui stătea de obicei într-o mică magazie de lângă peluza, dar şi aceasta lipsea. Era la mine de doi ani şi venise cu cele mai bune referinţe. Era un bărbat tăcut, ursuz, nu era prea popular nici printre profesori, nici printre băieţi. Nici urmă de fugari, şi iată-ne joi dimineaţa la fel de ignoranţi cum eram marţi. Desigur, a avut loc imediat o anchetă la conacul Holdernesse. Este la distanţă de doar câteva zile de casa lui şi ne-am gândit că într-un atac brusc de dor de casă, a fugit să-şi vadă tatăl, dar cei de acolo nu auziseră nimic de el. Ducele este foarte agitat… cât despre mine, aţi văzut şi dumneavoastră în ce stare de nervozitate m-au adus suspansul şi responsabilitatea. Domnule Holmes, dacă vreodată va angrenaţi toate puterile, vă rog s-o faceţi acum pentru că niciodată în viaţa dumneavoastră nu aţi avut vreun caz care să merite asta mai mult decât acum.

Sherlock Holmes ascultase cu cea mai mare atenţie relatarea nefericitului director de şcoală. Sprâncenele lui adunate şi fruntea încreţită demonstrau că nu trebuia să fie îndemnat să-şi focalizeze toată atenţia asupra unei probleme care, pe lângă uriaşele interese implicate, apela în mod direct la pasiunea lui pentru lucrurile complexe şi neobişnuite. Imediat îşi scoase agenda şi nota repede câteva idei.

— Aţi fost foarte nechibzuit pentru că nu aţi venit la mine mai devreme, spuse el grav. Aţi întârziat mult începutul acestei investigaţii. De exemplu, este de neconceput ca iedera şi gazonul să nu fi dezvăluit nimic unui expert.

— Nu sunt eu de vină, domnule Holmes. Înălţimea Sa a dorit extrem de mult să evite un scandal public. Se teme foarte mult de aşa ceva.

— Dar a avut loc vreo investigaţie oficială?

— Da, domnule, dar s-a dovedit a fi o dezamăgire totală. Aparent au obţinut imediat un indiciu întrucât un băiat şi un

bărbat tânăr au fost văzuţi plecând cu primul tren dintr-o gară din apropiere. De-abia aseară am primit veşti că acel cuplu a fost prins în Liverpool şi s-a dovedit că nu aveau nici o legătură cu problema noastră. Apoi, după o noapte de nesomn, disperare şi dezamăgire, am venit direct la dumneavoastră cu primul tren.

— Presupun că investigaţia locală a fost ceva mai relaxată cât timp au urmărit această pistă falsă?

— Au renunţat de tot.

— Deci s-au pierdut trei zile. Cazul a fost abordat deplorabil.

— Aşa cred şi eu şi o recunosc.

— Şi totuşi ar putea exista o soluţie în ultimă instanţă care să rezolve problema. M-aş bucura să mă ocup de caz. Aţi reuşit să găsiţi vreo legătură între băiatul absent şi profesorul german?

— Absolut niciuna.

— Era înscris la orele profesorului?

— Nu, din câte ştiu, nu au schimbat nici o vorbă.

— Asta chiar este ciudat. Băiatul avea bicicleta?

— Nu.

— Lipsea vreo altă bicicletă?

— Nu.

— Sigur?

— Da.

— Ei, doar nu vrei să-mi spui că germanul a plecat în miezul nopţii, pe bicicletă, cu băiatul în braţe?

— Desigur că nu.

— Atunci la ce ipoteza v-aţi gândit?

— Poate bicicleta a fost luată ca pretext. Poate au ascuns-o undeva şi au plecat pe jos.

— Da, ca pretext, dar cam absurd, nu credeţi? Mai erau şi alte biciclete în această magazie?

— Câteva.

— N-ar fi ascuns DOUĂ dacă ar fi vrut să dea impresia că au plecat cu ele?

— Cred că da.
— Desigur. Teoria aceasta nu merge, dar incidentul reprezintă un bun început pentru investigaţie. În fond, o bicicletă nu este uşor de ascuns sau de distrus. Încă o întrebare. A vrut cineva să vadă băiatul în ziua anterioară dispariţiei?
— Nu.
— A primit vreo scrisoare?
— Da, una.
— De la cine?
— De la tatăl lui.
— Citiţi scrisorile băieţilor?
— Nu.
— De unde ştiţi că era de la tatăl lui?
— Avea blazonul pe plic şi adresa era scrisă în stilul specific, rigid, al ducelui. Şi apoi, ducele îşi aduce aminte că i-a scris.
— Înainte de aceasta, când a mai primit altă scrisoare?
— Cu câteva zile în urmă.
— A primit vreuna din Franţa?
— Nu, niciodată.
— Desigur, vă daţi seama unde vreau să ajung. Băiatul ori a fost luat cu forţa, ori a plecat de bunăvoie. Dacă a plecat de bunăvoie, avea nevoie de ajutor din afară. Dacă nu a avut musafiri, atunci ajutorul trebuie să fi venit prin scrisori. De aceea am încercat să aflu cine sunt cei care i-au scris.
— Mă tem că nu vă pot ajuta prea mult. Din câte ştiu eu, singurul care-i scria era tatăl lui.
— Care i-a scris chiar în ziua dispariţiei lui. Legătura dintre tată şi fiu era bună?
— Înălţimea Sa nu prea era prietenos cu nimeni. Este foarte implicat în probleme de interes public şi nu este prea deschis în faţa problemelor obişnuite. Dar, în felul lui, era întotdeauna drăguţ cu fiul lui.
— Dar copilul era mai ataşat de mama?

— Da.
— A spus-o el?
— Doamne, fereşte, nu!
— Atunci de unde puteaţi afla?
— Am purtat câteva discuţii confidenţiale cu domnul James Wilder, secretarul Înălţimii Sale. Dumnealui mi-a dat aceste informaţii despre sentimentele lordului Saltire.
— Înţeleg. Apropo, acea ultimă scrisoare a ducelui… a fost găsită în camera băiatului după ce acesta a dispărut?
— Nu, a luat-o cu el. Domnule Holmes, cred că a sosit timpul să plecăm la Euston.
— Voi face comanda pentru o trăsură. Într-un sfert de oră vă stăm la dispoziţie. Domnule Huxtable, dacă telegrafiaţi acasă, ar fi bine să-i lăsaţi pe oamenii din vecinătate să înţeleagă că ancheta se continua în Liverpool sau oriunde vreţi dumneavoastră, ca să le distragem atenţia. Între timp voi lucra liniştit la dumneavoastră şi poate că urmele nu s-au dus, iar doi câini de vânătoare ca mine şi Watson mai pot „mirosi” ceva.
Seara acelei zile ne-a găsit în atmosfera rece şi înviorătoare a provinciei Peak, unde se afla celebra şcoală a doctorului Huxtable. Se întunecase deja când am ajuns noi. Pe masa din hol se afla o carte de vizită şi valetul îi şopti ceva la ureche stăpânului său care se întoarse spre noi extrem de agitat.
— Ducele este aici, spuse el. Ducele şi domnul Wilder sunt în birou. Veniţi, domnilor, să vă prezint.
Desigur, ştiam din fotografii cum arata celebrul om de stat, dar omul în sine era foarte diferit de reprezentările sale. Era o persoană înalta şi impunătoare, îmbrăcat cu scrupulozitate, cu un chip tras, slab şi un grotesc nas lung, curbat. Tenul avea o paloare cadaverică, fiind şi mai înspăimântător în contrast cu barba de un roşu puternic, care îi cădea în jos pe jiletca albă, cu lanţul de la ceas strălucind prin deschizătură. Acesta era omul de stat care ne privea încremenit din faţa căminului doctorului

Huxtable. Lângă el era un bărbat foarte tânăr, cu ochi de un albastru deschis şi trăsături mobile. El este cel care a deschis discuţia pe un ton incisiv şi pozitiv.

— Doctore Huxtable, am sunat azi-dimineaţă, dar prea târziu, ca să împiedic vizita dumneavoastră la Londra. Am aflat că obiectul vizitei dumneavoastră era să-l invitaţi pe domnul Sherlock Holmes să preia conducerea cazului. Doctore Huxtable, Înălţimea Sa este surprins că aţi întreprins o asemenea acţiune fără să-l fi consultat.

— Când am aflat că poliţia nu a reuşit…

— Înălţimea Sa nu crede, sub nici o formă, ca poliţia a dat greş.

— Dar cu siguranţă, domnule Wilder…

— Doctore Huxtable, ştiţi foarte bine ca Înălţimea Sa doreşte foarte mult să evite un scandal public. Prefera să se confeseze la cât mai puţini oameni.

— Problema poate fi uşor rezolvată, mormăi încruntat doctorul. Domnul Sherlock Holmes se poate întoarce la Londra cu trenul de dimineaţă.

— Prea puţin posibil, doctore, prea puţin posibil, spuse Holmes cu o voce extrem de blânda. Aerul acesta din nord este atât de plăcut şi de revigorant, încât mi-am propus să petrec câteva zile pe terenurile acestea mlăştinoase şi să-mi ocup mintea cum voi putea. Dacă mă voi adăposti la dumneavoastră sau la hanul satului, este, desigur, la latitudinea dumneavoastră.

Se vedea clar că nefericitul doctor era indecis, dar fu salvat de vocea gravă, pătrunzătoare a ducelui cu barbă roşie, voce care răsuna ca un gong.

— Doctore Huxtable, sunt de acord cu domnul Wilder că ar fi trebuit să mă consultaţi. Dar, din moment ce domnul Holmes ştie deja toate detaliile, ar fi absurd să nu ne folosim de serviciile sale. Nici gând să mergeţi la han, domnule Holmes; aş fi încântat dacă aţi veni să locuiţi cu mine la conacul Holdernesse.

— Mulţumesc Înălţimii Sale, dar pentru scopul investigaţiei mele, cred că ar fi mai bine dacă aş rămâne pe ..... misterului.

— Cum doriţi dumneavoastră, domnule Holmes. Desigur, orice informaţie vă putem oferi, eu sau domnul Wilder, vă stăm la dispoziţie.

— Probabil va fi nevoie să vin să vă văd la conac, spuse Holmes. Aş vrea să vă întreb totuşi acum, domnule, dacă v-aţi format vreo părere în legătură cu misterioasa dispariţie a fiului dumneavoastră.

— Nu, domnule, nu mi-am format nici o părere.

— Scuzaţi-mă dacă apelez la lucruri dureroase pentru dumneavoastră, dar nu am de ales. Credeţi că ducesa a avut vreun amestec în toată afacerea aceasta?

Marele ministru ezita vizibil.

— Nu cred, vorbi el într-un final.

— Cealaltă explicaţie evidentă este ca băiatul a fost răpit pentru a vă cere recompensa. Nu vi s-a cerut până acum?

— Nu, domnule.

— Încă o întrebare, Înălţimea Voastră, am înţeles că i-aţi scris fiului dumneavoastră în ziua incidentului.

— Nu, i-am scris cu o zi înainte.

— Exact. Dar a primit scrisoarea în acea zi?

— Da.

— Era ceva în scrisoare care l-ar fi putut nedumeri sau l-ar fi putut determina să facă acest pas?

— Nu, domnule, desigur că nu.

— Aţi trimis chiar dumneavoastră scrisoarea?

Răspunsul nobilului fu întrerupt de secretarul sau care izbucni înflăcărat.

— Înălţimea Sa nu obişnuieşte să trimită personal scrisorile, spuse el. Această scrisoare era pusă împreuna cu altele pe masa din birou şi eu cu mâna mea le-am pus în ..... postaşului.

— Sunteţi sigur că şi aceasta era printre scrisori?

— Da, am văzut-o.

— Câte scrisori a scris Înălţimea Voastră în acea zi?

— Douăzeci sau treizeci. Am o corespondentă foarte vastă. Dar nu este cumva irelevant?

— Nu în totalitate, răspunse Holmes.

— Cât despre mine, continua ducele, am sfătuit poliţiştii să-şi îndrepte atenţia către sudul Franţei. Am spus deja că nu cred că ducesa ar încuraja o acţiune atât de monstruoasa, dar tânărul avea nişte păreri complet greşite şi se poate să fi fugit la ea, ajutat şi încurajat de acest german. Acum, domnule Huxtable, cred că ne vom întoarce la conac.

Mi-am dat seama că mai erau şi alte întrebări pe care Holmes ar fi vrut să i le adreseze; dar maniera tăioasă a nobilului arata că interviul luase sfârşit. Era evident că pentru firea lui profund aristocratică, această discuţie despre probleme intime de familie cu un străin era absolut respingătoare şi că se temea ca fiecare nouă întrebare vă pune în lumina cele mai adânci secrete din viaţa sa de duce.

După ce nobilul şi secretarul sau au plecat, prietenul meu se repezi, cu obişnuita-i nerăbdare, să pornească ancheta.

Camera băiatului fu atent examinată, dar nu dezvălui nimic în afară de absolută convingere că numai pe fereastra ar fi putut fugi. Nici camera şi efectele personale ale profesorului german nu au dezvăluit alte indicii. În cazul lui, plecase pe şirul de iederă şi, la lumina de la lanterna, am văzut urmele călcâielor lui, pe gazon, acolo unde căzuse. Acea urmă din iarbă scurtă şi verde era singura dovadă materială care rămăsese în urma acestei inexplicabile dispariţii nocturne.

Sherlock Holmes părăsi singur casa şi se întoarse după ora unsprezece. Obţinuse o hartă mare a împrejurimilor şi o adusese în camera mea, unde o puse pe pat şi, după ce fixa lampa deasupra ei, începu să fumeze şi să-mi arate punctele de interes cu chihlimbarul pipei fumegânde.

— Cazul acesta mi-a intrat pe sub piele, Watson, spuse el. Sigur sunt câteva puncte de interes în legătură cu acest caz. În această primă fază vreau să-ţi dai seama de caracteristicile geografice ale zonei, care s-ar putea să aibă mare importanţă în ancheta noastră. Priveşte harta aceasta. Pătratul negru reprezintă şcoala de stareţi. O s-o însemnez cu un ac. Acum, linia aceasta este strada principală. Vezi că merge de la est la vest, pe lângă şcoală şi, de asemenea, vezi că nu exista drumuri laterale pe o porţiune de o milă în ambele sensuri. Dacă cei doi au mers pe stradă, au mers pe ACEASTĂ stradă.

— Exact.

— Datorită unei ocazii fericite şi neobişnuite, putem, într-o oarecare măsură, să verificăm ce s-a întâmplat pe această stradă în timpul acelei nopţi. În punctul acesta, unde ţin eu pipa acum, a fost de gardă un ofiţer de poliţie, de la douăsprezece la şase. După cum îţi dai seama, este prima răscruce pe partea de est. Bărbatul acesta declara că nu a lipsit din post nici o secundă şi este absolut sigur că nici un băiat sau bărbat nu ar fi putut trece neobservat. Am vorbit cu poliţistul acesta chiar în seara asta şi mi se pare o persoană de încredere. Aşa se blochează partea asta de drum. Acum trebuie să ne ocupăm de cealaltă parte. Aici este un han, „Taurul Roşu”; proprietăreasa era bolnavă. Trimisese la Mackleton după un medic, dar acesta nu a putut veni până de dimineaţă pentru că fusese la un alt caz. Oamenii de la han au fost toată noaptea de gardă, aşteptând venirea sa şi se pare că, pe rând, au supravegheat toată noaptea drumul. Au declarat că nu a trecut nimeni. Dacă mărturia lor este valabilă, suntem destul de norocoşi să blocăm şi partea de vest şi să afirmăm că fugarii NU au folosit deloc stradă.

— Dar bicicleta? am obiectat eu.

— Exact. Ajungem în curând şi la bicicleta. Ca să continuăm şirul de idei, dacă oamenii aceştia nu au mers pe stradă, au traversat provincia prin nord sau prin sud. Asta este sigur. Să le comparăm. După cum îţi dai seama, la sudul casei este o regiune mare de teren arabil, împărţit în câmpuri mici, despărţite de ziduri de piatră. Aici, recunosc, este imposibil de mers cu bicicleta. Putem renunţa la idee. Să ne întoarcem în partea de nord a provinciei. Aici este o pădure numită „Dumbrava părăsită”, iar pe partea mai îndepărtată este un mare teren mlăştinos, Lower Gill Moore, care se întinde pe zece mile şi urcă gradual, în pantă. Aici, într-o parte a sălbăticiei, se afla conacul Holdernesse, la o distanţă de zece mile pe stradă, dar doar şase prin terenul mlăştinos. Este o stranie câmpie părăsită. Câţiva fermieri au gospodarii mici unde cresc vaci şi oi. În

afară de aceştia, singurii locuitori până la şoseaua din Chesterfield sunt fluierarul şi ploierul mare. Acolo este o biserică, vezi, câteva colibe şi un han. După regiunea asta, dealurile sunt abrupte. Sunt sigur că aici, la nord, trebuie să căutăm.

— Şi bicicleta? am insistat eu.

— Ei, ei! spuse Holmes nerăbdător. Un biciclist bun nu are nevoie neapărat de un drum drept. Mlaştina este străbătută de cărări şi era luna plină. Ah! Ce este asta?

Se auzea un ciocănit nervos la uşă şi în secunda imediat următoare, doctorul Huxtable era în cameră. Ţinea în mâna o şapcă de cricket albastră cu o tresă albă în vârf.

— În sfârşit, avem un indiciu! strigă el. Slavă Domnului! În sfârşit suntem pe urmele sarmanului băiat! Este şapca lui.

— Unde a fost găsită?

— În caravana ţiganilor care îşi întinseseră corturile în terenurile mlăştinoase. Au plecat marţi. Poliţiştii i-au găsit astăzi şi le-au verificat caravana. Au găsit asta.

— Cum explică existenţa ei?

— Au ezitat, au minţit… au zis că au găsit-o marţi dimineaţa la mlaştină. Ştiu ei unde este, nenorociţii! Slavă Domnului, sunt închişi. Şi de ˙˙˙˙˙ legii, ori de dragul banilor pe care îi poate oferi ducele, vor spune tot ce ştiu.

— Până aici este bine, făcu Holmes după plecarea doctorului. Cel puţin susţine teoria noastră cum că pe partea cu Lower Gill Moore putem spera să găsim ceva. Poliţia chiar nu a făcut nimic la nivel local, în afară de arestarea ţiganilor. Priveşte aici, Watson! Este un curs de apă prin mijlocul terenului. Este marcat aici, pe hartă. În unele părţi se lăţeşte şi formează mlaştini. Asta mai ales în regiunea dintre conacul Holdernesse şi şcoala. Pe vremea asta uscată este inutil să cauţi urme în altă parte; dar în ACEST punct, putem spera să mai găsim ceva dovezi. Te voi trezi mâine dimineaţă devreme şi împreuna vom încerca să elucidăm misterul.

Tocmai se crăpase de zi, când m-am trezit cu silueta lungă, subţire a lui Holmes lângă mine. Era complet îmbrăcat şi, aparent, fusese plecat.

— Am cercetat peluza şi magazia cu biciclete, îmi spuse el. De asemenea, am hoinărit prin „Dumbravă părăsită”. Hai, Watson, este cacao pregătită în cealaltă cameră. O să te rog să te grăbeşti pentru că ne aşteaptă o zi lungă.

Ochii îi luceau şi obrajii erau roşii de bucurie, întocmai ca un maistru care-şi vede lucrarea pregătită înaintea ochilor. Acest Holmes activ, sprinten era foarte diferit de visătorul introspectiv şi palid din strada Baker. Am privit în sus la silueta suplă, vie, plină de energie şi am simţit că, într-adevăr, ne aştepta o zi istovitoare. Şi cu toate acestea, debuta cu o mare dezamăgire. Plini de speranţă, am mers pe terenul roşu-cafeniu, mirosind a turba, străbătut de o mie de cărări de la oi, până când am ajuns la o porţiune îngusta, de un verde deschis, care marca mlaştina dintre noi şi Holdernesse. Desigur, dacă tânărul s-ar fi dus spre casă, ar fi trebuit să treacă pe aici şi nu ar fi putut trece fără să lase urme. Dar nu era nici urmă de el sau de german. Cu chipul întunecat, prietenul meu se plimba pe margine, observând atent fiecare pată de noroi de pe suprafaţa plină de muşchi. Urme de oi erau din plin şi într-un loc, câteva mile mai jos, erau urme de vaci. Nimic mai mult.

— Proba numărul unu, spuse Holmes privind posomorât peste întinderea vastă a mlaştinii. Mai este o mlaştină acolo jos şi o limbă de pământ între ele. Hei, hei, hei! Ce avem noi aici?

Nimerisem peste o porţiune mică, neagră, de drum. În centru, bine înscrisa pe solul îmbibat cu apa, era o urmă de bicicletă.

— Ura! am strigat eu. Am găsit!

Dar Holmes îşi scutură corpul şi chipul său era mai degrabă nedumerit şi în expectativă decât bucuros.

— Cu siguranţă o bicicletă, dar nu ACEA bicicletă, spuse el. Cunosc 42 de urme diferite de cauciucuri. Aceasta, după cum îţi dai seama, este „Dunlop”, cu un petic pe învelişul exterior. Cauciucurile de la bicicleta lui Heidegger erau „Palmer’s”, care lasă dungi longitudinale. Aveling, profesorul de matematică, era absolut sigur de acest detaliu. Aşadar, nu este urma lui Heidegger.

— Atunci e a băiatului?

— Se poate, dacă dovedim că avea o bicicletă, dar nu am reuşit să facem asta. Urma aceasta, după cum îţi dai seama, a fost lăsată de cineva care mergea din direcţia şcolii.

— Sau spre ea?

— Nu, nu, dragul meu Watson. Urma mai adânca este desigur lăsată de roată din spate, pe care se lasă toată greutatea. Vezi, sunt mai multe locuri pe unde a trecut şi a şters urma mai superficială de la roata din faţă. Nu am nici o îndoiala că se îndepărta de şcoală. O fi având, n-o fi având legătura cu ancheta noastră, vom urmări semnele în sens invers, înainte de orice altceva.

Asta am şi făcut, şi la câteva sute de metri distanţă, când am ieşit din mlaştină, am pierdut urmele. Urmând potecă în sens invers, am găsit un alt loc, de-a lungul căruia susura un izvor. Aici se vedeau iar urmele lăsate de bicicletă, deşi aproape şterse de copitele vacilor. După acest loc nu mai erau urme, dar poteca ducea chiar la „Dumbravă părăsită”, păduricea din spatele şcolii. Din această pădure trebuie să fi început ciclul. Holmes se aşează pe un bolovan şi îşi sprijini bărbia în palme. Până s-a ridicat el, eu am fumat două ţigări.

— Bine, spuse el în final. Desigur, este posibil ca un bărbat viclean să încerce să schimbe cauciucurile de la bicicletă pentru a lăsa urme necunoscute. Aş fi mândru să lucrez cu un tâlhar care s-a gândit la aşa ceva. Vom lăsa aspectul acesta nelămurit şi ne vom întoarce de îndată la mlaştina noastră, pentru că am lăsat o foarte mare parte neexplorată.

Am continuat ancheta sistematică a porţiunii de teren îmbibate cu apă şi, curând, perseverenta noastră avea să fie extrem de bine răsplătită. De-a lungul părţii joase a mlaştinii se afla o potecă noroioasă. Pe când se apropia de ea, Holmes scoase un strigăt de bucurie. Prin centrul potecii erau nişte urme care semănau cu un snop de fire de la telegraf. Era cauciucul „Palmer's".

— Mai mult ca sigur, acesta este Herr Heidegger! strigă expansiv Holmes. Judecata mea se pare că a fost chiar bună, Watson.

— Te felicit.

— Dar încă mai avem mult. Te rog, ai grijă cum calci pe potecă. Acum, să urmărim pista. Mă tem că nu ne va duce prea departe.

Şi totuşi, pe măsură ce avansăm, am descoperit că terenul se intersecta cu porţiuni moi de pământ şi, deşi pierdeam frecvent din vedere pistă, reuşeam întotdeauna s-o redescoperim.

— Observi că acum biciclistul, mai mult ca sigur, grăbeşte pasul, vorbi Holmes. Nu este nici o urmă de îndoiala. Priveşte acea urmă unde se văd clar ambele cauciucuri. Prima este la fel de adânca ca a doua. Asta nu poate să însemne decât ca ciclistul se sprijină cu toată greutatea pe ghidon, întocmai ca un om care sprintează. În numele lui Iov! a căzut.

Pe parcursul câtorva metri, urmele erau mânjite de pete înguste, neregulate. Apoi se vedeau nişte urme de tălpi şi cauciucul reapăru.

— A alunecat într-o parte, am sugerat eu.

Holmes ridica o cracă ruptă de grozamă înflorita. Spre disperarea mea, am văzut că florile galbene erau toate pătate cu ceva roşu închis. De asemenea, pe potecă şi prin tufişuri, se vedeau pete închise de sânge închegat.

— Nu-i bine! spuse Holmes. Nu-i bine! Stai de-o parte, Watson! Nici un pas inutil! Ce înţeleg eu din asta? A căzut rănit, s-a ridicat, a urcat din nou pe bicicletă, a mers în

continuare. Dar nu este nici o altă urmă. De partea asta a potecii, vaci. Doar nu a fost rănit de un taur? Imposibil! Dar nu văd urme că ar mai fi fost şi altcineva. Trebuie să continuăm, Watson. Cu petele astea şi cu pista bicicletei, acum sigur nu ne poate scăpa.

Căutarea noastră nu a durat mult. Urmele de la cauciucuri începuseră să se curbeze fantastic de mult pe cărarea udă şi strălucitoare. Deodată, uitându-mă în faţă, privirea îmi fu captată de lucirile metalice ce veneau din mijlocul tufişurilor dese de grozamă. De acolo am scos o bicicletă, cu cauciucuri „Palmer's", o pedală îndoita şi toată partea frontală era împroşcată şi oribil pătată cu sânge. De cealaltă parte a tufişurilor se vedea un pantof. Am fugit până acolo, unde l-am găsit zăcând pe jos pe nefericitul biciclist. Era un bărbat înalt, cu barba şi ochelari, o lentilă fiind sparta. Cauza morţii fusese o lovitură teribilă în cap, care-i zdrobise o parte din craniu. Faptul că a fost în stare să continue cu o asemenea rană spune multe despre vitalitatea şi curajul bărbatului. Purta pantofi, dar nu şi şosete, iar haina desfăcută dezvăluia o cămaşă de noapte dedesubt. Fără nici o îndoiala, era profesorul german. Holmes întoarse reverenţios cadavrul şi îl examină cu mare atenţie. Apoi se adânci în gânduri pentru mult timp şi, după fruntea-i încruntata mi-am dat seama că, după părerea lui, descoperirea aceasta întunecata nu ne ajutase prea mult în ancheta noastră.

— E greu de ştiut ce o să facem, Watson, spuse el în final. După părerea mea, ar trebui să ne continuăm anchetă pentru că şi-aşa am pierdut mult timp şi nu ne putem permite să mai pierdem încă o oră. Pe de altă parte, trebuie să informăm poliţia despre descoperirea noastră şi să ne asigurăm că cineva va avea grijă de corpul neînsufleţit al sarmanului om.

— Aş putea duce un bilet.

— Dar am nevoie de compania şi ajutorul tău. Aşteaptă puţin! Acolo este un bărbat care extrage turbă. Adu-l aici şi

el va ghida poliţiştii.

Am adus ţăranul şi Holmes l-a trimis pe bărbatul înspăimântat cu un bilet la doctorul Huxtable.

— Acum, Watson, spuse el, în dimineaţa asta am găsit două indicii. Primul este bicicleta cu cauciucul „Palmer’s” şi am văzut la ce m-a condus asta. Celălalt este bicicleta cu cauciucurile peticite „Dunlop”. Înainte să începem să anchetăm asta, hai să încercam să ne dăm seama ce este ceea ce ŞTIM că să putem profita de asta şi să separăm ce este cert de ce este nesigur. În primul rând, aş vrea să specific că băiatul a plecat din proprie voinţă. A coborât pe geam şi a plecat, singur sau cu altcineva. Asta este sigur.

Am consimţit.

— Ei, acum, să ne întoarcem la nefericitul profesor german. Băiatul era complet îmbrăcat când a ieşit. Prin urmare, ştia ce face. Dar germanul a plecat fără şosete. Cu siguranţă, el a plecat în grabă.

— Fără îndoiala.

— De ce a plecat? Pentru că, de la fereastra dormitorului său, l-a văzut pe băiat fugind. A vrut să-l prindă din urmă şi să-l aducă înapoi. A luat bicicletă, l-a urmărit pe tânăr şi, făcând acest lucru, şi-a găsit sfârşitul.

— Aşa s-ar părea.

— Acum am ajuns la punctul-forte al argumentului meu. În mod normal, pentru a urmări un băieţel, ai fugi după el. Ai şti că-l poţi prinde din urmă. Dar germanul nu a făcut aşa. S-a dus la bicicleta. Mi s-a spus că era un ciclist excelent. N-ar fi acţionat aşa dacă nu ar fi văzut că băiatul avea mijloace rapide de evadare.

— Cealaltă bicicleta.

— Să continuăm reconstituirea. Moare la o distanţă de opt kilometri de şcoală… nu de glonţ, ţin să specific, un glonţ l-ar fi putut trage şi un copil, ci în urma unei lovituri bestiale executate de un braţ foarte puternic. Aşadar, băiatul AVEA un tovarăş în fugă lui. Şi evadarea a fost rapidă, din moment ce unui ciclist expert i-au trebuit opt kilometri ca

să-l prindă din urmă. Şi totuşi, noi cercetam terenul din jurul scenei unei tragedii. Ce găsim? Câteva urme de vite, nimic mai mult. M-am plimbat de jur-împrejur şi nu mai este nici o potecă pe o rază de o sută de metri. Un alt ciclist poate că nu are nici o legătură cu crima în sine. Şi nici nu erau urme de picioare de om.

— Holmes, am strigat, este imposibil!

— Admirabil! exclamă. O remarcă ce arunca lumină asupra cazului. Într-adevăr ESTE imposibil, aşadar, am greşit în legătură cu ceva. Şi totuşi, ai văzut şi tu cu ochii tăi. Ai vreo sugestie, unde am greşit?

— N-ar fi putut să-şi fractureze craniul în urma unei căzături?

— Într-o mlaştină, Watson?

— Inteligenţa mea a ajuns la sfârşit.

— Hai, hai, am rezolvat noi probleme mai grave. Cel puţin, avem material din plin, doar să-l putem folosi. Aşadar, din moment ce am terminat cu cauciucurile „Palmer's", să vedem ce ne pot oferi cauciucurile „Dunlop" peticite.

— Am găsit pistă şi am urmărit-o un timp; dar curând mlaştina dădea într-o curbă mărginită de tufişuri şi am lăsat în spate cursul apei. Urmele nu ne mai puteau ajuta. Locul în care am văzut ultimele urme ale cauciucurilor „Dunlop" putea foarte bine să ducă la conacul Holdernesse ale cărui turnuri impunătoare se vedeau la câţiva kilometri în stânga noastră sau la satul mic cenuşiu care se întindea în faţa noastră şi care marca poziţia şoselei Chesterfield.

Pe măsură ce ne îndreptam către hanul respingător şi sărăcăcios cu sigla unui cocos de luptă deasupra uşii, Holmes răcni dintr-o dată groaznic şi se prinse de umărul meu ca să nu cadă. Avusese un atac din acela violent care afectează glezna şi te lasă neajutorat. A şchiopătat groaznic până la uşa unde un bărbat brunet, bondoc, în vârsta, fuma o pipă neagră de lut.

— Bună ziua, domnule Reuben Hayes, saluta Holmes.

— Cine sunteţi şi cum de mi-aţi aflat numele pe loc? întreba ţăranul privindu-l suspicios cu ochii-i vicleni.

— Păi scrie pe tăblia de deasupra capului dumitale. E uşor de recunoscut cine e stăpânul. Presupun că nu aveţi vreo trăsură în grajduri?

— Nu, nu am.

— De-abia mă pot sprijini în picior.

— Nu vă sprijiniţi.

— Dar nu pot merge.

— Atunci săriţi.

Domnul Reuben Hayes era departe de a fi binevoitor, dar Holmes l-a suportat cu o bunăvoinţă admirabilă.

— Omule, ascultă aici, spuse el. Este o situaţie neplăcută pentru mine. Nu mă interesează cum plec.

— Nici pe mine, răspunse ursuzul proprietar.

— Este foarte important. Ţi-aş oferi un sovereign dacă m-ai lăsa să folosesc o bicicletă.

Proprietarul ciuli urechile.

— Unde vrei să mergi?

— La conacul Holdernesse.

— Amici de-ai ducelui, cred? întreba proprietarul, analizând cu priviri ironice hainele noastre pătate de noroi.

Holmes râse din toată inima.

— Oricum, se va bucura să ne vadă.

— De ce?

— Pentru că îi aducem veşti despre fiul rătăcit.

Proprietarul tresări vizibil.

— Ce, îi sunteţi pe urme?

— A fost văzut în Liverpool. Îl prind imediat.

Din nou, expresia de pe chipul său greoi, nebărbierit se schimbă. Dintr-o dată deveni amabil.

— Am mai multe motive decât alţii să nu-i doresc cele bune ducelui, spuse el, pentru că odată i-am fost vizitiu-sef şi m-a tratat foarte urât. M-a concediat fără remuşcări doar în baza spuselor unui negustor mincinos de grâne şi nutreţ.

Dar mă bucur să aud ca tânărul a fost găsit la Liverpool şi o să vă ajut să duceţi vestea la conac.

— Mulţumesc, îi zise Holmes. Mai întâi vom mânca. După aceea poţi aduce bicicleta.

— Nu am bicicleta.

Holmes ridica un sovereign.

— Îţi spun că n-am. O să-ţi dau doi cai până la conac.

— Bine, bine, aproba Holmes, mai vorbim când primim ceva de mâncare.

Când am rămas singuri în bucătăria pavată cu dale de piatră, glezna sucită a lui Holmes îşi reveni uimitor de repede. Era aproape seara şi nu mâncasem nimic de dimineaţă, aşa că am zăbovit un timp asupra mesei. Holmes se pierduse în gânduri şi, de mai multe ori, se plimba până la fereastră şi se uită îndelung afară. Fereastra dădea spre o curte părăsită. În colţul opus era un atelier de fierărie unde lucră un flăcău soios. De cealaltă parte erau grajdurile. După o astfel de plimbare, Holmes se aşează din nou şi deodată sari de pe scaun şi exclamă:

— Pentru numele lui Dumnezeu, Watson, cred că am găsit! ţipă el. Da, da, aşa trebuie să fie. Watson, ţi-aminteşti să fi văzut urme de vaci azi?

— Da, mai multe.

— Unde?

— Păi peste tot. Erau la mlaştină, pe urmă pe potecă şi din nou, lângă locul unde a murit sărmanul Heidegger.

— Exact. Acum, Watson, câte vaci ai văzut?

— Nu-mi amintesc să fi văzut vreuna.

— Ciudat, Watson, să vedem urme peste tot, dar nici o vacă în toată regiunea; foarte straniu, Watson, nu?

— Da, e ciudat.

— Hai, Watson, fă un efort; încearcă să-ţi aduci aminte! Poţi să-ţi imaginezi cum arătau urmele de pe potecă?

— Da.

— Îţi aminteşti forma lor, Watson?

Aranjă câteva firimituri de pâine.

— Şi uneori aşa? Iar alte ori aşa? Îţi aduci aminte?

Mai puse câteva firimituri de pâine pe masă.

— Nu, răspunsei.

— Dar eu da. Sunt absolut sigur. Oricum, vom merge acolo liniştiţi şi vom verifica. Cât am putut fi de orb, să nu realizez ce înseamnă!

— Şi ce înseamnă?

— Doar că este o vacă remarcabilă care merge la trap, galop mic şi galop. Pentru numele lui George, Watson, nu oricine s-ar fi gândit la aşa ceva! Drumul e liber, în afară de băiatul de la fierărie. Hai să ieşim, să vedem ce putem găsi.

În grajdul dărăpănat erau doi cai zbârliţi, neîngrijiţi. Holmes ridica unul din picioarele din spate ale unui cal şi râse puternic.

— Potcoave vechi, dar recent tălpuite… potcoave vechi, dar cuie noi. Cazul acesta ar trebui să fie clasic. Să mergem la fierărie.

Băiatul îşi continua lucrul fără să ne bage în seamă. L-am văzut pe Holmes căutând cu privirea printre resturile de fier şi lemn împrăştiate pe podea. Deodată, am auzit paşi în urma noastră şi când ne-am întors, l-am văzut pe proprietar cu sprâncenele-i groase încruntate peste ochii sălbatici şi trăsăturile întunecate, convulsionate de furie. Avea în mâna un baston scurt cu vârf de metal şi avansă spre noi atât de ameninţător încât m-am simţit bine atingând revolverul din buzunar.

— Spioni nenorociţi! strigă bărbatul. Ce căutaţi aici?

— Vai, domnule Hayes, îl atacă Holmes calm, s-ar putea spune că vă este frică să nu aflăm cine ştie ce.

Bărbatul depuse un efort puternic să se abţină şi buzele-i crispate se relaxară într-un zâmbet fals, mult mai ameninţător decât încruntarea anterioară.

— Sunteţi bineveniţi să căutaţi în fierăria mea tot ce doriţi, bodogăni el. Dar, domnule, asculta la mine, nu-mi plac oamenii care scotocesc prin lucrurile mele fără acordul

meu, aşa că, cu cât vă achitaţi mai repede nota de plată şi plecaţi, cu atât voi fi eu mai fericit.

— În regulă, domnule Hayes… nu am vrut să vă facem nici un rău, spuse Holmes. Ne-am uitat puţin la caii dumneavoastră, dar până la urmă, cred că voi merge pe jos. Cred că nu este departe.

— Nu sunt mai mult de trei kilometri până la porţile conacului. E stradă din stânga.

Ne-a urmărit supărat până când am plecat. Nu am mers prea mult pentru că Holmes s-a oprit în momentul în care am trecut de curba şi eram feriţi de privirile proprietarului.

— Acolo la han era cald, cum spun copiii, începu el. Pe măsură ce ne îndepărtăm, e mai rece. Nu, nu, nu putem pleca.

— Sunt convins, continuai eu, ca acest Reuben Hayes ştie totul. Un răufăcător mai evident nici că am văzut.

— Ah! Aşa ţi s-a părut, nu? Sunt caii, este fierăria… da, acest „Cocos de luptă” este un local foarte interesant. Cred că o să ne mai uităm pe acolo, dar fără să fim supărători.

Înaintea noastră se vedea un deal abrupt presărat cu bolovani de calcar. Ieşisem de pe stradă şi ne urcăm pe deal privind spre conacul Holdernesse, când am văzut un biciclist trecând în grabă.

— Jos, Watson! strigă Holmes, apăsându-mă pe umăr.

De-abia ne ferisem, ca biciclistul a şi trecut pe lângă noi. Printre norii de praf am zărit un chip palid, agitat… un chip pe care fiecare trăsătură trăda teamă: gura deschisă, ochii privind înnebuniţi în faţă. Parcă era o caricatură bizară a spilcuitului James Wilder pe care-l cunoscusem cu o seară înainte.

— Secretarul ducelui! strigă Holmes. Hai, Watson, să vedem ce face.

Ne-am căţărat pe bolovani câteva secunde până am ajuns într-un punct de unde puteam vedea uşa hanului. Bicicleta lui Wilder era sprijinită de un zid, lângă uşă. Nimeni nu mişca pe lângă casa şi nici nu puteam vedea nimic pe la

ferestre. Uşor, pe măsură ce soarele se ascunsese în spatele conacului Holdernesse, se lasă amurgul. Apoi, prin întuneric am văzut cele două lumini laterale ale docarului în grădina grajdului şi, scurt timp după aceea, am auzit zgomot de copite, pe măsură ce ieşeau în stradă şi se îndreptau cu paşi repezi spre Chesterfield.

— Ce zici de asta, Watson? şopti Holmes.

— Seamănă cu o fugă.

— Un bărbat singur într-un docar, din câte îmi dau seama. Cu siguranţă nu era domnul James Wilder pentru că el este la uşă.

În întuneric se ivise un pătrat roşiatic de lumină. În centru era silueta neagră a secretarului, cu capul aplecat în faţă, privind în întuneric. Era evident că aştepta venirea cuiva. Apoi, într-un final, se auziră paşi pe stradă, pentru o secundă se văzu în lumina o a doua siluetă, uşa se închise şi totul redeveni negru. Cinci minute mai târziu, o lampă se aprinse într-o cameră de la primul etaj.

— Se pare că este un obicei ciudat care se practică la „Cocoşul de luptă”, mormăi Holmes.

— Barul este de cealaltă parte.

— Chiar aşa. Aceştia sunt aşa-numiţii musafiri privaţi. Acum, ce Dumnezeu cauta domnul James Wilder la ora aceasta, în spelunca aceea şi cine este tovarăşul său care vine să-l întâlnească aici? Hai, Watson, chiar trebuie să riscăm puţin şi să anchetăm mai de aproape.

Împreuna ne-am furişat pe drum şi ne-am strecurat până la uşa hanului. Bicicleta era încă sprijinită de perete. Holmes aprinse un chibrit şi-l ţinu în dreptul rotii din spate, iar eu l-am auzit chicotind când descoperi un cauciuc „Dunlop” peticit. Deasupra noastră era fereastra luminată.

— Trebuie să trag cu ochiul pe aici, Watson. Dacă te apleci şi te sprijini de perete, cred că mă descurc.

În secunda următoare, picioarele lui erau pe umerii mei. Dar de-abia se urcă, ca şi coborî.

— Hai, amice, spuse el, am avut o zi de lucru destul de lungă. Cred că am strâns cam toate informaţiile posibile. Avem mult de mers până la şcoală şi, cu cât plecăm mai repede, cu atât mai bine.

De-abia dacă a deschis gura în timpul întoarcerii prin mlaştină şi nu a vrut să intre în şcoală când am ajuns acolo, ci s-a dus la gara Mackleton de unde putea trimite nişte telegrame. Noaptea târziu, l-am auzit consolându-l pe doctorul Huxtable, consternat de tragedia morţii profesorului şi, mai târziu, intra în camera mea mai vioi şi plin de viaţă decât azi dimineaţa când plecaserăm.

— Totul merge bine, prietene, spuse el. Îţi promit că până mâine seară vom avea soluţia misterului.

La ora unsprezece, a doua zi dimineaţa, eu şi amicul meu ne plimbam pe celebra strada mărginită cu tisa, de la conacul Holdernesse. Am trecut de minunată uşa în stil elisabetan şi am intrat în biroul Înălţimii Sale. Acolo l-am găsit pe domnul James Wilder, reţinut şi curtenitor, dar cu unele urme ale terorii de noaptea trecută încă zăcând în ochii săi ascunşi şi în trasaturile-i spasmodice.

— Aţi venit la Înălţimea Sa? Îmi pare rău, de fapt ducele nu se simte deloc bine. A fost foarte supărat de tragică veste. Ieri după-amiază am primit o telegramă de la doctorul Huxtable, în care ne-a spus despre descoperirea dumneavoastră.

— Domnule Wilder, trebuie să-l văd pe duce.

— Dar este la el în cameră.

— Atunci trebuie să mă duc la el în cameră.

— Cred că este în pat.

— Îl voi vedea acolo.

Maniera rece şi inexorabilă a lui Holmes i-a arătat secretarului că era inutil să se certe cu el.

— Foarte bine, domnule Holmes, îi voi spune că sunteţi aici.

După o întârziere de o jumătate de oră, nobilul apăru. Chipul său era mai cadaveric ca niciodată, umerii i se

lăsaseră şi, per ansamblu, părea a fi un om mai bătrân decât cel din dimineaţa anterioară. Ne-a întâmpinat cu curtoazie şi s-a aşezat la birou, cu barba-i roşie atârnând pe masă.

— Ei bine, domnule Holmes? întreba el.

Dar privirea amicului meu era fixată pe secretarul care stătea lângă scaunul stăpânului său.

— Înălţimea Voastră, cred că aş fi mai în largul meu dacă aş vorbi fără să fie prezent domnul Wilder.

Bărbatul păli şi-i aruncă lui Holmes o privire răutăcioasă.

— Dacă Înălţimea Voastră doreşte…

— Da, da, mai bine pleacă. Aşadar, domnule Holmes, ce aveţi să-mi spuneţi?

Prietenul meu aştepta până ce uşa se închise în urma secretarului.

— Înălţimea Voastră, începu Holmes, eu şi amicul meu, doctorul Watson, am fost asiguraţi de doctorul Huxtable că există o recompensă pentru acest caz. Aş dori să-mi confirmaţi dumneavoastră.

— Desigur, domnule Holmes.

— Dacă sunt informat corect, sumă era de 5000 de lire pentru cel care vă va spune unde este fiul dumneavoastră?

— Exact.

— Şi încă 1000 pentru cel care va numi persoană sau persoanele care îl ţin?

— Exact.

— În ceea ce priveşte cea de-a doua recompensa, aici nu intra doar cei care l-au luat, ci şi cei care conspira ca să-l ţină acolo?

— Da, da, strigă nerăbdător ducele. Domnule Holmes, dacă lucraţi bine, nu aveţi de ce să vă temeţi de un tratament zgârcit.

Prietenul meu îşi frecă palmele cu o aparentă aviditate, surprinzătoare pentru mine, care-i ştiam gusturile modeste.

— Cred că văd carnetul de cecuri al Înălţimii Tale pe masă, spuse el. Aş fi foarte fericit dacă mi-aţi completa un cec

pentru 6000 de lire. De asemenea ar fi bine să-l tăiaţi. Banca Capitalei şi a Comitatelor, sucursala din strada Oxford este banca mea.

Înălţimea Sa şedea consternat, drept în scaun şi îl privea împietrit pe amicul meu.

— E o glumă, domnule Holmes? Nu prea este un subiect amuzant.

— Deloc, Înălţimea Voastră. N-am fost mai cinstit niciodată în viaţă.

— Atunci ce vreţi să spuneţi?

— Vreau să spun că am câştigat recompensa. Ştiu unde se afla fiul dumneavoastră şi-i ştiu cel puţin pe unii din cei care care-l ţin.

. . . . . ducelui se făcu şi mai roşie în comparaţie cu fata albicioasă.

— Unde este? întreba.

— Este, sau era aseară, la hanul „Cocoşul de luptă” la trei kilometri de poarta dinspre parc.

Ducele se prăbuşi în scaun.

— Şi pe cine acuzaţi?

Răspunsul lui Sherlock Holmes fu uimitor. Se repezi înainte şi îl atinse pe umăr pe duce.

— Vă acuz pe DUMNEAVOASTRĂ, afirma el. Şi acum, Înălţimea Voastră, vă deranjez pentru cecul acela.

Nu voi uita niciodată imaginea ducelui când se ridică şi-şi încleştă mâinile ca cineva care se prăbuşeşte într-un abis. Apoi, cu un extraordinar efort de autostapânire demnă de un aristocrat, se aşează şi-şi cufunda chipul în palme. După câteva minute vorbi.

— Cât ştiţi? întreba în final fără să ridice capul.

— V-am văzut aseară împreuna.

— În afară de amicul dumneavoastră, mai ştie cineva?

— N-am vorbit cu nimeni.

Ducele luă un toc în mâinile-i tremurânde şi deschise carnetul de cecuri.

— Mă voi ţine de cuvânt, domnule Holmes. Vă voi scrie cecul chiar dacă informaţia pe care aţi căpătat-o nu este binevenită. Când am făcut oferta pentru prima dată, nu m-am gândit la turnura pe care o vor lua evenimentele. Dar dumneavoastră şi amicul dumneavoastră sunteţi oameni discreţi, domnule Holmes?

— Nu înţeleg, Înălţimea Voastră.

— Să vorbim pe şleau, domnule Holmes. Dacă numai dumneavoastră ştiţi de acest incident, nu văd nici un motiv pentru care am merge mai departe. Cred că vă datorez 12.000 de lire, nu-i aşa?

Dar Holmes zâmbi şi clătină din cap.

— Înălţimea Voastră, mă tem că lucrurile nu se pot aranja aşa se repede. Trebuie luată în considerare moartea profesorului.

— Dar James nu a ştiut nimic despre asta. Nu puteţi să-l consideraţi responsabil pentru acest lucru. A fost opera acelui tâlhar violent pe care, din păcate, l-a angajat.

— Înălţimea Voastră, trebuie să vă spun că atunci când cineva se angajează la comiterea unei crime este la fel de vinovat din punct de vedere moral pentru orice altă crimă care ar fi comisă ca urmare a primei.

— Din punct de vedere moral, domnule Holmes, aveţi dreptate, fără îndoiala. Dar nu şi în faţa legii. Un om nu poate fi condamnat pentru o crimă la care nu a luat parte şi de care este la fel de dezgustat şi oripilat ca dumneavoastră. Cum a auzit de crimă, mi-a mărturisit totul, atât era de îngrozit şi de plin de remuşcări. N-a pierdut nici o oră şi a rupt alianţa cu criminalul. Vai, domnule Holmes, trebuie să-l salvaţi… trebuie să-l salvaţi! Vă spun că trebuie să-l salvaţi!

Ducele renunţase la ultima încercare de a se auto-controla şi mergea prin cameră cu chipul convulsionat şi cu mâinile-i încleştate fluturând prin aer. În final se stăpâni şi se aşeză din nou la birou.

— Apreciez faptul că aţi venit aici înainte de a vorbi cu altcineva, spuse el. Cel puţin ne putem sfătui să vedem cum putem muşamaliza acest scandal groaznic.

— Exact, aproba Holmes. Înălţimea Voastră, cred că se poate doar dacă există o sinceritate absolută între noi. Sunt dispus să vă ajut cât de bine pot, dar, ca să pot face asta, trebuie să înţeleg problema până la ultimul detaliu. Am înţeles că vorbele dumneavoastră se refereau la domnul James Wilder şi că nu el este criminalul.

— Nu, ucigaşul a scăpat.

Sherlock Holmes zâmbi reţinut.

— Înălţimea Voastră nu cred că a auzit de reputaţia mea şi nu vă imaginaţi că este aşa de uşor să scape cineva de mine. Din câte ştiu, domnul Reuben a fost arestat la Chesterfield, aseară la ora unsprezece. Am primit o telegramă azi dimineaţă de la şeful poliţiei locale, înainte să fi plecat de la şcoală.

Ducele se lăsă pe spate în scaun şi-l privea mirat pe prietenul meu.

— Păreţi a avea puteri supranaturale, se miră el. Deci Reuben Hayes este arestat? Mă bucur să aud asta, dar dacă nu va avea repercusiuni asupra sorţii lui James.

— Secretarul dumneavoastră?

— Nu, domnule, fiul meu.

De data aceasta, Holmes fu cel uimit.

— Înălţimea Voastră, mărturisesc că acesta este un lucru nou pentru mine. Vă rog să-mi explicaţi.

— Nu vă voi ascunde nimic. Oricât de dureros ar fi pentru mine, sunt de acord cu dumneavoastră ca în situaţia aceasta disperată în care ne-au adus nebunia şi gelozia lui James, cea mai bună metodă este sinceritatea totală. Domnule Holmes, când eram foarte tânăr, am iubit aşa cum iubeşti o singură dată în viaţă. Am cerut-o pe doamna în căsătorie, dar m-a refuzat pe motiv ca un asemenea mariaj mi-ar distruge cariera. Dacă ar fi trăit, cu siguranţă nu m-aş mai fi căsătorit cu altcineva. A murit şi a lăsat în urma acest

copil, iar eu, de dragul ei, l-am iubit şi l-am îngrijit. Nu mi-am putut recunoaşte paternitatea în faţa lumii întregi, dar i-am oferit cea mai bună educaţie şi, când s-a făcut mare, l-am ţinut aproape de mine. Mi-a aflat secretul şi, din acel moment, şi-a cerut drepturile şi a ameninţat cu un scandal, ceea ce pentru mine ar fi îngrozitor. Din cauza lui am avut necazuri în mariaj. Dar, mai presus de toate, mi-a urât moştenitorul legitim din prima secundă. Mă puteţi întreba, atunci de ce, în împrejurările acestea, am continuat să-l ţin pe James sub acelaşi acoperiş cu mine. Vă răspund că am făcut-o pentru că vedeam chipul mamei sale pe chipul său şi că, de dragul ei, nu am pus sfârşit acestei lungi suferinţe. Dar şi din cauza gesturilor ei… nu era unul care să nu-mi aducă aminte de ea. NU AM PUTUT să-l alung. Dar m-am temut să nu-i facă ceva lui Arthur, adică lordul Saltire, şi din motive de siguranţă, l-am trimis pe acesta la scoala doctorului Huxtable. James l-a cunoscut pe acest Hayes deoarece bărbatul era un chiriaş de-al meu, iar James era agent. Individul a fost un ticălos de la bun început, dar, nu ştiu în ce fel, James s-a apropiat de el. Întotdeauna a avut o afinitate pentru oamenii de proastă calitate. Când James s-a hotărât să-l răpească pe lordul Saltire, a apelat la serviciile acestui bărbat. Vă amintiţi că în ultima zi îi scrisesem lui Arthur. Ei bine, James a deschis plicul şi a băgat înăuntru un bilet prin care-l ruga pe Arthur să-l întâlnească într-o pădurice mică numită „Dumbrava părăsită” care se afla lângă scoala. A folosit numele ducesei şi aşa l-a determinat pe băiat să vină. În seara aceea, James a mers până acolo cu bicicleta – vă spun ceea ce mi-a mărturisit chiar el – şi i-a spus lui Arthur, când s-au întâlnit în pădure, ca mama lui dorea să-l vadă, că îl aştepta la mlaştină şi că, dacă ar veni din nou în pădure la miezul nopţii, s-ar întâlni cu un bărbat călare care-l va duce la ea. Bietul Arthur a căzut în capcană. A venit la întâlnire şi l-a găsit pe individul acela, Hayes, cu un ponei legat. Arthur a urcat şi au plecat împreuna. Deşi James mi-a spus asta de-abia ieri, se pare că

au fost urmăriţi, ca Hayes l-a lovit cu bastonul lui pe cel care-i urmărea şi că bărbatul a murit din cauza rănilor. Hayes l-a dus pe Arthur la hanul sau, „Cocoşul de luptă”, unde l-a închis într-o cameră de sus, sub supravegherea doamnei Hayes, o femeie bună, dar aflată complet sub controlul bărbatului ei violent. Aşadar, domnule Holmes, aşa stăteau treburile acum două zile când v-am văzut pentru prima dată. Nu ştiam cu nimic mai mult decât dumneavoastră. O să vă întrebaţi care a fost motivul lui James pentru a comite o asemenea faptă. Vă răspund ca mare parte din ură ce o purta moştenitorului meu era fără motiv şi fanatică. După el, cel care ar fi trebuit să fie moştenitorul tuturor proprietăţilor mele era el şi era foarte furios din cauza legilor care nu-i permiteau acest lucru. În acelaşi timp, a avut şi un scop precis. Ar fi vrut să anulez actul prin care-l lăsăm pe Arthur moştenitor fără drept de înstrăinare şi credea că acest lucru stă în puterea mea. Intenţia lui era să facem un schimb: mi-l înapoia pe Arthur dacă anulăm actul, iar el devenea moştenitor prin testament. Ştia foarte bine că nu aş fi apelat niciodată la poliţie ca să-l acuz. Cred că într-adevăr mi-ar fi propus acest schimb, dar nu a făcut-o pentru că lucrurile s-au precipitat şi nu a avut timpul necesar să-şi pună planul în aplicare. Faptul că dumneavoastră aţi descoperit cadavrul lui Heidegger i-a distrus tot planul. James a fost cuprins de groază la auzul veştii. Aceasta mi-a parvenit ieri, pe când eram împreuna în birou. Doctorul Huxtable ne trimisese o telegramă. James a fost atât de copleşit de supărare şi agitaţie, încât suspiciunile mele – care niciodată nu au fost complet absente – au devenit reale şi l-am confruntat. Mi-a mărturisit singur totul. Apoi m-a implorat să-i păstrez secretul încă trei zile ca să-i poată da posibilitatea complicelui său nenorocit să-şi salveze viaţa. Am cedat, aşa cum întotdeauna cedez în fata rugăminţilor lui, şi James a plecat imediat, în grabă, spre „Cocoşul de luptă” pentru a-l preveni pe Hayes şi pentru a-l ajuta să fugă. Nu puteam

merge acolo în plină zi fără să se işte comentarii, dar, de îndată ce s-a lăsat noaptea, am fugit să-l văd pe dragul meu Arthur. L-am găsit bine, sănătos, dar terifiat de fapta oribilă la care fusese martor. Ca să-mi respect promisiunea, deşi împotriva voinţei mele, am fost de acord să-l las acolo trei zile sub supravegherea doamnei Hayes, din moment ce ar fi fost imposibil să informez poliţia despre locul în care se afla fiul meu, fără să le spun şi cine a fost criminalul şi nu vedeam cum ar fi putut fi pedepsit acesta, fără a-l distruge pe nefericitul meu James. Mi-aţi cerut onestitate, domnule Holmes, şi m-am ţinut de cuvânt, v-am spus totul fără ezitare şi fără să vă ascund nimic. La rândul dumneavoastră, sper că veţi fi la fel de onest cu mine.

— Voi fi, spuse Holmes. În primul rând, Înălţimea Voastră, trebuie să vă spun că v-aţi pus într-o situaţie foarte gravă în ochii legii. Aţi trecut cu vederea o infracţiune şi aţi contribuit la fugă unui criminal; pentru că nu mă îndoiesc că banii luaţi de James Wilder pentru a-şi ajuta complicele să fugă au venit din buzunarul Înălţimii Voastre.

Ducele se înclina în semn de confirmare.

— Într-adevăr este o situaţie gravă. Dar, Înălţimea Voastră, în opinia mea, mai de acuzat este atitudinea faţă de fiul dumneavoastră cel mic, să-l lăsaţi în spelunca aceea trei zile.

— Am promis solemn…

— Ce sunt promisiunile faţă de astfel de oameni? Nu aveţi nici o garanţie că nu va fi din nou răpit. De dragul fiului dumneavoastră cel mare, v-aţi expus băiatul cel mic unui pericol iminent şi deloc necesar. A fost o mişcare complet nejustificată.

Semeţul lord de Holdernesse nu era obişnuit să fie astfel mustrat în propriul conac. Sângele i-a urcat până în creştetul capului, dar conştiinţa l-a ţinut amuţit.

— Vă voi ajuta, dar cu o singură condiţie. Să chemaţi valetul şi să-mi permiteţi să-i dau ordinele cum consider eu.

Fără nici un cuvânt, ducele apăsă pe soneria electrică. Intră un slujitor.

— Veţi fi fericit să aflaţi, spuse Holmes, ca tânărul stăpân a fost găsit. Ducele doreşte să trimită o trăsură imediat la hanul „Cocoşul de luptă” ca să-l aducă acasă pe lordul Saltire.

— Acum, continua Holmes după ce lacheul pleca bucuros, după ce am asigurat viitorul, putem fi mai îngăduitori cu trecutul. Nu mă aflu aici în postura oficială şi, atâta timp cât se face dreptate, nu am nici un motiv să spun tot ceea ce ştiu. Cât despre Hayes, nu am nimic de spus. Va înfunda puşcăria şi nu aş face nimic ca să-l ajut. Ce va divulga el nu am de unde să ştiu, dar nu mă îndoiesc că Înălţimea Voastră îl poate face să înţeleagă că ar fi spre binele lui dacă nu ar spune nimic. Din ..... poliţiei, el a răpit băiatul pentru a cere răscumpărare. Dacă ei înşişi nu afla adevărul, nu văd de ce i-aş îndemna să aibă o viziune mai largă asupra lucrurilor. Cu toate acestea, aş vrea să previn pe Înălţimea Voastră ca prezenţa lui James Wilder în continuare în gospodăria dumneavoastră nu poate conduce decât la nenorociri.

— Înţeleg, domnule Holmes, şi deja am aranjat ca el să plece pentru totdeauna, să-şi găsească norocul în Australia.

— În acest caz, Înălţimea Voastră, din moment ce chiar dumneavoastră aţi spus că nefericirea în mariaj v-a fost cauzată de prezenţa lui, v-aş sugera să îndreptaţi situaţia pe cât posibil pentru ducesa şi să încercaţi să reluaţi acele legături care au fost, din nefericire, întrerupte.

— Şi acest lucru a fost aranjat, domnule Holmes. I-am scris ducesei în această dimineaţă.

— În acest caz, vorbi Holmes ridicându-se, cred că eu şi amicul meu ne putem felicita pentru câteva rezultate fericite de pe urma scurtei noastre vizite în nord. Mai este un mic aspect pe care aş dori să mi-l clarificaţi. Individul acesta, Hayes, îşi potcovise caii cu potcoave care lăsau

urme ce semănau cu copitele de vaci. De la domnul Wilder a primit un sfat atât de bun?

Ducele rămase puţin pe gânduri, cu o expresie de mare uimire întipărită pe chip. Apoi deschise o uşă şi ne conduse într-o cameră mare, mobilată ca un muzeu. Ne duse la o cutie de sticlă dintr-un colţ, şi ne arată inscripţia. Aceasta era după cum urmează: „Aceste potcoave au fost descoperite în şanţul cu apa din jurul conacului Holdernesse. Sunt folosite pentru căi; dar dedesubt au forma unei copite despicate, pentru a-i deruta pe urmăritori. Se presupune că au aparţinut baronilor tâlhari de la Holdernesse în timpul Evului Mediu."

Holmes deschise cutia şi trecu peste potcoava degetul umezit. Pe el îi rămase o peliculă subţire de noroi proaspăt.

— Mulţumesc, zise el, închizând cutia. Este al doilea lucru deosebit de interesant pe care l-am văzut în nord.

— Şi primul?

Holmes impături cecul şi-l puse cu grijă în agendă.

— Sunt un om sărac, spuse el mângâindu-l cu afecţiune şi aruncându-l în buzunarul interior al hainei.

VI. Aventura lui Peter „cel negru"

Niciodată nu mi-am văzut prietenul mai în formă, atât fizic cât şi mental, ca în '95. Faima-i crescânda i-a adus şi o mulţime de cazuri şi aş fi indiscret dacă aş oferi cel mai mic indiciu referitor la identitatea unora dintre iluştrii clienţi care au trecut pragul locuinţei noastre umile din strada Baker. Şi totuşi, Holmes, că mai toţi marii artişti, trăia de dragul artei şi, în afară de cazul ducelui de Holdernesse, rareori l-am văzut cerând vreo sumă impresionantă de bani pentru inestimabilele servicii furnizate de el. Parcă trăia pe altă lume sau poate era doar un capriciu, dar deseori refuza să ajute vreo persoană cu autoritate sau mai bogată dacă problema nu-l atrăgea, iar pe de altă parte, îşi dedică câteva săptămâni de lucru intens pentru a rezolva problemele unui client umil al cărui caz prezenta acele

trăsături stranii şi dramatice care făceau apel la imaginaţia să şi îi provocau ingeniozitatea.

În acest memorabil an ‘95, o ciudată şi absurdă succesiune de cazuri i-a captat atenţia – de la celebra investigaţie a morţii subite a Cardinalului Toşca – ancheta pe care a condus-o la cererea expresă a Sfinţiei Sale Papa – până la arestarea lui Wilson, infamul dresor de canari, îndepărtând astfel un focar de infecţie din capătul estic al Londrei. Apropiată de aceste două cazuri a fost tragedia de la Woodman’s Lee şi împrejurările bizare din jurul morţii căpitanului Peter Carey. Nici o relatare a faptelor domnului Sherlock Holmes nu ar fi completă dacă nu ar conţine şi câteva detalii despre această neobişnuită afacere.

În prima săptămână a lunii iulie, prietenul meu a lipsit atât de mult şi atât de des din apartamentul nostru încât mi-am dat seama că meştereşte ceva. Faptul că mai mulţi bădărani au sunat în acea perioadă, întrebând de căpitanul Basil, m-a făcut să înţeleg că Holmes lucra undeva sub una din nenumăratele sale deghizări şi nume cu care-şi ascundea formidabila identitate. Avea cel puţin cinci refugii în diferite părţi ale Londrei, unde-şi ascundea persoană. Nu mi-a menţionat nimic, iar eu nu obişnuiam să-i forţez încrederea. Primul semn pozitiv pe care mi l-a dat în legătură cu investigaţia lui a fost unul extraordinar. Fusese plecat înainte de micul dejun, iar eu tocmai mă aşezasem la masa când el intră în cameră, cu pălăria pe cap şi cu o uriaşă ţepuşa cu vârf ascuţit ascunsă ca o umbrelă sub braţ.

— Doamne-Dumnezeule, Holmes! am strigat eu. Doar nu vrei să-mi spui că te-ai plimbat prin Londra cu chestia aia?

— Am fost până la măcelărie şi înapoi.

— La măcelărie?

— Şi m-am întors cu un apetit fantastic. Dragul meu Watson, nu poate fi pusă la îndoiala valoarea exerciţiului fizic înainte de micul dejun. Dar pun pariu că nu ghiceşti ce formă a luat exerciţiul meu fizic.

— Nici nu voi încerca.

Chicoti şi-şi turna cafea.

— Dacă te-ai fi putut uita în spatele magazinului lui Allardyce, ai fi văzut un porc mort atârnat de un cârlig din tavan şi un domn în cămaşa înjunghiindu-l cu această armă. Eu eram acea persoană energică şi mi-am satisfăcut curiozitatea: oricât de tare aş da, nu pot străpunge porcul dintr-o singură lovitură. Poate doreşti să încerci?

— Pentru nimic în lume! Dar de ce făceai aşa ceva?

— Pentru că mi s-a părut că are o legătură indirectă cu misterul de la Woodman’s Lee. Ah, Hopkins, ţi-am primit telegrama aseară; te aşteptam. Vino să ni te alături.

Musafirul nostru era un bărbat excesiv de vigilent, de vreo treizeci de ani, îmbrăcat într-un costum tern de tweed, dar menţinând statura dreaptă a unuia care a fost obişnuit cu o uniformă oficială. L-am recunoscut imediat ca fiind Stanley Hopkins, un tânăr inspector de poliţie pentru viitorul căruia Holmes avea mari speranţe, iar el, în schimb, arata admiraţia şi respectul unui elev pentru metodele ştiinţifice ale celebrului amator. Fruntea lui Hopkins era îngândurata. Se aşeză cu un aer de deplină descurajare.

— Nu, mulţumesc, domnule. Am luat micul dejun înainte de a veni. Am petrecut noaptea în oraş pentru că am venit ieri la raport.

— Şi ce aţi raportat?

— Eşec, domnule; eşec total.

— Nu aţi făcut progrese?

— Deloc.

— Vai de mine! Trebuie să văd despre ce este vorba.

— Mă rog la Dumnezeu să vedeţi despre ce este vorba, domnule Holmes. Este prima mea şansă majoră şi nu mai ştiu ce să fac. Pentru Dumnezeu, veniţi să-mi daţi o mâna de ajutor.

— Păi, din întâmplare, am citit deja foarte atent toate dovezile disponibile, inclusiv raportul anchetei. Apropo, ce părere aveţi despre săculeţul cu tutun găsit la scena crimei? Nu e nici un indiciu acolo?

Hopkins păru surprins.

— Era chiar săculeţul bărbatului, domnule. Iniţialele lui erau înăuntru. Şi era făcut din blană de focă… iar el era un bătrân vânător de foci.

— Dar nu avea pipa.

— Nu, domnule, nu am găsit nici o pipă; într-adevăr fuma foarte puţin. Dar poate că păstra tutun pentru prieteni.

— Fără îndoiala. Am adus vorba despre asta doar pentru că, dacă eu aş fi anchetat cazul, de acolo aş fi început investigaţia. Oricum, prietenul meu, doctorul Watson, nu ştie nimic despre această problemă şi nici mie nu mi-ar prinde rău să mai aud o dată succesiunea evenimentelor. Fă-ne o mică descriere a punctelor esenţiale.

Stanley Hopkins scoase din buzunar o bucată de hârtie.

— Am aici câteva date despre cariera unui om mort, căpitanul Peter Carey. S-a născut în ‘45… avea cincizeci de ani. A fost vânător de foci şi balene, cutezător şi de succes. În 1883 a fost comandantul balenierei cu aburi „Inorogul de mare” din Dundee. În acea perioadă, a avut câteva călătorii succesive încununate de succes şi în anul următor, 1884, s-a retras. După aceea, a călătorit câţiva ani şi, în final, a cumpărat un loc mic numit Woodman’s Lee, lângă Forest Row, în Sussex. A trăit acolo timp de şase ani şi tot acolo a murit acum fix o săptămână. Sunt câteva lucruri neobişnuite în legătură cu acest bărbat. În viaţa de zi cu zi, era un puritan convins… un tip tăcut, posac. Casa sa era formată din soţie, fiica de vreo douăzeci de ani şi două slujnice. Acestea din urmă se schimbau mereu pentru că nu era o atmosferă veselă şi câteodată, era mai mult decât poate suporta un om. Bărbatul bea din când în când şi, când îl apucă, devenea un drac împieliţat. Adeseori îşi scotea nevasta şi fiica afară din casă în miezul nopţii şi le biciuia prin ogradă, până trezeau tot satul cu ţipetele lor. A fost adus în faţa instanţei, o dată, pentru agresiune extrem de gravă asupra bătrânului vicar care-l chemase ca să-l dojenească pentru purtarea lui. Pe scurt, domnule Holmes,

n-aţi mai găsi curând un bărbat mai periculos ca Peter Carey şi am auzit că acelaşi comportament îl avea şi la cârma navei. Era cunoscut în breasla ca Peter „Cel Negru”, iar numele i-a fost dat nu doar datorită chipului întunecat şi culorii bărbii uriaşe, dar şi pentru toanele lui care erau terorizante pentru toţi cei din jurul său. Nu mai este nevoie să spun că era dispreţuit şi evitat de toţi vecinii săi şi că nu am auzit nici un singur cuvânt de regret pentru sfârşitul său teribil. Cred că aţi citit în rezumatul anchetei despre cabina bărbatului, domnule Holmes; dar poate prietenul dumneavoastră nu ştie. Îşi construise singur o dependinţă din lemn – a numit-o întotdeauna „cabina” – la câteva sute de metri distanţă de casă şi acolo dormea în fiecare noapte. Era o colibă mică, cu o singură cameră, de cinci pe trei metri. Ţinea cheia în buzunar, îşi făcea singur patul, făcea curăţenie şi nu lasă pe nimeni să-i treacă pragul. De fiecare parte sunt ferestre mici, acoperite întotdeauna de perdele şi niciodată deschise. Una din aceste ferestre mici dă spre şosea şi noaptea, când era lumină înăuntru, oamenii se uitau întotdeauna şi se întrebau ce face acolo Peter „Cel Negru”. Acea fereastră, domnu-le Holmes, ne-a oferit cele câteva părticele de dovezi pozitive care au reieşit în timpul anchetei. Vă aduceţi aminte că un zidar pe nume Slater care mergea, cu două zile înainte de crimă, pe la unu dimineaţa, de la Forest Row s-a oprit când era în dreptul colibei şi s-a uitat la pătratul de lumină care încă lumină printre copaci. A jurat că se vedea clar prin oblon umbra unui cap de bărbat, întors într-o parte, şi că umbra nu era a lui Peter Carey pe care el îl cunoştea foarte bine. Era umbra unui bărbat cu barbă, dar barba era scurtă şi zbârlita în faţă, foarte diferită de cea a căpitanului. Aşa spune el, dar tocmai petrecuse două ore într-un local şi este o distanţă destul de mare din stradă până la fereastră. Şi apoi, asta s-a întâmplat luni şi crima a fost comisă miercuri. În ziua de marţi, Peter Carey a fost într-o dispoziţie extrem de proastă, plin de băutură şi sălbatic ca o fiară

periculoasă. S-a plimbat de colo-colo prin casă şi femeile au fugit când l-au auzit venind. Seara târziu a plecat la coliba lui. Pe la ora două, dimineaţa următoare, fiica lui, care dormea cu geamul deschis, a auzit un strigăt groaznic din direcţia colibei, dar nu era un lucru neobişnuit ca el să urle şi să ţipe când era beat, aşa că nu l-au băgat în seamă. La ora şapte, când s-a trezit, una dintre slujnice a observat că uşa de la coliba era deschisă, dar teroarea provocată de bărbat era atât de mare, încât de-abia la prânz a îndrăznit cineva să vadă ce s-a întâmplat cu el. Trăgând cu ochiul prin uşa deschisă, au văzut o privelişte care i-a determinat să fugă îngroziţi până în sat. Într-o oră am ajuns acolo şi am preluat cazul. Ei bine, după cum ştiţi, domnule Holmes, sunt un om cu nervii tari, dar aveţi cuvântul meu că am avut un şoc când am băgat capul pe uşă. Era un bâzâit ca de orgă din cauza muştelor, iar podeaua şi pereţii arătau de parcă era un abator. O numea cabină, şi cabina era, ai fi crezut că eşti pe un vapor. Într-o parte era o cuşetă, un cufăr, hărţi şi tabele, o poză a „Inorogului de mare”, un şir de jurnale de bord pe un raft, totul exact cum te-ai aştepta să găseşti în camera unui căpitan. Şi pe urmă, în centrul camerei era chiar bărbatul, cu faţa schimonosită ca un suflet chinuit şi uriasa-i barba bălţată înţepenită în sus în agonia să. În pieptu-i lat fusese înfipt un harpon care intrase adânc în peretele de lemn din spatele lui. Era ţintuit ca un cărăbuş de o bucată de carton. Desigur, era mort din momentul în care eliberase ultimul strigăt de agonie. Vă cunosc metodele, domnule, şi le-am aplicat. Înainte de a permite să fie mutat ceva, am examinat foarte atent pământul de afară şi, de asemenea, podeaua camerei. Nu erau urme de tălpi.

— Adică nu aţi văzut niciuna?

— Vă asigur, domnule, că nu erau.

— Bunul meu Hopkins, am anchetat multe crime, dar până acum nu am văzut niciuna comisă de vreo creatură zburătoare. Atâta timp cât criminalul sta în două picioare, trebuie să fie vreo amprentă, o zgârietura, vreun lucru uşor

mişcat din loc, lucruri ce pot fi detectate de un anchetator ştiinţific. Nu se poate că acea cameră împroşcată cu sânge să nu conţină urme care să ne poată ajuta. Am înţeles totuşi din anchetă că sunt câteva obiecte pe care aţi omis să le verificaţi?

Tânărul inspector tresări la auzul comentariilor ironice ale prietenului meu.

— Ce prost am fost că nu v-am chemat atunci, domnu-le Holmes. Oricum, ce a fost a fost. Da, erau câteva obiecte în camera care necesitau o atenţie specială. Unul era harponul cu care fusese comisă crima. Fusese smuls dintr-un suport de pe perete. Altele doua rămăseseră acolo şi era un loc liber pentru al treilea. Pe patul harponului erau înscrise cuvintele: SS „Inorogul de mare”, Dundee. Asta părea să stabilească faptul că crima a fost înfăptuita într-un moment de furie şi ca ucigaşul a luat prima armă care i-a căzut în mâna. Faptul că crima a fost comisă la ora două dimineaţa şi, cu toate acestea, Peter Carey era complet îmbrăcat sugerează că ar fi avut o întâlnire cu criminalul, fapt susţinut şi de existenţa unei sticle cu rom şi a două pahare murdare găsite pe masă.

— Da, spuse Holmes, cred că ambele deducţii sunt corecte. Mai era vreo băutură alcoolică în camera în afară de rom?

— Da, pe cufăr era un suport de carafe plin cu whisky şi coniac. Dar nu are nici o importanţă pentru noi, deoarece carafele erau pline şi deci nu fuseseră folosite.

— Chiar şi aşa, prezenţa lor are o semnificaţie, spuse Holmes. Mă rog, să auzim mai multe despre obiectele care vi se pare că ar avea importanţă pentru caz.

— Mai era acest săculeţ cu tutun pe masă.

— În ce parte a mesei?

— În mijloc. Era făcut din blană neprelucrată de focă – din blană cu păr drept şi o curea de piele ca să-l lege. Înăuntru, pe capac erau iniţialele „P. C.”. În săculeţ era tutun tare.

— Excelent! Ce altceva?

Stanley Hopkins scoase din buzunar o agendă învelita în postav de culoare bej. Exteriorul era aspru şi uzat, cu filele decolorate. Pe prima pagină erau scrise iniţialele „J. H. N.” şi data „1883”. Holmes puse agendă pe masă şi o examina în felul lui minuţios, în timp ce eu şi Hopkins priveam peste umăr. Pe cea de-a doua pagină erau literele „C. P. R.” şi pe urmă erau mai multe pagini cu numere. Alte titluri erau: Argentina, Costa Râca şi San Paulo, fiecare urmate de pagini cu semne şi cifre.

— Ce zici de asta? întreba Holmes.

— Par a fi liste cu acţiuni la Bursa de Valori. M-am gândit că „J. H. N.” sunt iniţialele unui broker şi „C. P. R.” o fi fost clientul lui.

— Mai degrabă „Canadian Pacific Railways”, spuse Holmes.

Stanley Hopkins înjura mărunt şi-şi lovi coapsa cu mâna încleştată.

— Ce prost am fost! strigă el. Desigur, asta este. Atunci singurele iniţiale care mai rămân de aflat sunt „J. H. N.”. Am examinat deja vechea lista de la bursa de valori şi nu am găsit nimic în 1883, nici unui broker nu-i corespund aceste iniţiale, nici de la Bursa din Londra, nici dintre ceilalţi brokeri. Şi totuşi presimt că acest indiciu este cel mai important pe care îl avem. Sunteţi de acord cu mine, domnule Holmes, că este posibil ca aceste iniţiale să aparţină celei de-a două persoane prezente în casă, cu alte cuvinte, criminalului? De asemenea, aş ţine să menţionez că introducerea în cutie a unui document referitor la cantităţi mari de acţiuni valoroase ne oferă pentru prima dată motivul crimei.

Expresia de pe chipul lui Sherlock Holmes arata că era profund nedumerit de această ultimă descoperire.

— Sunt de acord cu ambele menţiuni, aproba el. Trebuie să mărturisesc că aceasta agendă care nu a apărut în ancheta schimba orice ipoteză care mi-am format-o. Elaborasem o teorie despre crimă, dar în care această

dovadă nu-şi are locul. Aţi încercat să daţi de urma acţiunilor menţionate aici?

— În prezent se conduc anchete la birouri, dar mă tem că registrul complet al acţionarilor acestor concerne sud-americane se afla în America de Sud şi că vor mai trece câteva săptămâni până vom da de urma lor.

Holmes examina ˙˙˙˙˙˙˙ agendei cu lupa.

— Aici este o pată! exclamă.

— Da, domnule, este o pată de sânge. V-am spus că am găsit agendă pe podea.

— Pata de sânge era deasupra sau dedesubt?

— Într-o parte, lângă scena crimei.

— Ceea ce demonstrează, desigur, ca agendă a fost scăpată după ce a fost comisă crima.

— Exact, domnule Holmes. Şi eu am gândit astfel, am zis că probabil criminalul a scăpat-o în timp ce se grăbea să plece. Am găsit-o lângă uşă.

— Presupun că printre obiectele personale ale bărbatului nu s-a găsit niciuna dintre acţiunile acestea?

— Nu, domnule.

— Există vreun motiv să bănuiţi că a fost jefuit?

— Nu, domnule. Nimic nu pare să fi fost atins.

— Vai de mine, într-adevăr este un caz foarte interesant. Atunci trebuie să fi fost un cuţit, nu?

— Un cuţit suedez, nescos din teacă. Era căzut la picioarele mortului. Doamna Carey l-a identificat ca aparţinând soţului ei.

Pentru un timp, Holmes se pierdu în gânduri.

— Ei bine, vorbi el într-un final, presupun că va trebui să vin şi să văd eu.

Stanley Hopkins strigă de bucurie.

— Mulţumesc, domnule, mi-aţi luat o piatră de pe inimă.

Holmes îndrepta degetul către inspector şi spuse.

— Acum o săptămână, ar fi fost o misiune mult mai uşoară. Dar şi acum, poate că vizita mea nu va fi total inutilă. Watson, dacă ai avea timp, aş fi fericit dacă m-ai însoţi.

Hopkins, dacă chemi o trăsură, într-un sfert de oră suntem gata să pornim spre Forest Row.

Ajungând la mica gară de la marginea drumului, am mers câţiva kilometri printre rămăşiţele acelei păduri întinse, odată parte a măreţei păduri care mult timp i-a ţinut departe pe saxoni… impenetrabilă pădure care timp de şaizeci de ani a fost bastionul Britaniei. Porţiuni mari fuseseră defrişate pentru că aici a fost înfiinţată prima turnătorie din ţară, iar copacii au fost tăiaţi ca să se poată topi minereurile. Acum meşteşugul s-a răspândit în câmpurile mai bogate din nord şi, în afară de aceasta pădurice distrusă şi aceste cicatrici uriaşe de pe pământ, nimic nu mai vorbeşte despre lucrările din trecut. Aici, într-un luminiş pe panta verde a dealului, se afla o casă lungă din piatră la care se ajungea pe o stradă şerpuită printre câmpuri. Aproape de stradă, înconjurata din trei părţi de tufişuri, era o mică dependinţa, cu o fereastră şi uşa în direcţia noastră. Era locul crimei!

Stanley Hopkins m-a condus întâi în casa unde m-a prezentat unei femei slabe, cu păr grizonat, văduva bărbatului ucis, o femeie al cărei chip uscăţiv şi brăzdat de riduri, cu o privire îngrozita ascunsă în spatele ochilor înroşiţi vorbea despre anii de greutăţi şi de chinul pe care-l îndurase. Lângă ea era fiica ei, o fată palidă, blondă, ai cărei ochi m-au privit sfidători în momentul în care ne-a spus că este fericită că tatăl ei a murit şi că binecuvântează mâna care l-a zdrobit. Peter „Cel Negru” crease o atmosferă familială cumplită şi ne-am simţit uşuraţi când am ieşit la lumina soarelui şi ne-am îndreptat spre o potecă formată în câmp de urmele paşilor bărbatului mort.

Dependinţa era o căsuţă extrem de simplă, cu pereţi din lemn, acoperiş din şindrila, o fereastră lângă uşă şi alta de cealaltă parte. Stanley Hopkins scosese cheia din buzunar şi se pregătise să descuie, dar se opri surprins şi privi atent.

— Cineva a umblat aici! exclamă.

Nu era nici o îndoiala că aşa era. Construcţia din lemn era tăiată, iar zgârieturile lăsau să se vadă alb prin vopsea, ca şi cum ar fi fost făcute chiar atunci.

Holmes examinase ferestrele.

— Cineva a forţat şi fereastra. Oricine a fost, nu a reuşit să intre. Trebuie să fi fost un hot prea puţin iscusit.

— Este un lucru extraordinar, spuse inspectorul; aş putea să jur că semnele acestea nu erau aici ieri-seară.

— Probabil vreun sătean curios, am sugerat.

— Putin probabil. Puţini ar îndrăzni să pună piciorul pe teritoriul lui, cu atât mai puţin să încerce să intre cu forţa în cabină. Ce credeţi, domnule Holmes?

— Cred că suntem foarte norocoşi.

— Credeţi că, oricine a fost, va veni din nou?

— Se prea poate. A venit sperând să găsească uşa deschisă. A încercat să intre cu ajutorul unei lame de la un briceag foarte mic. Dar nu a reuşit. Ce ar putea să facă?

— Să vina noaptea următoare cu o unealtă mai folositoare.

— Aşa aş zice şi eu. Va fi numai vina noastră dacă nu suntem aici să-l întâmpinam. Între timp, vreau să văd interiorul cabinei.

Urmele tragediei fuseseră îndepărtate, dar mobilierul din camera aceea mică era la fel ca în noaptea crimei. Timp de două ore, extrem de concentrat, Holmes a examinat fiecare obiect în parte, dar pe chipul lui se citea clar că ancheta nu avusese succes. O singură dată s-a oprit din investigaţia atentă.

— Hopkins, ai luat ceva de pe raftul acesta?

— Nu, nu am luat nimic.

— A fost luat ceva. În colţul acesta al raftului este mai puţin praf ca în restul camerei. Poate o fi fost o carte sprijinită într-o parte. Poate o cutie. Oricum, nu mai pot face nimic. Să ne plimbăm puţin, Watson, prin pădurile acestea frumoase şi să acordăm câteva ore păsărilor şi florilor. Hopkins, ne întâlnim aici mai târziu ca să vedem dacă

putem face cunoştinţă cu domnul care ne-a vizitat azi-noapte.

Era trecut de ora unsprezece când am creat mica noastră ambuscadă. Hopkins spunea că ar trebui să lăsăm uşa de la coliba deschisă, dar Holmes credea că asta l-ar face suspicios pe necunoscut. Încuietoarea era foarte simplă şi nu era nevoie decât de o lamă puternică care s-o împingă înapoi. De asemenea, Holmes a sugerat că ar trebui să aşteptăm nu în coliba, ci afară, printre tufişurile care crescuseră în jurul ferestrei îndepărtate. Astfel am fi putut vedea bărbatul dacă aprindea lumina şi am fi văzut motivul pentru această vizită tainică, nocturnă. A fost o pânda lungă şi deprimantă şi, cu toate acestea, a adus cu sine ceva din emoţia pe care o simte vânătorul când stă lângă apa şi aşteaptă animalul de pradă însetat. Ce creatura sălbatică ne va surprinde în întuneric? Oare un tigru fioros care nu poate fi înfrânt decât după ce s-a luptat cu ghearele şi colţii sau poate s-ar dovedi a fi un şacal ascuns, periculos doar pentru cei slabi şi neprotejaţi?

Într-o tăcere absolută, ne-am ghemuit în tufişuri, aşteptând orice avea să vină. La început am tresărit la auzul paşilor câtorva sateni întârziaţi şi la vocile ce se auzeau dinspre sat; dar una câte una, aceste întreruperi au pierit şi ne-am cufundat într-o tăcere absolută, excepţie făcând dangătul clopotului de la biserica din depărtare, care ne anunţă ce oră este, şi freamătul şi foşnetul ploii uşoare ce cădea peste frunzişul care ne acoperea.

Clopotul a bătut de ora două, cea mai întunecata ora dinaintea răsăritului, şi totul a început cu un zgomot încet, dar ascuţit dinspre poarta. Cineva intrase pe alee. Din nou se lăsă o tăcere lungă şi începusem să mă tem să nu fie o alarmă falsă, când în fata colibei se auziră paşi strecurându-se şi, o secundă mai târziu, se auziră un zăngănit şi un scârţâit. Bărbatul încerca să forţeze încuietoarea! De data acesta, ori a fost mai îndemânatic, ori unealtă a fost mai bună, pentru că, deodată, balamalele pocniră şi scârţâiră.

Apoi se aprinse un chibrit şi, în secunda următoare, lumina unei lumânări scalda interiorul colibei. Prin perdeaua transparenta, ochii noştri erau pironiţi la ceea ce se întâmpla înăuntru. Vizitatorul nocturn era un tânăr subţire şi fragil, cu o mustaţă neagră care intensifica paloarea cadaverică a chipului său. Nu avea cu mult peste douăzeci de ani. În viaţa mea nu am văzut om atât de înfricoşat încât dinţii să-i clănţăne vizibil şi să tremure din tot corpul. Era îmbrăcat ca un domn perfect, cu jacheta Norfolk şi pantaloni de călărie, cu o beretă din pânza pe cap. L-am privit cum se uita în jurul lui cu ochi înspăimântaţi. Apoi aşează pe masa lumânarea şi dispăru într-un colţ. Reveni cu o carte mare, unul din jurnalele de bord aliniate pe rafturi. Sprijinindu-se de masă, dădu rapid paginile acestui volum până când ajunse la datele pe care le cauta. Apoi, gesticulând furios cu mâna-i încleştata, închise cartea, o puse la loc în colţ şi stinse lumina. Se întorsese să iasă din colibă, când mâna lui Hopkins se agaţa de gulerul individului şi l-am auzit ţipând înfricoşat când şi-a dat seama că este prins. Lumânarea s-a aprins din nou şi l-am văzut pe amărâtul nostru captiv tremurând tot în mâna detectivului. Se prăbuşi pe cufăr şi se uită neajutorat când la unul, când la celălalt.

— Acum, dragul meu, vorbi Stanley Hopkins, cine eşti şi ce cauţi aici?

Bărbatul se adună şi ne privi făcând un efort imens ca să se stăpânească.

— Presupun că sunteţi detectivi? spuse el. Vă închipuiţi că am vreo legătură cu moartea căpitanului Peter Carey. Vă asigur că sunt nevinovat.

— Vom mai vedea noi, comenta Hopkins. În primul rând, cum te numeşti?

— John Hopely Neligan.

I-am văzut pe Holmes şi Hopkins schimbând priviri între ei.

— Ce cauţi aici?

— Pot să vă vorbesc confidenţial?

— Nu, desigur că nu.

— De ce v-aş spune?

— Dacă nu răspunzi, s-ar putea să nu-ţi meargă bine la proces.

Tânărul tresări.

— Bine, vă voi spune. De ce nu v-aş spune? Dar mă gândesc cu groază că va reieşi la iveală scandalul acela vechi. Aţi auzit vreodată de Dawson şi Neligan?

Era clar de pe chipul lui Hopkins că nu auzise niciodată, dar Holmes era foarte interesat.

— Adică bancherii din comitatele de vest, preciză el. Au dat faliment pentru un milion, au adus în ruină jumătate din familiile din Cornwall, iar Neligan a dispărut.

— Exact. Neligan a fost tatăl meu.

Cel puţin aveam parte de informaţii sigure, totuşi nu părea să fie vreo legătură între un bancher fugar şi căpitanul Peter Carey înfipt în perete cu unul din harpoanele sale. Am ascultat toţi foarte atenţi cuvintele tânărului.

— De fapt, tatăl meu era cel afectat. Dawson ieşise la pensie. La vremea respectivă aveam doar zece ani, dar eram destul de mare ca să-mi pot da seama de ruşinea şi oroarea acestei situaţii. Întotdeauna s-a spus că tatăl meu a furat toate acţiunile şi a fugit. Nu este adevărat. El credea că, dacă avea suficient timp la dispoziţie să realizeze ce voia, totul avea să fie bine şi fiecare creditor avea să fie plătit. A plecat cu iahtul lui mic spre Norvegia, exact înainte de a se emite mandatul pentru arestarea lui. Încă mai ţin minte acea ultimă noapte în care şi-a luat rămas-bun de la mama. Ne-a lăsat o listă cu acţiunile pe care le luase şi a jurat că se va întoarce cu onoarea spălată şi că niciunul dintre cei care au avut încredere în el nu va suferi. Ei bine, n-am mai auzit nimic de la el de atunci. Şi el, şi iahtul au dispărut cu desăvârşire. Eu şi mama am crezut că iahtul, împreuna cu el şi acţiunile pe care le luase zăceau pe fundul mării. Totuşi, avem un prieten de încredere care este

om de afaceri şi el este cel care a descoperit în urmă cu ceva timp că acţiunile pe care tatăl meu le luase cu el reapăruseră pe piaţa londoneză. Vă imaginaţi uimirea noastră. Am petrecut luni întregi încercând să le dau de urmă şi, într-un final, după multe şiretlicuri şi dificultăţi întâmpinate, am descoperit că cel care le vindea era căpitanul Peter Carey, proprietarul acestei colibe. Desigur, am făcut investigaţii despre bărbat. Am descoperit că acesta comandase o balenieră care trebuia să se întoarcă din apele arctice în aceeaşi perioadă în care tata traversa marea spre Norvegia. Toamna acelui an a fost foarte furtunoasa şi a fost o lungă succesiune de furtuni din sud. Se prea poate că iahtul tatălui meu să fi fost împins spre nord şi acolo să întâlnească vaporul căpitanului Peter Carey. Şi dacă aşa era, ce se întâmplase cu tata? Oricum, dacă dovedeam prin mărturia lui Peter Carey cum ajunseseră pe piaţa acele acţiuni ar fi fost o dovadă că tatăl meu nu le vânduse şi deci nu avusese de gând să profite el personal de ele când le-a luat. Am venit la Sussex cu intenţia de a-l vedea pe căpitan, dar s-a întâmplat să fie exact în momentul morţii sale. La ancheta am citit descrierea cabinei sale în care figura că păstrase vechiul jurnal de bord al navei sale. M-am gândit că dacă aş vedea ce s-a întâmplat în august 1883 la bordul navei „Inorogul de mare”, aş putea elucida misterul morţii tatălui meu. Am încercat aseară să ajung la aceste jurnale de bord, dar nu am putut deschide uşa. În seara aceasta am încercat din nou şi am reuşit. Dar am descoperit că paginile referitoare la acea lună fuseseră rupte. În momentul acela am devenit prizonier în mâinile dumneavoastră.

— Asta este tot? întreba Hopkins.

— Da, asta este tot.

Îşi mută privirea când spusese aceste vorbe.

— Nu mai ai nimic altceva să ne spui?

Ezită.

— Nu, nu mai este nimic.

— Nu ai fost aici înainte de noaptea trecută?

— Nu.

— Atunci cum explici ASTA? strigă Hopkins ridicând agenda incriminatoare cu iniţialele prizonierului nostru pe prima pagină şi pătată cu sânge pe copertă.

Nenorocitul se prăbuşi. Îşi adâncise fata în palme şi tremura tot.

— De unde o aveţi? murmură el. N-am ştiut. Am crezut că am pierdut-o la hotel.

— Ajunge! îl opri Hopkins. Ce mai ai de zis vei spune la tribunal. Acum mă vei însoţi la sediul poliţiei. Ei bine, domnule Holmes, vă sunt dator, dumneavoastră şi amicului dumneavoastră, că aţi venit să mă ajutaţi. După câte se pare, prezenţa dumneavoastră nu era necesară şi aş fi rezolvat acest caz şi fără dumneavoastră; dar, oricum, vă sunt recunoscător. Aveţi camere rezervate la hotelul Brambletye, aşa că putem merge împreuna până în sat.

— Ei bine, Watson, ce părere ai? întreba Holmes a doua zi dimineaţa pe când ne întorceam.

— Văd că nu eşti mulţumit.

— Ba da, dragul meu Watson, sunt foarte mulţumit. În acelaşi timp, metodele lui Stanley Hopkins nu se potrivesc cu ale mele. Sunt dezamăgit de Stanley Hopkins. Sperasem lucruri mai bune pentru el. Întotdeauna trebuie să cauţi o alternativă posibilă şi să iei măsuri în direcţia acesteia. Este prima regulă a unei investigaţii criminaliste.

— Şi atunci, care este alternativa?

— Pistă pe care eu însumi o urmăresc. Poate că nu o să dea rezultate. Naş putea să spun. Dar cel puţin o s-o urmez până la sfârşit.

În stradă Baker, pe Holmes îl aşteptau câteva scrisori. Luă una, o deschise şi izbucni într-un râs victorios.

— Excelent, Watson. Alternativa se conturează. Ai formulare de telegraf? Scrie te rog, două mesaje pentru mine: „Sumner, agent cărăuş, şoseaua Ratcliff. Trimite trei oameni pentru mâine dimineaţă la ora zece… Basil.” Acesta

e numele sub care sunt cunoscut în acele părţi. Celălalt este: „Inspector Stanley Hopkins, strada Lord, numărul 46, Brixton. Vino la micul-dejun mâine la nouă şi jumătate. Important. Telegrafiază dacă nu poţi să vii. Sherlock Holmes.” Poftim, Watson, cazul acesta infernal mă bântuie de zece zile. Acum îl alung complet din prezenţa mea. Am încredere că mâine vom auzi despre el pentru ultima dată.

Fix la ora specificată, inspectorul Stanley Hopkins a apărut şi ne-am aşezat împreuna la micul-dejun excelent preparat de doamna Hudson. Tânărul detectiv era foarte încântat de succesul sau.

— Crezi cu adevărat că soluţia ta este cea corectă? întreba Holmes.

— Nu mi-aş putea imagina un caz mai complet.

— Mie nu mi s-a părut concludent.

— Mă uimiţi, domnule Holmes. Ce altceva aş mai putea cere?

— Explicaţia dumneavoastră acoperă toate punctele?

— Fără îndoiala. M-am gândit că tânărul Neligan a ajuns la hotelul Brambletye chiar în ziua crimei. A venit sub pretextul că joacă golf. Camera lui era la parter şi putea ieşi când dorea. Chiar în acea seară s-a dus la Woodman’s Lee, l-a văzut pe Peter Carey la coliba, s-au certat şi l-a ucis cu harponul. Apoi, îngrozit de ceea ce făcuse, ieşi în fugă din colibă, scăpând agendă pe care o luase cu el ca să-l întrebe pe Peter Carey despre acele acţiuni. Poate aţi remarcat că unele dintre ele erau însemnate şi celelalte – majoritatea – nu erau. Celor însemnate li s-a dat de urmă pe piaţa londoneză; dar celelalte se presupune că încă erau în posesia lui Carey, iar tânărul Neligan, conform propriilor spuse, era nerăbdător să le recupereze ca să facă ceea ce era bine pentru creditorii tatălui său. După ce a fugit, un timp nu a îndrăznit să se mai apropie de colibă; dar în final se forţa să se întoarcă pentru a obţine informaţiile de care avea nevoie. Desigur, totul este simplu şi evident!

Holmes zâmbi şi scutură din cap.

— Mie mi se pare că are doar o singură deficienţa, şi anume că este absolut imposibil. Ai încercat să înfigi un harpon printr-un corp? Nu? Vai, dragul meu, trebuie într-adevăr să fii atent la astfel de detalii. Amicul meu Watson îţi poate spune că am petrecut o dimineaţă întreaga făcând exerciţii. Nu e un lucru uşor şi cere un braţ puternic şi experimentat. Dar lovitura aceasta a fost dată cu o asemenea violenţă încât vârful armei s-a înfipt în perete. Chiar îţi închipui că tânărul acesta anemic a fost în stare de un asemenea atac? El să fie bărbatul cu care Peter „Cel Negru” a băut rom în timpul nopţii? Profilul lui a fost văzut prin oblon cu două nopţi înainte? Nu, nu, Hopkins; este altcineva şi este o persoană mult mai puternică cel pe care îl căutam.

Faţa detectivului se lungise cât timp vorbise Holmes. Speranţele şi ambiţiile lui se prăbuşiseră în jurul său. Dar nu voia să renunţe la luptă.

— Nu puteţi nega că Neligan a fost prezent în seara aceea. Agenda o poate dovedi. Cred că am destule probe că să-l pot acuza în faţa unui juriu chiar dacă dumneavoastră îi găsiţi defecte. Şi apoi, domnule Holmes, am pus mâna pe omul MEU. Cât despre persoana aceea teribilă a dumneavoastră, unde este?

— Cred că pe scări, spuse Holmes, calm. Watson, cred că ar fi bine dacă ai pune revolverul acela la îndemâna.

Se ridică şi puse pe masă o hârtie pe care era ceva scris.

— Acum suntem gata, ne informă el.

Afară se auziseră voci groase, iar acum doamna Hudson deschisese uşa ca să spună că afară erau trei bărbaţi care voiau să-l vadă pe căpitanul Basil.

— Condu-i înăuntru, pe rând, zise Holmes.

Primul care a intrat era un bărbat care avea obrajii bronzaţi şi favoriţi albi şi zbârliţi. Holmes scoase o scrisoare din buzunar.

— Ce nume? întreba.

— James Lancaster.

— Îmi pare rău, Lancaster, dar poziţia a fost ocupată. Poftiţi o jumătate de sovereign pentru deranj. Poftiţi în camera aceasta şi aşteptaţi acolo câteva minute.

Cel de-al doilea bărbat era un tip înalt, uscăţiv, cu păr lins şi obraji palizi. Numele său era Hugh Pattins. Şi el a fost respins, a primit jumătatea de sovereign şi ordinul să aştepte.

Cel de-al treilea aplicant era un bărbat cu o înfăţişare remarcabilă. Avea faţa unui buldog fioros înconjurata de o claie de păr, barba şi doi ochi negri îndrăzneţi care priveau pe sub nişte sprâncene groase, stufoase şi prea mari. A salutat şi s-a oprit într-o poziţie de marinar învârtind basca în mâini.

— Numele dumneavoastră? întreba Holmes.

— Patrick Cairns.

— Lucraţi cu harponul?

— Da, domnule. Douăzeci şi şase de voiaje.

— Dundee, presupun?

— Da, domnule.

— Şi sunteţi pregătit să lucraţi cu o navă de exploatare?

— Da, domnule.

— Ce tarif?

— Opt lire pe lună.

— Puteţi începe imediat?

— De îndată ce-mi iau bagajul.

— Aveţi actele?

— Da, domnule.

Scoase din buzunar un teanc de acte foarte uzate şi unsuroase. Holmes se uită peste ele şi i le înapoie.

— Sunteţi exact bărbatul pe care-l caut, concluziona el. Iată contractul pe masă. Dacă-l semnaţi, toată treaba este rezolvată.

Se clătină până la masă şi apucă tocul.

— Să semnez aici? întreba el sprijinindu-se de masă.

Holmes se aplecă peste umărul lui şi îşi trecu ambele mâini peste gâtul bărbatului.

— Asta e de ajuns, zise el.

Am auzit un clinchet de oţel şi un urlet, ca de taur furios. În secunda imediat următoare, Holmes şi marinarul se rostogoleau împreuna pe podea. Era un bărbat cu o forţă atât de mare încât, chiar cu cătuşele pe care Holmes i le pusese cu atâta îndemânare la încheieturi, ar fi reuşit foarte repede să-l răpună pe amicul meu dacă Hopkins şi cu mine nu am fi intervenit. Doar când i-am pus ţeava revolverului la tâmpla, a înţeles că rezistenţa ar fi fost inutilă. I-am legat gleznele cu o sfoară şi ne-am ridicat cu răsuflarea tăiată.

— Hopkins, trebuie neapărat să-mi cer scuze, începu Sherlock Holmes. Mă tem că ouăle prăjite s-au răcit. Dar, oricum, te vei bucura de micul-dejun, nu-i aşa, pentru că ai rezolvat cazul şi ai o concluzie fantastică.

Stanley Hopkins amuţise de uimire.

— Nu ştiu ce să spun, domnule Holmes, bolborosi el cu fata înroşita. Se pare că de la bun început m-am făcut de râs. Acum înţeleg ceea ce nu ar fi trebuit niciodată să uit, şi anume ca eu sunt elevul şi dumneavoastră profesorul. Chiar şi acum, văd ce aţi făcut, dar nu ştiu cum aţi făcut-o şi ce semnifica.

— Bine, bine, rosti Holmes bine dispus. Toţi învăţăm din experienţă, iar lecţia ta, de data asta, este că niciodată nu ar trebui să uiţi de alternativa. Ai fost atât de absorbit de tânărul Neligan încât nu te-ai gândit nici o secundă la Patrick Cairns, adevăratul asasin al lui Peter Carey.

Vocea aspră a marinarului ne întrerupse conversaţia.

— Ascultă aici, domnule, spuse el, nu m-am plâns că am fost tratat în asemenea hal, dar aş vrea să spui lucrurilor pe nume. Ai spus că l-am asasinat pe Peter Carey. Eu aş spune că l-am OMORÂT pe Peter Carey, şi iată diferenţa. Poate credeţi că vă vând gogoşi.

— Deloc, răspunse Holmes. Te ascultam, ce vrei să ne spui?

— V-am spus deja şi, pentru Dumnezeu, fiecare cuvânt este adevărat. Îl ştiam pe Peter „Cel Negru” şi când a scos cuţitul, i-am înfipt harponul în el pentru că ştiam că era ori el, ori eu. Aşa a murit. Voi îi spuneţi crima. Oricum, mai degrabă aş muri cu frânghia de gât decât cu cuţitul lui Peter „Cel Negru” în inimă.

— Cum s-a ajuns la situaţia asta? întreba Holmes.

— Vă voi spune de la început. Doar să mă ridic ca să pot vorbi mai uşor. În ‘83 s-a întâmplat… în august. Peter Carey era comandantul navei „Inorogul de mare”, iar eu eram vânător rezervă la harpon. Ieşeam dintre gheţari pe drumul spre casă, cu vânt din prova şi, de-o săptămână, cu furtuni dinspre sud, când am descoperit o ambarcaţiune mică ce fusese împinsa spre nord. Pe ea era un bărbat… nu era marinar. Echipajul a crezut că se va scufunda, aşa că s-au îndreptat spre coasta Norvegiei într-o barcă de salvare. Cred că s-au înecat cu toţii. Mă rog, l-am luat la bord pe acest bărbat, iar el şi căpitanul au vorbit mult timp în cabină. Tot bagajul pe care îl luase era o cutie de tablă. Din câte ştiu, numele bărbatului nu a fost menţionat niciodată şi, a doua seară, a dispărut ca şi cum nici n-ar fi existat. Ni s-a spus că ori s-a aruncat singur peste bord, ori a căzut în timpul furtunii. Un singur bărbat ştia ce i se întâmplase, şi acela eram eu, pentru că eu cu ochii mei l-am văzut pe căpitan apucându-l de călcâie şi ridicându-l peste balustradă, în miezul nopţii, cu două zile înainte de a zări farul de la Shetland. Ei bine, am păstrat pentru mine ce ştiam, aşteptând să văd ce se întâmpla. Când ne-am întors în Scoţia, evenimentul a fost muşamalizat şi nimeni nu a întrebat nimic. Un necunoscut a murit în urma unui accident şi nu era treaba nimănui să întrebe. Curând după aceea, Peter Carey a renunţat la mare şi au trecut ani buni fără să-mi dau seama unde era. M-am gândit că a făcut ce a făcut de dragul a ceea ce era în cutia de tablă şi că acum şi-ar fi permis să mă plătească bine ca să-mi ţin gura. Am aflat unde era prin intermediul unui marinar cu care se întâlnise

în Londra şi am venit să-l storc de bani. În prima seară a fost destul de înţelegător şi era dispus să-mi dea atât cât să nu mai merg pe mare toată viaţa. Urma să punem lucrurile la punct peste două seri. Când am venit l-am găsit deja băut şi într-o dispoziţie foarte proastă. Am stat, am băut şi am depanat amintiri, dar, pe măsură ce bea, mai puţin îmi plăcea expresia de pe chipul său. Am zărit harponul de pe perete şi m-am gândit că până la urmă voi avea nevoie de el. Apoi, în final, a răbufnit scuipând şi înjurând, dornic de crimă şi cu un briceag în mâna. N-a avut timp să-l scoată din toc că l-am şi străpuns cu harponul. Dumnezeule! Ce-a mai ţipat, iar chipul lui mă împiedica să dorm! Am stat acolo, cu sângele lui gâlgâind în jurul meu, şi-am aşteptat puţin; dar era linişte, aşa că m-am încumetat încă o dată. M-am uitat împrejur şi am văzut cutia de tablă pe un raft. Aveam dreptul asupra ei, tot atât ca şi Peter Carey; oricum, am luat-o cu mine şi am plecat din colibă. Ca un prost ce sunt, am uitat săculeţul cu tutun pe masă. Acum să vă spun partea cea mai ciudată a povestirii. De-abia ieşeam, când am auzit pe cineva venind şi m-am ascuns în tufişuri. Un bărbat se furişă, a intrat în coliba, a ţipat de parcă ar fi văzut o stafie şi a luat-o la goană cât de repede a putut până a dispărut. Cine era sau ce voia e mai mult decât vă pot spune. Cât despre mine, am mers pe jos 15 kilometri, am luat un tren la Tunbridge Wells şi aşa am ajuns la Londra. M-am dus bou, am venit vaca, Ei bine, când am examinat cutia, am descoperit că înăuntru nu erau bani, nu erau decât hârtii, pe care nu aş fi îndrăznit să le vând. M-am pierdut cu firea acasă la Peter „Cel Negru” şi rămăsesem în Londra fără nici un ban. Nu-mi rămăsese decât meseria. Am văzut anunţurile despre lucrători cu harponul şi salariul ridicat, aşa că m-am dus la agenţii cărăuşi, iar ei m-au trimis aici. Asta-i tot ce ştiu şi vă spun din nou justiţia ar trebui să-mi mulţumească că l-am omorât pe Peter „Cel Negru” pentru că i-am scutit de banii daţi pe frânghie.

— O declaraţie foarte clară, spuse Holmes ridicându-se şi aprinzându-şi pipa. Hopkins, cred că ar trebui să nu mai pierzi nici o secundă şi să-ţi duci prizonierul într-un loc sigur. Camera aceasta nu este adaptată pentru o celulă, iar domnul Patrick Cairns ocupa o porţiune prea mare din covor.

— Domnule Holmes, zise Hopkins, nu ştiu cum să-mi exprim recunoştinţa. Nici nu-mi dau seama cum aţi ajuns la acest rezultat.

— Pur şi simplu am avut norocul de a avea indiciul bun de la început. Dacă aş fi avut agenda aceea, poate că mi-aş fi îndreptat gândurile în altă direcţie, ca şi dumneata. Forţa extraordinară, priceperea în utilizarea harponului, săculeţul din piele de focă, cu tutun neprelucrat, toate acestea indicau un marinar, şi încă unul care a fost pe o balenieră. Eram convins că iniţialele „P. C.” de pe săculeţ erau o coincidenţă şi nu cele ale lui Peter Carey, din moment ce el fuma rar şi nici o pipă nu a fost găsită în cabină. Vă amintiţi că am întrebat dacă erau whisky şi coniac în cabină. Aţi spus că erau. Ce alt om, fără a fi marinar, ar bea rom când ar avea aceste băuturi la dispoziţie? Da, cu siguranţă, era vorba de un marinar.

— Şi cum l-aţi găsit?

— Dragul meu domn, problemă devenise simplă. Dacă era un marinar, nu putea fi decât un marinar care fusese cu el pe „Inorogul de mare”. Din câte am aflat, nu mai fusese pe o altă navă. Am petrecut trei zile scriind la Dundee şi la sfârşitul acelei perioade am aflat numele membrilor echipajului de pe „Inorogul de mare” din 1883. Când l-am găsit pe Patrick Cairns printre vânători, căutarea mea s-a apropiat de final. M-am gândit că omul e probabil în Londra şi că ar vrea să plece pentru un timp din ţară. Prin urmare, am petrecut câteva zile în partea de est, am pus la cale o expediţie în Oceanul Arctic, am afişat oferte tentante pentru vânătorii care ar lucra sub comanda căpitanului Basil... şi iată rezultatul!

— Minunat! strigă Hopkins. Minunat!

— Trebuie să-l eliberezi cât mai repede pe Neligan, spuse Holmes. Cred că îi datorezi scuze. Cutia aceea din tabla trebuie să-i fie returnata, dar desigur acţiunile vândute de Peter Carey sunt pierdute pentru totdeauna. A venit trăsură, Hopkins, poţi lua bărbatul. Dacă ai nevoie de mine pentru proces, eu şi Watson vom fi undeva în Norvegia… îţi trimit detaliile mai târziu.

VII. Aventura lui Charles Augustus Milverton.

Au trecut ani buni de când au avut loc incidentele despre care vă povestesc, şi totuşi vă vorbesc despre ele cu ruşine. Mult timp a fost imposibilă dezvăluirea acestor fapte publicului larg, chiar de am fi fost rezervaţi şi discreţi, dar acum, personajul central aflat în cauză este mai presus de mâna legii şi, cu rezervele de rigoare, povestea poate fi spusă astfel încât să nu supere pe nimeni. Reprezintă o experienţă absolut unică atât în cariera lui Sherlock Holmes, cât şi a mea. Rog cititorii să mă scuze dacă ascund dată la care a avut loc întâmplarea şi oricare alte evenimente care ar putea dezvălui adevărata întâmplare.

Holmes şi cu mine fusesem într-una din obişnuitele noastre plimbări nocturne şi ne întorsesem pe la ora şase într-o seară rece, geroasă, de iarnă. Holmes aprinse lampa şi lumina căzu pe o carte de vizită de pe masă. O privi şi apoi, cu o expresie de dezgust, o aruncă pe podea. Am ridicat-o şi am citit:

CHARLES AUGUSTUS MILVERTON.

APPLEDORE TOWERS.

AGENT HAMPSTEAD

— Cine este? am întrebat.

— Cel mai groaznic bărbat din Londra, îmi răspunse Holmes aşezându-şi picioarele în faţa focului. Scrie ceva pe spatele cărţii de vizită?

Am întors-o.

— Voi veni la şase şi jumătate… C. A. M., am citit eu.

— Acum! Trebuie să vină, Watson, când te afli în fata şerpilor, la grădina zoologică, şi vezi creaturile acelea veninoase, alunecoase, care se târăsc înaintea ta cu ochii lor rai şi mortali şi cu feţele lor aplatizate, nu simţi o senzaţie înfiorătoare, de oripilare? Ei bine, aceeaşi senzaţie mi-o provoacă mie Milverton. Am avut de-a face în cariera mea cu cincizeci de criminali, dar nici cel mai rău dintre ei nu mi-a provocat repulsia pe care o simt faţa de individul acesta. Şi totuşi, nu pot să-l evit în afacerile mele… într-adevăr, se afla aici la invitaţia mea.

— Dar cine este?

— Să-ţi spun, Watson. Este regele tuturor şantajiştilor. Dumnezeu să ajute bărbatul său, şi mai rău, femeia ale cărei secrete şi reputaţie ar putea ajunge la îndemâna lui Milverton. Cu zâmbetul pe faţă şi cu privirea îngheţată te va stoarce şi te va stoarce până te va secătui. În felul lui, individul este un geniu şi ar fi reuşit să se facă cunoscut într-o meserie mai plăcută. Metoda lui este următoarea: face cunoscut faptul că este dispus să plătească suma de bani pentru scrisori care compromit oameni influenţi sau bogaţi. Primeşte aceste dovezi nu numai de la valeţi sau slujnice trădătoare, dar şi de la ticăloşi binevoitori care au câştigat încrederea şi afecţiunea femeilor naive. Nu este deloc zgârcit. Ştiu sigur că a plătit unui valet 700 de lire pentru un bileţel de două rânduri, iar rezultatul a fost ruinarea unei familii nobile. Tot ceea ce este legat de acest subiect poate fi găsit la Milverton, iar în oraşul acesta mare sunt câteva sute de oameni care ar păli la auzul numelui său. Nimeni nu ştie când o să înceteze, pentru că este prea bogat şi prea viclean ca să lucreze de pe-o zi pe alta. Ţine dovada ani buni, ca să-şi joace cartea atunci când miza este mare şi merita câştigată. Am mai spus că este cel mai groaznic om din Londra şi te întreb, cum poţi compara un nemernic care-şi ciomăgeşte colegul cu acest om, care în mod sistematic şi cu mare uşurinţă torturează suflete şi

încordează nervii oamenilor ca să mai adauge ceva la buzunarul lui deja doldora de bani?

Rareori mi-am auzit amicul vorbind cu un asemenea patos.

— Cu siguranţă se afla în vizorul legii? am întrebat.

— Teoretic, fără nici o îndoiala, practic, nu. De exemplu, cu ce ar ajuta o femeie să-l bage la închisoare pentru câteva luni, dacă imediat după aceea ar fi distrusă? Victimele lui nu îndrăznesc să riposteze. Dacă ar fi şantajat vreodată o persoană nevinovată, atunci ar fi trebuit să-l prindem, dar este viclean ca diavolul. Nu, nu, trebuie să găsim alte metode să-l înfrângem.

— Şi de ce vine aici?

— Pentru că o ilustra clienta mi-a încredinţat cazul ei vrednic de milă. Este vorba despre doamna Eva Brackwell, cea mai frumoasă debutanta a sezonului trecut. Peste două săptămâni se căsătoreşte cu contele de Dovencourt. Acest nemernic are în posesia lui câteva scrisori imprudente – imprudente, Watson, nimic mai mult – adresate unui tânăr cavaler de la ţară, fără situaţie materială. Ar fi de ajuns ca să strice nunta. Dacă nu i se plăteşte o sumă mare de bani, Milverton va trimite aceste scrisori contelui. Eu m-am angajat să mă întâlnesc cu el şi… să negociez cele mai acceptabile condiţii.

În acel moment, jos, pe stradă, se auziră zgomote. Privind afară, am văzut o impunătoare trăsura cu doi cai, cu felinarele strălucitoare luminând lucioasele picioare dinapoi ale superbilor murgi. Un lacheu deschise uşa şi din trăsură coborî un bărbat mic, îndesat, cu o haină din blană de astrahan. Un minut mai târziu, se afla în cameră.

Charles Augustus Milverton era un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu un cap mare, de intelectual, o faţă rotundă, durdulie, lipsită de păr, un zâmbet îngheţat şi doi aprigi ochi verzi care luceau intens din spatele ochelarilor laţi, cu rame aurii. Înfăţişarea lui avea ceva din mărinimia domnului Pickwick, stricată doar de lipsa de sinceritate a zâmbetului mobil şi de lucirile intense ale ochilor săi

pătrunzători, neobosiţi. Avansa cu o mâna mică, rotofeie, întinsa şi-şi exprimă regretul că nu ne-a găsit la prima lui vizită, pe o voce la fel de suava şi calmă că înfăţişarea lui. Holmes ignora mâna întinsa şi-l privi cu chipul împietrit. Milverton zâmbi larg, ridică din umeri, îşi scoase haina, o împături atent pe spătarul scaunului şi apoi luă loc.

— Domnul acesta? întreba arătând spre mine. Este discret? Este în regulă?

— Doctorul Watson îmi este prieten şi partener.

— Foarte bine, domnule Holmes. Am protestat doar în numele clientei dumneavoastră. Problema este atât de delicată…

— Doctorul Watson ştie deja despre ce este vorba.

— Atunci putem trece la afaceri. Aţi spus că aţi venit în numele doamnei Eva. V-a împuternicit să acceptaţi condiţiile impuse de mine?

— Care sunt condiţiile dumneavoastră?

— Şapte mii de lire.

— Şi alternativa?

— Dragul meu domn, mi-e greu să vorbesc despre asta, dar dacă banii nu sunt plătiţi pe paisprezece, cu siguranţă că pe optsprezece nu va mai avea loc nici o nuntă.

Zâmbetul lui nesuferit era mai satisfăcut că niciodată. Holmes se gândi puţin timp. În final spuse:

— Mie mi se pare că prea mergeţi la sigur. Cunosc, desigur, conţinutul acestor scrisori. Cu siguranţă, clienta mea va acţiona după cum o sfătuiesc. Îi voi propune să-i povestească soţului ei întreaga istorie şi să aibă încredere în generozitatea lui.

Milverton chicoti.

— Este clar că nu-l cunoaşteţi pe conte, spuse el.

După expresia năstruşnică de pe chipul lui Holmes, mi-am dat seama că ştia.

— Ce rău pot face scrisorile? întreba el.

— Sunt pătimaşe… foarte pătimaşe, răspunse Milverton. Doamna era un corespondent fermecător. Dar vă asigur că

domnul conte nu le va aprecia la valoarea lor. Oricum, din moment ce aveţi altă părere, să lăsăm lucrurile aşa cum sunt. Este vorba doar de afaceri. Dacă dumneavoastră consideraţi că este în interesul clientei să plasaţi aceste scrisori în mâna contelui, atunci într-adevăr ar fi o nebunie să plătiţi o sumă mare de bani ca să le recăpătaţi.

Se ridică şi lua haina de astrahan.

Holmes se înnegrise de furie şi supărare.

— Aşteptaţi puţin, spuse el. Mergeţi prea repede. Desigur că vom depune toate eforturile ca să evităm scandalul într-un mod delicat.

Milverton se trânti din nou pe scaun.

— Eram sigur că aşa o să vedeţi lucrurile, murmură el.

— În acelaşi timp, continua Holmes, doamna Eva nu este o femeie bogată. Vă asigur că două mii de lire i-ar seca toate resursele, iar suma propusă de dumneavoastră este cu mult peste puterile ei. De aceea vă rog, dacă sunteţi amabil, să vă regândiţi cererea şi să înapoiaţi scrisorile în schimbul preţului propus de mine, care, vă asigur, este cel mai mare pe care-l veţi obţine.

Zâmbetul lui Milverton se lărgi şi ochii-i luciră veseli.

— Ştiu că ceea ce afirmaţi despre posibilităţile financiare ale doamnei este adevărat, spuse el. În acelaşi timp, trebuie să recunosc că, o dată cu ocazia nunţii doamnei, este timpul ca rudele şi prietenii dumneaei s-o ajute puţin. Poate nu ar decide asupra unui cadou de nuntă acceptabil. Vă asigur că acest teanc de scrisori va provoca mai multă bucurie decât toate untierele şi candelabrele din Londra.

— Este imposibil! exclamă Holmes.

— Vai, vai, ce ghinion! comentă Milverton scoţând o agendă groasă. Nu pot să nu mă gândesc că doamnele sunt prost sfătuite să nu încerce. Priviţi!

Ridică un bilet mic, cu blazonul pe plic.

— Acesta aparţine… ei, poate că este corect să spun numele de-abia mâine dimineaţă. Dar la acea oră, va fi în mâinile soţului doamnei. Şi toate acestea pentru că nu a

avut amarata suma pe care o putea strânge dacă-şi schimbă diamantele în imitaţii. ESTE păcat. Vă amintiţi de brusca ruptură a logodnei dintre onorabila domnişoara Miles şi colonelul Dorking? Cu doar două zile înainte de nuntă, în „Morning Post” a apărut un paragraf în care se spunea că nunta a fost anulată. Şi de ce? Pare aproape incredibil, dar suma absurdă de o mie două sute de lire ar fi rezolvat întreaga problemă. Nu este păcat? Iar dumneavoastră, un bărbat înţelept, vă speriaţi de nişte condiţii când onoarea şi viitorul clientei dumneavoastră sunt puse la îndoiala. Mă surprindeţi, domnule Holmes.

— Este adevărat ce vă spun, răspunse Holmes. Nu are de unde să facă rost de bani. Desigur, ar fi mai bine pentru dumneavoastră să acceptaţi sumă considerabilă de bani pe care v-o ofer decât să distrugeţi cariera unei femei, lucru care nu v-ar aduce nici un profit!

— Aici greşiţi, domnule Holmes. Indirect, dar aş profita dacă aş da-o în vileag, şi încă foarte mult. Mai am vreo opt-zece cazuri în vedere. Dacă aş face din cazul doamnei Eva un exemplu, atunci toţi ceilalţi ar fi mult mai dispuşi să coopereze. Mă înţelegeţi?

Holmes se ridică repede de pe scaun.

— Treci în spatele lui, Watson! Nu-l lasă să fugă! Acum, domnule, să vedem ce aveţi în acea agendă.

Milverton se strecurase ca un şobolan până în cealaltă parte a camerei şi stătea cu spatele lipit de perete.

— Domnule Holmes, domnule Holmes, vorbi el deschizând haina şi arătându-ne patul unui revolver mare care se vedea în buzunarul interior. Mă aşteptam la ceva original din partea dumneavoastră. Lucrul acesta a fost făcut de atâtea ori, şi ce bun s-a ales din asta? Vă asigur că sunt înarmat până-n dinţi şi sunt oricând pregătit să-mi folosesc armele întrucât legea mă va susţine. Şi apoi, dacă aţi crezut că voi aduce aici scrisorile, într-o agendă, v-aţi înşelat amarnic. Nu aş face o asemenea prostie. Şi acum, domnilor,

mai am două întâlniri în seara aceasta, iar drumul până la Hampstead este lung.

Înainta, îşi lua haina, puse mâna pe revolver şi se duse la uşă. Am apucat un scaun, dar Holmes scutură din cap şi l-am pus la loc. Cu o reverenţă, un zâmbet şi o mişcare bruscă, Milverton ieşi din cameră şi câteva minute mai târziu am auzit uşa de la trăsură trântindu-se şi zgomotul roţilor pe măsură ce se îndepărta. Holmes stătea nemişcat în faţa focului, cu mâinile în buzunarele de la pantaloni, cu bărbia aplecată şi ochii ţintuiţi pe tăciunii aprinşi. Timp de o jumătate de oră stătu nemişcat şi tăcut. Apoi, cu expresia unui om care a luat o hotărâre, se ridică în picioare şi trecu în dormitor. Puţin mai târziu, un muncitor tânăr şi dezinvolt, extrem de fudul, cu cioc, îşi aprindea pipa de lut înainte de a coborî în stradă.

— Mă voi întoarce cândva, Watson, spuse el şi dispăru în noapte.

Mi-am dat seama că începuse ofensiva împotriva lui Charles Augustus Milverton; dar nici nu mi-am închipuit ce formă va lua această ofensivă a lui.

Câteva zile, Holmes veni şi plecă la orice oră dorea, cu aceeaşi deghizare, dar, în afara faptului că mi-a spus că stă la Hampstead şi că nu pierde timpul degeaba, nu ştiam ce face. Şi totuşi, în final, într-o seară rece, furtunoasa când vântul şuiera pe la ferestre, se întoarse şi el din ultima expediţie şi după ce şi-a scos deghizarea, s-a aşezat în faţa focului şi râse din toată inima în maniera lui.

— Watson, ţi se pare că sunt genul care se însoară?

— Nu, desigur!

— Te informez că m-am logodit.

— Dragul meu prieten! Te feli…

— Cu menajera lui Milverton.

— Pentru Dumnezeu, Holmes!

— Aveam nevoie de informaţii, Watson.

— Nu ai mers prea departe?

— A fost un pas necesar. Mă numesc Escote şi sunt un instalator cu o afacere înfloritoare. Ne-am plimbat în fiecare seară şi am discutat. DoamneDumnezeule, conversaţiile acelea! Oricum, am aflat tot ce doream. Cunosc casa lui Milverton ca-n palmă.

— Dar fata, Holmes?

Ridică din umeri.

— Nu am ce face, dragul meu Watson. Trebuie să joci tare atunci când este vorba de o astfel de mizã. Oricum, mă bucur să-ţi spun că rivalul meu nu este un om plăcut şi cu siguranţă m-ar omorî dacă i-aş întoarce spatele. Ce noapte minunată!

— Îţi place vremea asta?

— Este perfectă pentru planul meu, Watson. În seara asta am de gând să intru în casa lui Milverton.

Mi s-a oprit respiraţia şi am înnebunit când am auzit aceste cuvinte rostite rar, pe un ton hotărât şi concentrat. Aşa cum fulgerul căzut în miezul nopţii luminează cel mai mic detaliu al unui peisaj vast, aşa am văzut şi eu fiecare posibil rezultat al acestei acţiuni – surprinderea, capturarea, onorabilă carieră sfârşindu-se în eşec şi nenorocire, iar prietenul meu aflându-se la discreţia odiosului Milverton.

— Pentru Dumnezeu, Holmes, gândeşte-te ce faci! am exclamat.

— Dragul meu domn, am analizat lucrurile cu atenţie. Niciodată nu mă grăbesc să acţionez şi nici nu aş adopta o metodă atât de energică şi, într-adevăr, atât de periculoasă, dacă o altă ar fi fost posibilă. Hai să privim lucrurile clar şi obiectiv. Presupun că eşti de acord ca o astfel de acţiune este justificată din punct de vedere moral, deşi din punct de vedere tehnic este o fărădelege. A-i sparge casa nu înseamnă decât a-i lua cu forţa agenda… o acţiune la care erai pregătit să mă ajuţi.

M-am gândit puţin.

— Da, am spus, este justificabila din punct de vedere moral atâta timp cât nu luăm decât acele obiecte care sunt folosite în scop ilegal.

— Asta face parte din risc. Nu există altă metodă de a recupera acele scrisori. Nefericită doamna nu are banii şi nu se poate încrede în nimeni.

Mâine este termenul-limita şi, dacă nu luam scrisorile în noaptea asta, ticălosul se va ţine de cuvânt şi o va nenoroci pe nefericită. Prin urmare, ori îmi las clienta în mâna sorţii, ori îmi joc ultima carte. Între noi doi fie vorba, Watson, este un duel între mine şi individul acesta, Milverton. După cum ai văzut, a câştigat prima rundă, dar respectul de sine şi reputaţia mea mă îndeamnă să lupt până la capăt.

— Nu-mi place, dar presupun că aşa este, am fost de acord. Când începem?

— Tu nu vii.

— Atunci nu te duci nici tu, am spus eu. Ai cuvântul meu de onoare – şi ştii că nu l-am încălcat niciodată – că voi lua o birjă până la secţia de poliţie şi te voi da în vileag dacă nu mă laşi să împărtăşesc această aventură cu tine.

— Nu mă poţi ajuta.

— De unde ştii? N-ai de unde să ştii ce se poate întâmpla. Şi, oricum, m-am hotărât. Şi alţi oameni în afară de tine au respect de sine şi chiar reputaţie.

Holmes părea deranjat, dar fruntea i se încreţi şi mă bătu pe umăr.

— Bine, bine, dragul meu, aşa să fie. De câţiva ani împărţim aceeaşi cameră şi ar fi amuzant dacă am termina împărţind aceeaşi celulă. Ştii, Watson, nu-mi pare rău să-ţi spun, dar întotdeauna am avut impresia că aş fi un infractor foarte eficient. Asta este şansa vieţii mele. Uite aici!

Scoase dintr-un sertar o trusă mică din piele şi, deschizând-o, scoase o rangă placată cu nichel, cutter cu vârf de diamant pentru tăiat geamuri, chei adaptabile şi orice altă îmbunătăţire modernă cerută de civilizaţie.

— Şi aici este lanterna mea. Totul este în ordine. Ai o pereche de pantofi silenţioşi?

— Am tenişi cu talpa de cauciuc.

— Excelent. Şi masca?

— Pot să fac două din mătase neagră.

— Văd că ai o pornire înnăscută pentru astfel de lucruri. Foarte bine; tu vei face măştile. O să mâncam ceva hrana rece înainte de a pleca. Acum este nouă şi jumătate. La unsprezece vom merge până la Church Row. De acolo până la Appledore Towers mai este un sfert de oră de mers pe jos. Până la miezul nopţii vom fi la lucru. Milverton are somnul greu şi se retrage în fiecare seară la ora zece şi jumătate. Cu puţin noroc, ne vom întoarce pe la ora două, cu scrisorile doamnei Eva în buzunar.

Holmes şi cu mine ne-am îmbrăcat în haine elegante ca să pară că am fost la teatru şi ne întoarcem acasă. Pe strada Oxford am luat o birjă care ne-a condus la o adresă din Hampstead. Acolo am plătit şi am pornit pe marginea câmpului, cu hainele noastre mari închise până sus pentru că era extrem de frig şi vântul ne lua pe sus.

— Afacerea asta trebuie abordata delicat, începu Holmes. Documentele se afla într-un seif din biroul individului, iar biroul se afla în . . . . . dormitorului său. Pe de altă parte, la fel ca toţi bărbaţii mici şi îndesaţi care se respectă, doarme foarte greu. Agatha – adică LOGODNICA mea – spune că servitorii glumesc între ei că este imposibil să-l trezeşti pe stăpân. Are un secretar care îi este extrem de devotat şi toată ziua nu se clinteşte din birou. Tocmai de aceea mergem noaptea. Şi pe urmă are o bestie de câine care se plimba de colo-colo prin grădină. Ultimele două seri, m-am întâlnit destul de târziu cu Agatha şi a închis bestia ca să pot intra. Asta este casa, asta mare cu grădina. Pe poartă… acum la dreapta printre dafini. Cred că ar fi bine să ne punem măştile aici. Vezi, nu este pic de lumină pe la geamuri şi totul merge perfect.

Ne-am furişat până la casa tăcută şi întunecata cu măştile acelea de mătase neagră care ne transformaseră în doi dintre cei mai feroce spărgători din Londra. De-a lungul unei părţi a casei era un fel de veranda acoperită cu plăci de ceramică, limitată de câteva ferestre şi două uşi.

— Acesta-i dormitorul lui, şopti Holmes. Uşa asta da direct în birou. Ne-ar fi cel mai de folos, dar este închisa şi zăvorâta şi am face prea mult zgomot dacă am intra pe aici. Hai pe aici. Este o seră care dă în salon.

Uşa era încuiata, dar Holmes scoase o bucată rotundă din geam şi descuie din interior. O secundă mai târziu închidea uşa în spatele nostru, iar noi deveniserăm tâlhari în ochii legii. Atmosfera grea, caldă data de miresmele bogate tradiţionale şi cele înecăcioase ale plantelor exotice ne astupase gâtul. Mă apuca de mâna prin întuneric şi mă conduse uşor pe lângă mulţimea de tufe care se loveau de fetele noastre. Holmes avea calităţi remarcabile, cultivate cu atenţie, de a vedea prin întuneric. Tot ţinându-mă de mâna deschise o uşă şi mi-am dat seama că intraserăm într-o cameră mare unde cu puţin timp înainte se fumase trabuc. Înainta pipăind mobilă, deschise o altă uşă şi o închise în urma noastră. Întinzând mâna, am simţit câteva haine atârnând pe perete şi am înţeles că suntem într-un hol. Am mers prin hol şi, foarte uşor, Holmes a deschis o uşă pe dreapta. Ceva se repezi spre noi şi într-o secundă mi-a sărit inima din piept, dar era de râs, pentru că mi-am dat seama că fusese pisica. În această nouă camera, ardea focul şi, din nou, aerul era îmbâcsit de fumul de tutun. Holmes intra păşind în vârful picioarelor, m-a aşteptat să vin după el şi apoi, foarte uşor, închise uşa. Ne aflam în biroul lui Milverton şi o uşă aflată de cealaltă parte a camerei marca intrarea în dormitorul lui. Focul ardea bine şi toată camera era luminată de el. Lângă uşă am văzut lumina slabă reflectată de un întrerupător electric, dar ar fi fost inutil să-l aprind, chiar dacă ar fi fost în siguranţă. Într-o parte a şemineului era o perdea grea care acoperea fereastra

boltita pe care o văzusem de afară. De cealaltă parte era uşa care comunică cu verandă. În centru era un birou cu un scaun rotativ din piele roşie, lucioasă. În faţa acestuia se afla o bibliotecă mare cu bustul din marmură al Atenei deasupra. În colţul dintre biblioteca şi perete, se afla un seif mare, verde în ale cărei mânere lustruite, din alamă se reflecta lumina focului. Holmes se strecura până acolo şi se uita la el. Apoi se furişa până la uşa dormitorului şi asculta îndelung cu capul plecat. Nu se auzea nici un sunet dinăuntru. Între timp m-am gândit că ar fi bine să ne asigurăm retragerea prin uşa exterioară, aşa că am examinat-o. Spre uimirea mea, nu era nici încuiata, nici zăvorâta! L-am atins pe Holmes pe mâna şi el îşi întoarse chipul spre acea direcţie. L-am văzut tresărind şi evident era la fel de uimit ca mine.

— Nu-mi place, şopti el apropiindu-şi buzele de urechea mea. Nu-mi dau seama ce este. Oricum, nu avem timp de pierdut.

— Pot face ceva?

— Da, stai lângă uşă. Dacă auzi pe cineva venind, pune zăvorul şi putem ieşi pe unde am intrat. Dacă vine din cealaltă parte putem ieşi pe uşă dacă ne-am terminat treaba sau dacă nu, ne putem ascunde în spatele acestor perdele. Ai înţeles?

Am dat din cap şi m-am aşezat lângă uşă. Prima senzaţie de teama trecuse şi eram încântat, mult mai însufleţit acum decât atunci când eram apărătorii legii. Scopul misiunii respective, faptul că ştiam că este un gest altruist şi nobil, caracterul josnic al oponentului respectiv, toate acestea dădeau un plus de interes aventurii. Departe de a simţi vinovaţii, eram încântat şi jubilam în fata pericolelor. L-am urmărit plin de admiraţie pe Holmes cum îşi desfăşură trusa de instrumente şi-şi alegea unealtă cu calmul şi acurateţea unui chirurg care efectuează o operaţie delicată. Ştiam că deschisul seifurilor era un hobby de-al lui şi i-am înţeles bucuria de a se afla în faţa acestui monstru

verde cu auriu, dragonul care ţinea în viscere reputaţiile multor doamne nobile. Suflecând mânecile de la costum – paltonul îl pusese pe un scaun -, Holmes scoase două foreze, o rangă şi mai multe şperacle. Eu stăteam la uşa din centru uitându-mă pe rând la celelalte uşi, pregătit pentru orice urgentă, deşi într-adevăr planurile mele despre ce ar trebui să fac dacă suntem întrerupţi erau destul de neclare. Timp de o jumătate de oră, Holmes a lucrat concentrat, punând pe jos câte o unealtă, pe rând, luând alta, manevrându-le cu forţa şi delicateţea unui mecanic iscusit. În final am auzit un clic, uşă mare şi verde s-a deschis şi înăuntru am zărit câteva pachete de hârtii, fiecare legate, sigilate şi inscripţionate. Holmes ridica un pachet, dar era greu de citit la lumina flăcărilor care jucau, aşa că scoase lanterna lui mică pentru că, cu Milverton în camera cealaltă, ar fi fost prea periculos să aprindem lumina. Deodată l-am văzut că se opreşte, asculta atent şi, într-o secundă, a împins uşa seifului, şi-a luat paltonul, şi-a îndesat uneltele în buzunare şi s-a ascuns în spatele draperiei, arătându-mi să fac acelaşi lucru. De-abia când am ajuns acolo, am auzit ceea ce îi trezise simţurile. Undeva în casă se auzea un zgomot. În depărtare se trânti o uşă. Apoi, un murmur înfundat, confuz se transforma în zgomotul clar al unor paşi grei apropiindu-se rapid. Se auzeau din holul de lângă camera. S-au oprit la uşă. Uşa s-a deschis. Se auzi un zgomot ascuţit şi lumină electrică fu aprinsă. Uşa se mai închise o dată şi mirosul usturător de fum de trabuc ne invada nările. Apoi paşii continuară înainte şi înapoi, la câţiva metri distanţă de noi. Într-un final se auzi un scaun scârţâind şi paşii se opriră. Apoi se auzi o cheie într-o încuietoare şi foşnetul unor hârtii.

Până acum nu îndrăznisem să mă uit, dar acum, am dat uşor în părţi draperiile din faţa mea şi am tras cu ochiul. Am simţit umărul lui Holmes împingându-se în al meu şi mi-am dat seama că şi el face acelaşi lucru. Chiar în faţa noastră, aproape de noi, era spatele lat, rotunjit al lui Milverton. Era

evident că estimasem greşit toate mişcările lui, că nu fusese deloc în dormitor şi că fusese în vreo sală de biliard sau vreun fumoar din cealaltă aripă a casei, ale cărei ferestre nu le văzusem. În prim-plan se afla capul lui mare şi cărunt, cu pata lucioasă de chelie. Se lăsase pe spate în scaunul roşu din piele, cu picioarele întinse şi cu un trabuc ieşindu-i din gură. Era îmbrăcat cu o jachetă militară, de culoare bordo şi cu guler negru din catifea. În mâna avea un document legal lung, pe care-l citea leneş, scoţând cercuri de fum pe gură. După atitudinea confortabilă şi manieră calmă, nu dădea semne că ar vrea să plece prea curând.

Am simţit mâna lui Holmes strângându-mă în semn liniştitor, ca şi cum ar fi zis că situaţia este sub control şi că nu este deloc îngrijorat. Nu ştiam dacă vede ce vedeam eu, şi anume ca uşa de la seif nu era bine închisa şi Milverton ar fi putut oricând să o observe. În mintea mea, eram hotărât că, dacă aş fi văzut din privirea-i rigidă că şi-a dat seama, să ies imediat, să-mi arunc paltonul peste capul lui, să-i imobilizez braţele, iar restul să-l las în seama lui Holmes. Dar Milverton nu şi-a ridicat deloc privirea. Era interesat, deşi leneş, de hârtiile din mâna şi dădea pagina după pagina urmărind pledoaria avocatului. Cel puţin, am gândit eu când îşi terminase trabucul şi documentul, se va duce în camera lui; dar înainte să termin vreuna din cele două variante, se întâmpla ceva deosebit care mi-a îndreptat gândurile în altă direcţie.

De câteva ori am observat că Milverton se uita la ceas şi o dată s-a ridicat şi s-a aşezat la loc cu un gest de nerăbdare. Şi totuşi, ideea că ar avea o întâlnire la acea oră neobişnuită din noapte nu mi-a trecut prin cap până nu am auzit un sunet slab venind dinspre veranda. Milverton lasă hârtiile şi stătu drept în scaun. Sunetul se repetă şi apoi urmă un ciocănit uşor la uşă. Milverton se ridică şi deschise uşa.

— Ei bine, spuse el scurt, ai întârziat aproape o jumătate de oră.

Deci asta era explicaţia pentru uşă descuiată şi pânda nocturnă a lui Milverton. Se auzi foşnetul delicat al unei rochii de femeie. Apropiasem perdelele la loc pentru că Milverton se întorsese cu faţa spre noi, dar acum am îndrăznit din nou să le deschid, cu atenţie. Se aşezase la loc pe scaun, cu trabucul încă atârnându-i impertinent din gură. În faţa lui, în lumină electrică, se vedea o femeie înalta, subţire, brunetă, cu un val pe faţă şi o capă legată sub bărbie. Respira repede şi scurt şi fiecare por din fiinţa ei mlădioasa tremura de o emoţie puternică.

— Şi, zise Milverton, draga mea, m-ai făcut să pierd o noapte de odihnă. Sper să merite. Şi zici că nu puteai veni la altă oră, nu?

Femeia dădu din cap.

— Păi, dacă nu ai putut, nu ai putut. Dacă doamna contesa este o stăpână severă, acum ai ocazia să te răzbuni. Doamne, fata, de ce tremuri aşa? Aşa, adună-te! Acum, să trecem la afaceri.

Scoase un bilet din sertarul biroului.

— Zici că ai cinci scrisori care o compromit pe contesa d’Albert. Tu vrei să le vinzi. Eu vreau să le cumpăr. Până aici e bine. Nu mai rămâne decât să fixăm un preţ. Desigur, o să vreau să văd scris… Dacă sunt ceva bun…

Dumnezeule mare, dumneata eşti?

Fără să spună un cuvânt, femeia îşi ridică valul şi lasă capă să cadă de pe bărbie. Chipul fetei care-l înfrunta pe Milverton era bine definit, tenul închis şi frumos, un nas puternic, curbat, sprâncene negre, groase, ochi strălucitori şi o gură dreaptă, cu buze subţiri care formau un zâmbet periculos.

— Eu sunt, vorbi ea, femeia pe care ai nenorocit-o.

Milverton râse, dar în vocea lui se simţea teama.

— Ai fost foarte încăpăţânată, spuse el. De ce m-ai făcut să ajung la aşa ceva? Te asigur că nu aş omorî nici o muşcă de bunăvoie, dar fiecare om are afacerile lui şi ce era să fac? Am stabilit preţul ca să puteţi plăti. N-aţi vrut să plătiţi.

— Aşa că ai trimis scrisorile soţului meu lui, cel mai nobil bărbat care a trăit vreodată, un om de care nu am fost vrednică nici să-i lustruiesc ghetele, i s-a frânt inima şi a murit. Îţi aduci aminte că seara trecută când am venit pe uşa aceea te-am rugat, te-am implorat să ai milă, iar tu mi-ai râs în fată aşa cum încerci să râzi acum, doar că acum uimirea ta de las nu poate opri buzele să-ţi tremure? Da, nu ai crezut că o să mă mai vezi pe aici din nou, dar în seara aceea am înţeles cum te pot întâlni singura faţă-n faţă şi bine, domnule Milverton, ce ai de spus?

— Să nu crezi că mă poţi intimida, contracara el ridicându-se. Nu trebuie decât să ridic vocea şi-mi chem servitorii să te aresteze. Dar sunt îngăduitor, eşti supărată. Părăseşte imediat camera pe unde ai venit şi nu voi spune nimic.

Femeia stătea cu mâna în sân şi acelaşi zâmbet mortal pe buzele-i subţiri.

— Nu vei mai strica alte vieţi aşa cum ai stricat-o pe a mea. Nu vei mai frânge inimi, aşa cum ai frânt-o pe a mea. Voi elibera lumea de o otravă. Ia asta, nemernicule, şi asta… şi asta… şi asta!

Scosese un mic revolver lucios şi l-a golit în corpul lui Milverton, cu ţeava la o distanţă de un metru de pieptul lui. Bărbatul se chirci şi apoi căzu cu faţa în jos pe masă, tuşind groaznic şi răvăşind hârtiile încercând să le prindă. Apoi se clătină pe picioare, primi un alt glonţ şi se rostogoli pe jos.

— M-ai omorât! strigă el şi încremeni.

Femeia îl privi lung şi-şi îngropa călcâiul în faţa lui. Se uită din nou, dar nu era nici un sunet sau mişcare. Am auzit un zgomot acut, aerul nopţii a intrat în camera încălzită şi răzbunătoarea dispăruse.

Nici o intervenţie din partea noastră nu l-ar fi putut scuti de soarta ce-l aştepta; dar cât pe ce să ies când am simţit mâna rece a lui Holmes apucându-mă de încheietura. Am înţeles motivul pentru acea strângere fermă care m-a oprit… nu era treaba noastră; dreptatea răpusese un nemernic; noi aveam treburile noastre şi scopurile noastre

care nu trebuiau pierdute din vedere. Dar de-abia ieşi femeia din cameră ca Holmes, cu paşi uşori şi silenţioşi, era la uşă şi o încuie. În acelaşi moment am auzit voci în casă şi sunetul paşilor grăbindu-se. Împuşcăturile treziseră toată casa. Perfect calm, Holmes se duse la seif, îşi umplu braţele de teancuri de scrisori şi le puse pe toate în foc. Repetă acelaşi lucru iar şi iar până când seiful se goli. Cineva apasa pe mâner şi bătu la uşă. Holmes se uită repede în jos. Scrisoarea care anunţase moartea lui Milverton era pătată de sânge, pe masă. Holmes o aruncă printre celelalte hârtii care ardeau. Apoi scoase cheia din uşa exterioară, trecu după mine şi o încuie pe dinafară.

— Pe aici, Watson, spuse el, pe aici putem sări zidul din grădină.

N-aş fi crezut că o alarmă s-ar împrăştia atât de repede. Privind înapoi, casa uriaşa era un bulgăre de lumină. Uşa din faţă era deschisă şi se vedeau oameni fugind pe alee. Toată grădina era plină de oameni şi un individ ne făcu semne când ieşeam de pe verandă şi ne urmări îndeaproape. Holmes părea să ştie terenurile la perfecţie şi-şi croi drum printre o plantaţie de copaci mici, eu imediat în urma lui şi urmăritorul nostru imediat după noi. Un zid înalt de doi metri ne bloca drumul, dar el sări până în vârf şi apoi peste. Când am făcut şi eu acelaşi lucru, am simţit mâna omului din spatele meu apucându-mă de gleznă, dar m-am eliberat şi m-am căţărat peste zidul presărat cu sticla. Am căzut pe burtă printre nişte tufişuri, dar Holmes mă ridica imediat şi împreuna am fugit prin vasta câmpie de la Hampstead. Cred că am alergat vreo trei kilometri când Holmes se opri şi asculta atent. În spatele nostru era linişte absolută. Scăpasem de urmăritori şi eram în siguranţă.

A doua zi după această remarcabilă experienţă, luasem micul dejun şi fumasem pipa de dimineaţă, când domnul Lestrade de la Scotland Yard, foarte solemn şi impresionant, fu condus în modesta noastră camera de zi.

— Bună dimineaţa, domnule Holmes, saluta el, bună dimineaţa. Pot să vă întreb dacă sunteţi ocupat acum?

— Nu prea ocupat ca să vă ascult.

— M-am gândit că, dacă nu aveţi ceva important de făcut, poate aţi dori să ne asistaţi la un remarcabil caz care a avut loc azi-noapte la Hampstead.

— Vai de mine! exclamă Holmes. Ce a fost?

— Crima… o crimă dramatică. Ştiu cât de mult vă plac lucrurile acestea şi aş fi onorat dacă aţi veni până la Appledon Towers ca să ne daţi un sfat. Nu e o crimă obişnuită. Îl urmărim de ceva timp pe acest domn Milverton şi, între noi fie vorba, era cam nelegiuit. Se ştie că avea documente pe care le folosea ca să şantajeze oamenii. Toate aceste hârtii au fost arse de criminali. Nu a fost luat nici un lucru de valoare şi e foarte probabil că aceşti criminali să fi fost oameni cu un statut al căror unic scop era să prevină expunerea în fata societăţii.

— Criminali! exclamă Holmes. Plural!

— Da, erau doi. Aproape că i-am prins în flagrant. Avem urmele picioarelor lor, avem descrierea, avem şanse mari să-i prindem. Primul individ a fost cam prea rapid, dar cel de-al doilea, a fost prins de ajutorul de grădinar şi nu a scăpat decât după ce s-a luptat. Era un bărbat de înălţime medie, bine făcut, maxilar pătrat, gât gros, mustaţa, o mască peste ochi.

— Este cam vag, comenta Sherlock Holmes. Ar putea foarte bine să fie o descriere a lui Watson!

— E adevărat, zise inspectorul, foarte amuzat. Ar putea fi o descriere a lui Watson.

— Ei bine, mă tem că nu te pot ajuta, Lestrade, spuse Holmes. Problema e că îl cunoşteam pe individul acesta, Milverton, şi îl considerăm unul dintre cei mai periculoşi oameni din Londra şi cred că sunt anumite crime de care legea nu se poate atinge şi care, prin urmare, într-o anumită măsură, justifica o vendetă personală. Nu, nu e

cazul să insişti. M-am hotărât. Simpatizez mai degrabă cu criminalii decât cu victima şi nu mă voi ocupa de acest caz.

Holmes nu mi-a spus nici un cuvânt despre tragedia la care fusesem martori, dar toată dimineaţa am observat că era foarte gânditor şi ochii lui absenţi şi maniera distrasă mi-au dat impresia unui bărbat care se chinuie să-şi amintească ceva. Eram în toiul prânzului când, deodată, sări în picioare.

— Pentru numele lui Iov, Watson, am găsit! strigă el. Ia-ţi pălăria! Vino cu mine!

Se grăbi cât putu de tare pe strada Baker şi de-a lungul străzii Oxford până am ajuns aproape de Piaţă Regent. Acolo, pe stânga, este un magazin a cărei vitrina este plină cu fotografii ale celebrităţilor şi frumuseţilor de azi. Ochii lui Holmes se fixară pe o poză şi, urmărind privirea lui, am văzut poza unei doamne impunătoare, de viţă nobilă, îmbrăcată ca la curte, cu o tiară mare de diamante pe nobilul său cap. Am privit delicatu-i nas coroiat, sprâncenele groase, gura dreaptă şi bărbia mică şi puternică. Apoi mi-am ţinut răsuflarea când am citit numele nobilului om de stat cu titluri onorabile căruia îi fusese soţie. Am întâlnit privirea lui Holmes, iar el şi-a pus degetul pe buze şi ne-am îndepărtat de la vitrină.

VIII. Aventura celor şase Napoleoni.

Nu era un lucru neobişnuit ca domnul Lestrade să ne viziteze în câte-o seară, iar vizitele lui erau binevenite pentru Sherlock Holmes întrucât îl ajutau să rămână la curent cu tot ce se petrecea la sediul central al poliţiei. Ca recompensă pentru veştile aduse de Lestrade, Holmes întotdeauna asculta cu atenţie detaliile oricărui caz în care era implicat detectivul şi ocazional, fără vreo intervenţie fizică, reuşea să-i dea vreun indiciu sau vreo sugestie ca urmare a vastelor lui experienţe şi cunoştinţe.

În seara cu pricina, Lestrade vorbise despre vreme şi ziare. Apoi rămase tăcut, pufăind gânditor din trabucul sau. Holmes îl privi intens.

— Te ocupi de vreun caz interesant? întreba el.

— A, nu, domnule Holmes, nimic prea special.

— Atunci povesteşte-mi despre ce e vorba.

Lestrade râse.

— Bine, domnule Holmes, nu are rost să neg că ESTE ceva care mă preocupă. Şi totuşi, este un lucru atât de absurd încât am ezitat să te deranjez. Pe de altă parte, deşi banal, este, fără îndoiala, bizar şi ştiu că aveţi o afinitate pentru tot ceea ce este ieşit din comun. Dar părerea mea este că mai degrabă intra în atribuţiile doctorului Watson decât în ale noastre.

— Boală? am întrebat eu.

— Nebunie, oricum. Şi încă o nebunie bizară! N-aţi crede că mai există cineva în zilele noastre cu o ură atât de mare pentru Napoleon I încât să spargă orice imagine a lui pe care o vede.

Holmes se lăsă pe spate în scaun.

— Asta nu e treaba mea, spuse el.

— Exact. Asta am zis şi eu. Dar, pe urmă, dacă bărbatul comite infracţiuni ca să spargă reprezentări care nu-i aparţin, asta nu mai intra în atribuţiile doctorului, ci în ale poliţistului.

Holmes se ridică din nou.

— Intrare prin efracţie! Asta este mult mai interesant. Vreau toate detaliile.

Lestrade scoase agenda cu datele oficiale şi-şi reîmprospăta memoria din paginile ei.

— Primul caz a fost raportat acum patru zile, spuse el. S-a întâmplat la magazinul lui Morse Hudson care are un loc pe strada Kennington unde vinde tablouri şi statuete. Vânzătorul a lăsat pentru o secundă tejgheaua nesupravegheată, a auzit o bufnitură şi, când s-a grăbit înapoi, a găsit un bust din ipsos reprezentându-l pe Napoleon împreuna cu alte opere de artă, pe tejghea, făcute bucăţi. Se repezi pe stradă şi, deşi mai mulţi trecători au declarat că au văzut un bărbat fugind din

magazin, el nu a văzut pe nimeni şi nici nu a găsit vreo modalitate de a-l identifica pe pungaş. Părea a fi un act din acelea de huliganism care mai are loc din când în când şi a fost raportat ca atare ofiţerului care patrula în zonă. Mulajul din ghips nu valora mai mult de doi şilingi şi întreaga întâmplare părea a fi prea puerila pentru o investigaţie amănunţită. Dar cel de-al doilea caz fu mult mai serios şi mai neobişnuit. S-a întâmplat chiar aseară. În stradă Kennington, la numai câţiva metri distanţă de magazinul lui Morse Hudson, locuieşte un renumit medic, pe nume doctorul Barnicot, care are unul din cele mai mari cabinete din partea sudică a Tamisei. Locuinţa şi cabinetul principal sunt pe strada Kennington, dar are un dispensar şi un cabinet chirurgical pe strada Lower Brixton, la trei kilometri depărtare. Doctorul Barnicot este un mare admirator al lui Napoleon şi casa lui este plină de cărţi, portrete şi vestigii ale împăratului francez. Cu puţin timp în urmă, a achiziţionat de la Morse Hudson doua duplicate din ghips ale celebrului cap al lui Napoleon, realizat de sculptorul francez Devine. Unul dintre acestea a fost aşezat în holul casei din strada Kennington, iar celălalt pe poliţa de deasupra căminului din cabinetul de chirurgie din Lower Brixton. Ei bine, când doctorul Barnicot a venit azi-dimineaţă, a descoperit cu uimire că locuinţa îi fusese tâlhărita în timpul nopţii, dar nimic nu fusese luat în afară de capul de ghips de pe hol. Fusese dus afară şi zdrobit cu sălbăticie de peretele grădinii, lângă care s-au descoperit bucăţile sparte.

Holmes îşi frecă palmele.

— Cu siguranţă este foarte ciudat, spuse el.

— M-am gândit că o să vă placă. Dar încă nu am terminat. Doctorul Barnicot trebuia să se ducă la cabinetul de chirurgie la ora douăsprezece şi imaginaţi-vă uimirea lui când, ajungând acolo, a descoperit că fereastra fusese deschisă în timpul nopţii şi bucăţile sparte ale celui de-al doilea bust erau împrăştiate prin toată camera. Fusese

spulberat chiar acolo unde se afla. În niciunul dintre cazuri nu s-au găsit semne care să indice cine a fost tâlharul sau nebunul care a comis această faptă. Acum, domnule Holmes, aveţi toate datele.

— Sunt neobişnuite, ca să nu zic caraghioase, comenta Holmes. Pot să ştiu dacă cele două busturi sparte din camerele doctorului Barnicot sunt duplicatele exacte ale celui distrus în magazinul lui Morse Hudson?

— Au fost făcute pe acelaşi mulaj.

— Asta înseamnă că nu mai este valabilă teoria conform căreia cel care le sparge este influenţat de o mare ură asupra lui Napoleon. Având în vedere câte sute de statui ale marelui împărat exista în Londra, ar fi o prea mare coincidenţă că un spărgător oarecare să înceapă cu trei exemplare ale aceluiaşi bust.

— Am gândit la fel, confirma Lestrade. Pe de altă parte, acest Morse Hudson este principalul furnizor de busturi din acea parte a Londrei şi acestea trei erau singurele care erau de ani de zile în magazinul lui. Aşa că, deşi, cum spui dumneata, sunt câteva sute de stătui în Londra, este foarte posibil ca acestea trei să fie singurele din acea regiune. Aşadar, un fanatic local ar începe de acolo. Ce părere ai, doctore Watson?

— Posibilităţile monomaniei sunt nelimitate, am răspuns eu. Mai este o boală pe care psihologii moderni francezi o numesc „idee fixă” care poate părea neînsemnata şi însoţită în orice alt aspect de o perfectă sănătate mintală. Un bărbat care a citit mult despre Napoleon sau a cărei familie poate că a fost afectată în timpul marelui război poate forma o astfel de „idee fixă” şi, sub influenţa acesteia, ar putea fi capabil de orice formă de încălcare a legii.

— Nu merge, dragul meu Watson, spuse Holmes scuturând din cap; nici o idee fixă nu ar ajuta un monomaniac să afle unde sunt busturile.

— Atunci, cum explici TU asta?

— Nici nu încerc să explic. Ţin doar să arăt ca procedurile excentrice ale acestui domn au o anumită metoda. De exemplu, în holul doctorului Barnicot, unde cel mai mic zgomot ar fi trezit toată familia, bustul a fost dus afară înainte de a fi spart, pe când la cabinetul de chirurgie, unde nu era pericol de alarmă, a fost spart chiar unde se afla. Povestea pare neglijabilă, dar nu îndrăznesc să spun banală când mă gândesc că cele mai celebre cazuri ale mele au debutat puţin promiţător. Îţi aduci aminte, Watson, cum mi-a fost prezentat cazul groaznic al familiei Abernetty. Aşadar, nu-mi pot permite să râd în faţa celor trei busturi sparte ale tale, Lestrade, şi ţi-aş rămâne îndatorat dacă mi-ai aduce la cunoştinţa orice noutate în acest caz neobişnuit.

Noutatea pe care o ceruse prietenul meu veni sub o formă mult mai tragica decât şi-ar fi imaginat. A doua zi, dimineaţa, eram încă în dormitor, mă îmbrăcam, când am auzit ciocănind la uşă şi Holmes intra cu o telegramă în mâna. O citi cu voce tare: „Vino dimineaţa, str. Pitt, 131, Kensington. Lestrade.”

— Ce este? am întrebat.

— Nu ştiu… poate fi orice. Dar bănuiesc că este urmarea poveştii cu statuile. În cazul acesta, prietenul nostru, spărgătorul de statui, a început operaţiunile în alt cartier al Londrei. Ai cafea pe masă, Watson, şi ne aşteaptă o birjă la uşă.

În jumătate de oră am ajuns la strada Pitt, o mică zona tăcută, înapoiata, aflată lângă cea mai energică zona a vieţii londoneze. Numărul 131 făcea parte dintr-un şir de case, toate din scânduri, respectabile şi foarte puţin romantice. Pe măsură ce înaintam, am văzut că în fata gardului casei respective erau o mulţime de curioşi. Holmes fluieră.

— În numele lui George! Este cel puţin tentativa de omor. Nimic mai puţin important nu ar aduna o asemenea gloată. Umerii adunaţi ai individului aceluia şi gâtul alungit indică un act de violenţă. Ce e asta, Watson? Treptele de sus sunt ude, celelalte uscate. Oricum, destule urme de paşi. Ei bine,

iată-l pe Lestrade la fereastră şi în curând vom afla despre ce este vorba.

Reprezentantul oficial ne întâmpina cu o față serioasă şi ne conduse într-o cameră de zi, unde un bărbat în vârsta, extrem de neîngrijit şi agitat, îmbrăcat într-o cămaşă de noapte din flanel, se plimba de colo-colo. Ne-a fost prezentat ca fiind proprietarul casei, domnul Horace Harker de la Sindicatul Central al Presei.

— E din nou povestea cu bustul lui Napoleon, spuse Lestrade. Aţi părut interesat aseară, domnule Holmes, şi m-am gândit că poate v-aţi bucura să fiţi de faţă acum că lucrurile au luat o întorsătură gravă.

— La ce s-a ajuns deci?

— La crimă. Domnule Harker, vreţi să le spuneţi acestor domni exact ce s-a întâmplat?

Bărbatul în cămaşa de noapte se întoarse spre noi cu o față extrem de tristă.

— E un lucru extraordinar, începu el; toată viaţa mea am adunat veşti despre oameni, iar acum, ca o ştire fantastică mi-a venit în cale, sunt atât de confuz şi de emoţionat că nu pot lega două cuvinte. Dacă aş fi venit aici pe post de ziarist m-ar fi intervievat şi aş fi vrut două rubrici în fiecare ziar de seară. Aşa cum se prezintă acum situaţia, dau în vileag o ştire absolut valoroasă unor nenumăraţi domni, iar eu nu o pot folosi. Oricum, am auzit de dumneavoastră, domnule Sherlock Holmes şi, dacă îmi explicaţi situaţia, atunci mă voi mulţumi măcar cu asta dacă nu pot scrie eu ce s-a întâmplat.

Holmes se aşează şi ascultă.

— Se pare că totul este concentrat în jurul acelui bust al lui Napoleon pe care l-am cumpărat acum câteva luni chiar pentru această cameră. L-am luat ieftin de la „Fraţii Harding”, a doua casă de la staţia High Street. O mare parte a muncii mele jurnalistice se desfăşoară noaptea şi deseori scriu până în zorii zilei. Aşa a fost şi azi. Pe la ora trei, stăteam în cabinetul meu care este la ultimul etaj al

casei, în spate, şi am auzit zgomote jos. Am ascultat, dar nu s-au mai repetat şi mi-am zis că au fost afară. Apoi, dintr-o dată, cinci minute mai târziu, se auzi un ţipăt oribil… domnule Holmes, cel mai groaznic sunet pe care l-am auzit vreodată. Îmi va suna în urechi cât timp voi trăi. Am rămas încremenit de teama un minut sau două. Apoi am apucat vătraiul şi m-am dus jos. Când am ajuns în camera asta, am găsit fereastra larg deschisă şi imediat am observat că bustul lipsea de pe ..... căminului. De ce ar dori un hoţ să fure un asemenea lucru nu pot să înţeleg pentru că era făcut din ghips şi nu avea absolut nici o valoare. Vedeţi dumneavoastră ca oricine ar ieşi pe fereastra aceea, cu un pas mare, ar ajunge la pragul uşii. Evident, asta făcuse şi hoţul, aşa că m-am dus şi am deschis uşa. Păşind prin întuneric, aproape că am căzut peste un bărbat care zăcea acolo, mort. Am fugit înapoi să iau ceva cu care să luminez şi l-am văzut pe sărmanul om cu o rană uriaşă la gât şi tot locul plin de sânge. Era întins pe spate, cu genunchii traşi şi gura deschisă oribil. O să-mi bântuie visele. Am avut timp cât să fluier poliţistul ca apoi cred că am leşinat pentru că nu mai ştiu nimic până în momentul în care am văzut poliţistul aplecat asupra mea, în hol.

— Şi cine era bărbatul ucis? întreba Holmes.

— N-avem nimic care să ne arate cine era, spuse Lestrade. O să vedeţi cadavrul la morgă, dar până acum nu am găsit nimic. Este un bărbat înalt, ars de soare, foarte puternic, nu avea mai mult de treizeci de ani. Este îmbrăcat prost şi totuşi nu prea pare a fi muncitor. Într-o baltă de sânge de lângă el am găsit un briceag făcut dintr-un corn de animal. Nu ştiu dacă este arma crimei sau dacă a aparţinut mortului. Pe haine nu era nici un nume şi în buzunare nu avea decât un măr, nişte sfoară, o harta de un siling a Londrei şi o fotografie. Iat-o.

Era evident că este un instantaneu luat cu o cameră mică. Reprezenta un bărbat ager, cu trăsături ascuţite, ca de

maimuţă, cu sprâncene groase şi partea de jos a feţei uşor ieşită în afară, ca un boţ de babuin.

— Şi ce s-a întâmplat cu bustul? întreba Holmes după ce studie atent poza.

— Chiar înainte să veniţi, am aflat. A fost găsit în grădina din faţa casei goale din strada Campden House. Era spart în bucăţi. Mă duc chiar acum să văd. Veniţi cu mine?

— Desigur. Trebuie să arunc doar o privire.

Cerceta covorul şi fereastra.

— Individul ori avea picioare foarte lungi, ori era un bărbat foarte activ, spuse el. Neavând nimic dedesubt, nu i-a fost foarte uşor să ajungă la pervaz şi să deschidă geamul. Întoarcerea a fost relativ simplă. Veniţi cu noi să vedeţi rămăşiţele bustului, domnule Harker?

Ziaristul dezamăgit se aşezase la masa de scris.

— Trebuie să încerc să scriu ceva, spuse el, deşi nu mă îndoiesc că primele ediţii ale ziarelor de seara au ieşit deja şi au o mulţime de detalii. Asta-i norocul meu! Vă amintiţi când a căzut tribuna la Doncaster? Ei bine, eu eram singurul ziarist din tribună şi ziarul meu este singurul care nu a publicat o relatare a întâmplării, pentru că eram prea nervos să pot scrie despre asta. Iar acum voi întârzia cu relatarea unei crime comise în pragul casei mele.

Am părăsit camera şi i-am auzit peniţa scârţâind pe hârtie.

Locul unde au fost găsite fragmente din bust era la câteva sute de metri distanţă. Pentru prima dată ne-au căzut ochii pe această reprezentare a marelui împărat care părea să nască atâta ură nebunească şi distructivă în mintea necunoscutului. Cioburile erau împrăştiate prin iarbă. Holmes lua câteva şi le examină atent. După chipul lui concentrat şi modul în care le cerceta, eram sigur că, în sfârşit, găsise un indiciu.

— Ei bine? întreba Lestrade.

Holmes ridică din umeri.

— Încă mai avem mult, bombăni. Şi totuşi… şi totuşi… Posesia acestui neînsemnat bust valora mai mult în ochii

criminalului decât viaţa unui om. Acesta este un fapt. Apoi mai este neobişnuit faptul că nu l-a spart în casa sau imediat lângă casă dacă scopul său unic era să-l spargă.

— A fost buimăcit şi speriat să-l vadă pe celălalt individ. Nu ştia ce să facă.

— Da, e foarte posibil. Dar aş vrea să atrag atenţia asupra poziţiei acestei case, în grădina căreia a fost distrus bustul.

Lestrade se uita în jurul lui.

— Era o casă goală şi ştia că nu va fi deranjat în grădină.

— Da, dar mai este o casă goală pe stradă pe lângă care a trecut ca să ajungă la asta. De ce nu l-a spart acolo din moment ce era evident că, cu fiecare metru în plus, creştea riscul de a se întâlni cu cineva?

— Mă dau bătut, ceda Lestrade.

Holmes arata spre felinarul de deasupra capetelor noastre.

— Aici putea să vadă ce face, acolo nu. Acesta a fost motivul.

— În numele lui Iov! Este adevărat! exclamă detectivul. Acum că stau să mă gândesc, bustul doctorului Barnicot a fost spart nu departe de felinarul roşu. Bine, domnule Holmes, ce facem acum?

— Reţinem acest amănunt… îl punem la păstrare. Mai târziu putem da peste cine ştie ce detaliu şi ne-ar putea ajuta. Ce propui să facem acum, Lestrade?

— După părerea mea, cel mai uşor mod de a-i da de capăt este să identificăm bărbatul mort. N-ar trebui să întâmpinam dificultăţi. După ce aflăm cine este şi cine-i sunt apropiaţii, ar trebui să avem un început bun ca să aflăm ce cauta noaptea trecută în strada Pitt şi cine este cel cu care s-a întâlnit şi l-a ucis pe pragul uşii domnului Horace Harker. Nu credeţi?

— Fără îndoiala; şi totuşi, eu nu aş aborda cazul aşa.

— Dar ce aţi face?

— A, nu mă lasă să te influenţez în vreun fel! V-aş sugera să urmaţi pista dumneavoastră şi eu o voi urma pe a mea.

După aceea, putem face schimb de notiţe şi ne vom suplimenta reciproc.

— Foarte bine, a fost de acord Lestrade.

— Dacă vă întoarceţi în strada Pitt, se poate să-l întâlniţi pe Horace Harker. Transmiteţi-i din partea mea că sunt hotărât şi este sigur că azi-noapte în casa lui a intrat un lunatic periculos cu tendinţe criminale şi iluzii napoleonice. Îi va fi util pentru articol.

Lestrade se uita fix.

— Doar nu crezi asta cu adevărat?

Holmes zâmbi.

— Nu? Ei, poate că nu. Dar sunt sigur că îi va interesa pe Horace Harker şi pe abonaţii Sindicatului Central al Presei. Acum, Watson, cred că-ţi dai seama că ne aşteaptă o zi de munca cam lungă. Lestrade, ar fi bine dacă ai putea să ne întâlnim pe strada Baker diseară la ora şase. Până atunci aş vrea să păstrez fotografia aceasta găsită în buzunarul mortului. E posibil să am nevoie de compania şi ajutorul dumitale într-o mică expediţie în care am putea pleca la noapte dacă se dovedeşte că raţionamentele mele sunt corecte. Până atunci, la revedere şi succes!

Am mers împreuna cu Sherlock Holmes pe strada Gigh unde ne-am oprit la magazinul fraţilor Harding, de unde fusese achiziţionat bustul. Un vânzător tânăr ne-a informat că domnul Harding va lipsi până după-amiaza şi că el era nou-venit şi nu ne putea ajuta cu informaţii. Pe chipul lui Holmes se citeau dezamăgirea şi enervarea.

— Ei, Watson, nu ne putem aştepta ca toate să ne meargă cum vrem, spuse el. Trebuie să ne întoarcem după-amiaza dacă domnul Harding nu vine până atunci. După cum, fără îndoiala, ai bănuit, încerc să urmăresc busturile la sursa ca să văd dacă nu este ceva bizar care să le marcheze remarcabilă soarta. Să ne îndreptăm spre domnul Morse Hudson din strada Kennington, să vedem dacă nu putem arunca puţină lumină asupra cazului.

După o oră de mers cu trăsura am ajuns la magazinul vânzătorului de picturi. Era un bărbat mic, îndesat, cu faţa roşie şi o fire ţâfnoasă.

— Da, domnule. Chiar pe tejgheaua mea, domnule, spuse el. Nu ştiu pentru ce plătesc impozite şi taxe dacă orice tâlhar poate intra să-mi spargă bunurile. Da, domnule, eu i-am vândut doctorului Barnicot cele două statui.

Nenorocire, domnule! Un complot nihilist, asta cred eu. Doar un anarhist s-ar putea duce de colo-colo să spargă statui republicane roşii, asta sunt. De unde am luat statuile? Nu văd ce legătură are asta. Ei, dacă ţineţi neapărat să ştiţi, le-am luat de la „Gelder and Co.”, pe strada Church, în Stepney. Sunt renumiţi în breaslă, cunoscuţi de douăzeci de ani. Câte am avut? Trei… două şi cu unul sunt trei… două ale doctorului Barnicot şi unul spart în plină zi pe tejgheaua mea. Dacă îl cunosc pe cel din fotografie? Nu, nu-l cunosc. Ba, parcă da. Hei, e Beppo. Era un fel de muncitor în acord, italian, care se făcea folositor în magazin. Ştia să sculpteze puţin, să înrămeze, sufla cu aur şi făcea o mulţime de treburi ciudate. Individul m-a părăsit săptămâna trecută şi de atunci nu am mai auzit nimic de el. Nu, nu ştiu de unde era, nici unde se ducea. N-am avut nimic cu el cât timp a stat aici. A plecat cu două zile înainte să fie spart bustul.

— Ei bine, asta este tot ce ne puteam aştepta să obţinem de la Morse Hudson, spuse Holmes ieşind din magazin. Îl avem pe acest Beppo ca factor comun, atât în Kennington cât şi în Kensington, aşa că au meritat cele zece minute străbătute până aici. Acum, Watson, să mergem la „Gelder şi Co.” din Stepney, sursă şi originea busturilor. M-ar mira să nu primim ajutor acolo.

Într-o succesiune rapidă am trecut pe la marginea zonei elegante a Londrei, pe lângă hotelul „London”, zona cu teatre a Londrei, Londra literară, Londra comercială şi, în final, Londra maritimă, până am ajuns într-un oraş riveran de 100.000 de suflete, unde locuinţele muncitoreşti se înăbuşe şi sunt ticsite de renegaţii Europei. Aici, la o

răspântie importantă, odată reşedinţa comercianţilor bogaţi din oraş, am găsit sculpturile pe care le căutam. Afară era o grădină maricica plină de zidărie monumentală. Înăuntru era o cameră mare în care cincizeci de muncitori sculptau sau modelau. Directorul, un german înalt şi blond, ne-a primit politicos şi a răspuns clar la toate întrebările lui Holmes. Din registre reieşea că fuseseră făcute sute de mulaje din ghips după o copie din marmură a capului lui Napoleon, realizat de Devine, dar ca cele trei care fuseseră trimise lui Morse Hudson în urmă cu aproape un an făceau parte dintr-un set de şase, celelalte trei fiind trimise fraţilor Harding din Kensington. Nu exista nici un motiv pentru care cele şase ar fi fost diferite de alte busturi. Nu va putea sugera nici un motiv pentru care cineva ar putea dori să le distrugă… De fapt, ideea l-a amuzat. Preţul de vânzare en-gross era de şase şilingi, dar un comerciant en-detail l-ar fi putut vinde cu doisprezece sau chiar mai mult. Mulajul a fost luat cu două modele, de fiecare parte a feţei şi apoi, aceste două profile din ipsos de Paris erau îmbinate pentru a completa bustul. Acest lucru era, de obicei, făcut de italienii din camera în care ne aflăm.

Busturile terminate erau puse pe o masă, pe hol, ca să se usuce şi apoi erau înmagazinate. Asta era tot ce ne putea spune.

Dar fotografia avu un efect remarcabil asupra directorului. Se înroşi de furie şi sprâncenele i se împreunară deasupra ochilor săi de teuton.

— Ah, nemernicul! strigă el. Da, într-adevăr, îl cunosc foarte bine. Acest stabiliment a fost întotdeauna respectabil şi singura dată când poliţia a intrat aici a fost pentru acest individ. Asta a fost acum mai mult de un an în urmă. A înjunghiat un alt italian în stradă şi a venit aici urmărit de poliţie, care l-a arestat. Se numea Beppo… nu i-am ştiut niciodată celălalt nume. Aşa-mi trebuie dacă angajez un bărbat care arată aşa. Dar era un lucrător bun, unul din cei mai buni.

— Cât a primit?

— Bărbatul a trăit şi el a scăpat cu un an. Fără îndoiala că acum a ieşit; dar nu a îndrăznit să se arate pe aici. Un văr de-al lui lucrează aici şi cred că v-ar putea spune unde este.

— Nu, nu, strigă Holmes, nici un cuvânt varului… nici un cuvânt, vă rog. Situaţia este foarte importantă şi cu cât mă adâncesc mai mult, cu atât se complica mai mult. Când aţi citit în registru despre vânzarea mulajelor, am văzut că data era 3 iunie, anul trecut. Puteţi să-mi ziceţi când a fost arestat Beppo?

— V-aş putea spune aproximativ, după statul de plată, răspunse directorul. Da, continuă el, după ce întoarse câteva pagini, ultima dată a fost plătit pe 20 mai.

— Mulţumesc, spuse Holmes. Cred că nu vă voi mai răpi din timp sau din răbdare.

Cu un ultim avertisment că nu ar trebui să spună nimic despre cercetările noastre, ne-am îndreptat din nou spre vest.

Era deja târziu când am reuşit să prânzim repede la un restaurant. La intrare era un afiş din ziar pe care scria „Nenorocire la Kensington. Crima unui nebun” şi din conţinutul ziarului reieşea că domnul Horace Harker reuşise până la urmă să-şi publice articolul. Relatarea senzaţională şi frumos „înflorita” a întregului incident se întindea pe două coloane. Holmes propti ziarul de oliviera şi citi în timp ce mânca. O dată sau de două ori chicoti.

— Totul e bine, Watson, aproba el. Ascultă aici: „Este bine de ştiut că nu exista diferenţe de opinie asupra acestui caz, din moment ce atât domnul Lestrade, unul dintre cei mai experimentaţi membri ai poliţiei, cât şi domnul Sherlock Holmes, bine cunoscutul expert consultant, au ajuns la concluzia că această bizară serie de incidente care a sfârşit atât de tragic este mai degrabă rodul nebuniei decât al crimei premeditate. În afară de nebunia mentală, nimic nu poate explica aceste evenimente.” Presa, Watson, este o instituţie remarcabilă dacă ştii cum s-o foloseşti. Şi acum,

dacă ai terminat, vom porni înapoi la Kensington să vedem ce are de spus directorul de la „Fraţii Harding” despre această situaţie.

Fondatorul acelui măreţ imperiu se dovedi a fi o persoană ageră, severă, foarte sprintena şi rapidă, un bărbat cu mintea limpede şi deschis la vorbă.

— Da, domnule, am citit deja relatarea în ziarele de seară. Domnul Horace Harker este un client de-al nostru. I-am furnizat nişte busturi în urmă cu câteva luni. Am comandat trei astfel de busturi de la „Gelder şi Co.” din Stepney. S-au vândut toate. Cui? Păi, dacă o să consult registrele, vă pot spune foarte uşor. Da, avem trei înregistrări aici. Vedeţi, unul domnului Harker, unul domnului Josiah Brown din Laburnum Lodge, Laburnum Vale, Chiswick, şi unul domnului Sandeford din strada Lower Grove, Reading. Nu, nu am văzut niciodată chipul acestui om din fotografie. Nu l-aş putea uita, domnule, rar am văzut un chip mai urât. Dacă avem italieni printre angajaţi? Da, domnule, avem câţiva printre muncitori şi dăltuitori. Pot să spun că se pot uita în registrul de vânzări dacă vor. Nu exista nici un motiv pentru care aş păzi registrul. Of, of, este o situaţie bizară şi sper că mă veţi anunţa dacă descoperiţi ceva la ancheta.

Holmes luase notiţe cât timp ne-a vorbit Harding şi mi-am dat seama că era extrem de nemulţumit de desfăşurarea anchetei. Şi totuşi nu a spus nimic în afară de faptul că, dacă nu ne grăbim, întârziem la întâlnirea cu Lestrade. Desigur, când am ajuns în stradă Baker, detectivul era deja acolo şi l-am găsit umblând de colo-colo prin cameră, arzând de nerăbdare. Pe chipul lui se citea ca ziua lui fusese spornica.

— Ei bine, întreba el, aţi avut noroc, domnule Holmes?

— Am avut o zi plină şi nu în întregime pierdută, explica amicul meu. Ne-am întâlnit şi cu furnizorii en-detail şi cu producătorii en-gross. Acum ştiu traseul fiecărui bust.

— Busturile! strigă Lestrade. Bine, bine, aveţi metodele dumneavoastră, domnule Sherlock Holmes, şi nu sunt în

măsură să spun nimic împotriva lor, dar cred că am avut o zi mai bună decât dumneata. L-am identificat pe bărbatul mort.

— Nu mai spune!

— Şi am găsit motivul crimei.

— Minunat!

— Avem un inspector specializat în Saffron Hill şi cartierul italian. Ei bine, acest cadavru avea o emblemă catolică în jurul gâtului şi asta, împreuna cu culoarea lui, m-a făcut să mă gândesc că este din sud. Inspectorul Hill l-a recunoscut imediat. Numele lui este Pietro Venucci, din Napoli, şi este unul din cei mai mari asasini din Londra. Are legături cu Mafia care, după cum ştii, este o asociaţie politică secretă care-şi susţine decretele cu crime. Acum vedeţi cum începe să se clarifice situaţia? Celălalt tip este, probabil, tot un italian şi membru al Mafiei. A încălcat, cumva, legile. Pietro este pus pe urmele lui. Probabil că fotografia pe care am găsit-o în buzunar îl reprezintă chiar pe el, ca să nu omoare din greşeală altă persoană. Îl urmăreşte pe individ, îl vede intrând într-o casă, îl aşteaptă afară şi în toiul încăierării, el primeşte lovitură mortală. Cum vi se pare, domnule Sherlock Holmes?

Holmes îl aplaudă în semn de aprobare.

— Excelent, Lestrade, excelent! strigă el. Dar nu am prea înţeles cum explici distrugerea busturilor.

— Busturile! Nu te poţi gândi decât la busturi. În fond, nu înseamnă nimic; furt minor, cel mult şase luni. Noi cercetam crima şi-ţi spun că am hăţurile în mâna.

— Şi următoarea etapă?

— Este foarte simplu. Mă voi duce cu Hill în cartierul italian, îl găsim pe cel a cărui fotografie o avem şi-l arestăm pentru crimă. Veniţi cu noi?

— Nu cred. Eu zic că putem ajunge la final într-un mod mult mai simplu. Nu pot spune cu certitudine, pentru că totul depinde… mă rog, totul depinde de un factor care este complet în afara controlului nostru. Dar am mari speranţe…

de fapt, şansele sunt de 2 la 1… că dacă ne însoţeşti la noapte, te pot ajuta să-l prinzi.

— În cartierul italian?

— Nu; mai degrabă îl găsim în Chiswick. Lestrade, dacă vii cu mine diseară la Chiswick, promit că mâine voi veni cu tine în cartierul italian şi întârzierea nu ne va afecta. Şi acum, cred că ne-ar prinde bine la toţi câteva ore de somn, pentru că nu am de gând să plec până la unsprezece şi este foarte probabil să nu ne întoarcem decât mâine dimineaţă. Vei cina cu noi, Lestrade, şi apoi, eşti bine venit să dormi pe canapea până va fi timpul să plecăm. Între timp, Watson, ţi-aş fi recunoscător dacă ai suna după un mesager expres pentru că am de trimis o scrisoare şi este foarte important să fie trimisă de îndată.

Holmes îşi petrecu seara căutând printre filele vechilor ziare cu care era plină una din debarale. Când în sfârşit termina, privirea îi era triumfătoare, dar nu a spus nici unuia nici măcar un cuvânt despre rezultatul căutării sale. Cât despre mine, am reluat pas cu pas metodele prin care dăduse de urma rezultatelor acestui caz complex şi, deşi nu-mi dădeam seama ce scop urmarea, am înţeles că Holmes se aştepta ca acest grotesc criminal să încerce să distrugă şi cele două busturi care mai rămăseseră, dintre care mi-am adus aminte că unul se afla la Chiswick. Fără îndoiala că scopul călătoriei noastre era să-l prindem pe criminal asupra faptului şi nu aveam decât cuvinte de admiraţie pentru şiretenia cu care prietenul meu a transmis ziarelor de seara un indiciu greşit, ca să-l convingă pe individ că ar fi putut să continue fără a fi pedepsit. Nu am fost surprins când Holmes mi-a sugerat să iau un revolver cu mine. El însuşi luase cravaşa, arma lui preferată. La ora unsprezece, ne aştepta o trăsură la uşă şi am mers cu ea până într-un loc de cealaltă parte a Podului Hammersmith. Aici, vizitiului i se spuse să ne aştepte. Am mers puţin pe jos, până am ajuns la o stradă izolată, mărginită de case plăcute, cu grădini. La lumina felinarelor, am citit pe stâlpul

porţii unei case numele „Vila Laburnum”. Ocupanţii casei se retrăseseră în mod evident la culcare, pentru că totul era în întuneric, în afara unui felinar aflat deasupra uşii din hol, care lumina cărarea din grădină, cu un singur cerc de lumină ceţoasă. Gardul de lemn care despărţea grădina de stradă umbrea foarte bine în interior şi acolo ne-am ghemuit.

— Mă tem că vom aştepta ceva timp, şopti Holmes. Slavă Cerului că nu plouă! Cred că nici nu putem fuma ca să treacă timpul. Oricum, avem o şansă din două să aflăm ceva care să ne răsplătească efortul.

Totuşi, s-a dovedit că nu aveam atât de mult de aşteptat cum ne-a zis Holmes şi s-a sfârşit brusc şi într-o manieră neobişnuită. Într-o secundă, fără cel mai mic sunet care să ne prevină, poarta grădinii se deschise şi o siluetă mlădioasă, rapidă şi energică ca o maimuţă fugi pe cărarea din grădină. L-am văzut trecând în fugă prin lumina de la uşă şi dispărând după umbra neagră a casei. Fu o linişte lungă, timp în care ne-am ţinut răsuflarea şi apoi am auzit un scârţâit slab. Am văzut deodată lumina unei lanterne în cameră. Evident, ceea ce cauta nu se afla acolo pentru că am văzut lumina prin alt oblon şi apoi prin altul.

— Haideţi la fereastra deschisă. Îl înhăţam când coboară, şopti Lestrade.

Dar, înainte de a ne mişca, bărbatul coborâse înapoi. Când ieşea, în lumina slabă, am văzut că avea ceva alb la subraţ. Se uita pe furiş în jurul lui. Liniştea străzii părăsite îl asigură. Întorcându-se cu spatele la noi, lasă jos povara şi, în secunda imediat următoare, se auzi un zgomot tăios urmat de zangănituri şi clinchete. Bărbatul era atât de concentrat încât nici nu ne-a auzit paşii pe când ne furişăm prin iarbă. Ca un tigru, Holmes îi sări în spate şi, imediat după aceea, eu şi Lestrade l-am prins de fiecare încheietura şi i-am pus cătuşele. Când l-am întors, am văzut chipul hidos, palid, cu trăsături crispate, nervoase, uitându-se la

noi şi am ştiut că, într-adevăr, cel pe care-l prinsesem era bărbatul din fotografie.

Dar Holmes nu acordă atenţie prizonierului nostru. Ghemuit în pragul uşii, examină cu atenţie ceea ce adusese bărbatul din casă. Era un bust al lui Napoleon exact ca acela pe care-l văzusem dimineaţa şi, la fel, fusese spart în bucăţele. Holmes ridica atent în lumină fiecare ciob, dar nu era sub nici o formă diferit de alt ciob de ghips. Tocmai terminase de examinat când luminile din hol se aprinseră, uşa se deschise şi proprietarul casei, un tip jovial, rotund, îmbrăcat în cămaşă şi pantaloni, se arată.

— Domnul Josiah Brown, presupun? spuse Holmes.

— Da, domnule, şi fără îndoiala, dumneavoastră sunteţi domnul Sherlock Holmes? Am primit biletul pe care mi l-aţi trimis cu mesagerul expres şi am făcut întocmai cum mi-aţi spus. Am încuiat toate uşile şi am aşteptat. Ei bine, mă bucur să văd că l-aţi prins pe nelegiuit. Domnilor, sper că veţi intra să bem ceva răcoritor.

Domnul Lestrade era nerăbdător să-l închidă pe bărbat, aşa că, în câteva minute, birja noastră fu chemată şi toţi patru ne îndreptam spre Londra. Captivul nostru nu vru să spună un cuvânt, dar ne privea prin părul lui încâlcit şi, o dată, când mâna mea era aproape de el, se repezi la ea ca un lup înfometat. La poliţie am aşteptat destul de mult ca să aflăm că, după ce i-au verificat hainele, nu s-au găsit decât câţiva şilingi şi un cuţit suedez lung pe mânerul căruia erau din belşug urme recente de sânge.

— E-n regulă, aproba Lestrade la despărţire. Hill cunoaşte oamenii ăştia, ne va spune cum îl cheamă. O să vezi că teoria mea cu Mafia se va dovedi corectă. Dar, desigur, domnule Holmes, îţi sunt extrem de îndatorat pentru iscusinţa cu care l-ai prins. Încă nu am înţeles totul.

— Cred că este o oră prea târzie pentru explicaţii, spuse Holmes. Şi apoi, mai sunt câteva detalii care nu sunt încă lămurite şi acest caz este unul din acelea care merita elucidat până la capăt. Dacă mai vii mâine la mine, pe la ora

şase, cred că-ţi voi putea demonstra că, chiar şi acum, nu ştii toate dedesubturile acestei afaceri care are nişte caracteristici care o fac absolut originală în istoria crimei. Watson, dacă-ţi voi mai permite să publici cazurile mele, prevăd că vei însufleţi paginile cu o relatare a acestei neobişnuite aventuri a busturilor lui Napoleon.

Seara următoare, când ne-am întâlnit din nou, Lestrade avea mult mai multe informaţii despre prizonierul nostru. Se pare că numele lui era Beppo, cel de-al doilea nume… necunoscut. Era un nelegiuit cunoscut în comunitatea italiană. Cândva fusese un sculptor priceput şi-şi câştigase existenta într-un mod cinstit, dar o luase pe căi greşite şi fusese în închisoare de două ori – o dată pentru furt minor şi o dată, după cum auzisem deja, pentru înjunghierea unui compatriot. Vorbea engleza la perfecţie. Motivele pentru care distrugea busturile erau încă necunoscute şi refuza să răspundă la orice întrebare despre acest subiect, dar poliţia descoperise că aceste busturi puteau foarte bine să fie făcute de mâinile lui, din moment ce cu asta se ocupa la „Gelder şi Co.”. Holmes asculta cu atenţie politicoasă toate acest informaţii, din care o mare parte deja o cunoşteam; dar eu, care-l cunoşteam atât de bine, vedeam clar că gândurile-i erau în altă parte şi, sub masca aceea pe care era deprins să o afişeze, am detectat o umbră de aşteptare şi stinghereală. Se auzise soneria. Un minut mai târziu, am auzit paşi pe scări şi înăuntru intră un bătrân cu faţa roşie şi favoriţi grizonati. În mâna dreaptă ţinea o bocceluţă demodată pe are o puse pe masă.

— Domnul Sherlock Holmes este aici?

Amicul meu se înclina şi zâmbi.

— Domnul Sandeford din Reading, presupun? întreba el.

— Da, domnule, mă tem că am întârziat puţin, dar trenurile au mers aiurea. Mi-aţi scris despre un bust care se afla în posesia mea.

— Exact.

— Am aici scrisoarea dumneavoastră. Aţi scris: „Aş dori să achiziţionez o copie după Napoleonul lui Devine şi sunt dispus să vă plătesc zece lire pentru exemplarul pe care-l deţineţi.” Aşa este?

— Desigur.

— Scrisoarea m-a uimit pentru că nu-mi imaginez de unde ştiaţi că deţin aşa ceva.

— Cred că aţi fost surprins, dar explicaţia este foarte simplă. Domnul Harding, de la „Fraţii Harding” mi-a spus că v-a vândut dumneavoastră ultimul exemplar şi mi-a dat adresa dumneavoastră.

— A, deci asta a fost? V-a spus cât am plătit pe el?

— Nu, nu mi-a spus.

— Ei bine, eu sunt om cinstit, deşi nu foarte bogat. Am dat doar cincisprezece şilingi pentru bust şi cred că ar trebui să ştiţi asta înainte să accept zece lire de la dumneavoastră.

— Înţeleg că aveţi mustrări de conştiinţă, domnule Sandeford. Dar am spus preţul şi am de gând să mă ţin de cuvânt.

— Sunteţi foarte amabil, domnule Holmes. Am adus bustul cu mine, aşa cum m-aţi rugat. Iată-l!

Deschise bocceluţa şi în final am văzut şi noi aşezat pe masă un exemplar complet al acelui bust pe care l-am mai văzut în bucăţele.

Holmes scoase din buzunar o hârtie şi puse pe masă o bancnotă de zece lire.

— Dacă doriţi, semnaţi această hârtie, domnule Sandeford, în prezenţa acestor martori. Este doar ca să certificaţi că-mi transferaţi toate drepturile asupra bustului. Sunt un om meticulos şi, vedeţi dumneavoastră, niciodată nu ştiţi ce turnură pot lua lucrurile. Mulţumesc, domnule Sandeford; aici sunt banii dumneavoastră şi vă doresc o seară plăcută.

După ce musafirul nostru a ieşit, mişcările lui Sherlock Holmes ne atraseră atenţia. Începu prin a scoate dintr-un sertar o cârpa albă şi o puse pe masă. Apoi aşează bustul de-abia achiziţionat în centrul cârpei. În final, ridica cravaşa şi-

l lovi tare pe Napoleon în cap. Statuia se făcu bucăţele şi Holmes se aplecă nerăbdător deasupra fragmentelor împrăştiate. În secunda următoare, cu un strigăt de triumf, Holmes se ridică cu o aşchie în care era fixat un obiect negru, rotund, exact ca o prună în budincă.

— Domnilor, strigă el, permiteţi-mi să vă prezint celebra perla neagră care aparţinea familiei Borgia!

Eu şi Lestrade am rămas tăcuţi pentru o secundă şi apoi, sub impulsul momentului, amândoi am început să aplaudăm ca la finalul unei piese bine jucate. Obrajii palizi ai lui Holmes se înroşiră şi se înclina în faţa noastră întocmai ca un dramaturg care primeşte omagii din partea audienţei. În astfel de momente înceta a mai fi o maşină de gândit şi lasă să se vadă iubirea lui pentru admiraţie şi aplauze. Aceeaşi fire rezervată şi, mai ales, mândra care se ferea cu dispreţ de notorietate era capabilă să fie mişcată într-un asemenea mod de uimirea şi mărirea aduse de un prieten.

— Da, domnilor, spuse el, este cea mai celebră perla care există acum în lume şi am avut norocul că, printr-un şir de deducţii, să-i dau de urmă, din dormitorul prinţului de Colonna din hotelul Dacre unde a fost pierdută, până înăuntrul acestui ultim bust din cele şase ale lui Napoleon, falsificate de „Gelder şi Co.” din Stepney. Îţi aminteşti, Lestrade, ce senzaţie a făcut dispariţia acestei bijuterii valoroase şi zadarnicele eforturi ale poliţiei londoneze în încercarea de a o recupera. Şi eu am fost consultat în legătură cu acest caz, dar nu am reuşit să-i dau de capăt. A fost suspectata . . . . . prinţesei, o italiancă, şi s-a dovedit că avea un frate în Londra, dar nu am reuşit să facem vreo legătură între ei. Numele menajerei este Lucreţia Venucci şi nu am nici o îndoiala că acest Pietro care a fost ucis în urmă cu două nopţi era fratele ei. Am verificat datele în ziarele vechi şi am descoperit că perla a dispărut cu exact două zile înainte de arestarea lui Beppo pentru un act de violenţă, incident care a avut loc în fabrica „Gelder şi Co.” în acelaşi timp când erau făcute busturile. Acum vă daţi seama clar de

succesiunea evenimentelor, deşi le vedeţi, desigur, în ordine inversă faţă de cum mi s-au prezentat ele mie. Poate le-a furat de la Pietro, poate că a fost confratele lui Pietro, poate că a fost intermediarul dintre Pietro şi sora lui. Nu are nici o importanţă care este răspunsul corect. Ceea ce contează este că AVEA perla şi în momentul acela, când o avea asupra lui, era urmărit de poliţie. S-a dus la fabrică unde lucra şi ştia că are la dispoziţie doar câteva minute pentru a ascunde acest premiu extrem de valoros care altfel ar fi fost găsit asupra lui la percheziţie. În hol se uscau şase mulaje din ghips ale lui Napoleon. Unul dintre ele era încă moale. Într-o secundă, Beppo, un bucătar foarte iscusit, a făcut o gaură în ipsosul ud, a băgat înăuntru perla şi din câteva retuşuri, a acoperit gaură la loc. Era o ascunzătoare perfectă. Nimeni n-ar fi putut s-o găsească. Dar Beppo a fost condamnat la un an de închisoare şi, între timp, cele şase busturi au fost împrăştiate în întreaga Londra. N-avea de unde şti care era cel ce conţinea comoara. Nu putea să-şi dea seama decât dacă le spărgea. Chiar dacă le zgâlţâia, nu afla nimic pentru că, ipsosul fiind ud, perla putea să se lipească de el – cum de fapt, s-a şi întâmplat. Beppo nu a disperat şi şi-a condus căutările cu ingeniozitate şi perseverenţa. Printr-un văr care lucrează cu Gelder, a aflat ce firme au cumpărat busturile. A reuşit să se angajeze la Morse Hudson şi astfel a reuşit să găsească trei dintre ele. Perla nu era acolo. Apoi, cu ajutorul unui angajat italian, a reuşit să găsească şi unde s-au dus celelalte trei busturi. Primul era la Herker. Acolo a fost urmărit de confratele lui care l-a învinovăţit pe Beppo de pierderea perlei şi l-a înjunghiat în timpul încăierării ce a urmat.

— Dacă îl ştia, atunci de ce avea la el poza lui? am întrebat eu.

— Ca să poată da de el dacă dorea să întrebe pe cineva de el. Acesta este evident motivul. Ei bine, după crima m-am gândit că Beppo mai degrabă s-ar grăbi decât să amâne operaţiunea. S-ar teme că poliţia să nu-i afle secretul, aşa

că s-a grăbit înainte ca aceştia să i-o ia înainte. Desigur, n-am putut spune că nu a găsit perla în bustul lui Harker. Nici măcar nu eram sigur că perla o caută. Dar era evident că ceva căuta din moment ce a cărat bustul pe lângă celelalte case ca să-l spargă în grădină care era luminată de far. Din moment ce bustul lui Harker era unul din cele trei, şansele erau exact aşa cum v-am spus, 2 la 1, ca perla să fie înăuntru. Mai rămăseseră doua busturi şi era normal să se ducă întâi la cel din Londra. Am avertizat locuitorii casei ca să evit producerea unei alte tragedii şi am avut cele mai bune rezultate. Desigur, până la acel momenT. Ştiam cu siguranţă că după perla Borgia venisem. Numele mortului a legat cele două evenimente. Mai rămăsese un singur bust – cel din Reading – şi acolo trebuia să fie perlă. În prezenţa dumneavoastră l-am cumpărat de la proprietar… şi aici se afla.

Pentru un moment, am rămas tăcuţi.

— Ei bine, domnule Holmes, spuse Lestrade. V-am văzut ocupându-vă de multe cazuri, dar nu ştiu dacă am fost martorul unuia mai iscusit ca acesta. Noi, la Scotland Yard, nu suntem geloşi pe dumneata. Nu, domnule, suntem foarte mândri de dumneavoastră şi mâine dacă veniţi, nu este om, de la cel mai bătrân inspector, până la cel mai tânăr ofiţer, care să nu fie fericit să vă strângă mâna.

— Mulţumesc! spuse Holmes. Mulţumesc! Şi când se întoarse mi se păru că era mai emoţionat că niciodată de sentimentele umane. Un moment mai târziu, redeveni acelaşi gânditor sobru şi practic.

— Watson, pune perla în seif, zise el şi scoase hârtiile despre cazul de fals Conk-Singleton. La revedere Lestrade. Dacă ai vreo problemă, cât de mică, dacă pot voi fi fericit să-ţi dau câteva indicii despre soluţie.

IX. Aventura celor trei studenţi.

În anul ‘95, dintr-o combinaţie de evenimente, în care nu o să intru în detalii, domnul Sherlock Holmes şi cu mine am fost nevoiţi să petrecem câteva săptămâni într-unul din

marile noastre oraşe universitare şi în acest timp am avut parte de o mică aventură instructiva pe care v-o voi relata. Evident, orice detalii care ar putea ajuta cititorul la identificarea colegiului sau a criminalului ar fi nesăbuite şi ofensatoare. Un scandal atât de mare merita uitat. Şi totuşi, cu discreţie, incidentul în sine poate fi descris pentru că serveşte la ilustrarea acelor calităţi pentru care este celebru prietenul meu. În relatarea mea, voi încerca să evit acele date care ar servi la limitarea evenimentelor într-un loc anume sau dezvăluirea vreunui indiciu referitor la persoanele implicate.

Pe atunci locuiam într-un apartament mobilat aproape de o bibliotecă unde Sherlock Holmes făcea nişte cercetări laborioase în vechile legi engleze – cercetări care au condus la rezultate atât de remarcabile încât poate că vor fi subiectul uneia din viitoarele mele povestiri. Acolo am primit într-o seară o vizită de la o cunoştinţă, domnul Hilton Soames, supraveghetor şi lector la colegiul „Sf. Luke”. Domnul Soames era un bărbat înalt, uscăţiv, cu un temperament nervos şi neliniştit. L-am cunoscut întotdeauna că fiind un tip agitat, dar cu acea ocazie era de o agitaţie de necontrolat şi era clar că ceva neobişnuit se întâmplase.

— Domnule Holmes, sper că puteţi rupe câteva ore din valorosul dumneavoastră timp pentru mine. Am avut un incident grav la „Sf. Luke” şi, serios, dacă nu aş fi avut norocul să fiţi în oraş, nu ştiu ce aş fi făcut.

— Acum sunt foarte ocupat şi aş vrea să nu mă distrageţi, răspunse prietenul meu. Aş prefera să cereţi ajutorul poliţiei.

— Nu, nu, dragul meu domn, aşa ceva este imposibil. O dată ce invocam legea, nu mai putem da înapoi şi aşa este şi cazul de faţă când, pentru reputaţia unui colegiu, este vital să evităm scandalul. Discreţia dumneavoastră este la fel de renumită că abilităţile dumneavoastră şi sunteţi singurul

om din lume care mă poate ajuta. Domnule Holmes, vă implor să faceţi tot ce puteţi.

Temperamentul prietenului meu nu se îmbunătăţise din moment ce a fost privat de împrejurimile apropiate sufletului său, din strada Baker. Fără albumele lui cu tăieturi din ziare, fără substanţele lui chimice şi fără dezordinea de acasă, nu se simţea deloc bine. Ridică scârbit din umeri în semn de încuviinţare, în timp ce musafirul nostru începu să povestească grăbit şi gesticulând intens.

— Domnule Holmes, trebuie să vă spun că mâine este prima zi de examinări pentru Bursa Fortescue. Eu sunt unul dintre examinatori. Materia mea este limba greacă şi primul test consta dintr-un pasaj mare de tradus la prima vedere. Acest pasaj este tipărit pe foaia de examinare şi, evident, ar fi un avantaj uriaş dacă studentul ar putea s-o pregătească dinainte. Din acest motiv, avem mare grijă ca hârtiile să rămână secrete. Azi pe la ora trei, au venit mostrele testului de la tipografie. A trebuit să-l citesc foarte atent pentru că textul trebuie să fie absolut corect. La ora patru şi jumătate încă nu terminasem. Dar promisesem să iau ceaiul cu un amic, aşa că am lăsat mostră pe biroul meu. Am lipsit puţin mai mult de o oră. Ştiţi, domnule Holmes, ca uşile de la colegiul nostru sunt duble – cea din interior cu postav verde, cea din exterior din stejar masiv. Când mă apropiam de uşa exterioară, am fost uimit să văd o cheie în broască. Pe moment, m-am gândit că o lăsasem eu, dar am pus mâna în buzunar şi a mea era acolo. Din câte ştiu eu, singura dublura care există este a servitorului meu, Bannister, un bărbat care a avut grijă de camera mea timp de zece ani şi a cărui onestitate nu poate fi pusă la îndoiala. Am descoperit că, într-adevăr, era cheia lui, că intrase în camera să mă întrebe dacă vreau ceai şi că, din neglijenţă, a uitat cheia în uşă la ieşire. Vizita lui în camera mea trebuie să fi fost la câteva minute după plecarea mea. Faptul că a uitat cheia n-ar fi contat prea mult în altă ocazie, dar astăzi, a avut cele mai deplorabile consecinţe. În

momentul în care m-am uitat pe masă, mi-am dat seama că cineva umblase printre hârtiile mele. Mostra consta din trei foi lungi. Eu le lăsasem pe toate laolaltă. Acum, am găsit una pe podea, una pe masa sprijinită de peretele de lângă fereastra şi a treia unde o lăsasem.

Holmes tresări pentru prima oară.

— Prima pagină pe jos, a doua la fereastră, a treia unde o lasaserăţi, spuse el.

— Exact, domnule Holmes. Mă uimiţi. De unde puteaţi şti asta?

— Vă rog, continuaţi aceasta relatare interesantă.

— Pe loc m-am gândit că Bannister şi-a permis să se uite prin hârtiile mele. Dar a negat cu cea mai mare sinceritate şi sunt convins că spune adevărul. Alternativa ar fi ca cineva, în trecere, să fi observat cheia în uşă, să fi ştiut că sunt plecat şi să fi intrat să vadă hârtiile. O sumă mare de bani este pusă la bătaie, bursa este foarte valoroasă şi un bărbat fără scrupule ar putea foarte bine să rişte ca să obţină un avantaj în faţa celorlalţi candidaţi. Bannister era foarte supărat din cauza acestui incident. Aproape că a leşinat când am descoperit că cineva umblase cu hârtiile. I-am dat puţin coniac şi l-am lăsat leşinat în scaun cât timp am examinat atent camera. Curând am observat că intrusul mai lăsase şi alte urme în afară de hârtiile împrăştiate. Pe masa de la geam erau câteva bucăţi de la un creion care fusese ascuţit. De asemenea era şi un vârf rupt acolo. Evident că nemernicul a copiat hârtia în mare grabă, a rupt mâna şi a fost nevoit să pună una nouă.

— Excelent! exclamă Holmes care-şi recăpătase bună dispoziţie pe măsură ce atenţia lui era focalizată asupra cazului. V-a surâs norocul.

— Asta nu e tot. Am o masă de scris nouă, cu o suprafaţă fină, din piele roşie. Sunt dispus să jur, şi eu şi Bannister, că era netedă şi nepătata. Acum am găsit o tăietură lungă cam de zece centimetri – nu doar o zgârietura, ci o tăietură în toată regula. Nu numai asta, dar pe masă am găsit o bilă

mică de pastă neagră sau lut, cu bobite de ceva care semna cu rumeguş. Sunt convins că aceste urme au fost lăsate de bărbatul care a umblat în hârtii. Nu erau urme de tălpi şi nici alte dovezi despre identitatea lui. Nu mai ştiam ce să fac când, deodată, mi-am adus aminte că sunteţi în oraş şi am venit direct aici ca să vă încredinţez cazul. Ajutaţi-mă, domnule Holmes! Înţelegeţi-mi dilema. Ori găsesc bărbatul, ori amân examinarea până se fac alte subiecte şi, din moment ce asta nu se poate fără să dau o explicaţie, se va isca un scandal uriaş care va strica reputaţia colegiului şi a universităţii. Mai presus de toate aş dori să rezolv problema în linişte şi cu discreţie.

— Aş fi bucuros să cercetez şi să vă sfătuiesc cum pot, spuse Holmes ridicându-se şi punându-şi pardesiul. Cazul nu este total lipsit de interes. Va vizitat cineva în cameră după ce aţi primit hârtiile?

— Da, tânărul Dăulat Râs, un student indian care locuieşte pe aceeaşi scară, a venit să mă întrebe nişte detalii despre examinare.

— La care era înscris?

— Da.

— Şi hârtiile erau pe masă?

— Din câte mi-aduc aminte. Erau rulate.

— Dar puteau fi recunoscute ca fiind mostre?

— Posibil.

— Nu mai era nimeni în cameră?

— Nu.

— Mai ştia cineva ca mostrele vor fi acolo?

— Nimeni în afară de tipograf.

— Acest Bannister ştia?

— Nu, sigur nu. Nimeni nu ştia.

— Unde este Bannister acum?

— E bolnav, sărmanul. L-am lăsat leşinat în scaun. Eram atât de grăbit să vin la dumneavoastră.

— Aţi lăsat uşa deschisă?

— Am încuiat mai întâi hârtiile.

— Atunci totul se reduce la asta, domnule Soames, dacă studentul indian nu a recunoscut hârtiile ca fiind mostrele, atunci cel care le-a răvăşit le-a descoperit accidental, fără să ştie ce erau.

— Aşa mi s-a părut şi mie.

Holmes zâmbi enigmatic.

— Ei bine, spuse el, să mergem. Nu este la fel ca restul cazurilor noastre… mental, nu fizic. Bine, vino dacă doreşti. Şi acum, domnule Soames, sunt la dispoziţia dumneavoastră.

Camera de zi a clientului nostru dădea printr-o fereastră lungă, joasă, cu zabrele în vechea curte plină de licheni a bătrânului colegiu. O uşă boltită, în stil gotic, ducea către o scară uzată din piatră. La parter era camera supraveghetorului. Deasupra erau trei studenţi, fiecare la un etaj. Era deja amurg când am ajuns la ..... problemei noastre. Holmes se opri şi se uită atent la fereastră. Apoi se apropie şi stând în vârfurile picioarelor, cu gâtul lungit, se uita în cameră.

— Trebuie să fi intrat pe uşă. Altceva nu se deschide, decât geamul, zise învăţatul nostru ghid.

— Vai de mine! exclamă Holmes şi zâmbi ciudat uitându-se la însoţitorul nostru. Păi dacă nu avem ce afla de aici, mai bine să mergem înăuntru.

Lectorul descuie uşa exterioară şi ne pofti în cameră. Noi am rămas la intrare cât timp Holmes a examinat covorul.

— Mă tem că aici nu sunt semne, spuse el. Nici nu am putea spera să găsim ceva pe o vreme aşa de uscată. Se pare că servitorul dumneavoastră şi-a revenit. Spuneţi că l-aţi lăsat pe scaun; care scaun?

— Cel de lângă geam.

— Văd. Lângă măsuţa asta mică. Acum puteţi intra. Am terminat cu covorul. Să vedem mai întâi măsuţa. Desigur, este clar ce s-a întâmplat. Bărbatul a intrat şi a luat hârtiile foaie cu foaie, de pe masa din centru. S-a dus cu ele până la

masa de la geam pentru că de acolo vedea dacă veniţi prin curte şi putea fugi.

— De fapt, nu putea, spuse Soames, pentru că eu am intrat pe uşa laterală.

— Ah, asta e bine! Oricum, la asta s-a gândit. Lasă-mă să văd cele trei foi. Nu, nu sunt amprente! Oricum, pe asta a luat-o prima şi a copiat-o. Cât i-ar lua să facă asta, folosind fiecare secundă? Un sfert de oră, nu mai puţin. Apoi a aruncat-o pe jos şi a luat-o pe următoarea. Era la mijlocul acesteia când venirea dumneavoastră l-a forţat să fugă în grabă… FOARTE în grabă, din moment ce nu a avut timp să pună la loc hârtiile care l-ar fi dat de gol.

Nu aţi auzit paşi grăbiţi pe scara când aţi intrat pe uşa exterioară?

— Nu, n-aş putea spune.

— Ei bine, a scris atât de furios încât a rupt creionul şi, cum aţi observat şi dumneavoastră, a trebuit să-l ascută din nou. Asta e important, Watson. Creionul nu era unul obişnuit. Era mai mare decât mărimea obişnuită, cu cap moale; culoarea exterioară era albastru închis, numele producătorului era scris cu litere argintii, iar bucată care a rămas are aproximativ patru centimetri. Căutaţi un astfel de creion, domnule Soames, şi veţi avea omul. Dacă vă spun că are şi un cuţit mare şi foarte bont, aveţi un plus de ajutor.

Domnul Soames era oarecum copleşit de acest flux de informaţii.

— De celelalte îmi dau seama, rosti el, dar, serios, povestea asta cu lungimea…

Holmes ridica o aşchie pe care erau literele „NN” şi un spaţiu gol după ele.

— Vedeţi?

— Nu, mă tem că nici acum…

— Watson, întotdeauna te-am nedreptăţit. Mai sunt alţii. Ce-ar putea fi „NN”? Este la sfârşitul unui cuvânt. Ştiţi, desigur, ca numele celui mai cunoscut fabricant este Johann

Faber. Nu este clar că bucata rămasă din creion este cea care urmează după Johann?

Îndrepta măsuţa spre lumină.

— Speram că, dacă hârtia pe care a scris ar fi fost subţire, să fi rămas vreo urmă cât de slabă pe suprafaţa lustruită. Nu, nu văd nimic. Nu cred că mai avem ce afla de aici. Acum să vedem masa din centru. Presupun că acest cocoloş este substanţa păstoasă de care mi-aţi vorbit. Din câte văd, are o formă uşor piramidala şi bombata. Cum aţi spus şi dumneavoastră, înăuntru pare să fie rumeguş. Hmm, este foarte interesant. Şi tăietura… o sfâşietura clară. A început cu o zgârietura superficială şi s-a terminat cu o crestătură. Domnule Soames, vă sunt profund îndatorat că mi-aţi atras atenţia asupra acestui caz. Uşa aceea unde duce?

— Spre dormitorul meu.

— Aţi intrat acolo după incident?

— Nu, am venit imediat după dumneavoastră.

— Aş vrea să arunc o privire. Ce cameră fermecătoare, în stil vechi! Dacă aţi fi drăguţ, aşteptaţi un minut până examinez podeaua. Nu, nu văd nimic. Şi perdeaua aceasta? Vă atârnaţi hainele în spatele ei. Dacă cineva ar fi fost obligat să se ascundă în camera aceasta, aici trebuie să o fi făcut pentru că patul este prea jos, iar şifonierul prea scund. Presupun că nu-i nimeni aici?

Când Holmes dădu la o parte perdeaua, mi-am dat seama din atitudinea lui rigidă şi alertă că era pregătit pentru o urgenţă. De fapt, perdeaua nu dezvălui nimic mai mult decât trei sau patru costume atârnând pe un şir de umeraşe. Holmes se îndepărta şi deodată îşi aţinti privirea asupra podelei.

— Hei! Ce-i asta? întreba el.

Era o piramidă mică, neagră, dintr-o substanţă precum chitul, exact ca aceea de pe masa din birou. Holmes o ţinu în palma deschisă sub lumina becului.

— Se pare ca musafirul dumneavoastră a lăsat urme şi în dormitor, nu numai în camera de zi, domnule Soames.

— Ce-ar fi putut să caute aici?

— Cred că este destul de clar. V-aţi întors pe drumul la care nu se aştepta, aşa că nu a ştiut nimic până în momentul în care aţi ajuns la uşă. Ce-ar fi putut să facă? A adunat tot ce-l putea incrimina şi a fugit în dormitor ca să se ascundă.

— Doamne-Dumnezeule, domnule Holmes, vreţi să-mi spuneţi că tot timpul cât am vorbit cu Bannister în camera asta am ţinut bărbatul închis acolo şi nu am ştiut?

— Din câte-mi dau seama, da.

— Sigur, trebuie să mai fi existat o opţiune, domnule Holmes. Nu ştiu dacă aţi observat fereastra dormitorului?

— Cu gratii, cadru de plumb, trei geamuri separate, unul deschizându-se cu balamale şi fiind destul de mare pentru a încăpea un om.

— Exact. Şi da într-un unghi al curţii aşa încât este parţial invizibil. E posibil ca bărbatul să fi intrat pe aici, să fi lăsat urme trecând prin dormitor şi, în final, găsind uşa, să fi fugit pe acolo.

Holmes scutură nerăbdător din cap.

— Să gândim practic, spuse el. Am înţeles că mai sunt trei studenţi care utilizează aceeaşi scară şi care trec de obicei prin faţa uşii dumneavoastră?

— Da.

— Şi toţi sunt înscrişi la această examinare?

— Da.

— Aveţi vreun motiv să suspectaţi pe unul mai mult decât pe ceilalţi doi?

Soames ezita.

— Este o întrebare foarte delicată, răspunse el. Nu este uşor să arunci suspiciuni dacă nu sunt dovezi.

— Să auzim suspiciunile. Eu voi căuta dovezile.

— Atunci vă voi descrie caracterele celor trei bărbaţi care locuiesc în aceste camere. Cel mai jos sta Gilchrist, un student şi un atlet bun, joacă în echipa de rugby şi cea de cricket a colegiului şi a câştigat medalii la cursa cu

obstacole şi săritura în lungime. Este un individ plăcut, masculin. Tatăl lui este celebrul Sir Jabez Gilchrist care s-a nenorocit la alergări. Studentul meu a rămas foarte sărac, dar este muncitor şi sârguincios. Se va descurca. La cel de-al doilea etaj locuieşte Dăulat Râs, indianul. Este un tip tăcut, închis, la fel ca majoritatea indienilor. Se descurcă bine, deşi greacă este un punct slab al lui. Este perseverent şi ordonat. Ultimul etaj îi aparţine lui Miles McLaren. Este un tip strălucit când vrea să muncească… una din cele mai strălucite minţi din universitate, dar este capricios, împrăştiat şi fără principii. Aproape că a fost exmatriculat în primul an în urma unui scandal despre o fisă. Tot trimestrul acesta a lenevit şi cred că aşteaptă îngrozit examinarea.

— Atunci, pe el îl suspectaţi?

— N-aş merge până acolo. Dar, dintre toţi, cel mai probabil, el ar fi.

— Exact. Acum, domnule Soames, să-l vedem pe servitorul dumneavoastră, Bannister.

Era un tip mărunt, de vreo cincizeci de ani, cu faţa albă, proaspăt bărbierita şi păr grizonat. Încă suferea de pe urma acestui brusc deranj din rutina sa liniştită. Faţa lui bucălata tremura nervos şi degetele nu-i puteau sta liniştite.

— Noi investigăm această întâmplare nefericită, Bannister, îi spuse stăpânul lui.

— Da, domnule.

— Nu este ciudat că s-a întâmplat aşa ceva tocmai în ziua când hârtiile erau înăuntru?

— A fost o întâmplare nefericită, domnule. Dar mi s-a întâmplat şi altă dată.

— Când aţi intrat în cameră?

— Pe la patru şi jumătate. Atunci îşi bea domnul Soames ceaiul.

— Cât timp aţi stat înăuntru?

— Când am văzut că nu este, m-am retras imediat.

— V-aţi uitat la hârtiile de pe masă?

— Nu, domnule, sigur că nu.
— Cum de aţi lăsat cheia în uşă?
— Aveam tava cu ceaiul în mâna. M-am gândit să mă întorc înapoi după cheie, dar am uitat.
— Uşa exterioară are broasca cu închidere automată?
— Nu, domnule.
— Atunci înseamnă că tot timpul a stat deschisă?
— Da, domnule.
— Oricine ar fi putut ieşi din cameră?
— Da, domnule.
— Când v-a chemat domnul Soames, aţi fost afectat?
— Da, domnule. Nu mi s-a mai întâmplat aşa ceva în toţi anii pe care i-am petrecut aici. Aproape că am leşinat, domnule.
— Aşa mi s-a spus. Unde eraţi când a început să vi se facă rău?
— Unde eram, domnule? Păi aici, lângă uşă.
— Asta e foarte ciudat, pentru că v-aţi aşezat pe scaunul de acolo, din colţ. De ce aţi trecut de toate celelalte scaune?
— Nu ştiu, domnule. N-avea importanţă unde stăteam.
— Nu prea cred că-şi dădea seama prea mult, domnule Holmes. Arata foarte rău… ca mort.
— Aţi rămas aici după ce a plecat stăpânul dumneavoastră?
— Doar în jur de un minut. Apoi am încuiat uşa şi m-am dus în camera mea.
— Pe cine bănuiţi?
— Ah, nu aş putea spune, domnule. Nu cred că există vreun domn în această universitate capabil să profite de pe urma unei astfel de fapte. Nu, domnule, nu pot să cred.
— Mulţumesc, este de ajuns, spuse Holmes. Ah, încă ceva. Nu aţi menţionat nici unuia din cei trei domni pe care-i serviţi ca ceva este în neregulă?
— Nu, domnule, nici un cuvânt.
— Nu l-aţi văzut pe niciunul?
— Nu, domnule.

— Foarte bine. Acum, domnule Soames, să ne plimbăm puţin prin curte, dacă sunteţi amabil.

La lăsarea întunericului, deasupra noastră luminau trei pătrate galbene.

— Toate cele trei pasarele sunt la cuiburile lor, spuse Holmes privind în sus. Hei! Ce-i asta? Unul dintre ei este chiar agitat.

Era indianul, a cărui silueta neagră apăru deodată în dreptul oblonului. Mergea repede de colo-colo prin cameră.

— Aş vrea să mă uit la fiecare, zise Holmes. Se poate?

— Nimic mai simplu, răspunse Soames. Aceste camere sunt cele mai vechi din tot colegiul şi nu este deloc neobişnuit ca vizitatorii să treacă pe acolo. Veniţi cu mine, vă conduc personal.

— Fără nume, vă rog! îi spuse Holmes când băteau la uşa lui Gilchrist.

Un tânăr înalt, blond, zvelt ne deschise şi ne pofti înăuntru când înţelese de ce venisem. În cameră erau câteva piese interesante de arhitectura medievală autohtonă. Holmes fu atât de încântat de una dintre ele încât insista să o deseneze în carneţelul lui, rupse creionul, împrumuta unul de la gazda noastră şi, în final, împrumuta un cuţitaş ca să-l ascută pe-al lui. Acelaşi incident neobişnuit i se întâmpla în camera indianului – un tip mărunt, tăcut, cu nas acvilin, care ne privea pieziş şi fu evident bucuros când Holmes termina studiile sale arhitecturale. Nu mi-am putut da seama dacă Holmes a găsit indiciul pe care-l caută la vreunul din cei doi. De-abia la al treilea, vizita noastră se dovedi nereuşită. Uşa exterioară nu se deschise în urma bătăilor noastre şi din spatele ei nu veni decât un torent de vorbe urâte.

— Nu mă interesează cine sunteţi. Puteţi să vă duceţi naibii! răcni vocea supărată. Mâine am examenul şi nu voi fi distras de nimeni.

— Un tip nepoliticos, spuse ghidul nostru pe când cobora înfuriat scările. Desigur, nu şi-a dat seama că eu băteam la

uşă, dar, oricum, s-a purtat foarte nepoliticos şi, ce-i drept, în împrejurările de faţă, destul de suspicios.

Replica lui Holmes fu extrem de ciudată.

— Îmi puteţi spune exact cât are în înălţime? întreba el.

— Serios, domnule Holmes, n-aş putea să vă spun. Este mai înalt decât indianul, dar nu la fel de înalt ca Gilchrist. Cred că are în jur de doi metri.

— Asta e foarte important, nota Holmes. Şi acum, domnule Soames, vă doresc noapte bună.

Ghidul nostru strigă în gura mare de uimire şi supărare.

— Doamne-Dumnezeule, domnule Holmes, doar nu aveţi de gând să mă lăsaţi aşa. Cred că nu vă daţi seama de situaţie. Mâine are loc examinarea. Trebuie să fac ceva în seara asta. Nu pot permite desfăşurarea examinării dacă s-a umblat la una din foi. Trebuie să facem faţă situaţiei.

— Trebuie să lăsăm lucrurile aşa cum sunt. Voi veni mâine dimineaţă devreme şi mai vorbim. Probabil că atunci voi putea să vă spun ce vom face. Între timp, nu schimbaţi nimic… absolut nimic.

— Foarte bine, domnule Holmes.

— Puteţi să vă liniştiţi. Cu siguranţă, vom găsi o cale de scăpare. Voi lua cu mine pământul negru şi rămăşiţele de creion. La revedere.

Când ne-am aflat în întunericul grădinii, ne-am uitat la ferestre. Indianul încă mărşăluia prin cameră. Ceilalţi erau nevăzuţi.

— Ei bine, Watson, ce părere ai? întreba Holmes când ieşeam în strada principală. Un mic joc de salon… un fel de truc cu trei cărţi de joc, nu-i aşa? Sunt cei trei bărbaţi. Unul din ei trebuie să fie. Alege. Care este al tău?

— Individul cu gură spurcată de la etajul trei. Este cel cu cea mai proastă reputaţie. Şi totuşi, parcă şi indianul era viclean. De ce ar merge tot timpul prin cameră?

— Asta nu înseamnă nimic. Mulţi o fac când încearcă să înveţe ceva pe dinafară.

— Ne-a privit cumva, straniu.

— La fel ai face tu dacă o ceată de străini ar intra la tine în cameră când te pregăteşti pentru examinarea de a doua zi şi fiecare moment este preţios. Nu, nu văd nimic rău în asta. Şi creioanele, şi cuţitele… totul e în regulă. Dar individul acela ÎNTR-ADEVĂR mă uimeşte.

— Cine?

— Bannister, servitorul. Ce joc face el?

— Mie mi-a lăsat impresia unui bărbat cinstit.

— Şi mie. Asta e partea ciudată. De ce un bărbat cinstit… hei, hei, uite o papetărie mare. O să începem cercetările aici.

Existau doar patru papetarii mai importante în oraş şi la fiecare Holmes arata resturile de creion şi cerea o dublură. Toţi au fost de acord că putea fi comandat, dar nu era o mărime obişnuită pentru un creion şi rareori îl aveau în stoc. Prietenul meu nu părea supărat de eşecul lui, dar ridică din umeri aproape amuzat în semn de resemnare.

— Degeaba, dragul meu Watson. Acest ultim indiciu şi cel mai bun pe care-l aveam nu m-a condus la nimic. Dar, ce-i drept, cred că avem un caz solid şi fără el. Pentru numele lui Iov! prietene, este aproape ora nouă şi proprietăreasa spunea ceva de mazăre la şapte şi jumătate. Tu, cu eternul tău tutun, Watson, şi cu mesele tale neregulate, cred că vei primi avertisment să pleci, iar eu voi cădea după tine… dar, desigur, nu înainte de a rezolva problema supraveghetorului agitat, a servitorului neatent şi a celor trei studenţi întreprinzători.

Holmes nu mai spuse nimic referitor la asta toată ziua, deşi a stat gânditor mult timp după cina noastră târzie.

La ora opt dimineaţă a venit în camera mea tocmai când îmi terminasem toaleta.

— Ei bine, Watson, spuse el. E timpul să mergem la „Sf. Luke”. Poţi să te descurci şi fără micul dejun?

— Desigur.

— Soames va fi într-o continuă agitaţie până reuşim să-i spunem ceva sigur.

— Şi avem ce?
— Aşa cred.
— Ai tras o concluzie?
— Da, dragul meu Watson, am rezolvat misterul.
— Dar ce dovadă ai putea avea?
— Aha! Nu degeaba m-am ridicat eu din pat la ora şase. Am muncit timp de două ore şi am străbătut cel puţin opt kilometri, aşa că am ce să-ţi arăt. Priveşte aici!

Întinse mâna. În palma erau trei piramide mici din pământ negru, lipicios.

— Dar Holmes, ieri aveai doar două!
— Şi una azi-dimineaţă. E un argument corect ca de oriunde a venit numărul 3, tot acolo este sursă pentru numărul 1 şi 2. Nu, Watson? Hai, hai să mergem să curmăm suferinţa amicului Soames.

Nefericitul supraveghetor era într-adevăr într-o stare jalnică de nelinişte când l-am găsit în camera lui. Examinarea începea în câteva ore şi el încă nu ştia dacă să facă evenimentul public sau să permită delincventului să concureze pentru valoroasă bursa. De-abia putea sta locului, atât era de agitat şi-l întâmpina nerăbdător pe Holmes, alergând spre el cu braţele deschise.

— Slavă Domnului că aţi venit! Mă temeam că aţi renunţat. Ce să fac? Să permit începerea examinării?
— Da, desigur, să înceapă.
— Dar nemernicul...?
— Nu va concura.
— Ştiţi cine este?
— Cred că da. Dacă situaţia nu poate fi făcută publică, atunci trebuie să ne asumăm anumite atribuţii şi să formăm o curte marţială. Soames, dacă vrei, stai te rog acolo! Watson, tu aici! Eu voi sta pe fotoliul din centru. Cred că acum suntem destul de impresionanţi ca să aducem groaza în sufletul vinovatului. Te rog, suna clopoţelul!

Bannister intra şi se dădu în spate fiind evident surprins şi temându-se de apariţia noastră judiciara.

— Închide, te rog, uşa, spuse Holmes. Acum, Bannister, eşti amabil să ne spui adevărul despre incidentul de ieri?

Bărbatul se albi până la rădăcina părului.

— V-am spus totul, domnule.

— N-ai nimic de adăugat?

— Absolut nimic, domnule.

— Atunci trebuie să fac câteva sugestii. Ieri, când ai stat pe scaun, ai făcut-o ca să ascunzi un obiect care ar fi demonstrat cine a fost în cameră?

Faţa lui Bannister era ca de mort.

— Nu, domnule, sigur că nu.

— Era doar o sugestie, rosti Holmes suav. Sincer, recunosc că nu pot demonstra asta. Dar pare foarte probabil din moment ce, atunci când domnul Soames a întors spatele, ai eliberat bărbatul care se ascundea în acel dormitor.

Bannister îşi umezi buzele uscate.

— Nu era nici un bărbat, domnule.

— Ah, ce păcat, Bannister! Până acum poate că ai spus adevărul, dar acum ştiu că ai minţit.

Chipul bărbatului ne înfrunta tăcut.

— Nu era nici un bărbat, domnule!

— Haide, haide, Bannister!

— Nu, domnule, nu era nimeni!

— În cazul acesta, nu ne mai poţi da informaţii. Vrei te rog să rămâi în cameră? Stai acolo, lângă uşa de la dormitor. Acum, Soames, o să te rog, dacă eşti bun, să te duci până la camera tânărului Gilchrist şi să-l rogi să vină la dumneata.

Puţin mai târziu, supraveghetorul reveni aducând cu el studentul. Era un bărbat foarte frumos, înalt, vioi, agil, cu pas uşor şi o faţă plăcută, deschisă. Ochii lui albaştri, nedumeriţi, ne priviră şi apoi, cu o expresie extrem de uimită, ochii i se fixară în colţul celălalt, pe Bannister.

— Închide uşa, îi ceru Holmes. Acum, domnule Gilchrist, aici suntem singuri şi nu trebuie să ştie nimeni ce se întâmpla între noi. Putem fi sinceri unul cu celălalt. Domnule Gilchrist, am dori să ştim cum aţi ajuns

dumneavoastră, un bărbat cinstit, să comiteţi o astfel de faptă că aceea de ieri?

Nefericitul tânăr făcu câţiva paşi înapoi şi îi aruncă lui Bannister o privire plină de reproş şi teroare.

— Nu, nu, domnule Gilchrist; nu am spus nimic… nici un cuvânt! strigă servitorul.

— Nu, dar acum ai făcut-o, spuse Holmes. Acum, domnule, cred că vă daţi seama în ce situaţie v-au pus cuvintele lui Bannister şi singura dumneavoastră şansă e să mărturisiţi.

Pentru un moment, Gilchrist, cu mâna ridicată, încerca să-şi controleze tremuratul. În secunda următoare se aruncă în genunchi lângă masă şi, adâncindu-şi chipul în palme, izbucni într-un plâns puternic.

— Hai, hai, spuse Holmes amabil; a greşi e omenesc şi, cel puţin, nu eşti acuzat că ai fi vreun criminal nemilos. Poate v-ar fi mai uşor dacă i-aş spune eu domnului Soames ce s-a întâmplat şi mă puteţi corecta dacă greşesc. Aşa facem? Ei, hai, nu te obosi să răspunzi. Ascultă şi ai grijă să nu te nedreptăţesc. Domnule Soames, din momentul în care mi-aţi spus că nimeni, nici măcar Bannister, n-ar fi avut de unde să ştie că hârtiile sunt la dumneavoastră în cameră, cazul a început să ia o formă în mintea mea. Desigur, puteam elimina tipograful. El putea examina hârtiile în biroul lui. Nici la indian nu m-am gândit. Dacă hârtiile erau rulate, nu avea de unde să ştie ce sunt. Pe de altă parte, ar fi fost prea mare coincidenţă că un bărbat să fi îndrăznit să intre în cameră şi, din întâmplare, în aceeaşi zi când hârtiile erau pe masă. Am eliminat şi posibilitatea asta. Cel care a intrat ştia că hârtiile sunt acolo. De unde a ştiut? Când am venit spre cameră, am examinat fereastra. M-aţi amuzat crezând că mă gândeam cum ar fi putut cineva intra cu forţa, în plină zi, sub ochii tuturor celor din camerele de vizavi. O astfel de idee ar fi fost absurdă. Măsurăm ca să văd cât de înalt ar fi trebuit să fie cineva ca să vadă, în trecere, ce hârtii erau pe masa din centru. Eu am doi metri înălţime şi am reuşit cu ceva efort. Cineva mai scund n-ar fi

reuşit. Vă daţi seama deja că aveam motive să cred că dacă unul dintre cei trei studenţi era ne-obisnuit de înalt, merita să fie urmărit mai mult decât ceilalţi. Am intrat şi am luat în considerare sugestiile dumneavoastră referitoare la măsuţa de la geam. N-am ştiut ce să gândesc despre masa din centru până când, în descrierea lui Gilchrist, aţi menţionat că practica săritura în înălţime. Apoi, totul mi s-a clarificat şi nu mai aveam nevoie decât de anumite probe doveditoare pe care le-am obţinut rapid. S-a întâmplat următorul lucru. Acest tânăr îşi petrecuse după-amiaza pe terenul de sport unde îşi exersase săritura. S-a întors ţinând în mâna pantofii pentru sărituri care, dacă aţi văzut, sunt prevăzuţi cu nişte ţepi ascuţiţi. Trecând pe lângă fereastra dumneavoastră, a văzut, din cauza înălţimii, mostrele de pe masă şi şi-a dat seama ce sunt. Nu s-ar fi întâmplat nimic dacă nu ar fi trecut pe lângă uşa dumneavoastră ca să vadă cheia care, din neatenţie, fusese lăsată acolo de servitorul dumneavoastră. Sub impulsul momentului, intra să vadă dacă într-adevăr sunt mostrele. Nu era ceva periculos pentru că oricând putea spune că a intrat doar ca să întrebe ceva. Ei bine, când a văzut că într-adevăr sunt mostrele, atunci a căzut pradă tentaţiei. Şi-a pus pantofii pe masă. Ce ai pus pe scaunul de lângă fereastră?

— Mănuşile, răspunse tânărul.

Holmes se uita triumfător la Bannister.

— Şi-a pus mănuşile pe scaun şi a luat mostrele, foaie cu foaie, ca să le copieze. S-a gândit că supraveghetorul se va întoarce pe poarta principală şi că l-ar vedea. După cum ştim, dumnealui s-a întors pe la poarta secundară. Deodată l-a auzit chiar la uşă. N-avea pe unde scapa. A uitat mănuşile, dar şi-a luat pantofii şi a fugit ţinta spre dormitor. Vedeţi că zgârietura de pe masa este superficială într-un capăt, dar se adânceşte în direcţia uşii de la dormitor. Doar asta şi ajunge să ne arate ca pantofii au fost traşi în acea direcţie şi ca delincventul s-a refugiat acolo. Pământul strâns în jurul crampoanelor a rămas pe masă şi o a doua

mostră s-a desprins şi a căzut în dormitor. Aş putea să adaug că azi-dimineaţă m-am dus până la terenul de sport, am văzut pământul acela negru folosit în groapa de sărituri şi am luat o mică mostra împreuna cu rumeguşul care se presara deasupra ca să împiedice atletul să alunece. Am spus adevărul, domnule Gilchrist?

Studentul se ridicase în picioare.

— Da, domnule, este adevărat, răspunse el.

— Dumnezeule, nu ai nimic de adăugat? strigă Soames.

— Ba da, domnule, dar şocul acestei ruşinoase dezvăluiri m-a dezarmat. Domnule Soames, am aici o scrisoare pe care am scris-o dimineaţa devreme, după o noapte de nelinişte. Am scris-o înainte să ştiu că se aflase totul. Iat-o, domnule. O să vedeţi ce am scris: „M-am hotărât să nu mai particip la examinare. Mi s-a oferit un post în Poliţia Rodhesiana şi plec imediat spre Africa de Sud.”

— Într-adevăr, mă bucur să aud că nu aveţi de gând să profitaţi de această întâmplare, spuse Soames. De ce v-aţi răzgândit?

Gilchrist arata spre Bannister.

— Iată omul care m-a adus pe calea cea bună, răspunse el.

— Haide, Bannister, îl îndemna Holmes. Ţi-e clar din ce am spus că numai dumneata l-ai fi putut lăsa pe acest băiat să iasă, întrucât erai singurul din cameră şi ai încuiat uşa la ieşire. Cât despre fugă pe acea fereastră, ar fi fost incredibil. Nu poţi să ne lămureşti acest ultim aspect al misterului şi să ne spui care au fost motivele pentru acţiunea dumitale?

— Ar fi fost destul de simplu, domnule, doar dacă aţi fi ştiut; dar cu toată isteţimea dumitale, ar fi fost imposibil să ştiţi. Într-o vreme, domnule, am fost valetul bătrânului domn Jabez Gilchrist, tatăl tânărului domn. Când a fost ruinat, am venit la colegiu ca servitor, dar niciodată nu mi-am uitat vechiul angajator doar pentru că decăzuse în ochii lumii. Am avut grijă de fiul lui cât am putut, de dragul vechilor timpuri. Ei bine, domnule, ieri când am intrat în

cameră, după ce s-a dat alarma, primul lucru pe care l-am văzut au fost mănuşile cafenii ale domnului Gilchrist lăsate pe acel scaun. Ştiam bine acele mănuşi şi am înţeles ce se întâmplase. Dacă domnul Soames le vedea, totul era terminat. M-am aruncat în scaunul acela şi nu m-am clintit de acolo până ce domnul Soames a plecat după dumneavoastră. Apoi ieşi sărmanul meu domnişor, pe care l-am ţinut pe genunchi când era copil, şi mi-a spus tot. Nu era normal, domnule, să-l salvez şi de asemenea, nu era normal să încerc să-i vorbesc aşa cum ar fi făcut-o răposatul lui tata şi să-l fac să înţeleagă că nu putea profita de pe urma unei asemenea fapte? Mă puteţi învinovăţi, domnule?

— Nu, într-adevăr, răspunse Holmes însufleţit, sărind în picioare. Ei bine, Soames, cred că am rezolvat mica ta problemă, iar pe noi ne aşteaptă un mic dejun acasă. Hai, Watson! Cât despre dumneavoastră, domnule, sunt sigur că vă aşteaptă un viitor glorios în Rodhesia. Aţi decăzut o dată, să vedem în viitor cât de mult vă veţi înălţa.

X. Aventura ochelarilor de aur.

Mărturisesc că atunci când mă uit la cele trei volume masive de manuscrise care conţin munca noastră de pe parcursul anului 1894, îmi este foarte greu să selectez dintr-un material atât de bogat cazurile interesante atât prin ele însele, cât şi prin faptul că au contribuit la etalarea acelor aptitudini speciale pentru care prietenul meu era renumit. Răsfoind paginile, văd notiţele mele despre povestea respingătoare a lipitorii roşii şi a morţii groaznice a bancherului Crosby. Tot aici am găsit o relatare a tragediei domnului Addleton şi a conţinutului neobişnuit al vechiului vagonet britanic. Tot în această perioadă a avut loc celebra succesiune de cazuri Smith-Mortimer, împreuna cu urmărirea şi arestarea lui Huret, asasinul de pe bulevard – ancheta care i-a adus lui Holmes o scrisoare de mulţumire de la preşedintele Franţei şi Ordinul Legiunii de Onoare. Fiecare din cele menţionate mai sus ar putea constitui o poveste, dar, per ansamblu, cred că niciuna nu reuneşte

atâtea detalii interesante că episodul de la Yoxley Old Place, care conţine nu doar regretabila moarte a tânărului Willoughby Smith, dar şi evenimentele ulterioare care au evidenţiat straniile cauze ale crimei.

Era o noapte furtunoasă, dezlănţuită, aproape de sfârşitul lunii noiembrie. Holmes şi cu mine stătuserăm tăcuţi toată seara, el încercând cu o lupă mare să descifreze rămăşiţele inscripţiei originale de pe un palimpsest1*, eu adâncit într-un recent tratat de chirurgie. Afară, pe strada Baker, vântul şuiera, în timp ce ploaia bătea puternic în ferestre. Era ciudat că acolo, în mijlocul oraşului, înconjuraţi de cincisprezece kilometri de civilizaţie, să simţim furia naturii şi să conştientizăm că, pentru stihiile naturii, Londra nu e decât un muşuroi de cârtita care găureşte câmpul. Mam dus până la fereastră şi m-am uitat la strada părăsită. Felinarele răzleţe luminau strada noroioasă şi trotuarul lucios. Doar o birjă venea dinspre strada Oxford împrăştiind apa de jur-împrejur.

— Ei, Watson, mai bine că nu trebuie să ieşim la noapte, spuse Holmes lăsând lupa la o parte şi înfăşurând palipmsestul1. E de ajuns pentru o şedinţă. E o muncă obositoare pentru ochi. Din câte-mi dau seama nu este nimic fabulos, sunt înregistrările unui abate, datând din a doua jumătate a secolului al XV-lea. Hei! Hei! Hei! Ce este asta?

1 palimpsest = pergament sau papirus de pe care s-a şters sau s-a râs scrierea iniţială pentru a se putea utiliza din nou şi pe care se mai văd urmele vechiului text. (n.tr.)

Prin şuieratul vântului se auziră zgomotele făcute de copitele cailor şi scârţâitul lung al roţilor care se hârjâie de trotuarului. Birja pe care o văzusem oprise în faţa uşii noastre.

— Ce-ar putea să vrea? am exclamat eu văzând un bărbat care cobora.

— Să vrea! Pe noi ne vrea. Iar noi, sărmanul meu Watson, vrem paltoane, şi fulare, şi galoşi şi orice alt ajutor inventat

de om ca să facă faţă intemperiilor. Dar aşteaptă puţin! Birja pleacă! Încă mai este o speranţă. Ar fi păstrat-o dacă ar fi vrut să venim şi noi. Fugi jos, dragul meu şi deschide uşa, pentru că un om fără griji ar fi de mult în pat.

Când lumina becului din hol căzu pe chipul musafirului nostru, nu mi-a fost greu să-l recunosc. Era tânărul Stanley Hopkins, un detectiv promiţător de a cărui cariera Holmes s-a arătat de multe ori interesat.

— Este acasă? întreba el nerăbdător.

— Urcă, dragul meu domn, se auzi de sus vocea lui Holmes. Sper că nu ai planuri pentru o noapte ca asta.

Detectivul urca scările şi lampa noastră îi lumina impermeabilul lucios. L-am ajutat să se dezbrace cât timp Holmes atâta focul din cămin.

— Hai, dragul meu Hopkins, trage-ţi un scaun şi încălzeşte-ţi picioarele, spuse le. Ia un trabuc, iar doctorul are o reţetă de apă fierbinte cu lămâie care funcţionează de minune pe o astfel de vreme. Trebuie să fie important dacă ai venit până aici pe o asemenea furtună.

— Într-adevăr, domnule Holmes. Am avut o după-amiază agitată, vă asigur. Ştiţi ceva din ziare despre cazul Yoxley?

— Azi nu am văzut nimic mai nou de secolul al XV-lea.

— Ei, oricum era doar un paragraf şi ăla greşit, aşa că nu aţi pierdut nimic. N-am pierdut timpul degeaba. Locaţia este în Kent, la zece kilometri de Chatham şi cinci de linia de cale ferată. Am fost chemat la trei şi un sfert, am ajuns la Yoxley Old Place la ora cinci, am cercetat, m-am întors la Charing Cross cu ultimul tren şi am venit direct la dumneavoastră cu birja.

— Ceea ce bănuiesc că înseamnă că nu prea sunteţi lămuriţi.

— Înseamnă că nu înţeleg nimic. Din câte-mi dau seama, este cel mai încâlcit caz de care m-am ocupat vreodată şi totuşi părea atât de simplu, că nu aveai cum să greşeşti. Nu exista motiv, domnule Holmes. Asta mă deranjează… nu pot să-mi dau seama de motiv. Este un cadavru – asta e sigur –

dar, din câte îmi dau seama, nu exista nici un motiv pentru care ar fi vrut cineva să-i facă rău.

Holmes îşi aprinse trabucul şi se lăsă pe spate în scaun.

— Să auzim, spuse el.

— Faptele sunt clare, începu Stanley Hopkins. Tot ce vreau să ştiu este ce semnificaţie au. Din câte mi-am dat eu seama, povestea e cam aşa. În urmă cu câţiva ani, casa aceasta ţărănească, Yoxley Old Place, a fost cumpărată de un om bătrân, pe nume profesorul Coram. Bărbatul era invalid; jumătate din timp şi-o petrecea în pat, cealaltă jumătate şchiopătând prin casa în baston sau plimbat pe afară de grădinar, într-un fotoliu cu rotile. Era plăcut de cei câţiva vecini care-l vizitau şi este cunoscut pe acolo ca fiind un om învăţat. Din gospodăria lui făceau parte doamna Marker, o menajeră în vârsta şi Susan Tarton, o servitoare. Amândouă au fost cu el de când a venit şi par a fi femei cu caractere puternice. Profesorul scrie o carte şi, acum un an, i s-a părut necesar să angajeze un secretar. Primii doi pe care i-a încercat nu au avut succes; dar cel de-al treilea, domnul Willoughby Smith, un bărbat foarte tânăr venit direct de pe băncile facultăţii, păru a fi ceea ce-şi dorea. Munca lui consta în faptul că-şi petrecea toată dimineaţa scriind după dictarea profesorului. Acest Willoughby Smith nu are nici o pată, nici ca băiat, la Uppingham, nici ca student, la Cambridge. I-am văzut scrisoarea de recomandare şi, din prima zi, a fost un tip decent, tăcut, muncitor, fără nici o slăbiciune. Şi totuşi, acest tânăr şi-a găsit sfârşitul în dimineaţa aceasta, în biroul profesorului, în împrejurări care conduc la o singură concluzie: crima!

Vântul şuiera şi bătea la ferestre. Eu şi Holmes ne-am apropiat de foc în timp ce tânărul inspector ne povestea rar şi amănunţit această poveste ieşită din comun.

— Dacă ar fi să căutaţi prin toată Anglia, spuse Hopkins, nu cred că aţi putea găsi gospodărie mai autonomă, mai lipsită de influenţe din exterior. Ar putea trece săptămâni întregi şi niciunul nu ar trece mai departe de poarta

grădinii. Profesorul era ocupat cu lucrul lui şi nu trăia pentru nimic altceva. Tânărul Smith nu cunoştea pe nimeni prin vecini şi trăia cam la fel că angajatorul lui. Cele două femei nu aveau nimic care să le atragă afară din casă. Mortimer, grădinarul, care împinge fotoliul cu rotile, este pensionar şi a lucrat în armata – un bătrân din Crimeea, de un caracter excelent. El nu locuieşte în casă, ci într-o altă casă cu trei camere aflată în cealaltă parte a grădinii. Aceştia sunt singurii oameni care trăiesc pe terenul de la Yoxley Old Place. În acelaşi timp, poarta grădinii se afla la distanţă de strada principală Londra-Chatham. Se deschide cu un zăvor şi nimeni nu poate fi împiedicat să intre. Acum vă voi relata mărturia lui Susan Tarton, singura care spune ceva cert în legătură cu această problemă. Era înainte de amiază, între orele unsprezece şi douăsprezece. În acel moment, dumneaei întindea nişte perdele în dormitorul din faţă, de la etaj. Profesorul Coram era încă în pat pentru că rareori se trezeşte înainte de prânz dacă afară este urât. Menajera era ocupată cu ceva prin spatele casei. Willoughby Smith fusese în dormitor, pe care-l folosea drept cameră de zi; dar servitoarea l-a auzit atunci trecând prin hol şi coborând în biroul de sub ea. Nu l-a văzut, dar spune că nu i-ar putea confunda mersul hotărât, alert. Nu a auzit uşa de la birou închizându-se, dar, cam un minut mai târziu, din camera de dedesubt se auzi un strigăt terifiant. Era un ţipăt puternic, gros, atât de straniu şi de nenatural încât ar fi putut fi şi de bărbat, şi de femeie. În aceeaşi secundă se auzi o bufnitură puternică care a zguduit toată casa şi apoi, totul se cufunda în tăcere. O secundă, servitoarea rămase împietrita, dar apoi, recăpătându-şi curajul, fugi jos. Uşa biroului era închisa şi ea o deschise. Înăuntru tânărul Willoughby Smith era întins pe podea. La început, nu a văzut nici o rană, dar încercând să-l ridice îşi dădu seama că îi curgea sânge din spatele gâtului. Era o rană mică, dar foarte adânca, rana care îi spărsese artera carotidă. Instrumentul cu care fusese provocată rana se afla pe

covor, lângă el. Era un accesoriu de pe masa profesorului. La început, servitoarea s-a gândit că tânărul Smith era deja mort, dar, după ce a turnat apa din carafa pe fruntea lui, acesta a deschis pentru o secundă ochii. „Profesorul. Ea a fost”, a murmurat, Servitoarea e gata să jure că acestea au fost exact cuvintele lui. A încercat cu disperare să mai spună ceva şi şi-a ridicat mâna dreaptă în aer. Apoi căzu pe spate mort. Între timp ajunsese şi menajeră, doar că prea târziu ca să mai prindă ultimele cuvinte ale muribundului. A lăsat-o pe Susan cu cadavrul şi a fugit în camera profesorului. Acesta era în pat, extrem de agitat, pentru că auzise destul ca să se convingă că se întâmplase ceva groaznic. Doamna Marker este pregătită să jure că profesorul era încă îmbrăcat cu hainele de noapte şi că, într-adevăr, i-ar fi fost imposibil să se îmbrace fără ajutorul lui Mortimer căruia îi ordonase să vină la ora douăsprezece fix. Profesorul a declarat că a auzit ţipătul îndepărtat, dar că nu ştie nimic mai mult. Nu au nici o explicaţie pentru ultimele cuvinte ale tânărului „Profesorul… Ea a fost.” dar s-a gândit că pot fi rodul delirului. Crede că Willoughby Smith nu avea nici un duşman pe lume şi nu poate explica crima. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să-l trimită pe Mortimer, grădinarul, după poliţia locală. Puţin mai târziu ofiterul-sef a trimis după mine. Nimic nu a fost mutat până am ajuns eu acolo şi primiseră ordine stricte să nu meargă nimeni pe cărările care duceau spre casă. A fost o ocazie extraordinară să pun teoriile dumneavoastră în practică, domnule Sherlock Holmes. Nu mai era nevoie de nimic.

— Decât de Sherlock Holmes, spuse prietenul meu cu un zâmbet uşor amar. Păi, hai să auzim. Ce ai descoperit?

— Întâi, domnule Holmes, trebuie să vă rog să vă uitaţi la aceasta schiţa de plan care să vă dea o imagine generală asupra poziţiei biroului profesorului şi alte câteva locuri din casă. Vă va ajuta ca să puteţi urmări investigaţia mea.

Desfăşură harta schiţată şi o aşează pe genunchii lui Holmes. Eu m-am ridicat şi, aşezându-mă în spatele lui Holmes, am studiat-o peste umărul lui.

— Desigur este doar o schiţă sumară şi reprezintă doar acele puncte care mi s-au părut mie esenţiale. Restul îl veţi vedea dumneavoastră. Acum, mai întâi de toate, presupunând că asasinul a intrat în casă, pe unde a intrat el sau ea? Fără dubii, pe cărarea din grădină şi prin uşa din spate, care are acces direct la birou. Orice altă modalitate ar fi fost mult prea complicată. Şi la ieşire trebuie s-o fi luat tot pe acolo, pentru că celelalte două ieşiri din camera erau una blocată de Susan care cobora pe scări, iar cealaltă ducea chiar în dormitorul profesorului. Aşadar, mi-am îndreptat imediat atenţia spre cărarea din grădină care era saturată de recenta ploaie şi, cu siguranţă, ar fi prezentat urme de paşi. În urma examinării am realizat că am de-a face cu un criminal atent şi expert. Nu s-au găsit urme pe cărare. Dar cineva, fără îndoiala, a trecut pe fâşia de iarbă care delimitează cărarea şi a făcut-o ca să nu lase urme. N-am putut găsi nimic care să semene cu o urmă clară, dar iarbă fusese călcată şi cineva fără îndoiala trecuse pe acolo. N-ar fi putut fi decât criminalul din moment ce în acea dimineaţă nici grădinarul, nici altcineva nu fusese acolo şi ploaia a început de-abia noaptea.

— Un moment, îl întrerupse Holmes. Unde duce aceasta cărare?

— În stradă.

— Cât de lungă este?

— Cam trei sute de metri.

— Cu siguranţă, din punctul unde cărarea trece de poartă, aţi găsit urmele?

— Din păcate, în acel punct cărarea este pavată.

— Atunci chiar pe stradă?
— Nu, era toată numai mocirlă.
— Hmm! Atunci, urmele acestea de pe iarba veneau sau plecau?
— E imposibil de spus. N-am găsit nici un contur.
— Picior mare sau mic?
— Nu se poate distinge.
Holmes se manifesta nerăbdător.
— De atunci ploua cu găleata şi vântul nu se mai opreşte, bombăni el. Acum va fi mai greu de descifrat decât palimpsestul acesta. Ei, asta e, n-avem ce face! Hopkins, ce aţi făcut după ce v-aţi asigurat că nu sunteţi sigur de nimic?
— Cred că sunt sigur de multe lucruri, domnule Holmes. Am ştiut că cineva a intrat atent în casă, din afară. După aceea am examinat coridorul. Pereţii sunt îmbrăcaţi în rogojini de cocos şi nu era nici o urmă. Aşa am ajuns în birou. Este o cameră puţin mobilată. Principalul articol de mobilier este o masă mare de scris cu un birou fixat. Acest birou consta din două rânduri de sertare cu un dulăpior mic în centru între ele. Sertarele erau descuiate, dulapul încuiat. Se pare că sertarele erau întotdeauna descuiate pentru că nu se ţinea nimic de valoare în ele. Erau nişte acte relativ importante în dulap, dar nu erau semne că s-ar fi umblat la ele, iar profesorul ne-a asigurat că nu lipsea nimic. Este cert că nu s-a furat nimic. Acum am ajuns la cadavrul tânărului. A fost găsit lângă birou, în stânga, aşa cum am însemnat pe plan. Rana era pe partea dreaptă a gâtului şi era din spate în faţă, aşa că este aproape imposibil să se fi rănit singur.
— Asta dacă nu a căzut într-un cuţit, comenta Holmes.
— Exact. Mi-a trecut şi mie prin cap. Dar am găsit cuţitul la câţiva paşi de corp aşa că pare imposibil. Şi apoi sunt, desigur, cuvintele mortului. Şi, în final, este o foarte importantă dovada găsită în mâna dreaptă încleştată a mortului.

Stanley Hopkins scoase din buzunar un mic pachet de hârtie. Îl desfăcu şi scoase la iveală nişte ochelari aurii cu două bucăţi rupte de mătase neagră atârnând de la capete.

— Willoughby Smith avea o vedere excelentă, adăugă el. Nu e nici o îndoiala că a smuls asta de pe faţă sau din altă parte a criminalului.

Sherlock Holmes lua ochelarii în mâna şi îi examină cu mare atenţie şi interes. Îi puse pe nas, încerca să citească cu ei, se duse la geam şi se uita prin ei la stradă, îi privi minuţios sub lumina lămpii şi, în final, chicotind, se aşeză la masă şi scrise câteva rânduri pe o foaie de hârtie pe care i-o aruncă lui Stanley Hopkins.

— Asta e tot ce pot face pentru dumneata, spuse el. S-ar putea să vă fie util.

Uimit, detectivul citi biletul cu voce tare. Spunea următoarele: „Se cauta o femeie înstărită, îmbrăcată ca o doamnă. Are nasul extrem de gros şi ochii foarte apropiaţi de el. Are fruntea încruntata, privire iscoditoare şi, probabil, umerii arcuiţi. Sunt semne că a apelat la un optician de cel puţin două ori în ultimele câteva luni. Cum ochelarii ei sunt foarte puternici şi cum nu sunt prea mulţi opticieni, n-ar trebui să fie greu de depistat.”

Holmes zâmbi de mirarea lui Hopkins care cred că se reflectă şi pe chipul meu.

— Desigur, deducţiile mele sunt extrem de simple, spuse el. Mi-ar fi greu să numesc alt articol care să ofere o gamă mai largă de deducţii, mai ales o pereche atât de deosebită că aceasta. Că aparţin unei femei am dedus din delicateţea lor şi, desigur, din ultimele cuvinte ale mortului. Cât despre faptul că este o persoană rafinată şi bine îmbrăcată, după cum vedeţi, ochelarii sunt montaţi în aur masiv şi este de neconceput ca cineva care poartă asemenea ochelari este neglijent în alte aspecte. Veţi descoperi că perniţele sunt prea îndepărtate pentru nasul dumneavoastră, demonstrând că nasul doamnei este foarte lat la bază. Acest tip de nas este, de obicei, scurt şi grosolan, dar sunt

suficiente excepţii care să mă împiedice să fiu dogmatic sau să insist asupra acestui detaliu în descrierea mea. Fata mea este îngusta şi totuşi nu reuşesc să-mi fixez ochii în centru sau lângă centrul acestor ochelari. Aşadar, ochii doamnei sunt aşezaţi foarte aproape de nas. Vei observa, Watson, ca ochelarii sunt concavi şi extrem de puternici. O doamnă a cărei vedere a fost atât de forţată toată viaţa cu siguranţă are caracteristici fizice de la vedere, care se văd la nivelul frunţii, al pleoapelor şi al umerilor.

— Da, am aprobat, înţeleg fiecare argument. Totuşi, mărturisesc că nu pot să înţeleg cum aţi ajuns la vizita dublă la optician.

Holmes lua ochelarii în mâna.

— Veţi observa, arata el, ca perniţele sunt căptuşite cu felii de plută, ca să atenueze presiunea asupra naşului. Una din acestea este decoloratã şi uzată până la un punct, dar cealaltă este nouă. Evident, una a căzut şi a fost înlocuita. Aş zice că cea mai veche nu a fost pusă mai mult decât cu câteva luni în urmă. Cele două sunt exact la fel, deci am dedus că doamna s-a dus în acelaşi loc ca s-o înlocuiască pe cea de-a doua.

— Pentru numele lui George! Este minunat! strigă Hopkins, extaziat de admiraţie. Când te gândeşti că am avut toate aceste dovezi în mâna şi n-am ştiut! Dar oricum aveam de gând să merg la opticienii din Londra.

— Desigur că aveaţi de gând. Între timp, mai aveţi să ne spuneţi ceva despre caz?

— Nimic, domnule Holmes. Cred că ştiţi cât ştiu şi eu – probabil mai mult. Am investigat să vedem dacă au fost văzuţi străini pe drumurile de ţara sau la gară. Nu am avut rezultate. Ce mă macină este ce s-a urmărit cu crima. Nimeni nu poate sugera nici o urmă de motiv.

— Ah! Aici nu te pot ajuta. Dar presupun că vrei să te însoţim mâine dimineaţă?

— Dacă nu vă cer prea mult, domnule Holmes. La şase dimineaţa este un tren de la Charing Cross la Chatham şi ar

trebui să ajungem la Yoxley Old Place între opt şi nouă.
— Atunci îl vom lua. Cazul dumneavoastră are câteva caracteristici interesante şi aş fi bucuros să-l cercetez. Ei bine, este aproape ora unu şi ar fi bine să dormim câteva ore. Cred că veţi sta foarte bine pe canapea în faţa focului. Înainte să începem, voi aprinde lampa cu spirt şi vă ofer o ceaşcă cu cafea.
A doua zi, furtuna se potolise, dar era o dimineaţă aspră când ne-am început călătoria. Am văzut soarele, rece de iarnă, răsărind peste mlaştinile nehotărâte ale Tamisei şi malurile lungi şi posace ale râului pe care le voi asocia mereu cu urmărirea individului din insulele Andaman pe la începuturile carierei noastre. După o călătorie lungă şi obositoare, am ajuns într-o gară mică la câţiva kilometri de Chatham. În timp ce un cal era înhămat la birja, noi am luat repede micul-dejun la hanul de acolo şi, când am ajuns la Yoxley Old Place, eram pregătiţi de treabă. La poarta grădinii ne-a întâmpinat un poliţist.
— Ei, vreo veste îl întreba Hopkins?
— Nu, domnule, nimic.
— Nu s-a raportat nici un străin?
— Nu, domnule. La sediu sunt siguri că necunoscutul a venit sau a plecat ieri.
— Aţi întrebat pe la hanuri şi apartamente de închiriat?
— Da, domnule, dar nu a fost văzut nimeni.
— Păi Chatham e destul de aproape. Oricum ar fi putut sta acolo sau ar fi putut lua un tren fără să fie observat. Aceasta este cărarea de care v-am vorbit, domnule Holmes. Vă dau cuvântul meu ca ieri nu erau urme.
— Pe care parte erau semnele din iarba?
— Pe partea asta, domnule. Fâşia aceasta subţire de iarbă dintre cărare şi stratul de flori. Acum nu mai văd urmele, dar atunci erau vizibile.
— Da, da, cineva a trecut pe aici, zise Holmes uitându-se peste fâşia de iarbă. Doamna noastră şi-a ales cu grijă paşii – nu-i aşa? -, din moment ce pe de-o parte a lăsat o urmă

clară pe cărare şi pe de alta, o urmă şi mai clară pe stratul moale?

— Da, domnule, trebuie să fi avut mult calm.

Am văzut o privire intensă pe chipul lui Holmes.

— Spui că trebuie să fi venit înapoi pe aici?

— Da, domnule, altfel nu se poate.

— Pe fâşia asta de iarbă?

— Desigur, domnule Holmes.

— Hm! O mişcare remarcabilă, remarcabilă… Ei bine, cred că am epuizat cărarea. Să mergem mai departe. Presupun că poarta grădinii este de obicei ţinuta deschisă. Atunci musafirul acesta nu a trebuit decât să intre. Nu a venit hotărâtă să comită crima, altfel şi-ar fi adus o armă în loc să ia cuţitul de pe masa de scris. A mers pe acest coridor fără să lase urme pe rogojinile de cocos. Apoi a intrat în birou. Cât timp a stat acolo? Nu avem de unde să ne dăm seama.

— Nu mai mult de câteva minute, domnule. Am uitat să vă spun că doamna Marker, menajera, făcuse curat aici, cu puţin timp în urma – cam un sfert de oră, aşa a spus.

— Bine, asta ne dă o marjă de timp. Doamna noastră intră în cameră şi ce face? Se duce la masa de scris. Pentru ce? Nu pentru ceva din sertare. Dacă ar fi fost ceva care să fi meritat să fie luat, atunci cu siguranţă că ar fi fost încuiat. Nu, a fost ceva din acest birou de lemn. Hei! Ce este zgârietura asta de pe suprafaţa? Aprinde un chibrit, Watson. De ce nu mi-ai menţionat asta, Hopkins?

Zgârietura pe care o examina începea pe lucrătura în alamă din dreapta încuietorii şi se lungea aproximativ zece centimetri până în locul unde zgâriase luciul de pe suprafaţa.

— Am remarcat-o, domnule Holmes. Dar întotdeauna se găsesc zgârieturi în jurul găurii de cheie.

— Aceasta este recentă, foarte recentă. Priveşte cum luceşte alamă în tăietură. O zgârietura mai veche ar avea aceeaşi culoare ca suprafaţă. Priveşte prin lupa mea. Şi mai

este lacul, ca pământul din jurul unui şanţ. Doamna Marker este aici?

O femeie în vârsta, tristă, intra în cameră.

— Aţi şters praful de pe birou ieri-dimineaţa?

— Da, domnule.

— Aţi remarcat aceasta zgârietura?

— Nu, domnule.

— Bineînţeles că nu aţi văzut-o pentru că altfel aţi fi şters urmele de luciu. Cine are cheia de la birou?

— Profesorul o ţine pe şanţul de la ceas.

— E o cheie simplă?

— Nu, domnule, este o cheie Chubb.

— Foarte bine, doamna Marker, vă puteţi retrage. Acum facem ceva progrese. Doamna noastră intră în cameră, se duce la birou şi ori îl deschide, ori doar încearcă. În timp ce este ocupată cu această îndeletnicire, tânărul Willoughby Smith intra în cameră. Grăbindu-se să scoată cheia, zgârie uşa. El o prinde, iar ea, apucând un obiect la îndemâna care se întâmpla să fie acest cuţit, îl loveşte ca să-l determine să-i dea drumul. Lovitura este fatală. El cade, iar ea fuge cu sau fără obiectul după care venise. Susan, servitoarea, este acolo? Susan, ar fi putut ieşi cineva pe uşa aceea după ce ai auzit ţipătul?

— Nu, domnule, e imposibil. Înainte să cobor pe scări aş fi văzut dacă era cineva pe hol. Şi apoi, uşa nu s-a deschis, aş fi auzit-o.

— Atunci am rezolvat problema cu ieşirea asta. Fără îndoiala că doamna a ieşit pe unde a intrat. Am înţeles că celălalt pasaj duce spre camera profesorului. Nu se iese pe acolo?

— Nu, domnule.

— Să mergem să-l cunoaştem pe profesor. Hei, Hopkins! Asta este foarte important, într-adevăr foarte important. Şi coridorul profesorului este placat cu rogojini de cocos.

— Şi ce-i cu asta domnule?

— Nu-ţi dai seama ce implicaţii are asupra cazului? Bine, bine, nu voi insista. Sigur mă înşel. Şi totuşi, mi se pare sugestiv. Vino cu mine să mă prezinţi.

Am mers pe holul care era de aceeaşi lungime cu cel care ducea spre grădina. La capăt era un mic rând de scări care se termină cu o uşă. Ghidul nostru bătu şi apoi ne pofti în dormitorul profesorului. Era o cameră foarte mare, plină de cărţi care, nemaiîncapând pe rafturi, erau aşezate în teancuri pe la colţuri sau în jurul bibliotecilor. Patul era în centrul camerei şi acolo, sprijinit pe perne, se afla proprietarul casei. Rareori am mai văzut o persoană atât de remarcabilă. Chipul care se întoarse spre noi era slăbit, acvilin, cu ochi negri, pătrunzători, înfundaţi în orbite care ne priveau de sub sprâncene groase, stufoase. Părul şi barba îi erau albe, doar că aceasta din urmă avea nişte pete ciudate, galbene în jurul gurii. Din mijlocul clăii de păr alb se vedea o ţigară şi aerul din cameră era împuţit de mirosul închis de fum de ţigară. Când a întins mâna spre Holmes, am băgat de seamă că şi mâna era pătată de nicotină.

— Sunteţi fumător, domnule Holmes? rosti el într-o engleză aleasă, cu un uşor accent grav. Vă rog, serviţi o ţigară. Dumneavoastră, domnule? Vi le recomand, sunt făcute la comanda de Ionides din Alexandria. Îmi trimite o mie o dată şi mă tem că la fiecare două săptămâni trebuie să fac o nouă comandă. Grav, domnule, foarte grav, dar câte plăceri poate avea un bătrân? Tutunul şi munca… asta e tot ce mi-a mai rămas.

Holmes îşi aprinsese o ţigară şi aruncă priviri iscoditoare prin cameră.

— Tutunul şi munca, dar acum doar tutunul, exclamă bătrânul. Vai! Ce fatală întrerupere! Cine ar fi prevăzut o catastrofă atât de groaznică? Un tânăr atât de valoros! Vă asigur că după câteva luni de practică ajunsese un asistent remarcabil. Ce părere aveţi despre povestea aceasta, domnule Holmes?

— Încă nu m-am hotărât.

— Vă voi fi profund îndatorat dacă ne veţi lumina. Pentru un biet şoarece de biblioteca invalid ca mine, o astfel de lovitura este paralizantă. Parcă nu mai pot gândi. Dar dumneavoastră sunteţi un om activ… un om de afaceri. Face parte din rutina dumneavoastră zilnică. Vă puteţi menţine echilibrul în orice tip de urgenţă. Într-adevăr, suntem norocoşi să vă avem de partea noastră.

Tot timpul cât vorbi profesorul, Holmes s-a plimbat în stânga şi-n dreapta, într-o parte a camerei. Am observat că fuma cu o rapiditate fantastică. Evident, împărtăşea afinitatea gazdei noastre pentru ţigările din Alexandria.

— Da, domnule, este o lovitură zdrobitoare, relua bătrânul. Aceea este magnum opusul meu – teancul acela de hârtie de acolo. Este analiza mea asupra documentelor găsite în manăstirile copte din Siria şi Egipt, o lucrare care va zdruncină din temelii religia actuală. Cu sănătatea mea şubreda nu ştiu dacă o să pot să o termin vreodată, acum, că asistentul meu a fost luat de lângă mine. Vai de mine, domnule Holmes, vai, dar fumaţi mai mult chiar şi decât mine.

Holmes zâmbi.

— Sunt un cunoscător, aproba el luând o altă ţigară din cutie – a patra – şi aprinzând-o cu chiostocul celei pe care tocmai o terminase. Nu vă voi obosi pentru că îmi dau seama că la momentul crimei eraţi în pat şi nu aveaţi de unde să ştiţi ceva. Vreau doar să vă întreb un lucru. Ce credeţi că a vrut să spună sărmanul băiat cu ultimele-i cuvinte: Profesorul… Ea a fost”?

Profesorul scutură din cap.

— Susan este o faţă de la ţară, răspunse el, şi ştiţi şi dumneavoastră cât de proşti pot fi cei de acolo. Mă gândesc că sărmanul băiat a murmurat câteva cuvinte incoerente, iar ea probabil că le-a răstălmăcit şi am ajuns la mesajul acesta fără sens.

— Înţeleg. Nu aveţi o explicaţie pentru tragedia în sine?

— Poate un accident, poate – între noi fie vorba – o sinucidere. Tinerii au problemele lor ascunse… Poate necazuri din dragoste de care nu am ştiut niciodată. Este o ipoteză mai probabilă decât crima.

— Şi ochelarii?

— Ah! Sunt doar un învăţăcel… un visător. Nu pot explica lucrurile practice ale vieţii. Şi totuşi, prietene, suntem conştienţi că provocările dragostei iau nenumărate forme. Vă rog, luaţi altă ţigară. Este o plăcere să văd că cineva le apreciază într-atât. Un evantai, o mănuşă, ochelari… cine ştie ce articol preţuieşte sau e luat ca simbol de un bărbat atunci când îşi ia viaţa? Domnul acesta vorbeşte despre urme de paşi prin iarbă, dar, în fond, este uşor să te înşeli asupra acestui aspect. Cât despre cuţit, poate că a sărit departe de corp când sărmanul bărbat a căzut. Poate că sunt copilăros, dar mie mi se pare că tânărul Willoughby Smith şi-a întâlnit destinul de bunăvoie.

Holmes păru uimit de teoria ce tocmai fusese expusă şi pentru un timp continua să meargă de colo-colo, pierdut în gânduri, fumând ţigara după ţigară.

— Spuneţi-mi, profesore Coram, rosti el într-un final, ce se afla în dulapul acela din birou?

— Nimic pentru hoţi. Acte de-ale familiei, scrisori de la sărmana mea soţie, diplome de la universităţile care m-au onorat. Iată cheia. Puteţi să vă uitaţi şi singur.

Holmes apuca cheia şi o privi timp de o secundă; apoi i-o înapoie.

— Nu, nu cred că ne-ar ajuta, spuse el. Aş prefera să merg în grădina dumneavoastră şi să întorc povestea aceasta pe toate părţile. Am câteva remarce despre teoria dumneavoastră cu sinuciderea. Ne cerem scuze că v-am întrerupt, profesore Coram, şi vă promit că nu vă vom mai deranja până după prânz. La ora două vom veni din nou să vă raportăm tot ce s-a întâmplat în acest interval.

Holmes era uşor neatent şi, un timp, am mers tăcuţi pe cărarea din grădină.

— Ai vreun indiciu? am întrebat eu, într-un final.

— Depinde de ţigările acelea pe care le-am fumat, spuse el. Este posibil să mă înşel. Ţigările îmi vor demonstra.

— Dragul meu Holmes, am exclamat eu, cum Dumnezeului…

— Ehei, vei vedea singur. Dacă nu, nu se întâmpla nimic. Desigur, mai avem şi indiciul cu opticianul pe care să ne bazăm, dar întotdeauna profit de o scurtătură dacă o găsesc Ah, iat-o pe bună doamnă Marker! Să vorbim cinci minute cu dumneaei, poate ne ajută.

Am mai observat şi înainte ca Holmes, atunci când vroia, era foarte insinuant cu femeile şi foarte repede le câştigă încrederea. În jumătate din timpul pe care-l prevăzuse, captase încrederea menajerei şi vorbeau de parcă s-ar fi cunoscut de ani de zile.

— Da, domnule Holmes, aveţi dreptate, domnule. Într-adevăr fumează îngrozitor de mult. Toată ziua şi câteodată toată noaptea, domnule. Am văzut într-o dimineaţă camera aceea… vai, domnule, aţi fi crezut că este ceata londoneză! Săracul, tânărul domn Smith, şi dumnealui era fumător, dar nu chiar ca profesorul. Sănătatea lui… ei, nu ştiu dacă e mai bună sau mai rea din cauza fumatului.

— Da, spuse Holmes, dar diminuează apetitul.

— Asta nu ştiu, domnule.

— Presupun că de-abia dacă mănâncă ceva.

— Mmm, depinde. Asta nu pot să spun sigur.

— Pot să pun pariu că nu a servit micul dejun azi dimineaţă şi nici nu va prânzi după câte ţigări l-am văzut fumând.

— Ei bine, domnule, aici nu aţi nimerit-o, pentru că, întâmplător, azi-dimineaţă a mâncat chiar foarte mult. Nu ştiu când l-am mai văzut mâncând atât şi pentru prânz a comandat o porţie mare de cotlete. Şi eu sunt uimită pentru că de ieri, de când am intrat în camera aceea şi l-am văzut pe tânărul domn Smith zăcând pe podea, n-am putut nici să

mă uit la mâncare. Ei, sunt tot felul de oameni pe lume, iar profesorul nu a permis că aşa ceva să-i strice apetitul.

Toată dimineaţa am pierdut vremea prin grădină. Stanley Hopkins se dusese în sat să cerceteze în amănunt nişte zvonuri despre o femeie ciudată care fusese văzută în dimineaţa trecută de nişte copii pe strada Chatham. Cât despre prietenul meu, toată energia părea să-l fi părăsit. Niciodată nu l-am văzut atât de puţin entuziasmat de un caz. Chiar şi vestea adusă de Hopkins că a găsit copiii şi că fără îndoiala au văzut o femeie care corespundea descrierii făcute de Holmes şi purta ochelari de vedere sau pincenez, nu a reuşit să-i trezească câtuşi de puţin interesul. Mai atent a fost când Susan, care ne-a servit prânzul, ne-a informat că ea crede că domnul Smith făcuse o plimbare ieri-dimineaţa şi că s-a întors cu doar o jumătate de oră înainte de a avea loc tragedia. Personal, nu mi-am dat seama de implicaţiile acestui incident, dar Holmes îl adăugase cu siguranţă la planul pe care şi-l formase în minte. Deodată sari de pe scaun şi se uita la ceas.

— E ora două, domnilor, anunţă el. Trebuie să mergem sus să vorbim cu prietenul nostru profesorul.

Bătrânul tocmai terminase de prânzit şi farfuria goală cu siguranţă demonstra apetitul de care vorbise menajera lui. Într-adevăr, era o figură ciudată cea care se întoarse spre noi cu părul alb şi ochi pătrunzători. Eterna ţigara ardea în gură. Fusese îmbrăcat şi stătea într-un scaun cu rotile, lângă foc.

— Aşadar, domnule Holmes, aţi reuşit să rezolvaţi misterul?

Întinse tovarăşului meu o cutie mare de ţigări de pe masa de lângă el. Holmes întinse mâna în acelaşi moment şi, ciocnindu-se, au vărsat cutia. Timp de un minut sau două am stat toţi în genunchi încercând să adunăm ţigările împrăştiate prin locuri imposibile. Când m-am ridicat din nou am văzut că ochii lui Holmes luceau şi obrajii erau plini

de culoare. Doar în momente de criza am mai văzut aceste simptome.

— Da, răspunse el, l-am rezolvat.

Eu şi Stanley Hopkins îl priveam uimiţi. Un fel de rânjet tremurat apăru pe chipul sfrijit al profesorului.

— Chiar aşa! În grădină?

— Nu, aici.

— Aici! Când?

— Chiar acum.

— Desigur, glumiţi, domnule Sherlock Holmes. Mă obligaţi să vă atenţionez că este o problemă mult prea serioasă ca să fie abordată de aşa natură.

— Am realizat şi am testat fiecare verigă din argumentul meu, profesore Coram, şi sunt sigur că sunt reale. Încă nu sunt în măsură să spun care au fost motivele dumneavoastră sau exact ce rol aţi jucat în această afacere stranie. Poate că o voi auzi chiar din gura dumneavoastră în câteva minute. Între timp, voi reconstitui ce s-a întâmplat, în locul dumneavoastră, ca să ştiţi ce informaţii îmi lipsesc. Ieri, o doamnă a intrat în biroul dumneavoastră. Venise cu intenţia de a lua anumite documente din biroul dumneavoastră. Avea propria cheie. Am avut ocazia s-o examinez pe a dumneavoastră şi nu am găsit acea decolorare uşoară pe care ar fi produs-o zgârietura pe lac. Prin urmare, nu i-aţi fost complice şi, din dovezi, îmi dau seama că a venit fără ca dumneavoastră să ştiţi că să vă fure.

Profesorul scoase fumul pe gură.

— Este foarte interesant şi instructiv, spuse el. Nu mai aveţi nimic de adăugat? Dacă v-aţi dat seama de femeie până la acest punct, sigur puteţi să-mi spuneţi ce s-a ales de ea.

— Voi încerca. În primul rând, a fost surprinsă de secretarul dumneavoastră şi l-a înjunghiat ca să poată fugi. Înclin să cred că această catastrofă este un accident nefericit pentru că sunt convins că doamna nu avea nici o

intenţie să provoace o rană atât de gravă. Un asasin nu vine neînarmat. Îngrozita de ceea ce a făcut, a fugit disperată de la ..... tragediei. Din nefericire pentru ea, îşi pierduse ochelarii în încăierare şi, fiind foarte mioapă, era de-a dreptul neajutorată fără ei. A fugit pe un hol care a crezut ea că este cel pe care a venit – ambele erau placate cu rogojini de cocos -, dar prea târziu şi-a dat seama că o luase pe coridorul greşit şi retragerea îi era blocată. Ce să facă? Nu se putea întoarce. Nu putea rămâne acolo unde era. Trebuia să continue. Şi a continuat. A urcat pe nişte scări, a deschis o uşă şi s-a trezit în camera dumneavoastră.

Bătrânul stătea cu gura deschisă şi-l privea fix pe Holmes. Pe trăsăturile lui expresive se citeau uimirea şi teamă. Atunci, cu un efort, ridică din umeri şi izbucni într-un râs fals.

— Totul e foarte bine, domnule Holmes, spuse el. Este doar o mică hiba în teoria dumneavoastră. Eu eram în cameră şi nu am părăsit-o toată ziua.

— Ştiu asta, profesore Coram.

— Şi vreţi să-mi spuneţi că aş putea să stau în pat şi să nu-mi dau seama că o femeie a intrat în camera mea?

— N-am spus asta. V-aţi DAT SEAMA! Aţi vorbit cu ea. Aţi recunoscut-o. Aţi ajutat-o să fugă.

Din nou profesorul izbucni într-un râs nervos. Se ridicase în picioare şi ochii îi scânteiau ca tăciunii.

— Sunteţi nebun! strigă el. Vorbiţi tâmpenii. Eu am ajutat-o să fugă? Unde este acum?

— Acolo, spuse Holmes şi arata spre o bibliotecă înalta din colţul camerei.

Bătrânul ridică mâinile în aer, o grimasă trecu peste chipul lui furios şi se lăsă pe spătarul scaunului. În acelaşi moment, biblioteca spre care arătase Holmes se deschise şi o femeie apăru în cameră.

— Aveţi dreptate! strigă ea cu o voce stranie, cu accent străin. Aveţi dreptate! Aici sunt.

Era murdară de praf şi acoperită de pânze de păianjen de pe pereţii ascunzătorii. Şi faţa îi era murdară, dar poate că niciodată nu a fost arătoasa pentru că prezenta toate caracteristicile fizice prezise de Holmes şi, în plus, o bărbie lungă şi hotărâtă. Fiind slab văzătoare şi datorită schimbării de la întuneric la lumină, stătea ca trăsnită clipind tot timpul ca să-şi dea seama cine suntem. Şi totuşi, în ciuda acestor dezavantaje, femeia avea o anumită nobleţe în purtare, un rafinament dovedit de bărbia sfidătoare şi capul semeţ care era demn de respect şi admiraţie. Stanley Hopkins pusese mâna pe braţul ei şi avea de gând s-o ia în custodie, dar ea îl îndepărta gentil şi totuşi cu demnitate suverană care nu putea fi ignorată. Bătrânul stătea sprijinit cu spatele de spătarul scaunului, chipul îi tremura şi o privea cu ochi gânditori.

— Da, domnule, sunt prizonieră dumneavoastră, spuse ea. De unde stăteam am auzit tot, am auzit că aţi descoperit adevărul. Mărturisesc totul. Eu l-am ucis pe tânărul acela. Dar aveţi dreptate când spuneţi că a fost un accident. Nici nu ştiam că ţineam un cuţit în mâna; în disperarea mea am apucat ce-am nimerit de pe masă şi l-am lovit ca să-mi dea drumul. Vă spun adevărul.

— Doamnă, vorbi Holmes, sunt sigur că acesta este adevărul. Mă tem că nu vă este bine.

Femeia se albise groaznic pe sub dârele de praf de pe chip. Se aşează pe marginea patului, apoi îşi reveni.

— Am doar puţin timp la dispoziţie, începu ea, dar aş vrea să aflaţi adevărul. Sunt soţia acestui bărbat. Nu este englez. Este rus. Nu vă voi spune numele lui.

Pentru prima oară, bătrânul se emoţiona.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Ana! strigă el. Dumnezeu să te binecuvânteze!

Femeia aruncă o privire plină de dispreţ în direcţia bărbatului.

— De ce te-ai agăţa cu atâta înverşunare de viaţa aia nenorocită a ta, Sergiu? întreba ea. A făcut atâta rău şi nici

un bine… nici măcar ţie. Oricum, nu voi fi eu motivul pentru care viaţa îi va fi curmata, înainte de voinţa lui Dumnezeu. Deja am destul pe suflet din momentul în care am călcat pragul acestei case blestemate. Dar trebuie să vorbesc până nu e prea târziu. Domnilor, am spus că sunt soţia acestui bărbat. El avea cincizeci de ani, iar eu eram o tânără prostuţă de douăzeci de ani când ne-am căsătorit. Era într-un oraş din Rusia, un centru univer… nu voi numi locul.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Ana! murmură din nou bătrânul.

— Eram militanţi – revoluţionari – nihilişti, înţelegeţi. El, eu şi mulţi alţii. Mult mai târziu au venit vremuri grele, un poliţist a fost omorât, mulţi au fost arestaţi, vroiau dovezi şi, ca să-şi salveze propria viaţă şi să câştige o recompensă mare, soţul meu şi-a trădat propria soţie şi tovarăşii lui. Da, toţi am fost arestaţi pe baza mărturiei lui. Unii dintre noi am ajuns în închisoare, alţii în Siberia. Eu am fost printre cei din urmă, dar nu am fost condamnată pe viaţă. Soţul meu a venit în Anglia cu banii lui astfel câştigaţi şi de atunci a trăit în tăcere, ştiind foarte bine că dacă frăţia ar fi ştiut unde este, în mai puţin de o săptămână s-ar fi făcut dreptate.

Bătrânul întinse o mâna tremurând şi-şi luă o ţigară.

— Sunt la mila ta, Ana, suspină el. Tu ai fost mereu bună cu mine.

— Încă nu v-am spus tot, reveni ea. Printre tovarăşii din oraş, era unul care-mi era prieten drag. Era nobil, altruist, iubitor… tot ceea ce nu era soţul meu. Ură violentă. Toţi eram vinovaţi – dacă aia era vina -, dar el nu era. Ne scria tot timpul încercând să ne convingă să nu alegem acea cale. Acele scrisori l-ar fi salvat. L-ar fi salvat şi jurnalul meu în care scriam zilnic despre sentimentele mele pentru el şi concepţiile fiecăruia dintre noi. Soţul meu le-a găsit şi le-a păstrat – şi scrisorile, şi jurnalul. Le-a ascuns şi a încercat să scape de tânărul bărbat. Nu a reuşit, dar Alexis a fost

deportat în Siberia unde acum, în prezent, lucrează într-o ocnă. Gândeşte-te la asta, nemernicule, nemernicule; acum, acum, în momentul acesta, Alexis, un bărbat de care nu eşti demn nici măcar să-i rosteşti numele, munceşte şi trăieşte ca un sclav şi, cu toate acestea, eu am viaţa ta în mâinile mele şi te las liber.

— Întotdeauna ai fost o femeie nobilă, Ana, murmură bătrânul pufăind din ţigară.

Ea se ridicase în picioare, dar căzu înapoi gemând de durere.

— Trebuie să închei, zise ea. Când mi s-a terminat sentinţa, am plecat în căutarea scrisorilor şi a jurnalului care mi-ar fi eliberat prietenul dacă le trimiteam Guvernului rus. Ştiam că soţul meu venise în Anglia. După luni întregi de căutări, am descoperit unde era. Ştiam că încă mai are jurnalul pentru că odată, când eram în Siberia, am primit o scrisoare de la el în care îmi reproşă şi-mi cita pasaje din paginile lui. Şi totuşi eram sigură că, răzbunător cum este, niciodată nu mi l-ar fi dat de bunăvoie. Trebuia să-l iau eu. Cu acest scop am angajat un detectiv de la o firmă de detectivi particulari, care a intrat în casa soţului meu ca secretar – era al doilea secretar, Sergiu, cel care a plecat în grabă. A descoperit că cheile erau ţinute în dulap şi a făcut o copie. N-a vrut să meargă mai departe. Mi-a dat un plan al casei şi mi-a spus că întotdeauna înainte de amiază, biroul este gol, pentru ca secretarul are treabă aici, sus. Aşa că, într-un final, mi-am luat inima în dinţi şi am venit să iau chiar eu hârtiile. Am reuşit, dar cu ce preţ! Tocmai luasem hârtiile şi încuiam dulapul, când m-a prins un tânăr. Îl mai văzusem în dimineaţa aceea. M-am întâlnit cu el pe stradă şi l-am întrebat unde locuieşte profesorul Coram, neştiind că lucra pentru el.

— Exact! Exact! exclamă Holmes. Secretarul a venit înapoi şi i-a povestit angajatorului sau despre femeia cu care se întâlnise. Pe urmă, cu ultima răsuflare a încercat să spună că era ea… cea care vorbise cu el.

— Trebuie să mă lăsaţi să vorbesc, îl opri femeia pe un ton sever şi chipul i se schimonosi de durere. După ce bărbatul a căzut, am fugit din camera pe uşă greşită şi m-am trezit în ..... soţului meu. A vrut să mă predea. I-am arătat că, dacă făcea asta, viaţa lui era în mâinile mele. Dacă mă dădea pe mâna legii, eu îl dădeam pe mâna frăţiei. Nu doream să trăiesc de dragul meu, dar doream să-mi ating scopul. Ştia că aş fi făcut tot ce am spus… ştia că soarta lui depindea de a mea. Doar pentru acest motiv m-a ascuns. M-a azvârlit în ascunzătoarea aceea întunecata, o ruină din vechile timpuri, cunoscută numai de el. A mâncat numai în cameră şi aşa mi-a dat mie o parte din mâncarea lui. Ne-am înţeles că atunci când pleacă poliţia din casă, eu voi ieşi noaptea şi nu mă voi mai întoarce. Dar, cumva, v-aţi dat seama de planurile noastre.

Scoase de la sân un pachet mic.

— Acestea sunt ultimele mele cuvinte, spuse ea. Aici este pachetul care-l va salva pe Alexis. Vi-l încredinţez pentru că onoraţi şi iubiţi dreptatea. Luaţi-l! Îl veţi duce la Ambasada Rusiei. Acum mi-am terminat treaba şi…

— Opriţi-o! strigă Holmes.

Sări în partea cealaltă a camerei şi-i smulse din mâna o sticluţă.

— Prea târziu… rosti ea alunecând pe pat. Prea târziu! Am înghiţit otrava înainte de a ieşi din ascunzătoare. Îmi vâjâie capul! Mă duc! Vă rog, domnule, nu uitaţi de pachet!

— Un caz simplu şi totuşi, în multe privinţe, instructiv, remarca Holmes pe când ne întorceam în oraş. De la bun început totul s-a învârtit în jurul ochelarilor. Dacă nu am fi avut norocul că mortul să-i fi luat, nu ştiu dacă am fi rezolvat vreodată cazul. Mi-a fost foarte clar, judecând după puterea lentilelor, ca acela care purta ochelarii trebuie să fi fost aproape orb şi în lipsa lor ar fi fost complet neajutorat. Când aţi vrut să mă faceţi să cred că a mers pe o fâşie îngusta de iarbă fără să facă nici măcar un pas greşit, am spus, dacă vă amintiţi, că ar fi fost o performanţă

remarcabilă. În cazul meu, am considerat că ar fi fost imposibil, excepţie făcând cazul că ar avea o a doua pereche de ochelari. Aşadar, am fost nevoit să iau în consideraţie ipoteza că ar fi rămas în casă. Când am văzut cât de asemănătoare sunt cele două holuri, mi-am dat seama cât de uşor ar fi putut greşi şi, în acest caz, era evident că a intrat în camera profesorului. Prin urmare, am fost extrem de atent la orice detaliu care ar fi susţinut această teorie şi am examinat cu grijă camera căutând orice ar fi putut fi o ascunzătoare. Covorul părea continuu şi bine fixat, aşa că am eliminat ideea unui chepeng. Ar fi putut foarte bine să fie o firidă în spatele cărţilor. După cum ştiţi, asemenea lucruri sunt obişnuite în vechile biblioteci. Am observat că erau cărţi puse în teancuri pe podea, peste tot în afară de acea bibliotecă care era liberă. Atunci, aceea trebuie să fie uşa. Nu am văzut urme după care să mă ghidez, dar covorul avea o culoare cenuşie, lucru care putea îndemna spre o examinare. Prin urmare, am fumat multe ţigări din acelea excelente şi am scuturat scrumul în fata bibliotecii suspecte. A fost un truc simplu, dar extrem de eficient. După aceea am coborât şi, în prezenţa ta, Watson, am insinuat că profesorul Coram a început să mănânce mai mult, lucru la care ne-am fi aşteptat dacă hrănea şi o a doua persoană, dar nu ai înţeles aluziile mele. Apoi am urcat din nou în cameră şi vărsând cutia cu ţigări pe jos, am obţinut o privelişte excelentă asupra podelei şi am văzut foarte clar, după urmele de pe scrumul de la ţigara, ca în absenţa noastră prizoniera ieşise din ascunzătoare. Aşadar, Hopkins, iată-ne la Charing Cross şi te felicit pentru rezolvarea cu succes a acestui caz. Fără îndoiala, te duci la sediu. Watson, cred că noi doi vom merge împreuna până la Ambasada Rusiei.

XII. Aventura de la Abbey Grange.

Într-o dimineaţă geroasă din iarnă lui ‘97 m-am trezit simţind că cineva mă mişcă de umăr. Era Holmes. Lumânarea pe care o avea în mână proiecta lumina pe

chipul său agitat, înclinat spre mine, şi a fost suficient să-l văd ca să-mi dau seama că s-a întâmplat ceva rău.

— Scoală, Watson, haide! îmi strigă. N-avem timp de pierdut. Nici un cuvânt! Îmbracă-te şi vino!

Zece minute mai târziu mergeam amândoi într-o maşină, care înainta zgomotoasă pe străzile liniştite care duc spre gara Charing Cross. Începuseră să apară zorii unei dimineţi de iarnă şi vedeam confuz, din când în când, silueta câte unui muncitor matinal care traversa, nedesluşit şi estompat, irizanta ceaţă a Londrei. Holmes mergea în linişte, bine încotoşmănit în pardesiul său gros, iar eu eram bucuros că mă îmbrăcasem bine căci aerul era foarte rece; nici eu şi nici el nu luasem micul dejun. Până să ajungem la gară am băut puţin ceai cald, apoi ne-am ocupat locurile în trenul de Kent, unde ne-am încălzit puţin, cât Holmes să poată vorbi iar eu să ascult. Holmes scoase din buzunar o scrisoare şi o citi cu voce tare: „Ferma Abbey, Marsham, Kent 3:30 A. M.

Dragă domnule Holmes, V-aş fi foarte recunoscător dacă m-aţi ajuta de urgenţă într-un caz care promite să fie extraordinar. Este vorba de specialitatea dumneavoastră. În afară de faptul că o voi elibera pe doamnă, voi avea grijă să păstrez totul exact aşa cum am găsit, dar vă rog să nu întârziaţi nici o clipă, căci este dificil să-l las aici pe sir Eustace.

Al dumneavoastră, Stanley Hopkins”

— De şapte ori a apelat la mine Hopkins, şi în toate cele şapte ocazii a rezultat că cererile sale erau întemeiate, zise Holmes. Cred că toate cazurile sale figurează deja în colecţia ta şi trebuie să recunosc, Watson, că abilitatea pe care o demonstrezi în colecţionarea cazurilor compensează mare parte din ceea ce eu regret în povestirile tale. Nefastul tău obicei de a privi totul din punct de vedere al interesului pentru povestire, în loc de a-l considera ca un exerciţiu ştiinţific, a făcut să se piardă ceea ce ar fi putut constitui o serie instructivă şi chiar clasică de expuneri demonstrative. Dumneata treci repede peste lucruri de

maximă abilitate şi fineţe pentru a face legături între detalii senzaţionale capabile să excite, dar care nu-l pot instrui pe cititor.

— De ce nu le scrii dumneata? îi răspunsei cu oarecare asprime.

— Am s-o fac, dragă Watson, am s-o fac. În prezent, aşa cum ştii, sunt destul de ocupat, dar am în intenţie să-mi consacru anii bătrâneţii compunerii unei cărţi care va concentra într-un singur volum toată arta detectivistă.

— Revenind la oile noastre, crezi că sir Eustace e mort.

— Eu aşa cred. Felul în care Hopkins şi-a redactat scrisoarea demonstrează o mare nervozitate, deşi nu este un om emotiv. Da, deduc că s-a procedat cu violenţă şi că păstrează cadavrul ca să putem să-l examinăm. Dacă ar fi fost vorba de o simplă sinucidere, Hopkins nu m-ar fi chemat. Menţiunea pe care o face că o va lăsa liberă pe doamnă, pare să indice că aceasta a fost închisă cu cheia în cameră în timp ce avea loc tragedia. Ne mişcăm într-o lume elegantă, Watson: hârtie de lux cu monogramă, un scut, adresă pitorească. Cred că prietenul Hopkins va fi la înălţimea faimei sale iar noi vom petrece o dimineaţă interesantă. Crima s-a petrecut în noaptea de ieri, înainte de ora douăsprezece.

— Cum ai aflat?

— Am consultat mersul trenurilor şi am calculat timpul. A trebuit să fie chemată poliţia locală, iar aceasta să ia legătura cu Scotland Yard-ul. Hopkins este cel care a luat legătura, iar la rândul său a trebuit să trimită după mine. Toate astea ia foarte bine o jumătate de noapte. În fine, deja suntem la gara Chislehurst şi în scurt timp ne vom lămuri.

După un drum de patru kilometri cu maşina, pe străzi înguste şi întortocheate, ajungem la poarta exterioară a parcului, care ne-a fost deschisă de bătrânul paznic al pavilionului, pe al cărui chip speriat se reflectă un mare dezastru. Drumul de acces la palat traversa un parc magnific, printre ulmi bătrâni, şi ajungea la o construcţie

măruntă şi foarte întinsă, cu o colonadă în partea din faţă, în stilul arhitectului Palladio. Corpul central al edificiului era foarte vechi, fiind acoperit cu iederă; dar vastele ferestre arătau că se efectuaseră modificări în timpurile moderne, iar una dintre aripi părea nou-nouţă. Chipul tânăr, vioi, plin de viaţă al inspectorului Stanley Hopkins se înfruntă cu noi în poartă, care era deschisă.

— Domnule Holmes, mă bucur mult că aţi venit. În acelaşi timp, sunt fericit că vă văd domnule Watson. Dar, ca să fiu cinstit, dacă ştiam nu vă mai deranjam, căci, după ce femeia şi-a revenit în fire, ne-a dat o declaraţie atât de clară că nu ne mai rămâne mare lucru de verificat. Vă amintiţi de banda de spărgători de case din Lewisham?

— Care, cea a celor trei Randalls?

— Întocmai; tatăl şi cei doi fii. E mâna lui. Nu încape nici o îndoială. Se împlinesc cincisprezece zile de când au lucrat ceva în Sydenham şi au fost văzuţi; semnalmentele corespund. E vorba de mult sânge rece ca să dai atât de repede şi de aproape altă lovitură; de data asta nu am nici o îndoială că este vorba de această bandă. Şi acum e caz de spânzurătoare.

— De vreme ce sir Eustace e deja mort?

— Da; i-au crăpat craniul cu propriul vătrai.

— Este vorba într-adevăr de sir Eustace Brackenstall, aşa cum mi-a spus şoferul?

— Exact. Unul dintre cei mai bogaţi oameni din Kent. Lady Brackenstall este în camera de zi. Sărăcuţa de ea! A trecut printr-o încercare înspăimântătoare. Când am văzut-o prima dată era mai mult moartă. Cred că ar fi mai bine să staţi de vorbă cu ea şi să ascultaţi din gura ei cum s-au petrecut faptele. După aceea vom merge şi vom examina împreună sufrageria.

Lady Brackenstall nu era o femeie obişnuită. Rareori am văzut o femeie atât de graţioasă, de feminină, cu un chip atât de frumos. Era blondă, cu un păr ca aurul şi ochi albaştri; tenul său avea, fără îndoială, o culoare perfectă, în

armonie cu celelalte calităţi, dar acea încercare dureroasă prin care trecuse îi dăduse o nuanţă palidă. Durerea sa era atât fizică cât şi mentală, căci avea deasupra unui ochi un cucui oribil, vineţiu, pe care subreta sa, femeie cu o statură impunătoare şi un chip sever, îl tampona asiduu cu apă şi oţet. Femeia zăcea epuizată, răsturnată pe o canapea, dar privirea-i iute şi iscoditoare, pe care şi-o îndreptă spre noi, văzându-ne că intrăm în cameră, ca şi vivacitatea expresivă a trăsăturilor ei frumoase, ne-a dat să înţelegem că inteligenţa şi valoarea ei nu fuseseră periclitate de teribila încercare la care fusese supusă. Era îmbrăcată într-un capot lung, albastru cu argintiu, iar pe scaunul care se afla lângă ea, atârna o rochie de seară acoperită cu paiete.

— Domnule Hopkins, v-am spus deja tot ce s-a întâmplat, zise cu un accent de supărare. N-aţi putea să-i informaţi dumneavoastră? Mă rog, dacă apreciaţi că e necesar, am să le relatez şi acestor domni ce s-a întâmplat. Nu aţi fost încă în sufragerie?

— Am socotit că ar fi mai bine să vă asculte mai întâi pe dumneavoastră.

— Voi fi foarte bucuroasă când se va termina totul. Mă terorizează faptul că e mort şi că se află încă aici.

O trecu un fior şi îşi ascunse faţa pentru o clipă între palme. Făcând acest gest, mâneca largă a capotului îi lăsă descoperit antebraţul. Holmes scoase o exclamaţie.

— Aveţi şi alte răni, doamnă? Ce este asta?

Două pete de un roşu aprins se distingeau pe unul din braţe, alb şi subţire. Ea îl acoperi cu repeziciune.

— Nu e nimic. Asta nu are legătură cu oroarea din noaptea trecută. Vă voi povesti tot ce ştiu, dacă împreună cu colegul dumneavoastră veţi lua loc. Sunt soţia lui sir Eustace Brackenstall. Sunt căsătorită cu el de circa un an. Presupun că nu are rost să vă ascund că nu aveam o căsnicie fericită. Dacă aş nega acest lucru, vi l-ar spune vecinii noştri. Poate că vina a fost şi a mea. Am crescut într-un mediu mai liber şi mai puţin convenţional din Australia de Sud şi acest mod de

viaţă englez, cu atenţiile şi meticulozităţile sale, nu se potriveşte cu firea mea. Dar cauza principală o constituie un fapt pe care îl cunoaşte toată lumea: sir Eustace era un beţiv inveterat. A trăi o singură oră cu un astfel de om este dezagreabil. Vă puteţi face o idee ce înseamnă pentru o femeie, sensibilă şi elevată, să se vadă legată de el zi şi noapte? A considera 0 astfel de căsătorie ca viabilă este un sacrilegiu, o crimă, o mojicie. Vă asigur că aceste legi ale dumneavoastră reprezintă un blestem pentru ţară. Dumnezeu nu va permite mult timp un asemenea blestem.

Pentru o clipă se ridică în capul oaselor, obrajii i se îmbujorară şi ochii îi străfulgerară de sub teribilul cucui pe care îl avea într-o sprânceană. Dar mâna fermă şi mângâietoare a severei subrete, îi reaşează capul pe o pernă mare, şi acea furie de ură se estompă într-un suspin pătimaş. În cele din urmă, lady Brackenstall continuă:

— Vă voi explica ce s-a întâmplat azi-noapte. Probabil ştiţi că servitorii din această casă dorm în aripa modernă a clădirii. Acest corp central se compune din camere în care stăm noi, o bucătărie în spate şi un dormitor deasupra. Subreta mea, Teresa, doarme într-o cameră care se află deasupra dormitorului meu. Nu mai există nimeni în această parte a casei şi nici un zgomot nu i-ar putea alarma pe cei care se află în aripă mai îndepărtată. Tâlharii trebuie să fi cunoscut aceste detalii, căci altfel nu ar fi acţionat aşa cum au acţionat… Sir Eustace s-a retras cam pe la zece şi jumătate. Servitorii plecaseră în camerele lor. Doar subreta mea nu se culcase: rămâne în camera sa de la etajul întâi, cât timp am nevoie de serviciile ei. Am rămas până la unsprezece în această cameră, cufundată în lectura unei cărţi. Apoi, înainte de a urca la etajul următor, am trecut să văd dacă totul este în ordine. Eu aveam obiceiul să fac acest lucru căci, aşa cum v-am explicat, nu se putea avea încredere în sir Eustace. Am fost la bucătărie, m-am uitat în cămară, în camera puştilor, în cea cu biliarde, în salon, şi, în sfârşit, în sufragerie. Fereastra de aici e mare, de tipul aşa-

numitelor ferestre franţuzeşti. În realitate o uşă prin care se iese în grădină. Ţineam în mână sfeşnicul din camera mea cu lumânarea aprinsă, şi, la lumina ei am zărit, în spatele primului bărbat, pe încă doi, în momentul în care încercau să intre. M-am dat înapoi, dar individul s-a repezit spre mine. M-a prins mai întâi de încheietura mâinii, apoi de gât. Am deschis gura ca să ţip, dar m-a lovit cu sălbăticie, cu pumnul, în arcadă şi m-a trântit la pământ. Cred că mi-am pierdut cunoştinţa timp de câteva minute, fiindcă atunci când mi-am revenit am văzut că smulseseră şnurul clopoţelului şi mă legaseră cu el strâns de jilţul ce se afla în capătul mesei din sufragerie. Eram legată atât de strâns încât nici nu mă puteam mişca. Iar batista cu care îmi astupaseră gura mă împiedica să scot vreun sunet. Chiar în acea clipă nefericitul meu soţ a intrat în cameră. Era clar că auzise zgomote suspecte şi că venise pregătit pentru scena care i se înfăţişa acum înaintea ochilor. Era doar în cămaşă şi ţinea în mână bastonul său preferat. L-a atacat pe unul dintre agresori, dar celălalt (bătrânul) s-a aplecat, a înşfăcat vătraiul şi l-a lovit cumplit, când i-a trecut prin faţă. A căzut la pământ fără să scoată un geamăt şi a rămas nemişcat. Am leşinat din nou, dar şi de data aceasta am rămas doar câteva minute în nesimţire. Când am deschis ochii am văzut că luaseră din dulap serviciul de argint şi goliseră o sticlă cu vin. Fiecare dintre ei avea câte un pahar în mână. V-am mai spus, nu-i aşa? că unul dintre ei era bătrân, purta barbă, iar ceilalţi erau tineri şi imberbi. Puteau fi luaţi drept un tată cu cei doi fii ai săi. Au discutat între ei în şoaptă. Apoi s-au apropiat de mine şi au verificat dacă eram bine legată. În cele din urmă au plecat închizând fereastra. Am întârziat vreun sfert de oră până să scap de batista din gură. Când am reuşit, ţipetele mele au făcut-o pe cameristă să-mi vină în ajutor. Imediat au venit şi restul servitorilor şi am anunţat poliţia locală, care a luat numaidecât legătura cu Londra. Domnilor, asta e tot ce pot

să vă spun şi cred că nu va trebui să repet o întâmplare atât de dureroasă.

— Mai aveţi vreo întrebare, domnule Holmes? zise Hopkins.

— Nu vreau să abuzez de răbdarea şi nici de timpul doamnei Brackenstall, spuse Holmes. Dar mi-ar place să ascult întâmplările la care aţi asistat dumneavoastră.

Şi zicând acestea, Holmes privi spre cameristă. Aceasta spuse:

— I-am văzut pe acei bărbaţi înainte de a intra în casă. Stăteam în faţa ferestrei dormitorului meu şi am zărit la lumina lunii trei bărbaţi care se aflau mai departe, lângă poarta de la intrare, dar în acea clipă nu le-am dat importanţă. A trecut mai bine de o oră şi, deodată, am auzit-o pe stăpâna mea ţipând, am coborât în fugă şi am văzut-o legată, cum dânsa v-a povestit deja, iar pe stăpân trântit la pământ cu creierii împrăştiaţi peste tot, într-o baltă de sânge. Era o privelişte care putea să aducă pe orice femeie în pragul nebuniei; să te vezi legată şi cu rochia stropită cu sânge; dar domnişoarei Mary Fraser din Adelaide nu i-a lipsit niciodată curajul, şi doamna Brackenstall de la Abbey Grance nu şi-a uitat niciodată vechiul ei fel de a fi. Dumneavoastră domnilor i-aţi pus deja destule întrebări şi acum ea se va retrage în camera ei împreună cu Teresa, care o iubeşte de atâta timp, pentru a se putea odihni, căci are atâta nevoie de linişte.

Teresa o luă de mijloc pe stăpâna sa cu o tandreţe maternă şi o conduse afară din încăpere.

— A fost în serviciul ei toată viaţa, spuse Hopkins. A îngrijit-o de pe când era copil, s-a mutat cu ea în Anglia, după ce au părăsit Australia cu vreun an şi jumătate în urmă. O cheamă Teresa Wright şi cameriste de talia ei nu se mai găsesc în ziua de azi. La noi, domnule Holmes, la noi!

De pe faţa expresivă a lui Holmes dispăruse viul interes de care dăduse semne înainte, şi înţelese că acest caz îşi pierduse farmecul, pierzându-şi misterul. Mai rămânea

doar să opereze o arestare. Dar ce amestec aveau cei trei răufăcători ca să-şi murdărească mâinile cu ei? Un medic specialist, serios şi doct, care află că a fost chemat pentru a vindeca un caz de pojar, ar încerca acel plictis pe care eu l-am citit în ochii prietenului meu. Totuşi, ceea ce a văzut în sufrageria de la Abbey Grange a fost destul de ieşit din comun pentru a-i atrage atenţia şi a-i deştepta interesul care acum se destrăma.

Sufrageria era o încăpere foarte spaţioasă şi înaltă, cu tavanul din stejar frumos lucrat, cu lambriuri tot din stejar şi cu o splendidă expoziţie de capete de cerbi şi de arme vechi etalate pe toţi pereţii. Vis-ŕ-vis de uşă se afla fereastra franţuzească despre care s-a vorbit deja. Trei ferestre mai mici situate la dreapta umpleau camera cu razele unui soare rece de iarnă. La stânga se afla un şemineu mare şi adânc cu o consolă de stejar masiv. Lângă şemineu se afla un jilţ greu de stejar cu fundul din stinghii. Prin spaţiile dintre stinghii era trecut un şnur stacojiu, legat de ambele capete ale ultimei stinghii prinse pe picioarele jilţului. Eliberând-o pe stăpână, şnurul se slăbise, dar nodurile cu care fusese legat de jilţ rămăseseră intacte. Aceste amănunte nu ne-au atras atenţia până mai târziu, căci gândurile noastre erau în întregime concentrate asupra obiectului groaznic care se afla întins pe pielea de tigru din faţa şemineului. Acesta era cadavrul unui bărbat înalt, bine făcut, de vreo patruzeci de ani. Zăcea pe spate, cu faţa în sus şi cu dinţii săi albi strălucind în barba scurtă şi neagră. Avea mâinile încleştate pe baston şi le ţinea deasupra capului. Chipul său măsliniu, cu trăsături frumoase, bărbăteşti, era convulsionat într-un spasm de ură răzbunătoare, dându-i o expresie demoniacă. E limpede că se afla în pat când auzise zgomote, căci purta o cămaşă de noapte brodată, elegantă şi avea picioarele goale. Capul, era sfărâmat şi toată încăperea stătea mărturie sălbăticiei loviturii care-l omorâse. Lângă el se afla vătraiul care se

îndoise în urma impactului. Holmes examină vătraiul şi efectul cumplit pe care îl produsese

— Bătrânul Randall ăsta trebuie să fie un, om cu o forţă herculeană.

— Da, răspunse Hopkins. Am câteva date despre individ şi am luat măsurile necesare.

— Vă va fi uşor să-l prindeţi.

— Foarte uşor. De mai multă vreme îl căutăm şi se zvonise că a fugit în America. Acum că ştiu că banda se află aici nu văd cum ar putea să ne mai scape. Am anunţat deja toate porturile şi înainte de căderea nopţii se va oferi o recompensă. Ceea ce eu nu reuşesc să înţeleg este motivul pe care l-au avut să comită o astfel de barbarie ştiind că doamna îi va descrie şi că noi îi vom identifica imediat după această descriere.

— Întocmai. Logic mi se părea s-o fi asasinat şi pe doamna Brackenstall.

— Poate nu şi-au dat scama că ea îşi revenise din leşin, am intervenit eu.

— Asta se prea poate. Văzând-o leşinată, n-au mai omorât-o. Ce puteţi să-mi spuneţi, domnule Hopkins, despre acest nenorocit care zace aici? Cred că am auzit despre el lucruri ciudate.

— Când nu era beat avea un suflet bun, dar odată ce se îmbăta devenea un diavol, sau mai bine zis când era doar ameţit, căci rareori se întâmpla ca beţia lui să fie completă. În acele clipe părea că avea în el spiritul răului şi era capabil de orice. După câte am auzit, în ciuda bogăţiei şi a titlurilor sale, acest om a fost de multe ori pe punctul de a avea de-a face cu noi. Se zvonise că odată a turnat gaz pe un câine şi apoi i-a dat foc (şi pentru ca scandalul să fie şi mai mare alesese câinele soţiei lui). Incidentul a fost aplanat cu greu. Altădată, a aruncat cu o garafă în cameristă, în Teresa Wright. Asta i-a adus neplăceri. În concluzie, fie vorba între noi, casa asta va fi mult mai veselă fără el. La ce vă uitaţi?

Holmes îngenunchease şi cerceta cu mare atenţie nodurile şnurului stacojiu cu care fusese legată doamna. În continuare, examină în amănunţime capătul unde fusese rupt şi destrămat şnurul, când hoţul îl smulsese dintr-o dată pentru a se folosi de el.

— Când au smuls şnurul acesta, trebuie să fi răsunat foarte zgomotos clopoţelul în bucătărie, comentă Holmes.

— Nimeni nu l-ar fi putut auzi. Bucătăria se afla în spate.

— Şi de unde ştia hoţul că n-o să-l audă nimeni? Cum de a îndrăznit să tragă de şnurul unui clopoţel cu atâta curaj?

— Întocmai, domnule Holmes, întocmai. Aţi pus aceeaşi problemă pe care cu mi-o pun întruna. Nu încape nici o îndoială că acest individ cunoştea casa şi obiceiurile ei. Ştia precis că servitorii se culcaseră, deşi era relativ devreme şi că era imposibil ca să audă cineva clopoţelul din bucătărie. În consecinţă, trebuie să fi fost în combinaţie cu unul dintre servitori. Asta este limpede. Dar sunt opt servitori şi toţi au recomandări favorabile.

— Aflându-se toţi în aceeaşi situaţie, ai putea bănui-o pe servitoarea în care stăpânul a aruncat cu garafa, spuse Holmes. Dar asta ar presupune o trădare faţă de stăpâna pentru care această femeie are o mare afecţiune. Bine, ăsta e un amănunt minor şi când îl veţi prinde pe Randall mai mult ca sigur că nu veţi avea dificultăţi în a-i descoperi complicii. Relatarea doamnei pare coroborată, dacă era nevoie de aşa ceva, cu toate detaliile pe care le cunoaştem.

Holmes se duse la fereastra franceză şi o deschise.

— Aici nu se văd urme, iar pământul e tare ca fierul şi nu ne putem aştepta să descoperim ceva. Văd că lumânările de pe consolă au fost aprinse.

— Aşa este. Hoţii s-au mişcat la lumina acestor lumânări şi la cea de la sfeşnicul din dormitorul doamnei.

— Şi ce au furat?

— Nu mare lucru; doar câteva obiecte de argint, care se aflau în servantă. Doamna Brackenstall e de părere că moartea lui sir Eustace le-a produs tâlharilor o asemenea

impresie încât au renunţat să fure tot din casă, cum ar fi făcut în alte împrejurări.

— Fără îndoială. Totuşi, după cum am înţeles, au băut câte un pahar de vin.

— Ca să-şi calmeze nervii.

— Da. Cred că n-a atins nimeni cele trei pahare care se află pe servantă.

— Nimeni; şi sticla este aşa cum am lăsat-o eu.

— Să ne aruncăm o privire. Oh, dar ce e asta?

Deci cele trei pahare se aflau unul lângă altul, toate trei aveau urme de vin, dar numai în unul erau şi resturi de floare. Lângă pahare se află sticla plină pe trei sferturi, iar lângă sticlă un dop lung şi îmbibat cu vin. Aspectul dopului şi praful de pe sticlă demonstrează că asasinii degustaseră un vin deosebit.

Pe chipul lui Holmes se observă o schimbare, îşi pierduse expresia dezinteresată şi din nou ochii săi pătrunzători şi adânci se aprinseseră de flacăra unui viu interes. Luă dopul şi îl examină îndeaproape.

— Cum au reuşit să-l scoată? întrebă.

Hopkins arătă cu degetul un sertar întredeschis în care se aflau câteva feţe de masă şi un tirbuşon mare.

— Doamna Brackenstall a spus că au folosit tirbuşonul?

— Nu. Îmi amintesc că în momentul în care au deschis sticla, doamna era leşinată.

— Da, desigur. Dar în realitate acest tirbuşon nu a fost folosit. Dopul a fost scos cu un tirbuşon de buzunar, de la un briceag, şi nu avea mai mult de patru centimetri. Dacă vă uitaţi cu atenţie, în partea de sus a dopului, veţi vedea că înainte de a reuşi să-l scoată au băgat de trei ori tirbuşonul în el. N-au reuşit să-l străpungă de la un capăt la altul cum ar fi făcut-o cu celălalt tirbuşon mai lung, cu care ar fi scos dopul dintr-o singură încercare. Când îl veţi prinde pe acel individ, veţi vedea că are un briceag la fel ca acela descris mai sus.

— Minunat! spuse Hopkins.

— Dar vă mărturisesc că mă intrigă aceste pahare. Nu ne-a spus doamna Brackenstall că i-a văzut bând pe cei trei bărbaţi?

— Atunci să nu mai discutăm despre asta. Ce am mai putea spune? Totuşi, domnule Hopkins, trebuie să recunoaşteţi că la aceste pahare există ceva ciudat. Cum de nu vă daţi seama de asta? În sfârşit… Este foarte probabil că faptul de a fi în posesia, aşa cum sunt eu, a unor cunoştinţe speciale şi a unor facultăţi deosebite, te împinge să găseşti explicaţii complicate deşi ai la îndemână o explicaţie cât se poate de simplă. Fireşte, chestiunea paharelor trebuie să fie o pură întâmplare. Cu bine, domnule Hopkins. Nu cred că vă pot fi de folos cu ceva şi, după cât se pare, pentru dumneavoastră cazul este foarte limpede. Voi fi informat de arestarea lui Randall şi cu alte noutăţi care vor apărea. Cred că voi avea ocazia să vă felicit în curând pentru încheierea cu succes a acestui caz. Să mergem Watson; mă gândesc că ne putem ocupa de lucruri mai folositoare.

Pe drum, la întoarcere, am văzut după expresia feţei lui Holmes că era foarte intrigat de ceva. Din când în când, şi după un oarecare efort, reuşea să se debaraseze de acea impresie, exprimându-se ca şi cum problema îi fusese lămurită, dar era din nou invadat de îndoieli şi fruntea încruntată şi privirea concentrată îţi dădeau de înţeles că gândurile îi fugiseră din nou în spaţioasa sufragerie de la Abbey Grange, în care se petrecuse acea tragedie nocturnă. Deodată, sub influenţa unui impuls, în momentul în care trenul pleca încet dintr-o gară, Holmes sări pe peron şi mă trase după el.

— Iartă-mă, dragul meu prieten, spuse, în timp ce vedeam cum dispar la o curbă ultimele vagoane ale trenului. Îmi pare rău că te-am făcut victima a ceea ce la prima vedere pare un capriciu, dar, pe viaţa mea Watson! Îmi este imposibil, absolut imposibil, să las cazul ăsta neelucidat. Instinctul nu-mi dă pace. S-a făcut o greşeală (totul este greşit interpretat), sunt dispus să jur că s-au înşelat. Totuşi,

relatarea doamnei n-a avut nici o scăpare; camerista a confirmat întocmai, se poate spune că amănuntele erau exacte. Ce pot eu să aduc împotriva acestei versiuni? Trei pahare de vin, nimic mai mult. Dar dacă eu n-aş fi luat lucrurile aşa cum mi-au fost prezentate, dacă eu aş fi analizat totul cu atenţia pe care aş acorda-o dacă am analiza lucrurile din nou şi nu aş fi ţinut cont de o versiune contrafăcută, de care subconştientul m-a prevenit, n-aş fi descoperit eu un argument mai concret care să-mi servească drept punct de plecare? Bineînţeles că da! Watson, aşează-te pe banca asta până vine trenul care o să ne ducă la Chislehurst şi dă-mi voie să-ţi expun motivele, implorându-te, în primul rând, să-ţi scoţi din minte ideea că ceea ce au spus camerista sau stăpâna este adevărat. Nu trebuie să acceptăm ca încântătoarea personalitate a doamnei să ne influenţeze în vreun fel judecata… Există, cu siguranţă, în relatarea ei anumite detalii care, analizate cu sânge rece, ne trezesc bănuieli. Acei hoţi au comis acum două săptămâni, în Sydenham, un furt fără importanţă. Ziarele au publicat unele fapte ale lor şi date despre aspectul lor exterior şi oricine ar dori să inventeze o poveste fireşte că i-ar veni în minte să se folosească de aceşti hoţi imaginari. Ca să spunem adevărul, orice hoţ care a dat o lovitură spectaculoasă caută, în general, să se bucure în tihnă de prada sa, fără să se arunce atât de repede într-o altă acţiune periculoasă. Pe lângă asta, nu este în obiceiul spărgătorilor de case să opereze la ore atât de nepotrivite; nu este în obiceiul spărgătorilor de case să lovească o doamnă pentru a o împiedica să ţipe, căci oricui îi trece prin minte că folosind asemenea metode o face să ţipe; nu se obişnuieşte ca hoţii să omoare, când prin numărul lor pot imobiliza o persoană. De obicei nu se mulţumesc cu o pradă atât de săracă atunci când le stă la îndemână una mult mai mare; şi, în sfârşit, eu te asigur că nu se obişnuieşte, sub nici o formă, ca oameni de teapa lor

să golească o sticlă doar pe jumătate. Ce concluzie tragi, Watson; din toate aceste amănunte atât de neobişnuite?
— Desigur, ţinând cont de toate amănuntele, ai dreptate; dar luate fiecare în parte, nu mai par neobişnuite. Ceea ce mi se pare cel mai ciudat este că au legat-o pe doamnă de jilţ.
— De asta nu sunt atât de sigur, căci e limpede că, sau aveau de gând s-o omoare, sau trebuiau s-o imobilizeze în aşa fel încât să nu poată da alarma în timp ce ei trebuiau să fugă. Dar, în orice caz, am demonstrat, nu-i aşa, că relatarea acestei doamne poate fi pusă la îndoială. Şi, în sfârşit, mai avem şi amănuntul paharelor de vin.
— Ce e cu ele?
— Mai ştii cum arătau?
— De parcă le-aş avea în faţa ochilor.
— Ne-au spus că cei trei bărbaţi au băut. Asta ţi se pare verosimil?
— De ce nu? Toate cele trei pahare aveau resturi de vin.
— Exact, dar numai unul avea urme de floare. Cred că ai remarcat, fără îndoială. Ce îţi sugerează asta?
— Probabil că paharul în care s-a turnat la urmă are floare.
— Nicidecum. Sticla era plină de floare şi e de neconceput ca primele două pahare să fie curate, iar cel de-al treilea nu. Există doar două explicaţii. Prima este că, o dată umplut al doilea pahar, au agitat puternic sticla şi în acest fel în cel de-al treilea pahar a curs şi floare. Dar asta nu pare verosimil. Nu, nu; sunt sigur că am dreptate.
— Atunci ce crezi?
— Că au fost folosite doar două pahare şi că drojdia de pe fundul lor a fost vărsată în al treilea pahar pentru a crea impresia că acolo au fost trei persoane. În acest caz toată floarea se află în ultimul pahar, nu-i aşa? Da, am convingerea că aşa s-a întâmplat. Dar dacă eu am găsit adevărata explicaţie a acestui amănunt, atunci cazul trece din sfera obişnuitului în cea a extraordinarului, căci asta

înseamnă că doamna Brackenstall şi camerista ei ne-au minţit intenţionat, că nu trebuie să credem nici o vorbă din relatarea lor, că ele au un motiv foarte puternic pentru a ascunde numele adevăratului criminal, iar noi trebuie să elucidăm acest caz, fără nici un ajutor din partea lor. Asta e misiunea care ne stă în faţă şi iată şi trenul de Chislehurst.

Locatarii de la Abbey Grange fură foarte surprinşi de întoarcerea noastră. Sherlock Holmes, aflând că Stanley Hopkins plecase pentru a-şi informa superiorii, se instală în sufragerie, închise uşa pe dinăuntru şi două ore se dedică acelor investigaţii minuţioase şi dificile care constituie baza solidă deasupra căreia îşi înalţă minunatele lui construcţii deductive. Stând într-un colţ, ca un student, care urmăreşte cu interes demonstraţia profesorului său, am urmărit pas cu pas acea remarcabilă cercetare. Fereastra, perdelele, covorul, jilţul, şnurul…, au fost, unul după altul, minuţios examinate şi analizate cum se cuvine. Scoseseră de acolo cadavrul nefericitului barony, dar lucrurile rămăseseră aşa cum le văzusem noi de dimineaţă. Apoi, spre uluirea mea, Holmes se căţără pe consola masivă a şemineului. Deasupra capului atârna o bucată de şnur stacojiu de câţiva centimetri. Holmes privi o vreme acea bucăţică de şnur şi dintr-o dată, vrând să se apropie şi mai mult de el, se sprijini cu genunchiul de altă consolă de lemn prinsă de perete. Astfel, mâna îi ajungea la mică distanţă de capătul şnurului rupt; dar mai mult decât şnurul se pare că atenţia îi fusese atrasă chiar de consolă. În sfârşit, sări jos, lăsând să-i scape o exclamaţie de mulţumire:

— E în regulă, Watson, îmi spuse. Avem deja scenariul cazului care este unul dintre cele mai deosebite din colecţia noastră. Era cât pe ce să fac cea mai mare prostie din viaţa mea! Cred că-mi mai lipsesc câteva verigi ca lanţul meu să fie complet.

— I-ai descoperit pe răufăcători?

— Pe răufăcător, Watson, pe răufăcător. Unul singur, dar nemaipomenit. Are o forţă de taur; dovadă, lovitura care a

îndoit vătraiul. Înalt de aproape doi metri, ager ca o veveriţă, foarte îndemânatec şi, în sfârşit, cu o inteligenţă remarcabilă, căci el a fost cel care a urzit abil toată această poveste. Da, Watson, am dat peste opera unui individ extraordinar. Totuşi, ne-a oferit cu acest şnur de clopoţel o pistă care ne duce la descoperirea adevărului.

— Cum adică?

— Uite, Watson, dacă ai fi smuls dintr-o smucitură şnurul clopoţelului de unde crezi că s-ar fi rupt? Desigur că din locul unde este legat de limba clopoţelului. De ce trebuia să se rupă la câţiva centimetri de acest punct, cum s-a întâmplat?

— Probabil pentru că acolo era ros.

— Exact. Acest capăt al şnurului e destrămat. Criminalul a fost atât de viclean încât l-a destrămat cu cuţitul. Dar celălalt capăt nu este destrămat. De aici de jos nu se poate vedea, dar dacă te-ai fi căţărat pe consola şemineului ai fi văzut că este tăiat pur şi simplu, fără nici o urmă de destrămare. Poţi să refaci acum tot ce s-a întâmplat. Bărbatul acela avea nevoie de o sfoară. N-a vrut să smulgă şnurul dintr-o dată de frică să nu sune clopoţelul şi să alarmeze toată casa. Ce-a făcut? S-a urcat pe consola şemineului, dar de acolo nu a ajuns unde vroia el, şi-a sprijinit genunchiul pe consolă (acolo se vede urma în praf) şi a tăiat şnurul cu cuţitul. Mie îmi lipseau câţiva centimetri pentru a ajunge la punctul de unde a fost tăiat şnurul, de unde deduc că acest bărbat este mai înalt decât mine cu cel puţin şapte centimetri. Uită-te la pata asta de pe fundul jilţului. Ce este?

— Sânge.

— Fără îndoială că e sânge. Numai cu proba asta şi se pune sub semnul îndoielii versiunea doamnei. Dacă ea se afla în jilţ când s-a comis crima, cum de a putut să cadă picătura asta aici? Nu, nu, ea s-a aşezat în jilţ după moartea soţului ei. Pun pariu că rochia cea neagră are aceeaşi pată. Watson, încă nu am avut un Waterloo, dar acum avem un

Marengo al nostru, căci am început prin eşec şi am terminat cu victorie. Mi-ar place să schimb câteva cuvinte cu Teresa camerista. Câtva timp trebuie să ne purtăm cu mult tact, dacă vrem să obţinem informaţiile de care avem nevoie.

Era o femeie interesantă acea severă australiancă. Taciturnă, bănuitoare, antipatică; trecură câteva minute până când bunele maniere ale lui Holmes şi acceptarea sinceră a tot ceea ce spunea ea, s-o cucerească, deşteptând o simpatie reciprocă. Nu încercă să-şi ascundă ura resimţită pentru defunctul său stăpân.

— Da, domnule, este adevărat că el a aruncat cu garafa în mine. O jignise pe soţia sa şi eu i-am spus că el n-ar fi îndrăznit să vorbească astfel dacă fratele stăpânei mele ar fi fost în casă. Atunci a aruncat cu garafa. Mi-ar fi fost indiferent dacă ar fi aruncat în mine cu o sută de garafe, dacă astfel ar fi lăsat-o în pace pe iubita mea stăpână. El o chinuia încontinuu, dar ea era prea orgolioasă ca să se plângă. Nici mie nu-mi povestea tot ceea ce îndura. Niciodată nu mi-a explicat cauza urmelor pe care le-aţi văzut dumneavoastră în dimineaţa asta pe braţul ei, dar eu ştiu sigur că sunt împunsăturile unui ac de pălărie. Blestematul ăsta! … Să mă ierte Dumnezeu că vorbesc despre el astfel după ce a murit dar, dacă a existat pe lume vreun diavol, apoi bărbatul acesta îl întruchipa. Când l-am cunoscut era numai miere; asta s-a întâmplat acum optsprezece luni, dar nouă ni se pare că au trecut de atunci optsprezece ani. Domnişoara tocmai sosise la Londra. Da, era prima sa călătorie, căci nu mai plecase niciodată din ţara ei. El a cucerit-o prin titlu, prin bani şi prin false linguşiri, cum se obişnuieşte la Londra. Dacă ea a făcut vreo greşeală a plătit-o cu vârf şi îndesat. În ce lună l-am cunoscut? Păi, imediat după sosirea noastră. Am venit în iunie, aşa că prin iulie l-am cunoscut. S-au căsătorit în ianuarie anul trecut. Da, doamna a coborât în camera de zi şi sunt sigură că va vorbi cu dumneavoastră, dar nu trebuie

să-i puneţi prea multe întrebări, căci ea a trecut prin toate încercările prin care poate trece un om.

Doamna Brackenstall stătea pe aceeaşi sofa, dar părea mai vioaie decât înainte. Camerista intră cu noi şi îi schimbă compresa de la arcadă.

— Cred, spuse doamna, că nu mă veţi supune unui nou interogatoriu, nu-i aşa?

— Nu, răspunse Holmes, cu multă blândeţe. N-o să vă cauzăm nici o neplăcere şi vom aborda problema de aşa manieră încât să nu vă necăjim deloc, căci sunt convins că aţi suferit mult. Dacă mă veţi considera prietenul dumneavoastră şi veţi avea încredere în mine, veţi vedea că vă voi justifica încrederea.

— Ce doriţi de la mine?

— Să-mi spuneţi adevărul.

— Domnule Holmes!

— Nu, nu, doamnă Brackenstall, este inutil. Poate aţi auzit de faima de care mă bucur. Ei bine, sunt dispus să mi-o pun în joc, pariind pe ea că relatarea pe care mi-aţi făcut-o e o pură fantezie.

Stăpâna şi camerista îl priviră pe Holmes cu chipurile palide şi ochi înspăimântaţi.

— Sunteţi un neruşinat! exclamă Teresa. Vreţi să spuneţi că stăpâna mea v-a minţit?

Holmes se ridică în picioare.

— Nu aveţi nimic să-mi spuneţi?

— V-am povestit tot.

— Reflectaţi încă o dată, doamnă Brackenstall. Nu ar fi mai bine să fiţi sinceră?

Frumosul său chip păru că ezită o clipă. Dar o reconsiderare de mare forţă o reţinu.

— V-am spus tot ce ştiu.

Holmes duse mâna la pălărie şi dădu din umeri.

— Îmi pare rău, spuse, şi, fără să mai adauge vreun cuvânt, am părăsit camera şi casa.

În parc exista un bazin şi prietenul meu se îndreptă spre el. Era acoperit cu gheaţă, cu excepţia unei copci, spre bucuria unei lebede solitare. Holmes privi copca respectivă, apoi ne-am îndreptat spre poarta exterioară a pavilionului de la intrare Aici însăilă o scurtă scrisoare pentru Stanley Hopkins pe care o lăsă paznicului.

— Pot să reuşesc sau să dau greş, dar trebuie să facem ceva pentru prietenul Hopkins, în ultimă instanţă pentru a justifica aceasta a doua vizită, zise. Deocamdată, însă, nu îi spun planurile mele. Cred că, în continuare, trebuie să acţionăm de urgenţă la biroul maritim al liniei Adelaide-Southampton, care se află, dacă-mi aduc bine aminte, la capătul străzii Pall Mall. Există şi o altă linie de vapoare care face legătura între Australia de Sud cu Anglia, dar vom explora în primul rând bârlogul cel mare.

A fost suficient să arătăm cartea de vizită a lui Holmes ca să fim numaidecât primiţi de director; prietenul meu nu întârzie mult ca să obţină toate datele de care avea nevoie. În luna iunie a anului ‘95, doar un vapor al liniei sale intrase într-un port englezesc. Era vorba de Rock of Gibraltar, cel mai mare şi mai bun dintre toate. Nu a fost nevoie decât de o consultare a listei de pasageri pentru a dovedi că domnişoara Fraser, din Adelaide, acompaniată de camerista sa, călătorise cu acel vapor. În prezent, Rock of Gibraltar naviga spre Australia prin sudul canalului de Suez. Ofiţerii de pe vas erau aceiaşi din anul ‘95, cu o singură excepţie. Primul ofiţer, domnul Jack Croker, fusese avansat la gradul de căpitan, şi îi fusese încredinţat vasul Bass Rock, care urma să ridice ancora două zile mai târziu din Southampton. Îşi avea locuinţa în Sydenham, dar probabil că urma să se prezinte la birou în acea dimineaţă pentru a primi instrucţiuni; ne-au spus că dacă dorim putem să-l aşteptăm.

Nu, Domnul Holmes nu dorea să vorbească cu el, însă dorea să cunoască mai multe detalii despre cariera şi conduita sa.

Dosarul său era magnific. Nu exista în acea flotă nici un ofiţer cu care să poată fi comparat. Cu privire la conduita sa, era un om care îşi făcea datoria, dar furios şi violent dincolo de puntea vasului său. Irascibil şi exaltat, dar cinstit, onest şi cu suflet bun. Acestea erau, în principal, informaţiile obţinute de Holmes de la biroul companiei Adelaide-Southampton. De aici ne-am deplasat cu maşina la Scotland Yard, dar în loc să intre înăuntru Holmes rămase în maşină, cu sprâncenele încordate, pierzându-se în analize profunde. La sfârşit, dădu dispoziţie şi maşina ne duse la telegraful din Charing Cross; trimise de aici o telegramă, după care am plecat spre Baker Street.

— Watson, ăsta este mai puternic ca mine, zise când intram în camera noastră. Odată pronunţată hotărârea judecătorească nu-l va mai putea nimeni salva pe acest om. O dată sau de două ori, în cariera mea, am avut senzaţia că descoperind criminalul, am produs daune mai mari decât făptuitorul crimei. Am învăţat să fiu precaut şi prefer să înşel justiţia din Anglia decât propria-mi conştiinţă. Mai trebuie să aflăm ceva înainte de a acţiona.

Înainte de căderea nopţii am primit vizita inspectorului Stanley Hopkins, căruia nu-i prea ieşiseră socotelile.

— Domnule Holmes, cred că dumneavoastră sunteţi un fachir. Există momente în care, v-o spun cinstit, mă gândesc că posedaţi puteri supranaturale. De exemplu: cum Dumnezeu aţi putut descoperi ai argintăria furată se găsea pe fundul bazinului?

— Nu ştiam.

— Dar dumneavoastră m-aţi sfătuit să verific bazinul.

— Şi ai găsit serviciul de argint?

— Da, l-am găsit.

— Mă bucur mult că am putut să te ajut.

— Dar dumneavoastră nu m-aţi ajutat, atâta timp cât afacerea devine şi mai dificilă. Ce fel de hoţi sunt ăştia care fură un serviciu de argint şi apoi îl aruncă în prima băltoacă pe care o întâlnesc în cale?

— Desigur, este vorba de o comportare foarte excentrică. Eu am raţionat plecând de la ideea că dacă obiectele respective au fost luate de persoane pentru care nu prezentau interes, fiind furate doar pentru a deruta, este o supoziţie, era normal să se grăbească să scape de ele cât mai repede.

— Dar cum a putut să vă treacă prin cap o asemenea idee?

— Foarte simplu: mi s-a părut posibil. Când hoţii au ieşit pe fereastra franceză, le-a apărut în faţă bazinul, cu o tentantă gaură în copertina de gheaţă. Ce altă ascunzătoare putea fi mai bună ca asta?

— Da, asta pare mai rezonabil… o ascunzătoare! exclamă Stanley Hopkins. Da, da; acum înţeleg tot. Era devreme, pe stradă era încă lume, şi le-a fost frică să nu fie văzuţi cu obiectele respective, motiv pentru care le-au ascuns în bazin, urmând să se întoarcă şi să le ia când nu mai era nimeni prin jur. Magnific, domnule Holmes! Este un raţionament mai bun decât ideea cum că ne-au întins o cursă ca să ne deruteze.

— Aşa este, şi deja ai o admirabilă teorie. Nu încape nici o îndoială că ideile mele erau complet aiurite, dar trebuie să recunoşti că datorită lor s-a descoperit locul unde se afla serviciul de argint.

— Da, domnule. Totul a fost opera dumneavoastră, dar eu am suferit o mare decepţie.

— O decepţie?

— Da, domnule Holmes. Persoanele din banda Randall au fost arestate azi-dimineaţă la New York.

— Doamne fereşte, Hopkins! Asta contrazice teoria ta cum că ei au fost cei care au comis crima din Kent.

— Este o lovitură mortală, domnule Holmes, de-a dreptul mortală. Dar mai există, în afară de familia Randall, o altă bandă alcătuită din trei indivizi, sau poate că este vorba de vreun grup nou, necunoscut încă de poliţie.

— Desigur, asta e foarte posibil. Dar ce, pleci?

— Da, domnule Holmes. Nu voi avea linişte până nu voi clarifica această afacere. Aveţi să-mi faceţi vreo sugestie?

— Deja ţi-am făcut una.

— Care?

— Cea în care ţi-am spus că e vorba de o cursă.

— Dar, cu ce scop, domnule Holmes, cu ce scop să apeleze la aşa ceva?

— E, asta e problema. Eu îţi recomand să-i acorzi atenţie. Poate o să descoperi ceva. Nu vrei să rămâi să servim masa împreună? Bine, la revedere şi ţine-ne la curent cu demersurile pe care le faci.

Am cinat. În tot acest timp Holmes nu a făcut nici o aluzie la afacerea noastră. După ce şi-a aprins pipa şi-a întins picioarele spre foc. Apoi, s-a uitat la ceas

— Watson, aştept noutăţi.

— Când.

— Acum…, peste câteva minute. Mă gândesc că poate ţi s-o fi părut că m-am purtat destul de urât cu Stanley Hopkins, adevărat?

— Am încredere în criteriile tale.

— Răspuns foarte rezonabil, Watson. Tu trebuie să înţelegi următorul lucru: ceea ce eu ştiu, nu este oficial; ceea ce el ştie este oficial. Eu am dreptul să judec pentru mine, el nu are acest drept. El trebuie să descopere tot ce ştie, căci altfel este un trădător al funcţiei sale. Fiind vorba despre un caz dubios, eu nu vreau să-l pun într-o situaţie atât de dificilă, de aceea îmi rezerv informaţiile până când mă voi lămuri eu însumi care este adevărul.

— Şi când se va întâmpla asta?

— A sosit deja momentul. O să fii martorul ultimului act al acestei drame extraordinare.

Se auziră paşi pe scară şi uşa noastră se deschise pentru a lăsa să intre o persoană magnifică, deosebită, cum nu cred că mai trecuse pragul acelei camere. Era un bărbat tânăr, corpolent, cu mustăţi galbene, ochi albaştri, piele bronzată de soarele tropical, mers elastic, care demonstra că toată

acea voluminoasă creaţie era plină de energie şi forţă. Închise uşa după ce intră şi imediat se aşeză în faţa noastră cu pumnii strânşi şi pieptul gâfâitor, ascunzând emoţia care îl domina.

— Luaţi loc, domnule căpitan Croker. Aţi primit telegrama mea?

Vizitatorul nostru se înfundă într-un fotoliu şi ne privi pe rând cu ochi întrebători.

— Am primit telegrama şi am venit la ora pe care mi-aţi indicat-o. Am aflat că aţi fost la biroul meu. Nu este chip ca cineva să scape de dumneavoastră. Ce vreţi să faceţi cu mine? Să mă arestaţi? Plecaţi odată, domnule! Nu consimt să staţi aici şi să vă jucaţi cu mine ca pisica cu şoarecele.

— Dăi o ţigară, îmi spuse Holmes. Domnule căpitan Croker, luaţi o ţigară şi ţineţi-vă nervii în frâu. Dacă aş fi crezut că sunteţi un criminal obişnuit, puteţi fi sigur că nu stam acum să fumez cu dumneavoastră. Fiţi sincer cu mine şi poate ajungem la o înţelegere.

— Ce doriţi să fac?

— Să-mi faceţi o prezentare exactă a tot ceea ce s-a întâmplat noaptea trecută la Abbey Grange; o prezentare corectă fără să adăugaţi sau să uitaţi ceva. Cunosc atâtea lucruri despre acest caz că dacă dumneavoastră vă veţi abate câtuşi de puţin de la adevăr, voi da drumul sirenei de la fereastră şi din acel moment nu mă voi mai ocupa deloc şi pentru totdeauna de el.

Marinarul meditä o clipă, şi brusc îşi dădu o palmă peste coapsă cu mâna sa mare, bronzată şi exclamă:

— Voi evita o asemenea posibilitate. Cred că sunteţi un om de cuvânt, un om demn, şi am să vă spun tot ce s-a întâmplat. Dar am să încep precizându-vă un lucru. În ceea ce mă priveşte, nu regret nimic, şi nici nu mă tem, oricând aş repeta ceea ce am făcut şi m-aş simţi orgolios de asta. Fiară blestemată! … Chiar dacă ar fi avut mai multe vieţi, ca pisica, mi le-ar fi datorat mie! Dar asta datorită doamnei Mary, pe care niciodată nu o s-o mai numesc cu acel nume

blestemat de Brackenstall. Când mă gândesc că îi pot face greutăţi, eu care mi-aş da viaţa doar pentru a-i stârni un zâmbet pe chipul ei frumos, simt că înnebunesc. Şi totuşi, ce aş putea să fac? Vă voi povesti viaţa mea, domnilor, şi apoi vă voi întreba, ca de la om la om, ce puteam să fac. Trebuie s-o iau puţin mai de la capăt. Se pare că dumneavoastră ştiţi totul, şi de aceea cred că ştiţi că am cunoscut-o când ea era pasageră, iar eu ofiţer principal pe vasul Rock of Gibraltar. Din prima zi când ara cunoscut-o, a fost pentru mine singura femeie. Pe zi ce trecea, în timpul acelui voiaj, o iubeam şi mai mult, şi de atunci, de multe ori am îngenunchiat, când eram noaptea de cart, şi am sărutat puntea vasului, căci ştiam că scumpele ei picioruşe au călcat pe acolo. Nu s-a logodit cu mine. M-a tratat cu toată nobleţea, cum niciodată o femeie tratează un bărbat. Nu am nici un motiv să mă plâng. Din partea mea a fost o dragoste totală, din partea ei numai o prietenie. Când ne-am despărţit, ea a continuat să fie o femeie liberă, dar eu nu am mai putut fi niciodată un bărbat liber… Când m-am întors din voiajul următor am aflat că s-a căsătorit. Şi de ce nu s-ar fi căsătorit dacă îi făcea plăcere? Titlu şi bani; cine ar fi putut mai bine ca ea să împuşte doi iepuri dintr-un foc? Ea s-a născut pentru tot ceea ce e mai frumos şi mai delicat. Nu m-am plâns că s-a căsătorit. Eu nu sunt un bărbat atât de egoist. M-am bucurat că a avut noroc şi că nu s-a măritat cu un marinar fără bani. În felul acesta am iubit-o cu pe Mary Fraser. Nu m-am gândit că am s-o mai văd, dar în timpul ultimului voiaj am fost avansat şi cum noul meu vas nu fusese lansat la apă, a trebuit să aştept două luni, pe care le-am petrecut cu familia Sydenham. Într-o bună zi, m-am întâlnit pe o stradă din apropiere cu Teresa Wright, vechea sa cameristă. Mi-a vorbit de Mary, de el, despre tot. Vă asigur, domnilor, că am fost pe punctul de a înnebuni. Un câine beţiv îndrăznea să ridice mâna asupra acelei femei căreia nu merita nici măcar să-i lingă pantofii! Am început să mă întâlnesc cu Teresa. Apoi m-am văzut cu Mary

însăşi…, şi am început s-o vizitez. Dar s-a opus să ne mai vedem. În urmă cu câteva zile am aflat că în mai puţin de o săptămână urma să plece şi am reuşit s-o văd, o dată în plus, înainte de a pleca. Teresa era încă prietena mea, pentru că o iubea pe Mary şi îl ura pe canalia de soţ, aproape ca şi mine. Ea m-a pus la curent cu obiceiurile casei. Mary obişnuia să citească în cămăruţa sa de la parter. Eu am venit până aici, pe furiş, noaptea trecută şi am ciocănit la fereastră. La început nu a vrut să-mi deschidă, dar acum ştiam că ea mă iubea, deşi ascundea acest lucru, şi că nu mă putea lăsa în frig în plină noapte. Mi-a spus în şoaptă să ocolesc fereastra cea mare din faţă, care era deschisă, şi că pot intra pe acolo în sufragerie. Din nou am auzit de pe buzele ei cuvinte care au făcut să-mi fiarbă sângele şi din nou am blestemat acea bestie care o maltrata pe femeia pe care eu o iubeam. Deci, domnilor, mă aflam cu ea înăuntru, fără să se întâmple absolut nimic între noi, când el a venit ca un nebun din camera lui. A insultat-o adresându-i-se cu cel mai josnic cuvânt pe care un bărbat îl poate adresa unei femei şi a lovit-o peste faţă cu un baston pe care îl avea în mână. Eu am sărit spre vătrai şi ne-am luptat în condiţii absolut egale. Priviţi vă rog braţul meu şi observaţi locul unde mi-a aplicat prima lovitură. A fost apoi rândul meu, şi i-am crăpat capul ca şi când ar fi fost vorba de un dovleac putred. Credeţi că am regretat? În nici un caz! Am zis, ori îl omor, ori mă omoară (şi mai mult), ori viaţa lui, ori viaţa ei, căci cum puteam s-o las pe mâna acelui nebun furios? Aşa l-am omorât. Am făcut rău? Domnilor, spuneţi-mi, ce aţi fi făcut dacă aţi fi fost în locul meu? Când el a lovit-o, ea a scos un ţipăt şi Teresa a venit repede, auzind ţipătul din camera ei, care se află la etajul superior. În dulap era o sticlă cu vin, am destupat-o şi i-am turnat puţin şi lui Mary căci leşinase după acea scenă. Apoi, am băut şi eu o gură. Teresa rămăsese ca de gheaţă şi a contribuit ca şi mine la complot. Trebuia să prezentăm lucrurile de parcă ar fi fost opera unor tâlhari. Teresa o

instruia întruna pe stăpâna ei, în vreme ce eu mă căţărasem şi tăiam şnurul clopoţelului. Apoi am legat-o de jilţ şi am destrămat capătul şnurului pentru a da impresia de veridicitate, căci altfel s-ar fi pus întrebarea cum se putuse urca un hoţ până acolo ca să-l taie. Am strâns apoi câteva farfurii şi tăvi de argint cu scopul de a face viabilă ideea unui furt şi le-am lăsat acolo pe cele două femei, instruindu-le ca să dea alarma la un sfert de oră după plecarea mea. Am aruncat obiectele în bazin şi am plecat spre Sydenham, cu sentimentul că, cel puţin o dată în viaţă, făcusem o treabă bună. Acesta este adevărul, domnule Holmes, adevărul adevărat, deşi spunându-l îmi risc viaţa.

Holmes fumă o vreme în tăcere. Apoi străbătu încăperea şi-i strânse mâna musafirului nostru, spunându-i:

— Iată ceea ce gândesc eu. Ştiu că tot ce aţi spus e adevărat, căci aproape n-aţi spus nimic din ceea ce eu nu ştiam. Nimeni în afară de un acrobat sau un marinar n-ar fi putut să ajungă la şnurul clopoţelului de pe consolă şi nimeni în afară de un marinar n-ar fi putut să facă nodurile astfel încât şnurul să rămână legat de jilţ. O singură dată această doamnă luase legătura cu marinari şi anume în timpul călătoriei sale şi trebuia să fie vorba despre un om care aparţine aceleiaşi categorii sociale, căci astfel se explica dorinţa ei de a-l proteja şi astfel dovedea, pe lângă asta, că îl şi iubea. Vedeţi acum cât de uşor mi-a fost să vă dau de urmă odată ce mă aflam pe drumul cel bun.

— Credeam că poliţia nu va ajunge niciodată să cunoască adevărul datorită farsei noastre.

— Şi nici nu a reuşit, nici nu va reuşi, după părerea mea. Şi acum, căpitane Croker, aceasta e o problemă de mare importanţă, deşi sunt dispus să recunosc că aţi acţionat în urma unei teribile provocări. Nu sunt sigur că, acţionând în apărarea propriei vieţi, nu se va hotărî că aţi fost în legitimă apărare. Totuşi, un jurat britanic va trebui s-o spună. În aceste condiţii, simpatia pe care v-o port este atât de mare

încât vă promit că dacă veţi dispărea în următoarele douăzeci şi patru de ore nimeni nu vă va opri.

— Şi după expirarea acestui termen totul se va da publicităţii?

— Bineînţeles.

Marinarul se înroşi de mânie.

— Aceasta este o propunere demnă de a se face unui bărbat? Cunosc legea destul de bine pentru a şti că Mary va fi întemniţată pentru complicitate. Mă credeţi capabil să accept ca ea să se predea în timp ce eu fug? Nu, domnule; să se răfuiască cu mine, domnule Holmes, dar pentru numele lui Dumnezeu, căutaţi dumneavoastră mijlocul ca biata Mary să nu ajungă la tribunal.

Pentru a doua oară Holmes îi întinse mâna marinarului.

— Am vrut să vă pun la încercare, dar şi de data asta aţi dat dovadă de loialitate. Ei bine, mi-am asumat o mare răspundere, dar deja i-am sugerat lui Hopkins o pistă excelentă, astfel încât dacă el nu va şti să profite de indicaţia mea, eu nu mai pot face nimic în plus. Căpitane Coker, să procedăm aşa cum trebuie. Dumneata eşti inculpatul. Dumneata, Watson, eşti juratul englez şi adevărul e că eu nu cunosc pe altcineva mai potrivit pentru acest rol. Eu sunt judecătorul. Şi acum, domnilor juraţi, aţi auzit tot ce trebuie pentru a putea pronunţa sentinţa. Îl declaraţi pe inculpat vinovat sau nevinovat?

— Nevinovat, domnule judecător, răspunsei eu.

— Vox papali, vox Dei. Eşti achitat, căpitane Croker. În timp ce justiţia nu vrea să facă victimă o altă persoană, nu ai de ce să te temi de mine. Întoarce-te peste un an în căutarea acestei doamne, şi să dea Dumnezeu ca amândoi să justificaţi prin viitorul ce v-aşteaptă sentinţa pe care am pronunţat-o în noaptea asta.

SFÂRŞIT